

Kommuneplanens samfunnsdel: Kunnskapsgrunnlaget

Innledning:

I løpet av planprosessen har vi gjennomført en rekke delutredninger og hatt mange møter med forskjellige aktører i kommunesamfunnet. I det videre planarbeidet kaller vi dette for kunnskapsgrunnlaget.

Det er dette grunnlaget vi har brukt for å få fram de utfordringer og muligheter, de styrker og svakheter som Båtsfjordsamfunnet har. De konklusjoner og vurderinger som vi har gjort i planbeskrivelsen kommer fra dette kunnskapsgrunnlaget. Vi håper så mange som mulig tar seg tid til å lese gjennom de utredningene og de møtereferatene som ligger her.

Innhold:

Sammendrag av medvirkningsprosessene

Utredning: Befolkningsutvikling og folkehelse

Folkehelseprofil for Båtsfjord 2020

Prosjektrapport Trivsel i Båtsfjord 2019

Ungdataundersøkelsen: Oppsummering

Barnetråkkregistrering (rapporten blir utvidet)

Utredning: Arealbehov for boligutvikling

Utredning: Arealbehov for næringsutvikling

Utredning: Arealregnskap for friluftsliv

Utredning: Båtsfjord mot en ny klimaframtid

Utredning: Båtsfjord kommunes økonomiutvikling 2020-2030

Sammenstilling og oppsummering av medvirkningsprosessene

Innledning

Etter plan- og bygningsloven §5 skal enhver som fremmer planforslag, legge til rette for medvirkning. Kommunen har et særlig ansvar for å sikre aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging, herunder barn og unge. Grupper og interesser som ikke er i stand til å delta direkte, skal sikres gode muligheter for medvirkning på annen måte.

Planprogrammet: Opplegg for medvirkning

BÅTSFJORD KOMMUNE:
KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL

BÅTSFJORD MOT 2030: BLIR DU MED?

Høring av planprogram for samfunnsdelen

Frist for innspill: 7. januar 2019

Du kan sende innspill til:
Båtsfjord kommune
Postboks 610
9991 Båtsfjord
Eller på e-post til:
postmottak@batsfjord.kommune.no

ØNSKER DU MER INFO? KONTAKT:
Teknisk sjef Allid Haamees
Tlf. 90221241
E-post:
allid.haamees@batsfjord.kommune.no

Planlegg gjerne hjede
Tlf. 464 00 275
E-post:
hjerne.hjelde@batsfjord.kommune.no

I januar 2019 starter kommunen arbeidet med den overordnede kommuneplanen for Båtsfjord kommune. Vi skal se 12 år framover. Kommuneplanen er vårt viktigste langsigtede styringsinstrument. Kommuneplanen er også grunnlaget for alle andre kommunale planer.

Kommuneplanen består av en samfunnsdel, og en areal- eller kærdeil. Vi starter med samfunnsdelen. Teknisk styre har nå sendt ut et forslag til en «plan for planleggingen», et **planprogram**, som skal beskrive hvordan vi skal gjennomføre selve planarbeidet. Alle som ønsker det, kan komme med forslag og innspill om hva som er viktig å ta med i samfunnsdelen. Hvordan ønsker vi at kommunen skal se ut i 2030? Hva ønsker du at kommunen skal satse på?

Hvis du har lyst til å gi oss innspill, eller bare har lyst å lese planprogrammet, så legger det på www.batsfjord.kommune.no.

Hvis du vil ha planprogrammet tilsendt som pdf-fil eller i posten, kan du enten ringe kommunens sentralbord på 7950 5300, eller sende e-post til kommunens postmottak.

Når vi har behandlet merknader og forslag, tar vi planprogrammet med til kommunestyret som fastsetter hva vi skal gjøre videre. Og så er vi i gang!

FISKERIHOVEDSTADEN
Båtsfjord

Medvirkningsprosessen er beskrevet i planprogrammet kap. 4 – Opplegg for medvirkning:

4.1 Berørte statlige og regionale myndigheter

Før forslaget til planprogram ble skrevet, hadde kommunen dialog med statlige og regionale myndigheter gjennom regionalt planforum. Tilbakemeldingene derfra er brukt i dette dokumentet. Dialogen vil fortsette gjennom planprosessen.

4.2 Dialog med innbyggere, organisasjoner og næringsliv

Det er viktig å legge til rette for innspill og forslag på det overordnede temaet «Attraktive Båtsfjord i 2030», se kap. 2.2.

4.3 Barn og unge

Barn og unge har rett til å bli hørt. I planarbeidet skal det legges spesielt til rette for dette. De skal etter hvert overta Båtsfjord etter oss.

4.4 Innvandrere

Båtsfjord kommune har etter hvert fått mange innvandrere, særlig arbeidsinnvandrere. Det er ofte vanskelig å få denne delen av befolkningen i tale, både på grunn av språk- og kulturforskjeller. Vi vil derfor legge spesielt til rette for dette.

Oversikt over medvirkningsprosesser som er gjennomført

Berørte statlige og regionale myndigheter

I medvirkningsprosessen gjennomførte vi sammen med Berlevåg kommune et møte i regionalt planforum 6. juni 2019. I møtet ble det orientert om hvordan vi hadde gjennomført medvirkning og utredninger så langt, og det ble gitt innspill, særlig fra Fylkesmannen, om det videre arbeidet.

Dialog med innbyggere, organisasjoner og næringsliv

Dialogen ble for det meste gjennomført som møter, der vi la vekt på å få fram deltakernes egne oppfatninger av Båtsfjord i dag, og hvordan man ønsket at samfunnet skulle framstå i 2030. Vi tonet bevisst ned «det formelle», som referanser til plan- og bygningsloven, og prøvde i større grad å vektlegge hva som var det overordnede målet, den langsiktige utviklingen i Båtsfjord.

Barn og unge

Et aktivt og engasjert ungdomsråd var medvirkende til at medvirkningen for ungdom startet før planprosessen. Innspill derfra har vi tatt med oss videre, og de var svært aktive under folkemøtet på Skansen. To klasser i ungdomsskolen gjennomførte «Barnetråkk», som ga verdifull informasjon om «gode» og «dårlige» steder i Båtsfjord. Gjennom spørreskjemaundersøkelse med barnehageforeldre og barnehageansatte fikk vi også innblikk i hvordan de vurderer situasjonen for de yngste barna i kommunen.

Innvandrere

Gruppen deles i to: Arbeidsinnvandrere som er den klart største gruppen, og flyktninger/asylsøkere. Flyktninger ble intervjuet gjennom spørreskjema, som en del av norskopplæringen. Det var utfordrende å få tilbakemeldinger fra arbeidsinnvandrere som gruppe. Svært mange kommer fra en øst-europeisk kultur der folkelig medvirkning i samfunnsutvikling har vært lite utbredt. Mange av dem har imidlertid barn i barnehagene, og ved å utforme spørsmålene i spørreskjema målrettet, fikk vi mye verdifull informasjon om hvordan innvandrere ser på Båtsfjord i dag og i framtiden.

Referater og oppsummeringer fra de enkelte medvirkningsprosessene

Folkemøte 25.3.2019

Folkemøtet på Skansen hadde temaet «Bolyt i sentrum» og samlet ca. 60 deltakere, av disse ca. 20 ungdommer. Møtet ble ledet av ordføreren. Møtet ble innledet med en kort planfaglig del, og en introduksjon til begrepet «bolyt».

**KOMMUNEN INVITERER TIL
FRAMTIDSKVELD**

25.MARS KL.18.00

SKANSEN

« De gamle er eldst, men de unge er framtiden»

TEMA: BOLYST I SENTRUM

KOMMUNEPLANENS
SAMFUNNSDEL V/
BJARNE MJELDE

Som grunnlag for den videre prosessen i møtet ble det holdt fire innledninger:

- Lederen i ungdomsrådet Frida Johnsen pekte på at ungdommen ikke er særlig fornøyd med lokalmiljøet og med skolen. Det jobbes mye med aktiviteter for ungdom, men lokalene er dårlig egnet. I idrettslivet prioriteres voksne framfor unge. Arbeidsgiverne må kommunisere bedre med ungdom som er under utdanning.
- Leder i Nordskogen barnehage Britt Myklebust Hansen sa at barna er Båtsfjords fremtid, og fortjener det beste grunnlaget. Et flerkulturelt samfunn gir utfordringer og muligheter, men krever også fleksibilitet og tilpasningsdyktighet.
- Leder i Båtsfjord Sportsklubb May Bente Eriksen oppsummerte status for kulturliv og frivillighet.
- Havnesjef Øystein Jørgensen forteller at Båtsfjord har utviklet en tredje hovednæring utenom fiske og fiskeforedling: Fiskeriservice. Det er viktig at næring og industriarealer kombineres med grønne områder og god estetikk. Vi må se på nye arealer for næringsutvikling.

Deretter ble fire spørsmålsstillinger diskutert i grupper:

- **Har vi et skikkelig sentrum?** Nei, er ikke bra nok. For mye «strek». Sentrum må inneholde aktiviteter og møteplasser, som trekker folk.
- **Hvor er møteplassene i 2030?** Tusenårstorget er møteplass. Kaféer, parker, arrangementer og Ungdommens hus er også møteplasser. Sentrum må utnyttes bedre som møteplass. God design, ryddig. Utnytt dagens møteplasser bedre.
- **Hva er bolyst for barn og ungdom i 2030?** Bolyst blir for mye definert av voksne. Ungdommen ønsker å bidra mer. Bolyst for ungdom betyr miljø, samhold, gode boliger, arbeidsplasser, en JA-kommune som frister ungdom til å komme hjem etter utdanningen.
- **Hvordan ser Båtsfjord havn ut i 2030?** Nærings- og industriutviklingen må ha fokus på bolyst: god arealutnyttelse, estetikk, friområder og grønne lunger. Eventuelle nye næringsområder mot Skrovnes og Simavika gir muligheter for turmål. Kommentar: Industriutvikling kan gi dårligere bolyst hvis BFJ bare tenker på penger og utbygging, og ikke tenker på samholdet.

det kan gi dårligere bolyst for de som bor nær industrien. Næring og industri gir ikke dårligere bolyst hvis det ser pent ut. Gjør det grønt og trivelig, så vil folk trives.

Innledninger:

Ungdom (Frida)

Minnene fra ungdommen avgjør om man kommer tilbake etter endt utdanning.

Vi er generasjon prestasjon: Ungdom er ikke fornøyd med lokalmiljøet og skolen, mange er ensomme. Det er press både hjemme og på skolen. Ungdomsrådet har jobbet mye med aktiviteter og arrangementer. Ungdomsklubben er mer brukt. Men lokalene er dårlig egnet for forskjellige typer aktiviteter og interesser. Vi trenger skikkelige lokaler.

Idrett: Vanskelig å finne trenere. De voksne prioriteres foran ungdom. For få foreldre engasjerer seg. Redusert stilling for ungdomsadministrator.

Kommunen må få bedre oversikt over ungdom som er ute og utdanner seg – hva slags kompetanse trenger samfunnet – følg opp ungdommen med stipender og ha kontakt.

Barn (Britt)

Barna er Båtsfjords fremtid og fortjener det beste grunnlaget vi kan gi dem. Fremtidsretta barnehager med god nok kvalitet og god nok kompetanse. Vennskap, godt læringsmiljø.

Vi vet hvor vi bor: Vi må tilrettelegge for å håndtere hardt klima og uvær.

Båtsfjord er et flerkulturelt samfunn med stor arbeidsinnvandring. Dette gir muligheter og utfordringer mht. mangfold og inkludering. Det krever fleksibilitet og tilpasningsdyktighet i fremtiden. Bl.a. språkkompetanse og å engasjere alle foreldre i fellesaktiviteter. Arenaer for aktivitet utenfor arbeidstid. Fritidsaktiviteter.

Kultur og frivillig arbeid (May Bente Eriksen)

Vanskelig å få med folk i langsiktig arbeid (trenere osv.) men greit å få folk med på dugnader/kortsiktig frivillig arbeid. Stort utvalg av frivillige lag og foreninger. Aktiviteten varierer.

Næring og havn

Båtsfjord har utviklet en tredje hovednæring utenom fiske og fiskeforedling: Fiskeriservice.

Storholmen utvikles til næringsformål med nye kaier og planlagt industrianlegg. Ønsker trivsel. Vi planlegger en havnepromenade rundt hele havna. Krav til logistikk og sikkerhet må kombineres med sikt, ryddige områder og grønne områder.

Nye næringsarealer handler nesten bare om utfylling. Kan vi også bringe befolkningen nærmere sjøen? Kombinasjon med reiseliv. Viktig med forskjønning.

Mange flere ønsker etablering. Det krever mer areal så snart som mulig. Vi må se på mulighetene mot Skrovneset.

Båtsfjord havn 2030

- Fjorden er tilrettelagt med flere nye moloanlegg og store næringsareal på land og i sjøen
- Vi har tilrettelagt helt nye og unike friareal. Nasjonalparken m.v.
- Hovednæringene har vokst. Vi har helintegreerte industrianlegg som eier flåte. Havna har 5 km kailinje.

- Turisme er største næring

- Vi har lyktes med å tilrettelegge for næring. Tilført 500 nye arbeidsplasser. Folketallet har økt til 4.000

Gruppearbeid:

Har vi et skikkelig sentrum?

Nei, vi har ikke et skikkelig sentrum. Det er bra, men ikke optimalt, for mye strekk.

Framtidens sentrum bør ha ungdommens hus, aktivitetspark, åpne toaletter, promenade, flere boliger og treningssenter. Terrasseleiligheter på oversiden av Hindberggata. Utsikt over fjorden.

Kommentar: Har ikke ordentlig sentrum. Må være et sted med masse folk, kan møte kjentfolk. Savner dette i Båtsfjord.

Hvor er møteplassene i 2030?

Generelt: kafeer, butikker, idrettsarrangement, konserter, teater, kino, ungdomsklubb, lag og foreninger. Trenger møteplasser på tvers av generasjoner.

Parker med mange benker. Tusenårstorget må bli en møteplass. Strandpromenade, dugnad frivillighet, ungdom møter gamle og omvendt.

I 2030 skal vi ha ungdommens hus. Parker med mange benker. Møteplassene skal se moderne og fornya ut, ikke shabby benker. Det er en møteplass og ikke gammelt lokale.

Naturlige parkområder, fin design. Det moderne må samles i sentrum. Bowlinghall, shoppingsenter, skatepark, klubb, utepark. Utnytte tusenårstorget og Nergårdsparken. Glasstak pga vær og vind. Offentlige toaletter. Sjøldrevet kafe av og med ungdom. Møteplasser ungdom – eldre, utveksling av erfaring og kunnskap. Tilknytning til turområder på andre siden av fjorden, Simavika. Aktivitetspark til ungene, skating, sykkelrampe og konsertscene.

Hva er bolyst for barn og ungdom i 2030?

Føler at de voksne definerer hva bolyst er. Mest ungdommens feil, vi forstår at vi må delta på møter og bruke stemmen for det skal skje noe. Bolyst for barn og ungdom hvis de blir hørt, får miljø og samhold. De eldre vil ha industri, ungdommen vil ha natur og samhold. Legge ut attraktive tomter, får folk til å flytte hjem igjen. Området med utsikt mellom Hindenberggata og Rubbedalsveien. Arbeidsplasser, JA-kommune, få ungdom som reiser tilbake igjen, der har fremtidige politikere en stor jobb. Ungdomskoordinator i 100% stilling. Der kan det gjøres en kjempejobb for at den som vil får lyst til å komme HJEM etter endt utdanning. Kartlegging av hvilken kompetanse vi har behov for i framtida.

Hvordan ser Båtsfjord havn ut i 2030?

Ingen motsetning mellom næringsutvikling og f.eks. utvikling av friområder. Vi må utvikle næring og moloer, og da får vi også veier, og får folk ut i naturen. Må også lage grøntarealer. Næring bringer folk nærmere sjøen med utfyllinger. Vi kan åpne de store naturområdene og la næringen hjelpe til med dette. Ønsker vei bort over til Simavika. Det kan gjøres tidlig, også til Skrovnes slik at eldre folk kan komme seg ut. Veien kan kanskje lages på dugnad, også til løkta langs fjæra.

Kommentar: Industriutvikling kan gi dårligere bolyst hvis BFJ bare tenker på penger og utbygging, og ikke tenker på samholdet. det kan gi dårligere bolyst for de som bor nær industrien. Næring og industri gir ikke dårligere bolyst hvis det ser pent ut. Gjør det grønt og trivelig, så vil folk trives.

Oppsummering:

Stort engasjement, mange diskusjoner rundt kafébordene, og mange ideer om hvordan fremtidens Båtsfjord bør se ut, og hva stedet skal inneholde.

Og nei, vi har ikke et skikkelig sentrum. Det må være konsentrert, ha mange forskjellige tilbud for eldre og unge, og være et sted der det er folk.

Frivillig arbeid, sårbarhet i forhold til ildsjeler. Flytter eller brenner seg ut. Mye av det frivillige arbeidet går i retning festivaler, musikk, kulturarrangementer.

Flerkulturelt samfunn

Vi trenger mange møteplasser. Tusenårstorget, parker, havnepromenade, ungdommens hus, aktivitetspark, tilgang til turområder. Vi trenger tilbud til alle generasjoner, og der generasjoner møtes.

Bolyst har vært noe de voksne har fått bestemme. Men nå tar ungdommen tak, de vil bruke stemmen sin for at det skal skje noe. Miljø og samhold er viktig for bolyst.

Nærings- og industriutvikling kan gi dårligere bolyst, men det må ikke være sånn. God planlegging der alle grupper i samfunnet tas hensyn til kan gjøre at man får både bolyst og næringsutvikling.

Pensjonistforeninga/eldrerådet, 2.4.2019

Bolyst?

- Veldig viktig: eldreboliger/eldresenter i sentrum (sentrum = mellom pensjonisten og torget)
  - o Ønsker et eldresenter med flere aktiviteter for eldre. I dag er det eldretrim m/fysioterapeut hver fredag, men få møter opp (5-6 stk).
  - o Ønsker å bo sentralt for å kunne bevege seg enklere rundt
  - o De eldre ønsker å bo nærmere sentrum for å kunne benytte seg av de sosiale møteplassene (pensjonisthuset, butikker, parker etc).
  - o Forslag til lokalitet: bygge om bibliotekbygget, eller bygg nytt mellom Båtsfjord Brygge og Tusenårstorget.
- Aktivitet er viktig for de eldre. Ønsker fysisk tilrettelegging for dette:
  - o Asfaltert havnepromenade mtp. rullator- og rullestolbrukere
  - o Flere benker i parker og utenfor butikker
  - o Nærturstier uten asfalt også viktig – ikke alle har bil og asfalt er vondt å gå på. Lag turstier i nærheten av der folk bor
- Lite fortau, mye trafikk. Ønsker mer utbygging av fortau/gangsti. Eks. innover dalen har mange sluttet å sykle pga. mye tungtrafikk.
- Turstier som bør tilrettelegges for bedre fremkommelighet enten med vei, eller sikring/rydding av sti (kanskje i regi av frivillige foreninger?):
  - o Utover mot Eikebergvika
  - o Utover mot Skrovneslykta
- Dårlig/manglende tilrettelegging for funksjonshemmede i alle de offentlige byggene i dag. Et stort savn planer ikke settes i verk og blir gjennomført

Båtsfjord i 2030:

- Lett å bevege seg rundt
- Grønt og fint
- Kafeer

- Frivilligsentralen bør organisere transport-ordninger: frivillige kan melde seg for å ta med seg eldre ut på tur
- Frivilligsentralen bør legge mer til rette for frivillig arbeid slik at de eldre kan få hjelp til det de trenger.
- Tusenårstorget bør tilrettelegges bedre slik at det kan bli en møteplass – levegger og benker
- Foma – Det bør tilrettelegges rundt vannet slik at det blir lett tilgjengelig – for eksempel park og fontene i vannet.
- Neergårdparken (ved Bakerigården) – viktig møteplass pga kafeen som er nært. Bør være flere benker i parken og levegg.
- Bowlingbane er et sterkt ønske.

Oppsummering:

Ønske om at det skal være enkelt å bevege seg rundt på stedet på en trygg måte. Universell utforming, trafiksikkerhet.

Møtesteder i sentrum, gjerne med forskjellige aktiviteter. Gjør stedet penere. Frivilligsentralen bør organisere ordninger der frivillige kan ordne transport til turer og andre ting som det er behov for.

Ønsker mer kontakt med ungdom. Generasjonsoverskridende møteplasser.

Næringslivet 2.4 2019

Vi er bra på:

Service, leverandørvirksomheter, håndtverkertjenester. Framsnakke Båtsfjord. God på foredlingsindustri, gode ledere. God på samarbeid og integrere innvandrere i jobbsammenheng. Vi ser mulighetene og er god på omstilling og samhandling. God havn, bunkers, proviant for fiskerne. Gode forhold generelt for fiskere. Reiselivsnæringa er god på å ta muligheter, og på å samarbeide, internt og regionalt (Visit Varanger).

Vi kan forbedre:

Integrering; språk, holdninger/kultur, motivasjonsfaktorer. Rekruttere egne innbyggere. Samarbeid kommune – næringsliv. Vannforsyning. Arealplanlegging. Samarbeid med andre kommuner. Mer synlig kommune, næringsutvikling, tilrettelegging. Omdømme. Mer satsing på havn. Samarbeid næringsliv- havn. Mangler overbygd slipp/slippshall. Skipskontroll og politi/toll mangler, begrensede åpningstider. Vanskelig for ungdom å komme inn i fiskerinæringa (egenkapital). Forbedre kvaliteten i reiselivsnæringa – vi er uforberedt på kraftig øking i antall besøkende.

Næring i 2030:

- Foredlingsindustrien har tatt i bruk siste teknologi + har dekket kompetansegapet.
- Kommunen er blitt framoverlent, og tiltrekker seg næringsliv.
- Interkommunalt samarbeid er blitt etablert, kompetanse på tvers av kommunegrensene. Se på regionen under ett, ikke konkurranse.
- Kommunen og næringslivet har et etablert samarbeid, formelt/uformelt.
- Utvikling av klyngesamarbeid-/utvikling
- Politikere som ser næringslivets behov.
- Tilstrekkelige tilrettelagte næringsarealer.
- Vi har bygd ny skole, fremst i linja i forhold til barn og unge.
- Godt utviklet havn.
- Bygningsmessig fornyelse i næringen.
- Boligtomter, hyttetomter.
- Differensiert boligbygging (leiligheter, rekkehus, eneboliger)
- Eldreomsorgen er tatt tak i, gode løsninger med tilpassede boliger og tjenesteyting.

- Samordnet arealplanlegging i sentrum for å tilpasse til forskjellige behov.
- Tatt i bruk siste teknologi for å fremme effektivitet og kommunikasjon.
- God og effektiv samferdsel
- Følg planen!
- Aldri stengt vei
- Flyplasstruktur!
- Andre næringer er kommet inn
- Bærekraft må ligge bak.
- Hall på slippen
- Lettere for ungdom å komme inn i fiskerinæringa
- Siste teknologi på drivstoff og fangstmetoder.
- Ny skole/svømmehall.
- Reiselivsutfordringer er ivaretatt: Skilting/info, parkering, toalettøyming mv.
- Estetikk
- Arealkonflikter er avklart;

Oppsummering:

Næringa må selv jobbe videre med ulike samarbeidsformer og være i forkant teknologisk.

Tilstrekkelig infrastruktur må være på plass for å kunne tilby bedrifter og folk et attraktivt samfunn å bo og jobbe i. Gjelder også differensiert boligstruktur.

Samarbeid regionalt, ikke se på kommunegrensene.

Viktig at kommune og næringsliv jobber bedre sammen. Transportutfordringer mht. vei og fly må være løst i 2030.

Ungdom:

1. oktober 2018 ble det holdt en temakveld på Polar hotell med temaet «Møteplasser». Ungdommen var ikke fornøyd med ungdomsklubben og syntes ikke det var andre aktuelle møteplasser. Det ble orientert om skoleprosjektet, og temamøtet ble utfordret på hvilke aktiviteter et nybygg kan ha for å bli en møteplass.

Det var ikke et ønske at ungdomsklubben skulle være i det nye skolebygget, men styringsgruppen for skolen bør ta med seg hvilke fritidsaktiviteter som kan etableres der. Skolebygget kan da bli en møteplass på fritiden.

De fremmøtte ble også spurt «Dine gode møter med mennesker. Hvor skjer de?» Grafikken under viser svarene (største typer har flest svar).

Fra folkemøtet 25.3 på Skansen:

- Ungdommen må få «gropa» tilbake. Bestemme og definere selv. La ungdommen komme til. Dialog med ungdommen. Tilrettelegge for ungdomsteknologi.
- Stort sett voksne som definerer bolyst. Bolyst er jobb for unge i 2030. God skole, gode lokaler, gode lærere + barnehage. Fritidstilbud med eget lokale. Kulturtilbud (kulturskole?) må utvides, unngå venteliste. Gode kommunikasjoner – buss, fly. Kommunen må være med og tilrettelegge.
- Avhengig om tingene blir gjort. Bolyst for barn og ungdom er hvis de blir hørt og hvis miljøet blir bevart. Hvis grådighet for penger (industri) blir lagt mer vekt på, minsker bolyst.
- Grønt. Natur.
- Møteplasser i sentrum. Ny skole.
- Akkurat nå føler vi at de voksne definerer bolyst, men det er mest ungdommen sin feil. Vi forstår nå at vi må delta på f.eks. folkemøter som dette og bruke stemmen. Vi trenger: fritidsaktivitet, dugnadsånd, ny skole, flere møteplasser, badeområder på sommeren.
- Voksne: Kafeer. Barn: fritidstilbud, lekepark, klatrevegg. Kulturtilbud, vei til Eikebergvika.
- Legge ut attraktive tomter, får folk til å flytte hjem igjen. Området med utsikt mellom Hindenberggata og Rubbedalsveien. Arbeidsplasser, JA-kommune, få ungdom som reiser tilbake igjen, der har fremtidige politikere en stor jobb. Ungdomskoordinator i 100% stilling. Der kan det gjøres en kjempejobb for at den som vil får lyst til å komme HJEM etter endt utdanning. Kartlegging av hvilken kompetanse vi har behov for i framtida.

Oppsummering:

Fullverdig ungdomsklubb er viktig. Mange typer aktiviteter og der man ikke må dele lokaler med andre.

Barnehageforeldre og barnehageansatte

Møte med samarbeidsutvalget for barnehagene 8. april

Spørsmål som ble stilt:

1. Hvem skal vi henvende oss til for å sikre at barns interesser blir ivaretatt? Kan vi ha faste møter med SU? Hvordan inkludere alle foreldre?
2. Hvilke utfordringer har vi mtp. barns oppvekstmiljø i dag?
3. Hvordan kan Båtsfjord bli bedre for barn i 2030?

Innspill:

1. Kan være eget tema på foreldremøter. Møter med personale, skoleklubben.
2. Barn er lite ute. Foreldre orker ikke være ute med barna. Men det er også større farer ute nå enn før. Mangel på møteplasser/lekeplasser o.l. i nærheten.
3. Tusenårstorget kan tilrettelegges for barn og voksne. Jobber/sommerjobber er viktig. Innvandrere må integreres, og de ser ting med andre øyne. Kulturforskjeller, språkvansker. Kunne FAU jobbet med integrering?

Spørreundersøkelse blant foreldre til barn i barnehagene

Det ble gjennomført en skriftlig spørreundersøkelse blant foreldre som har barn i barnehagene i kommunen. Vi fikk inn til sammen 34 svar. Seks av besvarelsene kom fra menn, 27 fra kvinner. En besvarelse hadde ikke oppgitt kjønn. 10 av respondentene var under 30 år, mens 19 av respondentene var i alderen 30-40 år. De øvrige var eldre.

18 av svarene kom fra norske innbyggere. En respondent hadde ikke svart på nasjonalitet. De 15 øvrige svar kom fra fire land, hvorav litauiske hadde flest svar, med ni. Øvrige land er ikke identifisert her, pga for få respondenter. Vi spurte ikke om «norske» var opprinnelig fra Båtsfjord, eller om de var innflyttere fra andre kommuner. Ut fra hvordan de svarte på andre spørsmål i undersøkelsen antar vi at de aller fleste var født og oppvokst i Båtsfjord.

Vi spurte om hvor lenge de har bodd i kommunen. Én av respondentene har bodd under 2 år. Seks har bodd mellom 2 og 5 år i kommunen, men 27 har bodd over 5 år i kommunen. 15 av de 18 norske som besvarte undersøkelsen har bodd over 5 år i kommunen.

Vi spurte om «hva er de tre beste tingene med å ha barn i Båtsfjord?». Spørsmålsstillingen var fri. De mest brukte ordene i besvarelsen var **trygghet, nærhet, frihet, mer tid, friluft**.

Vi spurte deretter «Hva er de tre verste tingene med å ha barn i Båtsfjord?». Spørsmålsstillingen var fri. De mest brukte ordene i besvarelsene var **dårlig skolebygg/barnehagebygg, lite aktiviteter, ikke lekeplasser/parker, vinter/vær/mørketid**.

33 respondenter hadde svart på spørsmålet «Tror du at du kommer til å bo i Båtsfjord i 2030?». En hadde svart «Vet ikke». 18 respondenter svarte at de sannsynligvis ville bo i Båtsfjord i 2030. Av disse var 12 norske og en uten oppgitt nasjonalitet. De øvrige fem var litauiske. 15 respondenter svarte at de sannsynligvis *ikke* ville bo i Båtsfjord i 2030. Av disse var fem norske og fem litauiske. Nasjonalitet har betydning for hvordan de svarer. 12 av 18 (66 %) nordmenn ja, mens fem av 15 (33 %) med utenlandsk bakgrunn svarer ja. For litauiske borgere er andelen 50 %.

Vi spurte *hvorfor* de ville flytte/ikke flytte. Dette var åpne spørsmål. For de som ville flytte var de mest brukte ordene **vil flytte til hjemlandet, vil bo på større sted, ingen tilknytning, jobbmuligheter**. For de som ville bo i Båtsfjord i 2030 var de mest brukte ordene **trivsel, familie/etablert, nettverk, god jobb/lønn**.

Vi spurte også om hva vi kan vi gjøre for at Båtsfjord skal være et godt sted å vokse opp. Praktisk talt alle besvarelsene var opptatt av **aktiviteter for barn og unge, og tilgjengelige områder for barn og unge**.

Til slutt satte vi opp et spørsmål der vi ba respondentene om å krysse av de fem viktigste temaene av 16 mulige, som er viktig å jobbe med mot 2030 for at barn skal få en god oppvekst i Båtsfjord. Svarene fordelte seg som vist nedenfor. De klart viktigste temaene (15 eller flere svar) er merket med rødt.

Ny barnehage	17
Ny skole	18
Parker	15
Lekeplasser i nærheten av hjemmet	15
Turstier i nærområdene	4
Skiløyper	1
Informasjon fra kommunen	1
Boligtomter	4
Helsetjenester (jordmor, helsesøster)	16
Billig barnehageplass	8
Lave fartsgrenser i boligområder	4
Sikringstiltak langs vei	6
Sikringstiltak i havneområdene	5
Kulturtilbud	18

Treningstilbud	12
Annet*	4

*I «Annet» er nevnt kort vei til naturområder, godt innhold i skole/barnehage, trygge arbeidsplasser, videregående skole, ungdomsklubb, aktiviteter for små barn.

Drøfting:

Det som foreldrene vektla når det gjelder «det beste» med å bo i Båtsfjord er ganske sammenfallende med undersøkelser andre steder i landet. Trygghetsfølelse er en særlig viktig faktor for småbarnsforeldre. Når man beskriver «det verste» er det gjerne konkrete lokale forhold som blir påpekt, og i Båtsfjord gjelder det særlig kvaliteten på bygningsmasse, samt klima. Innflyttere fra andre områder er nok mer opptatt av klima enn de som er fra stedet. Når det gjelder å beholde innflyttere lenger kan det være interessant å tenke på tiltak som kan motvirke klimafaktoren.

En ganske stor andel av de som svarte, tror at de ikke kommer til å bo i Båtsfjord i 2030. Særlig gjelder dette foreldre fra andre land, som har lavere stedstilhørighet. Norske har et nettverk og en stedstilhørighet som hever terskelen for å flytte. Nå er dette en beskrivelse av en mulig fremtidssituasjon, og folketallsutviklingen hittil taler mot at så mange vil flytte. Samtidig er Båtsfjord en kommune med tradisjonelt høy inn- og utflytting, og man forventer at de som flytter ut blir erstattet med enda flere innflyttere. Botid er en faktor som bidrar til stedstilhørighet, og man kunne vente å se en sammenheng mellom hvor lenge en har bodd i Båtsfjord og hvor tilbøyelig man var til å flytte. I besvarelsene var det ikke mulig å trekke entydige konklusjoner, da også nasjonalitet påvirker dette. Antall spurte er for lavt til å unngå tilfeldige utslag.

På spørsmålet om hva som kan gjøres for at Båtsfjord skal være et godt sted å vokse opp, er svarene entydige. Barna må ha tilgjengelige områder (i nærmiljøet) der de kan ha aktiviteter. Dette bekreftes i stor grad når vi ber foreldrene om å peke ut de fem viktigste av 16 temaer. Det er også naturlig at den pågående diskusjonen rundt kvaliteten på barnehage- og skolebygningene farger besvarelsene. Temaer som går på sikkerhet – fartsgrenser, sikringstiltak langs vei og i havna – skårer relativt lavt. Foreldrene vurderer altså andre ting som viktigere.

Tilrettelegge for at organisasjoner e.l. kan søke midler til lekeplasser, gapahuk e.l.

Skal kommunen ordne alt?

Spørreundersøkelse blant ansatte i barnehagene

Det ble også gjennomført en tilsvarende spørreundersøkelse blant ansatte i barnehagene. Vi fikk inn 18 svar.

Vi spurte om «hva er de tre beste tingene med å jobbe med barn i Båtsfjord?». Spørsmålsstillingen var fri. De mest brukte ordene i besvarelsen var trivsel, gøy og lærerikt å jobbe med barn, gode kolleger og korte avstander.

Vi spurte deretter «hva er de tre verste tingene å jobbe med barn i Båtsfjord?». Spørsmålsstillingen var fri. De meste brukte ordene i besvarelsene var støy, dårlige bygninger, lite penger til utstyr.

13 av de 18 respondentene hadde svart på om de trodde de ville bo i Båtsfjord i 2030. To svarte nei, de øvrige ja. De som svarte ja, oppga trivsel som den viktigste årsaken.

Vi spurte også om hva vi kan vi gjøre for at Båtsfjord skal være et godt sted å vokse opp. Spørsmålsstillingen var fri. De mest brukte ordene i besvarelsene var forskjellige aktivitetstilbud (idrett, lekeplasser, kultur), ny skole og barnehage.

Til slutt satte vi opp et spørsmål der vi ba respondentene om å krysse av de fem viktigste temaene av 16 mulige, som er viktig å jobbe med mot 2030 for at barn skal få en god oppvekst i Båtsfjord. Svarene fordelte seg som vist nedenfor. De klart viktigste temaene (9 eller flere svar) er merket med rødt.

Ny barnehage	15
Ny skole	11
Parker	2
Lekeplasser i nærheten av hjemmet	9
Turstier i nærområdene	4
Skiløyper	0
Informasjon fra kommunen	0
Boligtomter	1
Helsetjenester (jordmor, helsesøster	7
Billig barnehageplass	3
Lave fartsgrenser i boligområder	1
Sikringstiltak langs vei	3
Sikringstiltak i havneområdene	0
Kulturtilbud	10
Treningstilbud	10
Annet*	1

*I «Annet» ble nevnt ungdomsklubb.

Drøfting:

På spørsmålene om «hva er det beste/verste med å jobbe med barn i Båtsfjord» er svarende ganske entydige. «Det beste» er at jobben i seg selv er interessant og givende, og med et godt sosialt arbeidsmiljø. «Det verste» er dårlig fysisk arbeidsmiljø og lite penger til aktiviteter/utstyr.

Utfordringen for kommunen er de fysiske rammene rundt det å jobbe med barn.

Det er få som vurderer å flytte, men det er en ganske stor vet ikke-gruppe på fem respondenter. Trivsel er nevnt som den viktigste årsaken til at man ønsker å fortsette å bo i Båtsfjord.

På spørsmålet om hva som kan gjøres for at Båtsfjord skal være et godt sted å vokse opp, er svarene ganske entydige i retning av tilrettelegging av tilbud og aktiviteter for barn. Dette bekreftes i stor grad i spørsmålet om å velge fem av 16 temaer som de viktigste.

Sammenlikner vi besvarelsene fra foreldrene til de ansatte, er det ingen vesentlige forskjeller i forhold til hva de vurderer som viktigst, med unntak av at de ansatte også setter søkelys på egen arbeidsplass. Det er også naturlig at foreldrene har større fokus på temaene parker og lekeplass nær hjemmet samt helsetjenester.

Oppsummering, foreldre:

Det som foreldrene vektla når det gjelder «det beste» med å bo i Båtsfjord er ganske sammenfallende med undersøkelser andre steder i landet. Trygghetsfølelse er en særlig viktig faktor for småbarnsforeldre. Når man beskriver «det verste» er det gjerne konkrete lokale forhold som blir påpekt, og i Båtsfjord gjelder det særlig kvaliteten på bygningsmasse, samt klima. Innflyttere fra andre områder er nok mer opptatt av klima enn de som er fra stedet. Når det gjelder å beholde innflyttere lenger kan det være interessant å tenke på tiltak som kan motvirke klimafaktoren.

En ganske stor andel av de som svarte, tror at de ikke kommer til å bo i Båtsfjord i 2030. Særlig gjelder dette foreldre fra andre land, som har lavere stedstilhørighet. Norske har et nettverk og en

stedstilørighet som hever terskelen for å flytte. Nå er dette en beskrivelse av en mulig fremtidssituasjon, og folketallsutviklingen hittil taler mot at så mange vil flytte. Samtidig er Båtsfjord en kommune med tradisjonelt høy inn- og utflytting, og man forventer at de som flytter ut blir erstattet med enda flere innflyttere. Botid er en faktor som bidrar til stedstilørighet, og man kunne vente å se en sammenheng mellom hvor lenge en har bodd i Båtsfjord og hvor tilbøyelig man var til å flytte. I besvarelsene var det ikke mulig å trekke entydige konklusjoner, da også nasjonalitet påvirker dette. Antall spurte er for lavt til å unngå tilfeldige utslag.

På spørsmålet om hva som kan gjøres for at Båtsfjord skal være et godt sted å vokse opp, er svarene entydige. Barna må ha tilgjengelige områder (i nærmiljøet) der de kan ha aktiviteter. Dette bekreftes i stor grad når vi ber foreldrene om å peke ut de fem viktigste av 16 temaer. Det er også naturlig at den pågående diskusjonen rundt kvaliteten på barnehage- og skolebygningene farger besvarelsene. Temaer som går på sikkerhet – fartsgrenser, sikringstiltak langs vei og i havna – skårer relativt lavt. Foreldrene vurderer altså andre ting som viktigere.

Oppsummering, barnehageansatte:

På spørsmålene om «hva er det beste/verste med å jobbe med barn i Båtsfjord» er svarene ganske entydige. «Det beste» er at jobben i seg selv er interessant og givende, og med et godt sosialt arbeidsmiljø. «Det verste» er dårlig fysisk arbeidsmiljø og lite penger til aktiviteter/utstyr. Utfordringen for kommunen er de fysiske rammene rundt det å jobbe med barn.

Det er få som vurderer å flytte, men det er en ganske stor vet ikke-gruppe på fem respondenter. Trivsel er nevnt som den viktigste årsaken til at man ønsker å fortsette å bo i Båtsfjord.

På spørsmålet om hva som kan gjøres for at Båtsfjord skal være et godt sted å vokse opp, er svarene ganske entydige i retning av tilrettelegging av tilbud og aktiviteter for barn. Dette bekreftes i stor grad i spørsmålet om å velge fem av 16 temaer som de viktigste.

Sammenlikner vi besvarelsene fra foreldrene til de ansatte, er det ingen vesentlige forskjeller i forhold til hva de vurderer som viktigst, med unntak av at de ansatte også setter søkelys på egen arbeidsplass. Det er også naturlig at foreldrene har større fokus på temaene parker og lekeplass nær hjemmet samt helsetjenester.

Lag og foreninger, møte på Skansen 20.6 2019:

Hvordan ser Båtsfjord ut i 2030?

- Kanskje fortsatt befolkningsvekst
- Minst like stor andel arbeidsinnvandrere (25-30 %?)
- Øking i antall eldre: 100 flere over 67 år, 56 flere over 80 år.
- Svak øking i antall barn og unge
- Flere enslige
- Overvekt/inaktivitet blant mange unge
- Rus? Mobbing? Ensomhet?

Hvordan bidrar kulturlivet til et godt samfunn i dag?

- Engasjement, noen ildsjeler som blir utbrent. Mangler mennesker.
- Det er for dyrt for noen.
- Lokaler

- Rekruttere. Blir litt for mye intern gjeng.
- For lite flink å spørre folk.
- Mange føler det for forpliktende å være med
- Spiller for lite på lag
- Folk stiller på enkeltarrangement, men vil ikke være med i styre e.l.
- Manglende kommunalt engasjement i noen sammenhenger.

Hva er gjort for at kulturlivet i 2030 blomstrer?

- Det er blitt billigere å delta i aktiviteter
- Ungdom har fått nye måter å omgås, ikke så mye data
- Alle som ikke kommer seg ut blir henta (minibuss, frivillige sjåførere mv)
- Gode digitale løsninger; medlemslister, betaling, medlemsinfo
- Engasjere pensjonistene andre lag
- Tilbudene må være tilpasset tida man lever i, og folkene som bor her.
- Nytt basseng, 25-m med åpningstider som er tilpasset brukerne.
- De fleste eldre behersker PC og andre elektroniske ting.
- 10 fast ansatte i kulturskolen med tilbud for alle aldersgrupper.
- Enkelt å rekruttere medlemmer.
- Kommunen klarer å holde fast på prioritering av kulturlivet

Spørreskjema: Flyktninger og andre deltakere på norskopplæring

Oppsummering:

Det ble gjennomført en skriftlig spørreundersøkelse blant deltakere på norskopplæringskurs. Undersøkelsen ble bevisst gjort på norsk.

Vi fikk 19 svar på undersøkelsen. Som ventet kom de fleste svarene fra mennesker med flyktningestatus, men fem av svarene kom fra andre land. Syria, Irak og Etiopia dominerte blant de med flyktningestatus. To hadde ikke oppgitt hvilket land de kom fra.

11 menn og åtte kvinner besvarte undersøkelsen. De aller fleste hadde bodd i Båtsfjord mellom 2 og 5 år. Tre av de spurte svarte ja på om de hadde 50 % eller mer jobb. Dessverre spurte vi ikke om de hadde jobb eller ikke. Dette er en svakhet ved undersøkelsen, men det er ikke urimelig å tolke svarene til at de aller fleste ikke hadde jobb. Dette kommer også frem ved svar på andre spørsmål.

Vi spurte «Hva er de tre beste tingene ved å bo i Båtsfjord?» Spørsmålsstillingen var fri. Svarene samlet seg i stor grad om følgende: **Snille mennesker, respekt, liten trafikk, fin natur.**

Vi spurte deretter «Hva er de tre verste tingene ved å bo i Båtsfjord?» Svarene var relativt entydige i retning **dårlig klima, dårlige transportmuligheter, vanskelig å få førerkort, for lite sted, dyrt.**

Deretter spurte vi om de så for seg at de kom til å bo i Båtsfjord i 2030. 11 av de 19 svarte nei. For de som svarte nei var begrunnelsene **dårlig vær, mørketid, vil bo i større by, skal fortsette utdanning, får ikke jobb.** Blant de som svarte ja, var begrunnelsen **trivsel, har jobb, natur.**

Til slutt spurte vi hva vi kan gjøre for at Båtsfjord kan bli et sted du kan trives. Svarene spriket en del, men fellesnevneren er **jobb, helsetjenester, kollektivtransport, førerkort, aktivitet for barn og unge.**

Drøfting:

I sum har de som har svart på spørsmålene et positivt inntrykk av hvordan de blir mottatt og behandlet. De opplever samfunnet som trygt, og folk som snille. Men eksterne faktorer som klima og mørketid er de veldig negative til. De opplever nok også samfunnet som for lite, og «for langt unna alt». I forhold til mulighetene for å beholde dem i Båtsfjord, veier nok de fysiske rammebetingelsene tyngre enn de sosiale.

Det er særlig to ting som opptar dem spesielt: Helsetjenestene (spesialisttjenester ble nevnt) er for langt unna, og det er vanskelig å få tatt førerkort. Dermed blir de avhengige av kollektivtransport, som er fraværende. Førerkort/kjøreskole var et tema hos nesten alle. Det å ha tilgang til egne transportmuligheter var et sterkt fremtredende savn.

Møte med rådet for funksjonshemmede, 17.09.2019

Utgangspunktet for møtet var å få innspill til kommuneplanens samfunnsdel og Båtsfjord som en attraktiv kommune å drive næring i, å besøke og å bo i.

Bakteppet er at sentrum i Båtsfjord er blitt bedre enn før pga. fortauer med ledelinjer, bedre tilgjengelighet til flere butikker. Vi vet at det blir flere eldre i 2030, de blir mer aktive og ønsker å bruke områdene i nærområdet og i sentrum. Det er stor etterspørsel etter lekeplasser, og det er ønsket om et «bedre sentrum» med møteplasser og aktiviteter.

Tilgjengelighet i 2019 på godt og vondt:

- Forretninger: Bedre tilgjengelighet i inngangspartiene, komme rundt i butikkene, hente varer. Skyvedører i stedet for dører som vender ut.
- Turløyper: Må ha flere som er tilrettelagt. Asfalt eller tre ofte bedre enn grus.
- Rekkverk er dårlige eller ikke riktig utført.
- Kafetilbud: Ikke bra tilgjengelighet. (men Brygga er veldig hjelpsom)
- Ofte gode hensikter, men ikke gjennomført
- Bra: Havnepromenaden. Fin å gå tur i.
- Rådhuset ikke tilrettelagt for ansatte i rullestol, biblioteket, helsestasjonen.
- Kontraster: Hvor er døra, hvor er vinduet
- Gode holdninger: «Vi hjelper deg», men vi vil være selvstendig.
- Fortau brukes som parkeringsplasser – hindrer bevegelse.

Et tilgjengelig Båtsfjord i 2030 skal ha...

- Alle kan bruke alle tilbud, uavhengig av funksjonsgrad
- Selvstendighet i eget liv, valgfrihet
- Bevissthet rundt universell utforming i byggeprosjekter og eksisterende offentlige og private tilbud.
- Tilgjengelige møteplasser for barn og ungdom
- Boligpolitikk: Livsløpstandard

- Viktig at vintervedlikehold på fortau er godt og at fortauene er hinderfrie

Befolkningsutvikling og folkehelse

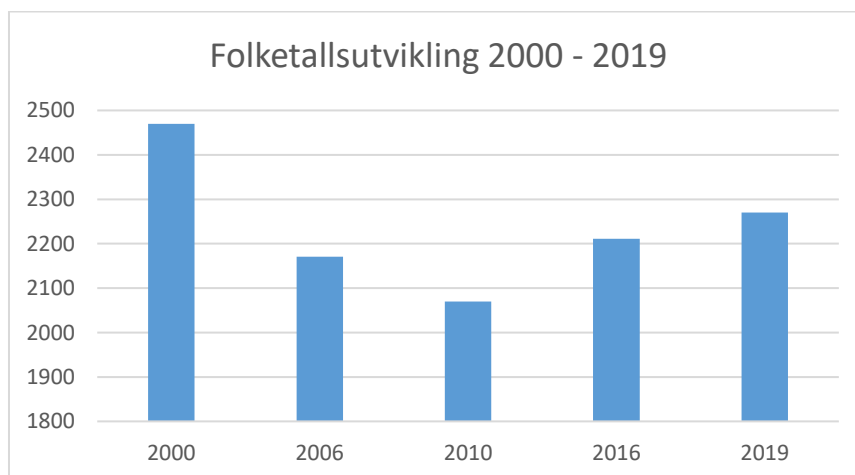
Innledning

Befolkningsutviklingen, hvordan befolkningen er fordelt i aldersgrupper, arbeidslivet og den generelle helsetilstanden er viktige faktorer for framtidens Båtsfjord. Ut fra tilgjengelige data kan vi si noe om dagens og morgendagens utfordringer. Dette gjelder kommunens tjenesteyting, næringslivets og det offentlige tilgang på arbeidskraft, trivsel og miljø. Veldig generelt kan man si at hvis andelen eldre stiger i framtiden, vil det kunne kreve større kommunale ressurser til pleie og omsorg. Dersom den generelle folkehelsen er lav, gir det også utslag i høyere offentlige utgifter, samtidig som arbeidslivet mister arbeidstakere. Lave ungdomskull kan gi problemer med å rekruttere nye arbeidstakere inn i arbeidslivet uten tilflytting. Høy andel utenlandske innbyggere som ikke snakker norsk kan gi segregerte samfunn.

Denne utredningen er basert på SSBs «Kommunefakta - Båtsfjord», Båtsfjord kommunes «Folkehelse i Båtsfjord» (2017), Båtsfjord kommunes planstrategi (juni 2018) og SSBs folkehelseprofil for Båtsfjord (januar 2019). Utredningen har dessuten hentet inn detaljerte folkehelsesdata fra Folkehelseinstituttet, og detaljerte demografiske data fra Statistisk sentralbyrå. I tillegg prosjektrapporten «Trivsel i Båtsfjord» (prosjektleder Carina Amundsen, januar 2019) og Ungdataundersøkelsen (2018). For kompetanse har vi brukt Linken Næringshages kompetanseutredning for Båtsfjord. Denne utredningen trekker ut viktige funn i dette kildematerialet. Dersom man ønsker detaljerte data, henviser vi til kildene.

Folketallsutvikling fram til 2019

Folketallet i Båtsfjord nådde en foreløpig topp i 2000, med 2470 innbyggere. Fram til 2010 falt folketallet til 2070 innbyggere. Etter dette har folketallet igjen gått opp, og var pr januar 2019 2270 innbyggere, men har siden sunket (se nedenfor).

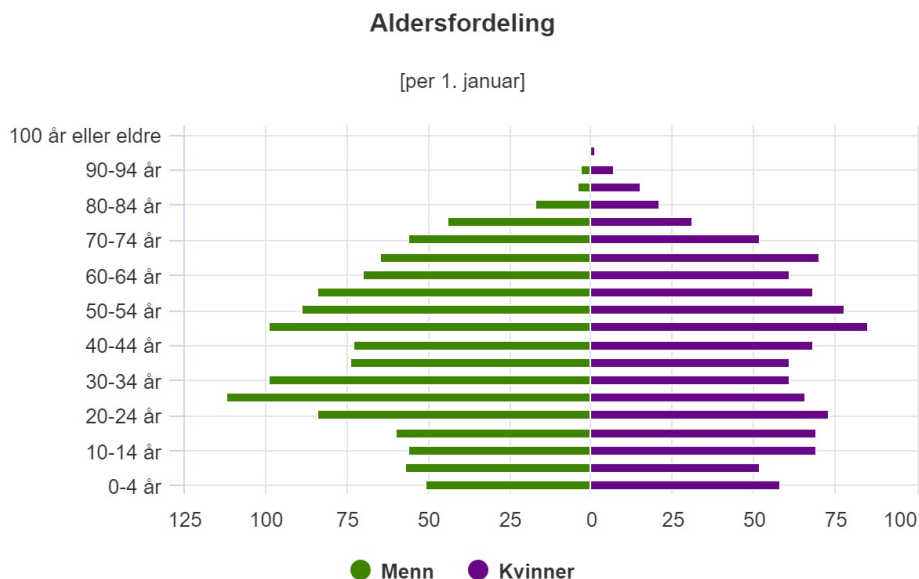

Statistisk sentralbyrås framskrivingsmodell forventer 2478 innbyggere i 2030, og 2731 innbyggere i 2040. Denne modellen er utelukkende basert på veksten de siste årene, og har derfor feilkilder. Den bør brukes med varsomhet.

Dette illustreres ved at kommunen i løpet av 2019 har hatt nedgang i folketallet. Nettoflyttingen har stått for hele nedgangen.

Folketall fordelt på aldersgrupper og kjønn

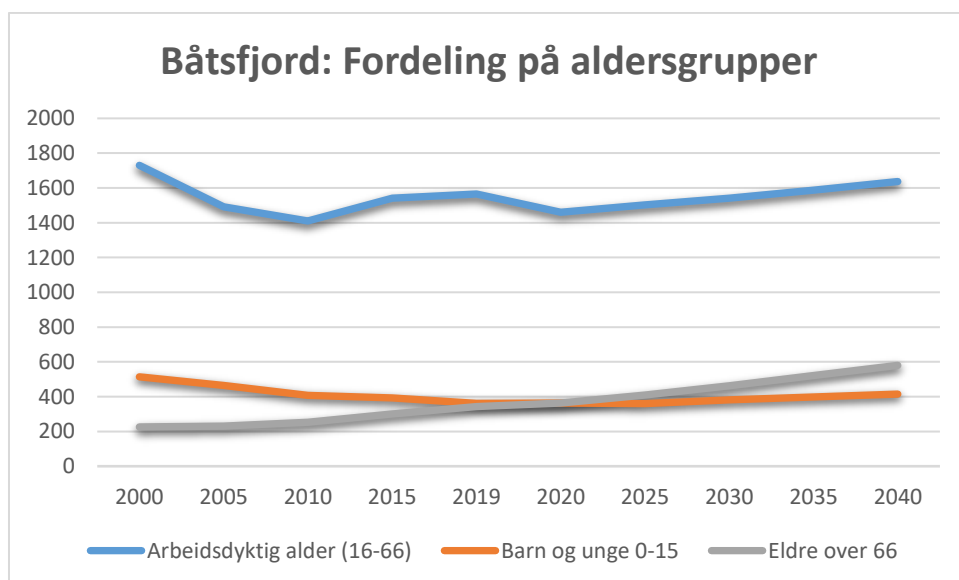
Alderspyramiden gir oss en god oversikt over hvordan befolkningen er fordelt på alder:

Kilde: Folkemengde, Statistisk sentralbyrå

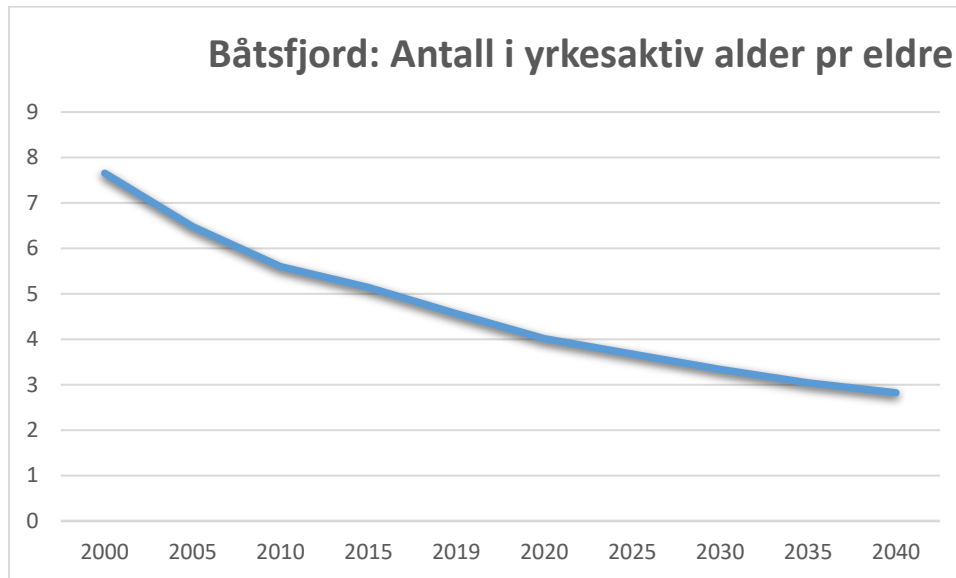
Den viser at det er en stor andel i det vi kaller arbeidsdyktig alder. Aldersgruppen over 60 år vil etter hvert nå pensjonsalder, og gå ut arbeidslivet. Aldersgruppen over 70 år, og særlig over 80 år, vil etter hvert vokse kraftig. Disse aldersgruppene er store. Det betyr at vesentlig flere mennesker vil ha behov for kommunale pleie- og omsorgstjenester enn i dag. Behovet kan forsterkes ytterligere fordi antallet omsorgspersoner (aldersgruppen som inneholder eldres barn/svigerbarn) blir mindre.

Fordelt på aldersgrupper så var gruppen i arbeidsdyktig alder (16-66 år) høyest i 2000. Siden 2010 har den vært relativt stabil, og vil øke noe *dersom* befolkningsframskrivingen er korrekt. Dersom folketallet stagnerer eller går ned, vil dette slå mest ut i denne arbeidsgruppen.

Antallet eldre over 66 år har steget jevnt siden 2005, og vil fortsette å stige. Denne befolkningsgruppen er relativt upåvirket av den generelle folketallsutviklingen, og i 2020 vil antallet eldre for første gang bli høyere enn antallet barn og unge (0-15 år). **Fare: b/u blir mindre hvis foreldrene flytter.**

Avhengighetsfaktoren, altså forholdstallet mellom antall i yrkesaktiv alder i forhold til eldre, viser en negativ utvikling. I 2000 var det nesten 8 i yrkesaktiv alder pr eldre. I 2020 vil tallet være halvert, og i 2040 vil det ligge under 3. Dette indikerer færre skattebetalere som dekke kommunale kostnader til eldreomsorgen, men det indikerer også færre pårørende og dermed flere enslige eldre. Dette vil også påvirke eldreomsorgen.

Antallet barn og unge er blitt redusert fra 2000 til 2019. Framover vil tallet være stabilt, eller øke noe. Igjen er dette avhengig av at befolkningsframskrivingen er korrekt.

Det er relativt mange innbyggere i alderen 25-40 år. Det *kan* være positivt for framtidig fødselstall så lenge man beholder en høy andel arbeidsinnvandrere eller andre innflyttere til kommunen.

Fødselsraten i kommunen er imidlertid redusert fra 14 fødte pr 1000 innbyggere i år 2000 til 7 i 2018. Nye årskull er altså halvert på 18 år. Framskrivning av folketallet viser ikke store endringer i barne- og ungdomskullene.

Ungdomskullene er som nevnt over relativt små. Når de skal inn i arbeidslivet, er de ikke store nok til å erstatte de som går over i pensjonsalder. For kommunens arbeidsgivere vil dette skape et rekrutteringsproblem.

(også generell forventning fra pårørende om at det offentlige skal ta over selv om vi bor her)

Folketall fordelt på statsborgerskap

Båtsfjord har «alltid» hatt et stort innslag av utenlandske statsborgere. Disse har utgjort en stor del av arbeidsstyrken i kommunen. Andelen utenlandske statsborgere har økt fra 15 % i 2000 til 28 % i 2019. I 2019 utgjør utenlandske statsborgere fra de tre største gruppene Litauen, Polen og Finland 18 % av folketallet. Litauiske statsborgere alene utgjør 12 % av folketallet.

Innvandring har vært en sterk positiv faktor for utviklingen av kommunen, og har bidratt sterkt til arbeidsstyrken. Men det utgjør også en stor usikkerhet for framtidens utvikling i folketall, og ikke minst arbeidsstyrke. I spørreundersøkelser oppgir langt flere innvandrere enn nordmenn at de neppe kommer til å bo i Båtsfjord i 2030. Dette samsvarer med kjent kunnskap. Manglende stedstilhørighet, ønske om å vende tilbake til hjemlandet, utfordrende klima og usentral beliggenhet er faktorer som oppgis for de som tenker seg å flytte. Dette kan gi store utfordringer for tilgangen på arbeidskraft dersom de som flytter ikke erstattes av nye innbyggere.

Andre forhold

Fordeling på kjønn viser 94 kvinner pr 100 menn. Det er noen flere jenter enn gutter i de yngste årsklassene, og mange flere eldre kvinner enn eldre menn. Mannsoverskuddet er særlig stort mellom 20 og 40 år.

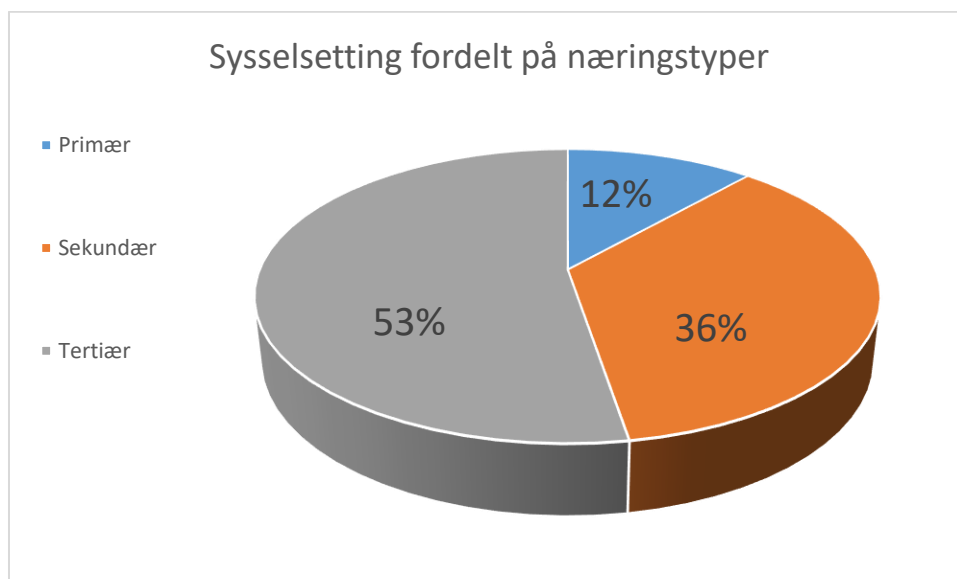
Andelen aleneboende i Båtsfjord har ligget stabilt på ca 20 % fra 2005, og er litt over landet som helhet (17 %), men ligger til dels betydelig under andelen i andre kystkommuner som Vardø, Gamvik og Berlevåg.

Oppsummering, Båtsfjord mot 2030:

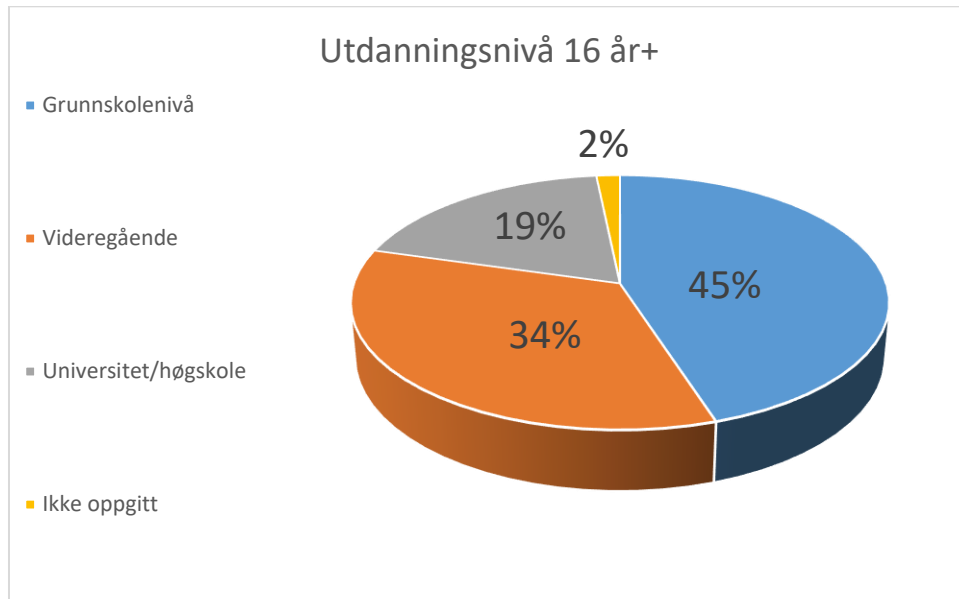
- Fødselstallet vil neppe øke utover dagens nivå.
- Antallet eldre 67 år og over vil stige betydelig. Antallet eldre 80 år og over, som i større grad trenger pleie, vil også øke sterkt. Antall omsorgspersoner synker.
- Flere går ut av arbeidslivet enn før. Disse personene må erstattes.
- Ungdomskullene er små, sammenliknet med aldersgruppene over, og vil ikke klare å fylle opp ledige jobber.
- For å beholde antallet i yrkesaktiv alder er vi helt avhengig av innflytting.
- Utviklingen i arbeidsinnvandring avhenger av faktorer som kommunen ikke kan påvirke særlig mye. Vi må regne med stor usikkerhet i om arbeidsinnvandringen vil fortsette, stanse eller reverseres.

Befolkningens utdanning og arbeidsplasser

Båtsfjord kommune er sterkt avhengig av fiske og fiskeindustri. Dette preger også sysselsettingen, da kommunen har relativt sett store andeler sysselsatt i primærnæringer (fiske) og sekundærnæringer (industri). Sammenliknet med 2010 er endringene marginale, men primær- og sekundærnæringene øker sine andeler noe. Tertiærnæringene omfatter privat og offentlig tjenesteproduksjon. Det var 1142 sysselsatte i kommunen. Arbeidsledigheten varierer med aktiviteten i fiskerinæringen, men er normalt sett lav.

En oversikt over utdanningsnivået viser en høy andel (45 %) med grunnskolenivå som høyeste utdanning. For landet som helhet er tallet 26,5 %. 19 % har høgskole- og universitetsutdanning, mot 33 % for landet.

Det er ikke et mål i seg selv at utdanningsnivået skal være lik landet ellers. Kompetansenivået bør heller gjenspeile de behovene som arbeidslivet i kommunen har. Det er ikke gjort kvalitative undersøkelser som viser om det er avvik her. Trenden er at det kreves formell kompetanse i en stadig større del av arbeidslivet. Kompetansehevingen gjennomføres gjerne gjennom bedriftsinterne programmer.

En kartlegging som er gjort av Linken næringshage viser at det i næringslivet er behov for kompetanse type ingeniører, mekanikere og automasjonsteknikere. I offentlig sektor er det behov for fagkompetanse i oppvekstsektoren og helsesektoren.

Søkingen til høyere studier er blant de laveste i Finnmark, og den er svært mye høyere blant kvinner enn blant menn.

SSB mangler opplysning om utdanningsnivå til mange innvandrere. Det er uklart om dette har betydning for Båtsfjord.

Når det gjelder frafall fra videregående skole, har vi ikke kommunedata. For regionen Øst-Finnmark er frafallsprosenten de siste årene ca. 20. Den er blitt lavere siden år 2000, men det er likevel en betydelig andel elever som ikke gjennomfører videregående opplæring.

Oppsummering: Båtsfjord mot 2030:

- Relativt ensidig næringsliv gir begrensede muligheter for å utnytte varierte utdanningsløp.
- Det bør kartlegges nærmere hvilke kompetansebehov kommunen og næringslivet har i et langsiktig perspektiv.
- Framtidig automatisering i næringslivet, særlig fiskeindustrien, gir nye kompetansekrav som må dekkes.
- Økte statlige kompetansekrav i offentlig sektor må også dekkes inn.

Folkehelsen

Grunnlag for beskrivelsen er SSBs «Kommunefakta - Båtsfjord», Båtsfjord kommunes «Folkehelse i Båtsfjord» (2017), Båtsfjord kommunes planstrategi (juni 2018) og SSBs folkehelseprofil for Båtsfjord (januar 2019). I tillegg prosjektrapporten «Trivsel i Båtsfjord» (prosjektleder Carina Amundsen, januar 2019) og Ungdataundersøkelsen (2018).

De nasjonale mål for folkehelsen er:

1. Norge skal være blant de tre landene i verden med høyest levealder
2. Vi skal ha flere leveår med god helse og trivsel
3. Vi skal ha samfunn som fremmer helse i hele befolkningen.

Psykisk helse er en likeverdig del av folkehelsearbeidet. Vi skal bidra til å redusere sosiale helseforskjeller, og for de med begrenset aksjonsradius har nærmiljøet ofte størst betydning.

Helsetilstand

Med helsetilstand mener vi befolkningens helse målt på ulike måter, som risikotilstander, forebygging av sykdommer, trivsel og mestringsressurser. Dårlig helse gir sykdom, tapt livskvalitet og tapte leveår for den enkelte. For samfunnet gir dårlig helse økte kostnader og lavere produksjon.

Forventet levealder: Menn i Båtsfjord dør 3,5 år tidligere enn landsgjennomsnittet, mens kvinner er på nesten samme nivå som landet ellers.

Overvekt: Oversikt fra sesjonsdata viser at andelen ungdom i Båtsfjord med overvekt og fedme er vesentlig høyere enn i landet som helhet, også i forhold til Finnmark. For gravide er ikke avviket særlig stort. Fra Ungdata kommer det fram at ungdom i Båtsfjord er mye mindre fornøyd med helsa enn ungdom i Finnmark, og i Norge. Færre ungdommer oppgir også å være fysisk aktiv. Diabetes type 2 er gjerne knyttet til overvekt. En betydelig større andel i alderen 30-74 år bruker glukosesenkende midler i Båtsfjord enn i landet og Finnmark.

Hjerte- og karsykdommer: Etter en kraftig vekst fra 2010 til 2014 er nå diagnostiserte hjerte- og karsykdommer på tur ned, men ligger fremdeles klart over landet ellers.

Muskel- og skjelettlidelser: Båtsfjord avviker ikke særlig mye fra landet ellers.

Kreftsykdommer: Dødelighet av kreft generelt har økt i forhold til landsgjennomsnittet de siste 15 årene, og ligger ca 20 % over. For lungekreft er dødeligheten ca dobbelt så høy. Når det gjelder nye krefttilfeller ligger kommunen *under* landsgjennomsnittet for de typer vi har data for. Unntaket er lungekreft, hvor andelen nye krefttilfeller er redusert, men likevel ca 150 % av landsgjennomsnittet.

Psykisk helse: Andelen i alder 0-74 med psykiske symptomer eller lidelser er på samme nivå som Finnmark, men noe høyere enn landet ellers. Ungdataundersøkelsen fra 2018 viser at over en tredjedel er plaget av ensomhet. En tredjedel av jentene i undersøkelsen er plaget av depressive symptomer. 40 % av ungdommene er litt eller svært fornøyd med seg selv, mot 60 % i landet ellers.

I forhold til sykdomsbilder er det interessant å se på legemiddelbruken. Båtsfjord ligger over landsgjennomsnittet i bruk av midler mot diabetes, hjerte- og karsykdommer, og *spesielt* ADHD. Kommunen ligger til dels langt under landsgjennomsnittet i bruk av smertestillende midler, midler mot psykiske lidelser, sovemidler og beroligende midler, samt astma- og allergimidler.

Fattigdom: Både globalt, nasjonalt og regionalt ser vi en utvikling hvor det blir større inntektsforskjeller. For Båtsfjord har vi sett på utviklingen i medianinntekt fra 2010 til 2017. For alle husholdninger er økingen 25 %. Men aleneboende (22 %), par uten barn (18 %) og enslige med barn

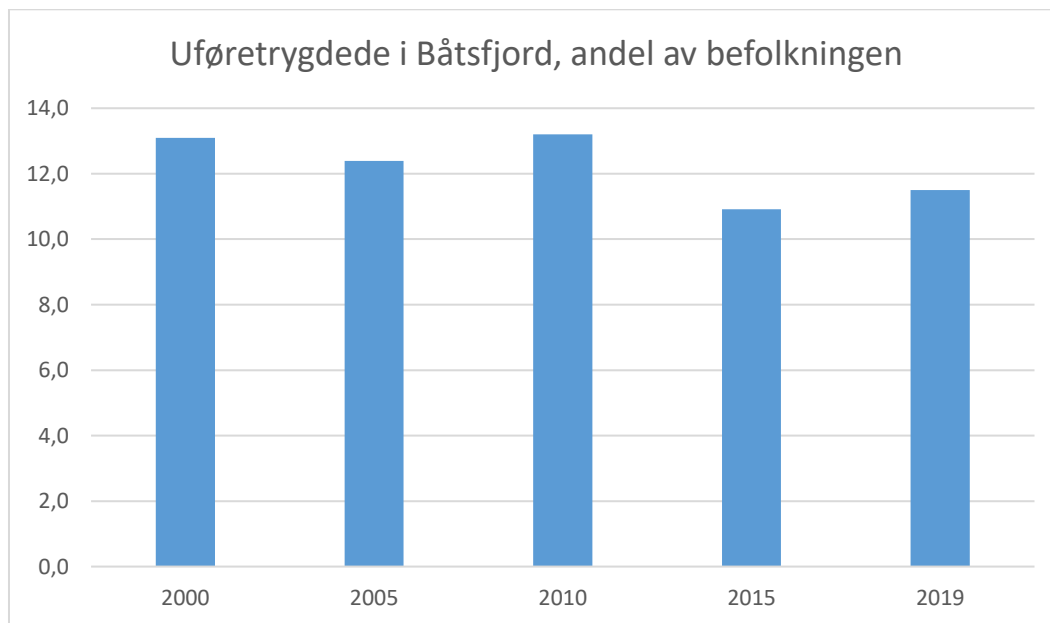
under 17 år (15 %) er taperne i forhold til par med barn under 17 år (28 %). Vi ser det samme bildet også i nabokommunene.

Andelen av befolkningen som kan defineres som «fattig» etter EUs fattigdomsskala (EU-50) har økt fra 4,2 % i 2005 til 7 % i 2017. Utviklingen er også her den samme som i nabokommunene.

Ca 16 % flere barn enn landsgjennomsnittet bor trangt. Dette er på nivå med Finnmark, men høyere enn for eksempel Berlevåg og Vardø. Vi har ikke data som viser den langsiktige utviklingen. Tallene kan variere fra år til år pga. lave grunnlagstall.

Uføretrygdede

Tall fra NAV viser at andelen uføretrygdede i befolkningen har vært svakt synkende fra 2000 til 2019. Andelen i dag er så vidt høyere enn gjennomsnittet for landet; 11,5 % mot 10,3 %.

Andelen *unge uføretrygdede*, dvs. i alderen 18-34 år, har vært relativt stabilt de siste 20 år, så vidt høyere enn landsgjennomsnittet. Det skjedde en betydelig øking i andelen i 2019, da antall nye unge uføretrygdede ble fordoblet. Vi ser en liknende tendens i tallene for landet, for Troms og for Finnmark. P.t. kjenner vi ikke bakgrunnen for den sterke veksten, men det er ikke spesielt for Båtsfjord.

Oppsummering, Båtsfjord mot år 2030:

- Høy grad av «livsstilsykdommer» gir dårlig helse og livskvalitet for den enkelte, og kostnader for omgivelsene og for samfunnet.
- Økte økonomiske forskjeller mellom folk
- Mange ungdommer sliter med ensomhet og dårlig selvbilde

Faktorer som påvirker folkehelsen

Både individuelle faktorer og samfunnsfaktorer påvirker folkehelsen, og det er gjerne et samspill mellom dem. Helsedirektoratet har listet opp følgende tema:

- Psykisk helse og livskvalitet: Stress og mestring, sosial støtte, deltakelse, nettverk, nærmiljø, fritid og frivillighet.

- Utdanning: Som en viktig del av oppveksten, som ressurs for enkeltmennesker og som grunnlag for deltakelse i samfunnet.
- Økonomi: Helsen i befolkningen blir bedre med økende inntekt. Kommunens utforming av tjenester og velferdsordninger kan ha betydning for innbyggernes økonomi, og dermed også for helsen og fordeling av helse i befolkningen.
- Bolig: Dårlige boforhold kan være helseskadelige. Kommunale virkemidler med betydning for bolig, boforhold og bosituasjonen for innbyggerne.
- Arbeid: Risikofaktorer ved arbeidsmiljøet, og muligheten til å ha et arbeid, forhindre utstøting fra arbeidslivet.
- Miljørettet helsevern: Biologiske, kjemiske og fysiske miljøfaktorer som kan påvirke helsen.
- Skader og ulykker: Kan kommunen bidra til å forebygge skader og ulykker.
- Ernæring: Dårlig kosthold gir dårlig helse. Kommunens rolle med råd og anbefalinger om kosthold, fra barnehagenivå og opp.
- Alkohol: Drikkemønstre, helseskader og andre konsekvenser av alkoholbruk. Kommunens alkoholpolitiske rolle, regulatoriske virkemidler, rusmiddelforebyggende tiltak og tidlig intervensjon.
- Fysisk aktivitet: Tilrettelegge for økt fysisk aktivitet gjennom konkrete tiltak og virkemidler.
- Seksuell helse: Tilrettelegging og utforming av tiltak rettet mot positiv seksuell helse, selvbestemmelse, mestring og råderett og kropp og seksualitet.
- Tobakk: Tobakksforebyggende tiltak: Tobakksfri oppvekst, røykeforbud, tilsyn, hjelp til tobakksavvenning, forebyggende helsetjenester.

Oppsummering, Båtsfjord mot 2030:

- Målrettet folkehelsearbeid, med særlig fokus på:
  - Ungdoms helse og trivsel
  - Livsstilsykdommer
  - Tilrettelegging for fysisk aktivitet, spesielt lavterskeltilbud
  - Fysisk og psykisk arbeidsmiljø

Kilder:

Statistisk sentralbyrå

Folkehelseinstituttet

Linken Næringshage: Kompetansekartlegging i Båtsfjord

Båtsfjord

Folkehelseprofilen er et bidrag til kommunens arbeid med å skaffe oversikt over helsetilstanden i befolkningen og faktorer som påvirker denne, jamfør lov om folkehelsearbeid. Også andre informasjonskilder må benyttes i oversiktsarbeidet, se figuren nedenfor.

Statistikken er hentet fra Kommune helsa statistikkbank per februar 2020 og er basert på kommune- og fylkesinndelingen per 1.1.2020.

Utgitt av
Folkehelseinstituttet
Postboks 222 Skøyen
0213 Oslo
E-post: kommune helsa@fhi.no

Redaksjon:
Camilla Stoltenberg, ansvarlig redaktør
Else Karin Grøholt, fagredaktør
Fagredaksjon for folkehelseprofiler
Idékilde: Public Health England
Illustrasjoner: FHI og fetetyper.no

Artikkelen på midtsidene er skrevet i samarbeid med Helsedirektoratet.

Bokmål

Batch 2502200922.2802201225.2502200922.2802201225.28/02/2020 13:58

Nettside:
www.fhi.no/folkehelseprofiler

Noen trekk ved kommunens folkehelse

Sosialt bærekraftige lokalsamfunn er temaet for folkehelseprofilen 2020. Temaet gjenspeiles i indikatorer og figurer.

Indikatorerne som presenteres er generelt valgt med tanke på helsefremmende og forebyggende arbeid, men er også begrenset av hvilke data som er tilgjengelige på kommunenivå. All statistikk må tolkes i lys av annen kunnskap om lokale forhold.

Befolkning

- I aldersgruppen 45 år og eldre er andelen som bor alene høyere enn i landet som helhet.

Oppvekst og levekår

- Andelen som bor i husholdninger med lav inntekt, er høyere enn i landet som helhet. Lav husholdningsinntekt vil si at inntekten er under 60 prosent av median husholdningsinntekt i Norge, og at brutto finanskapital er under 1G. I Kommune helsa statistikkbank finnes det også tall for lavinntekt der medianinntekten i kommunen er brukt som grense.

Miljø, skader og ulykker

- Konsentrasjonen av fint svevestøv som befolkningen i kommunen er utsatt for, ser ut til å være noe lavere enn for befolkningen i landet som helhet. Tallene er basert på modellen som brukes i varslings-tjenesten «Luftkvalitet i Norge».
- Det blir ikke vist statistikk på andelen ungdomsskoleelever som oppgir at de er med i en fritidsorganisasjon. Dette skyldes at Ungdata-undersøkelsen ikke er gjennomført i kommunen i perioden 2017-2019, eller at det er utilstrekkelig tallgrunnlag. Utilstrekkelig betyr at tallene er for små eller at det mangler opplysninger om klassetrinn og kjønn, noe som er nødvendig for å kunne sammenlikne med landsnivået. Tall kan også mangle som følge av kommunesammenslåing.

Helserelatert atferd

- Det blir ikke vist statistikk på andelen ungdomsskoleelever som er lite fysisk aktive. Dette skyldes at Ungdata-undersøkelsen ikke er gjennomført i kommunen i perioden 2017-2019, eller at det er utilstrekkelig tallgrunnlag. Tall kan også mangle som følge av kommunesammenslåing.

Helsetilstand

- Det er utilstrekkelig tallgrunnlag for å vise statistikk på sosiale helseforskjeller i kommunen, målt som forskjell i forventet levealder mellom utdanningsgrupper.

Sosialt bærekraftige lokalsamfunn

Sosialt bærekraftige samfunn handler om samfunn preget av tillit, trygghet, tilhørighet og tilgang til goder som arbeid, utdanning og gode nærmiljø. Gjennom planprosessene kan kommunen legge til rette for en sosialt bærekraftig samfunnsutvikling.

Frem til i dag har sosiale forhold fått mindre oppmerksomhet enn de to andre dimensjonene i FNs bærekraftsmål - miljø og økonomi, se figur 1. FN er tydelig på at også sosiale forhold er en viktig del av bærekraftsmålene, se tekstboksen.

Folkehelsearbeidet har mye til felles med den sosiale dimensjonen i FNs bærekraftsmål. Både sosial bærekraft og folkehelse handler om å fremme en samfunnsutvikling som:

- Setter menneskelige behov i sentrum.
- Gir sosial rettferdighet og like livssjanser for alle.
- Legger til rette for at mennesker som bor i lokalsamfunnet, kan påvirke forhold i nærmiljøet og ellers i kommunen.
- Legger til rette for deltakelse og samarbeid.

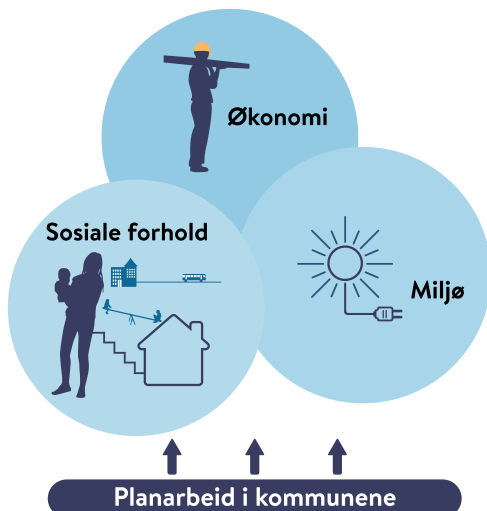
Planlegging som virkemiddel

I de nasjonale forventningene til regional og kommunal planlegging for 2019-2023 legger regjeringen vekt på at kommunene skal planlegge for å skape en bærekraftig samfunnsutvikling, sikre sosial rettferdighet og god folkehelse.

Helse er ikke bare et resultat av individuelle forhold og levevaner, men påvirkes også av levekår og strukturelle forhold som inntekt, arbeid, oppvekst, utdanning, bo- og nærmiljø. Planlegging gir kommunen mulighet til å omfordele slike påvirkningsfaktorer.

Et godt oversiktsdokument som gir den nødvendige kunnskapen om påvirkningsfaktorer, er et viktig utgangspunkt for planstrategien og planarbeidet i kommunen.

Figur 1. Planlegging – et viktig verktøy for lokal bærekraft.

FNs mål for bærekraft

De 17 målene for bærekraftig utvikling innen 2030 er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, kjempe mot urettferdig fordeling og stoppe klimaendringene.

For å skape en bærekraftig utvikling må vi arbeide på tre områder:

- klima og miljø
- økonomi
- sosiale forhold

Figuren representerer de 17 målene. Kilder: FN-sambandet, Regjeringen.no

Dersom kommunen ikke er bevisst på relevante påvirkningsfaktorer og hvordan disse fordeles i befolkningen, kan kommunen komme til å videreføre uheldige miljø- og samfunnsmessige forhold og dermed svekke den sosiale bærekraften.

Spørsmål kommunen kan stille seg er: Hvordan er sosial bærekraft ivaretatt i planarbeidet? Er sosial bærekraft tilstrekkelig integrert i samfunns- og arealdelen, og blir dette fulgt opp i kommunedelplaner og økonomiplanen?

Kommuneplanens samfunnsdel er et særlig viktig verktøy for å prioritere og samordne hva kommunen skal satse på, og hvor. Hvis planleggingen skal virke, må kommunen følge opp med tiltak.

Fire mål er viktige i planlegging av sosialt bærekraftige lokalsamfunn: at innbyggerne har god tillit til samfunnet og hverandre, har tilgang til arbeid, utdanning og gode nærmiljø, at de føler at de hører til, og at de opplever trygghet.

Tilhørighet

Tilhørighet handler om å ha tilknytning til andre mennesker eller steder. Mange kommuner jobber med tilhørighet og felleskap innenfor ulike sektorer; for eksempel gjennom utvikling av gode oppvekst- og bomiljøer, næringsutvikling, levende sentrum, flerbruk av kommunale bygg og tilbud for innbyggere i og utenfor arbeidslivet.

Det å delta i frivillige organisasjoner og kommunale prosesser kan bidra til å styrke følelsen av tilhørighet til lokalmiljøet og kommunen. Tiltak for å hindre utenforskap kan også styrke opplevelsen av tilhørighet og felleskap.

I hvilken grad innbyggerne deltar i for eksempel frivillig arbeid, om de stemmer ved kommunestyrevalget eller om de deltar i andre samfunnsaktiviteter, kan fortelle oss noe om i hvilken grad innbyggerne i en kommune føler at de hører til. Figur 4 viser andelen som stemte ved kommunestyrevalget høsten 2019.

Trygghet

For innbyggerne i en kommune er det viktig at de grunnleggende behovene dekkes for å kunne oppleve trygghet og livsmestring. Å skape trygge samfunn handler også om å sikre innbyggerne en rettferdig fordeling og lik tilgang på goder og ressurser.

Hva som skaper trygghet varierer. Det kan være å kunne gå ute alene på kveldstid, oppleve godt naboskap og at barna kan leke fritt i nærområdet, men også at en har fast inntekt og gode relasjoner.

For å kunne øke tryggheten i et område er det nødvendig å først finne ut hvordan befolkningen opplever tryggheten på stedet, se figur 2. Se også indikatorene 4-7 om økonomisk trygghet i folkehelsebarometeret på side 4.

Medvirkningsprosesser kan også være en kilde til informasjon om opplevelsen av trygghet i lokalsamfunnet.

Tilgang til bolig, arbeid og lokale tilbud

Alle mennesker skal kunne bosette seg og leve et godt liv i kommunen. Det innebærer at innbyggerne blant annet har tilgang til en passende bolig til en pris de kan betale. God variasjon når det gjelder arbeidsplasser, tilgang til skole og barnehage, offentlig transport, sosiale møteplasser og kommunale tjenester er også avgjørende for gode liv og viktig for utjevning av sosial ulikhet.

At alle barn og unge kan ferdes trygt til og fra skolen og delta i fritidsaktiviteter, og at eldre kan leve aktive liv, er viktige kvaliteter i et lokalsamfunn. Det samme gjelder at alle har tilgang til miljøkvaliteter som ren luft, støyfrie områder og rekreasjon. Se indikator nummer 15 om luftkvalitet i folkehelsebarometeret på side 4.

Figur 3 viser tall som kan si noe om tilgangen til passende boliger i kommunen.

Tillit til mennesker og myndigheter

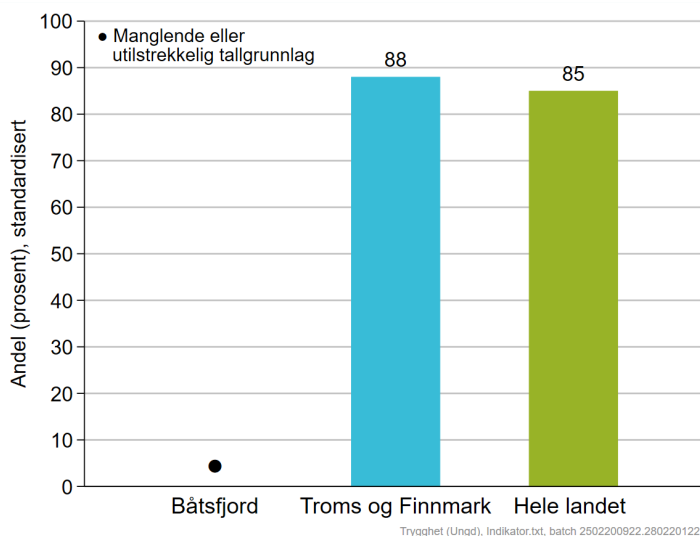
Sammenlignet med andre land, er det i Norge høy grad av tillit til medmennesker og samfunn. Det gjelder for eksempel tillit til naboer, tillit til at kommunen tilbyr tjenester som vi trenger, at politikere har samfunnets interesser i tankene, og at velferdsstaten gir oss økonomisk trygghet dersom behovet er der.

På lokalt nivå viser tillit seg på flere måter, blant annet hvordan vi forholder oss til hverandre. Andelen av befolkningen som stemmer ved valg, kan også være en indikator på tillit, se figur 4.

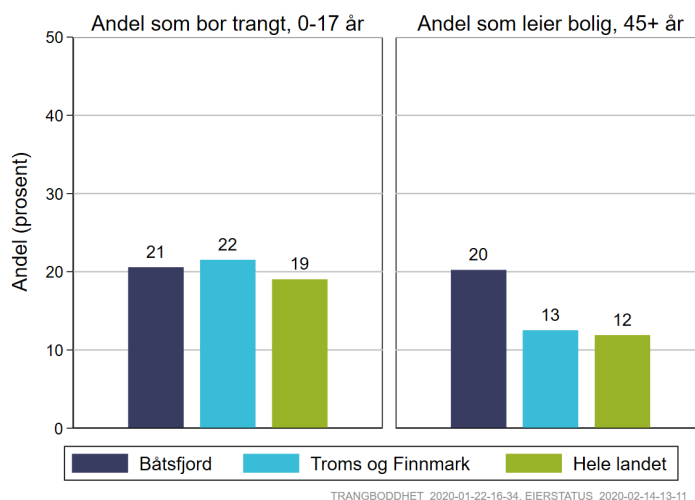
Les mer:

- Utvidet artikkel med referanser på www.fhi.no/folkehelseprofiler
- Helsedirektoratets [temaside om folkehelsearbeid i kommunen](#)
- Regjeringen: [Bærekraftsmålene](#)
- I tillegg til indikatorene i folkehelsebarometeret på side 4, finner du flere indikatorer i [Kommunehelse statistikkbank](#).

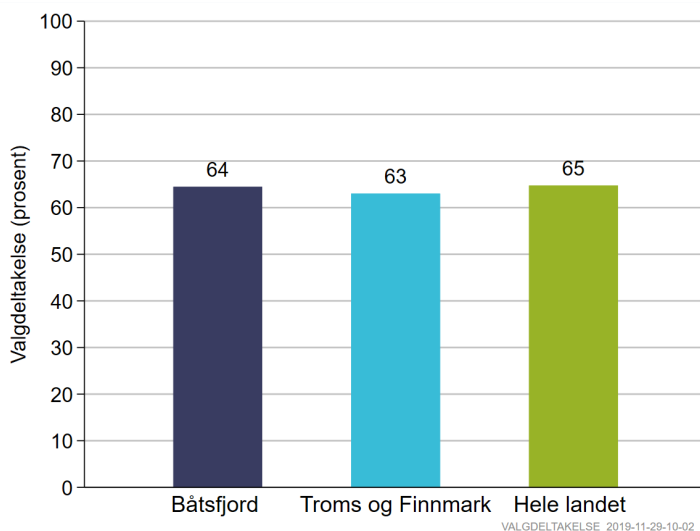
Figur 2. Andel ungdomsskoleelever som oppgir at de opplever det som trygt å ferdes i nærområdet på kveldstid (Ungdata 2017-2019).

Figur 3. Trangboddhet og leid bolig (2018).

Figur 4. Valgdeltakelse ved kommunestyrevalget i 2019.

Folkehelsebarometer for kommunen

I oversikten nedenfor sammenliknes noen nøkkeltall for kommunen og fylket med landstall. I figuren og tallkolonnene tas det hensyn til at kommuner og fylker kan ha ulik alders- og kjønns sammensetning sammenliknet med landet. Klikk på indikatornavnene for å se utvikling over tid i kommunen. I Kommunehelsa statistikkbank, <http://khs.fhi.no> finnes flere indikatorer samt utfyllende informasjon om hver enkelt indikator.

Vær oppmerksom på at også «grønne» verdier kan innebære en folkehelseutfordring for kommunen, fordi landsnivået ikke nødvendigvis representerer et ønsket nivå. Verdiområdet for de ti beste kommunene i landet kan være noe å strekke seg etter.

- Kommunen ligger signifikant bedre an enn landet som helhet
- Kommunen ligger signifikant dårligere an enn landet som helhet
- Kommunen er ikke signifikant forskjellig fra landet som helhet
- Kommunen er signifikant forskjellig fra landet som helhet
- Ikke testet for statistisk signifikans
- ◆ Verdien for fylket (ikke testet for statistisk signifikans)
- | Verdien for landet som helhet
- Variasjonen mellom kommunene i fylket
- De ti beste kommunene i landet

Tema	Indikator (klikkbare indikatornavn)	Kommune	Fylke	Norge	Enhet (*)	Folkehelsebarometer for Båtsfjord
Befolkning	1 Andel over 80 år	3,5	4,2	4,2	prosent	
	2 Personer som bor alene, 45 år +	29,8	26,3	25,5	prosent	
Oppvekst og levekår	3 VGS eller høyere utdanning, 30-39 år	61	76	80	prosent	
	4 Lavinntekt (husholdninger)	11	6,6	7,4	prosent	
	5 Inntektsulikhet, P90/P10	2,9	2,6	2,8	-	
	6 Barn av enslige forsørgere	16	18	15	prosent	
	7 Stønad til livsopphold, 20-66 år	18	17	16	prosent (a,k)	
	8 Bor trangt, 0-17 år	21	22	19	prosent	
	9 Leier bolig, 45 år +	20	13	12	prosent	
	10 Trives på skolen, 10. klasse	73	82	85	prosent (k)	
	11 Laveste mestringsnivå i lesing, 5. kl.	40	29	24	prosent (k)	
	12 Frafall i videregående skole	32	25	20	prosent (k)	
	13 God drikkevannsforsyning	100	85	90	prosent	
	Miljø, skader og ulykker	14 Andel tilknyttet vannverk	99	86	88	prosent
15 Luftkvalitet, fint svevestøv		2	2,7	5,4	µg/m³	
16 Skader, behandlet i sykehus		11,4	13,7	13,7	per 1000 (a,k)	
17 Vold, anmeldte tilfeller		6,2	8	6,9	per 1000	
18 Fornøyd m/ lokalmiljø, Ungd. 2017-19		-	63	68	prosent (a,k)	
19 Trygt i nærmiljøet, Ungdata 2017-19		-	88	85	prosent (a,k)	
20 Kollektivtilbud, Ungdata 2017-19		-	48	63	prosent (a,k)	
21 Fritidsorganisasjon, Ungd. 2017-19		-	63	65	prosent (a,k)	
22 Ensomhet, Ungdata 2017-19		-	22	22	prosent (a,k)	
23 Valgdeltakelse, 2019		64	63	65	prosent	
Helse-relatert atferd		24 Lite fysisk aktive, Ungd. 2017-19	-	15	14	prosent (a,k)
	25 Røyking, kvinner	7,8	6,4	5	prosent (a)	
Helsestilstand	26 Forventet levealder, menn	76,6	78,5	79,4	år	
	27 Forventet levealder, kvinner	83,3	83,2	83,5	år	
	28 Utd.forskjeller i forventet levealder	-	4,6	4,9	år	
	29 Fornøyd med helse, Ungd. 2017-19	-	67	70	prosent (a,k)	
	30 Psykiske sympt./lidelser	139	154	154	per 1000 (a,k)	
	31 Overvekt og fedme, 17 år	52	29	23	prosent (k)	
	32 Hjerter- og karsykdom	20,5	19,0	17,4	per 1000 (a,k)	
	33 Antibiotikabruk, resepter (ny def.)	88	262	306	per 1000 (a,k)	
	34 Vaksinasjonsdekning, meslinger, 9 år	88,8	95,6	96,0	prosent	

Forklaring (tall viser til linjenummer i tabellen ovenfor):

* = standardiserte verdier, a = aldersstandardisert og k = kjønnsstandardisert

1. 2019. 2. 2019, i prosent av befolkningen. 3. 2018, høyeste fullførte utdanning (av alle med oppgitt utdanning). 4. 2018, alle aldre, personer som bor i husholdninger med inntekt under 60 % av nasjonal median, og brutto finanskapital under 1G. 5. 2018, forholdet mellom inntekten til den personen som befinner seg på 90-prosentilen og den som befinner seg på 10-prosentilen. 6. 2016-2018, 0-17 år, av alle barn det betales barnetrygd for. 7. 2018, omfatter mottakere av uføretrygd, arbeidsavklaringspenger, arbeidsledighetstrygd, overgangstønad for enslige forsørgere og tiltaksmottakere (individstønad). 8. 2018, trangbodddhet defineres ut ifra antall rom og kvadratmeter i boligen. 9. 2018, andelen er presentert i prosent av personer i privathusholdninger. 10. Skoleårene 2014/15-2018/19. 11. Skoleårene 2016/17-2018/19. 12. 2016-2018, omfatter elever bosatt i kommunen. 13. 2018, definert som tilfredsstillende resultater mht. E. coli og stabil levering av drikkevann. Omfatter vannverk som forsyner minst 50 personer. 14. 2018, andel av befolkningen som er tilknyttet vannverk som forsyner minst 50 personer. 15. 2018, mikrogram per kubikkmeter (µg/m3) fint svevestøv (PM2,5) som befolkningen i kommunen er utsatt for. 16. 2015-2017, inkludert forgiftninger. 17. 2017-2018, omfatter lovbrudd som politiet og påtalemyndigheten har registrert i kategorien vold og mishandling (omfatter ikke seksuallovbrudd). 18. U.skole, svært eller litt fornøyd. 19. U.skole, opplever at nærområdet er trygt på kveldstid. 20. U.skole, svært bra eller nokså bra tilbud. 21. U.skole, svarer «ja, jeg er med nå». 22. U.skole, ganske mye eller veldig mye plaget. 23. Kommunestyrevalget. 24. U.skole, fysisk aktiv (svett og andpusten) mindre enn én gang i uken. 25. 2014-2018, fødende som oppga at de røykte i begynnelsen av svangerskapet, oppgitt i prosent av alle fødende med røykeopplysninger. 26./27. 2004-2018, beregnet basert på aldersspesifikk dødelighet. 28. 2003-2017, vurdert etter forskjellen i forventet levealder ved 30 år, mellom de med grunnskole som høyeste utdanning og de med videregående eller høyere utdanning. 29. U.skole, svært eller litt fornøyd. 30. 2016-2018, 0-74 år, brukere av primærhelsetjenestene fastlege og legevakt. 31. 2015-2018, KMI som tilsvarende over 25 kg/m2, basert på høyde og vekt oppgitt ved nettbasert sesjon 1. 32. 2016-2018, omfatter innlagte på sykehus og/eller døde. 33. 2018, 0-79 år, utleveringer av antibiotika ekskl. metenamin på resept. 34. 2014-2018. Datakilder: Statistisk sentralbyrå, NAV, Norsk pasientregister, Ungdataundersøkelsen fra Velferdsforskningsinstituttet NOVA ved OsloMet, Utdanningsdirektoratet, Vernepliktsverket, Vannverksregisteret, Medisinsk fødselsregister, Hjerter- og karregisteret, Primærhelsetjenestene fastlege og legevakt (KUHR-databasen i Helsedirektoratet), Reseptregisteret, Kreftregisteret, Meteorologisk institutt, Valgdirektoratet og Nasjonal vaksinasjonsregister SYSAK. For mer informasjon, se <http://khs.fhi.no>.

TRIVSEL I BÅTSFJORD

Hvordan trives ungdommen i alderen 16-23 år og hvilken opplevelse av stedet har de?

2019

Innhold

Forord.....	2
Mål og rammer	2
Kommunens rolle i prosjektet	3
Bakgrunn for valg av målgruppen.....	3
Problemstilling	4
Kvalitativ metode og innsamling av data	4
Analyse av datamaterialet	6
Hvilke utfordringer har ungdommen i dag?	17
Temakveld- Folkemøte 1.oktober 2018	18
Kommunikasjon	21
Sikre et godt medvirkningsarbeid.....	22
Gjestebud som metode	22
Fokusgruppe som metode.....	23
Temakveld som metode.....	24
Fra kunnskap til handling	24
Utdanning	25
Møteplasser for ungdommen/ungdomsklubben	25
Bolig.....	26
Fritidsaktiviteter	26
Frivillighet er folkehelse	27
Folkehelse.....	27
Implementering i plan	28
Revidert planstrategi.....	28
Forslag til tiltak- oppsummert	29
Vedlegg 1- Gjestebud datamaterialet	32
Vedlegg 2- Folkehelse i Båtsfjord.....	42
Vedlegg 3- Kommuneplanens samfunnsdel.....	67

Forord

Denne rapporten er ment å gi et oversiktsbilde av hvordan ungdommen i aldersgruppen 16-23 år har det i Båtsfjord. Gjennom bruk av ulike medvirkningsmetoder har rapporten til hensikt å belyse hvilken opplevelse ungdommen har av Båtsfjord. Temaene som har blitt diskutert er møteplasser for ungdom, bolig, næringsliv, stedsidentitet, stedstilhørighet, stedsutvikling, utdanning og fritidsaktiviteter samt psykisk helse. Vårt mål er å kunne ende opp med tiltak som vi mener vil kunne bidra til bedre livskvalitet og trivsel for vår målgruppe og at disse tiltakene vil kunne ha en positiv effekt på kommunen sitt behov for å tiltrekke seg økt kompetanse til stedet i fremtiden. Utover dette er det et ønske om at vår erfaring fra medvirkningsarbeidet skal bidra positivt inn i kommunen på hvordan man kan jobbe med kvalitativ metode i fremtiden.

Mål og rammer

Båtsfjord kommune inngikk en samarbeidsavtale i 2016 med Finnmark fylkeskommune (FFK) for deltagelse i kartleggings- og utviklingsarbeid om «Nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse».

Formålet med samarbeidet er å delta i et treårig prosjekt der målsettingen er å bidra til å bygge gode lokalmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse. Utviklingsarbeidet er et ledd i implementering av folkehelseloven som pålegger kommunen å legge til rette for medvirkning av befolkningen i folkehelsearbeidet – i dette tilfellet for å belyse kvaliteter i nærmiljøet som enten fremmer eller hemmer helse og trivsel.

Delmålene i prosjektet er:

- Bedre kvalitative oversikter på folkehelseområder som gir kunnskapsgrunnlag for kommunale plan- og beslutningsprosesser.
- Bedre kunnskap om hva som bidrar til livskvalitet og trivsel, samt folks oppfatning av lokalsamfunnet.
- Utvikling av egnede metoder innen medvirkning.
- Legge grunnlag for konkrete tiltak i samsvar med lokale folkehelseutfordringer.
- Tilrettelegging for kompetansebygging med regionale utdanningsinstitusjoner om nærmiljø og lokalsamfunnskvaliteters betydning for folkehelse.

Kommunens rolle i prosjektet

Dette prosjektet eies av Båtsfjord kommune, og målet med prosjektet er å få økt kunnskap om hvilke tanker og hvilke oppfatninger unge voksne i alderen 16-23 år har om det å vokse opp og bo i Båtsfjord. De valgene som ungdommene i denne aldersgruppen tar, anser vi for å være svært betydningsfulle for framtidens lokalsamfunn. Kunnskapen vi tilegner oss skal være med å danne grunnlag for kommunale planer og tiltak for å utvikle Båtsfjord.

Prosjektgruppe består av:

- Carina Amundsen (Prosjektleder)
- May Bente Eriksen (Rektor Nordskogen skole)
- Elin Karlsen (Rådgiver helse og omsorg)
- Bente Iversen (Samordna hjelpetjeneste)
- Maud Nesfeldt (Båtsfjord bedriftshelsetjeneste)
- Elisabeth Kvivesen (Teknisk etat)
- Helene Olsen (Ungdoms koordinatør)
- Ståle A. Olsen (Båtsfjord Frivilligsentral)

Prosjektgruppen har vært representert på både fylkessamling og de nasjonale samlingene gjennom hele prosjektet.

Bakgrunn for valg av målgruppen

Båtsfjord kommune ønsket mer kunnskap om hvordan innbyggerne har det i lokalsamfunnet og hva som bidrar til økt livskvalitet og trivsel. Vi ønsket å sette fokus på ungdommer i alderen 16-23 år da dette var en gruppe som vi visste lite om fra før av. Disse personene er viktig for kommunen og derfor ønsket vi å finne ut av hvordan ungdommen har det i Båtsfjord i dag, hva er de fornøyd med, hva opplever de som utfordrende og ikke minst, hvilket forhold de har til stedet. I tillegg ønsker Båtsfjord kommune at ungdommene velger en relevant utdanning i forhold til hva som kan tilbys av jobber på stedet, slik at de bedrer sine muligheter til å bosette seg i kommunen igjen, etter endt utdanning.

Problemstilling

Hvilken opplevelse har Båtsfjord-ungdommen av stedet og hvordan kan man tilrettelegge for at de kommer tilbake til kommunen etter endt utdanning?

Kvalitativ metode og innsamling av data

En kvalitativ undersøkelse krever et planlagt og gjennomtenkt opplegg, dette kalles for design. I en kvalitativ studie finnes det flere undertyper av design og valget mellom hva slags design man velger vil være styrt av flere forhold slik som; problemstilling, formålet med undersøkelsen, tid og ressurser til rådighet, og prosjektgruppens kompetanse/erfaring. Det som er viktig før man begynner med en slik undersøkelse er å finne ut av *hva* undersøkelsen skal fokusere på, *hvor* undersøkelsen skal gjennomføres, og *hvordan* den skal utføres.

Det finnes ulike måter å samle inn datamateriale i kvalitative undersøkelser. I noen tilfeller vil det være mest hensiktsmessig å ta for seg en og en informant, mens det i andre vil være bedre å samle en gruppe informanter og gjennomføre intervjuarbeidet med flere personer samtidig.

Prosjektgruppen startet prosjektet med å utarbeide et oversiktsdokument som har blitt vedtatt i kommunestyret (saksnummer 17/348) og dette skal være et kunnskapsgrunnlag for kommunale plan- og beslutningsprosesser (vedlegg 2).

Gjestebud

Prosjektgruppen ønsket å se nærmere på metoden gjestebud da dette er en god metode for å få innspill fra innbyggere som vanligvis ikke stiller på folkemøter. Denne metoden er godt egnet for å få innspill preget av dybde og refleksjon. Metoden fungerer slik at man velger ut et antall personer som skal være gjestebudverter, disse får igjen ansvar for å invitere personer på kaffe eller lignede hvor de skal diskutere ett eller flere temaer.

Prosjektgruppen utarbeidet et spørsmålsark med to hovedtemaer og to tilleggsspørsmål hvor fokuset var trivsel i Båtsfjord. Tema 1) omhandlet aktiviteter, miljø og tema 2) omhandlet utdanning og boforhold. I tillegg ble det spurt om assosiasjoner med ordet «trivsel» og hvordan de så for seg fremtiden til Båtsfjord (vedlegg 1).

Det ble valgt ut noen personer innenfor fem ulike kategorier som ble spurt om de ville delta. Studenter som bor borte, lærlinger, personer i arbeid i kommunen og videregående skole

elever (hjemme og borteboere) var kategoriene. Anbefalt deltagere på gjestebudene var 4-6 stykker, og totalt deltok 32 stykker på seks forskjellige gjestebud hvorav disse var 20 jenter og 12 gutter.

Et gjestebud kan aldri være representativt for andre enn gruppen selv, dette fordi utvalget av informanter ikke var tilfeldig. Både verter og deltakere er håndplukket basert på noen krav som innfris og i vårt tilfelle var det kun noen av Båtsfjords ungdommer i alderen 16-23 år som ble invitert til å delta. Man kan derfor ikke generalisere funn ved gjestebud metoden over på hele populasjonen, hverken Båtsfjords innbyggere eller den aktuelle aldersgruppen.

Ekstra fokusgruppe

Ettersom prosjektgruppen ble sittende igjen med noen spørsmål etter analysen av gjestebudene valgte vi å innkalle til et fokusgruppeintervju. Dette ble gjort for å stille noen kontrollspørsmål i forhold til våre antakelser basert på tilbakemeldingene fra gjestebudene. Verktøy slik som «spotting», «timeplan» og karikatur ble her brukt for å få økt kunnskap rundt temaene stedsidentitet, møteplasser og kultur. Ungdomskoordinator inviterte noen ungdommer i målgruppen til pizza og brus på Båtsfjord Brygge 26 januar 2018. Det kom fem ungdommer som alle var elever i 10. klasse ved Båtsfjord skole, i tillegg var ungdomskoordinator tilstede. Fokusgruppesamtalen vi hadde med disse elevene var veldig interessant og prosjektleder opplevde at vi fikk en god dialog og informantene var behjelpelig med å svare på de ulike oppgavene som ble presentert for dem.

Verktøy benyttet i analysen

Ungdata.no er et viktig verktøy i arbeidet med ungdom og nettstedet gir et godt bilde for hvordan det er å være ung i Båtsfjord i dag. Folkehelse er komplekst da det er mange faktorer som påvirker hverandre. Sosiale forhold knyttet til oppvekst, utdanning, jobb, hva vi spiser og mulighetene til trening og fysisk aktivitet er avgjørende for helsen. Alle disse faktorene har en direkte betydning for helse, men de har også innflytelse på hverandre. Utdanning påvirker for eksempel om man får jobb og hva slags arbeid man får. Inntekt påvirker boforhold.

Oppvekstvilkår påvirker livsstil og så videre. Med dette som utgangspunkt har prosjektgruppen prøvd å analysere tilbakemeldingene fra ungdommen.

Ungdata-tall fra 2016 er i denne analysen brukt til å underbygge datamaterialet vi har innhentet, noe som forhåpentligvis bidrar til en større forståelse av hvordan ungdommene i Båtsfjord faktisk har det.

Et av delmålene i dette prosjektet har vært utvikling av egnede metoder innen medvirkning. Her benyttet vi anledningen til å prøve ut det vi har valgt å kalle «ukeplan». Ved denne metoden laget vi en ukeplan som var tom og som ungdommene fylte ut selv basert på hva de faktisk hadde gjort i løpet av den aktuelle uken. På denne måten fikk vi et «sannhetsbilde» på hva ungdommen faktisk hadde gjort i denne uken. Vi presiserte at ved denne oppgaven måtte ungdommene ikke oppgi noe de ikke ønsket å videreformidle.

Andre verktøy som ble benyttet under datainnsamlingen var «spotting». «Spotting» er en arbeidsmetodikk som i korte trekk handler om å få barn og unge i tale gjennom å konstruere historier om spesifikke steder de har med seg i hjertet sitt: abstrakte, konkrete, store og små steder. Spotting setter ord på stedstilørighet uten å skille mellom stedet du er født, vokser opp eller føler deg hjemme. Alle kan spotte, vokse som barn. Basert på «spotting» laget vi et hjerte og spurte ungdommene; hvilke steder har du i hjertet ditt.

Gjennom vår veileder Brynhild Granås (førsteamanuensis ved UiT, campus Alta) ble vi utfordret til å lage karikatur av den typiske Båtsfjord-mannen og kvinnen. Dette ble brukt for å få økt kunnskap rundt stedets kultur.

Analyse av datamaterialet

Generelt opplevde prosjektgruppen at tilbakemeldingene fra gjestebudene slik at de ble formidlet av gjestebudvertene, ikke kun var basert på det som kom fram i gjestebudene, men at de snakket på vegne av storsamfunnet i Båtsfjord. Ulike utsagn og tilbakemeldinger som rettes mot andre målgrupper enn målgruppen selv er med på å underbygge vår antakelse. Én tilbakemelding var at man ønsket et større aktivitetstilbud for de eldre, noe som er vel og bra, men dette vil ikke påvirke hverdagen direkte for vår målgruppe. Et annet eksempel hvor gjestebudet omfavnet storsamfunnet var når de nevnte mulighetene for fysisk aktivitet i lysløype og naturområder. Her ble det trukket frem at dette tilbudet er; *«tilgjengelig for folk i alle aldersgrupper og uansett aktivitetsnivå»*.

Ungdommen har nevnt ulike aktiviteter som finnes i Båtsfjord, dette til tross for at prosjektgruppen mener at målgruppen selv ikke benytter seg av disse aktivitetene. Som eksempel trekkes det frem «Ordofjellrennet» og «Skikarusell».

Når det gjelder naturen og mulighetene for jakt og fiske, turløypene og lysløypene blir dette i større grad trukket fram av gjestebuddeltakere som ikke lengre bor i Båtsfjord på grunn av

skolegang. På bakgrunn av dette virker det som om de som er borteboende enten benytter naturen i større grad enn de som fremdeles bor i Båtsfjord, eller at de omtaler Båtsfjord i lys av at de ikke bor der lengre, noe som sikkert kan føre til at ting blir litt mer «rosenrødt».

Deltakerne i denne gruppen framhever:

«Nærhet til naturen. Bra turløyper, lysløype»

«Jakt og fiske, fine hytteområder»

«Vi har også mange fine turområder, for eksempel kan en gå til lykten, det er utrolig fint område med fin natur rundt»

At Båtsfjord-ungdommen framsnakker aktiviteter og møteplasser som de selv ikke bruker kan tyde på at de er fornøyd med det stedet har å tilby.

Trivsel og hygge er viktig for god livskvalitet. Hva som gir trivsel og hva det betyr for oss er individuelt og varierer mye mellom mennesker. Under er en ordsky over hva deltagerne svarte på spørsmålet «Hva betyr trivsel for deg?» og «Hvilke assosiasjoner får du når du hører ordet?». Oppsummert kan man si at det å ha et trygt nettverk med familie, venner, trygghet og en meningsfull hverdag er viktig for de unge.

Møteplasser for ungdommen

Flere gjestebud nevner ulike møteplasser slik som ungdomsklubben, Båtsfjord Brygge (kafe/pub), bakeriet, gatekjøkkenet, Hamna spiseri og Skuta (pub). De fleste gjestebud opplevde at det var greit med tilbud i Båtsfjord og informantene opplyser at de bruker flere av disse. En tilbakemelding var:

«Vi er ikke helt sikre på hva mer vi kunne hatt her eller blitt forbedret».

Med utgangspunkt i tilbakemeldingene fra gjestebud-metoden så virker det som om ungdommen i utgangspunktet er fornøyd de uformelle sosiale møteplassene som finnes i Båtsfjord.

Dette er i kontrast med tilbakemeldingene prosjektgruppen fikk etter samtalen med de fem ungdomsskoleelevene. De fortalte at alle de nevnte stedene som framkommer i gjestebudene er steder hvor man i hovedsak spiser og drikker, og at de dermed følte et kjøpepress for å kunne bruke disse stedene som en sosial møteplass. På bakgrunn av dette er opplever ikke disse yngre ungdommene noen av de nevnte plassene som aktuelle møtesteder. Denne tilbakemeldingen er med på å underbygge antakelsen om at gjestebudene muligens har svart på et generelt grunnlag og ikke på hva de selv faktisk benytter av tilbud. På den andre siden kan det være slik at informantene velger å beskrive eller problematisere ting på forskjellig måte ut i fra ulike kontekster, delvis ut fra egne erfaringer, og delvis ut fra betraktninger om hele målgruppen. Dette handler ikke om at informantene snakker sant eller usant, men at man heller blir farget av hvem som spør og at man svarer ut i fra dette.

Ungdomsklubb

Ungdomsklubben er åpen hver fredag fra 18-20 for 5.-7. klasse og fram til 23 for de eldste. I tillegg holder klubben åpent lørdager fra 19-23 fra 8.klasse til 18 år. Det er sju klubbarbeidene som jobber på ungdomsklubben. Når det gjelder ungdomsklubben vet prosjektgruppen at det finnes ungdommer som ikke benytter seg av dette tilbudet. I prosjektgruppen sitter to stykker som har jobbet tett med ungdom over lengre tid, og de oppgir at det finnes ungdom som faller utenfor dette tilbudet. Dette kan bety at tilbudet som ungdomsklubben har i dag ikke er bredt nok til å nå ut til alle. Tilbakemeldingen som framkommer fra gjestebudet hvor deltakerne gikk på videregående skole er at de opplever at det er for lite arrangementer eller møtesteder for ungdom og at ungdomsklubben har for sjeldent åpent.

Etter samtalen vi hadde med fem ungdommer fra 10.klasse kom det fram at aldersspennet på ungdomsklubben var for stort, de yngste på ungdomsklubben ble altfor unge i forhold til dem selv, og dette var én årsak til at ungdomsklubben ikke var et veldig attraktivt møtested. Det kom også fram at ungdomsklubben, slik den fremstår i dag, er for stort og åpent, samt at lokalet oppleves som veldig upersonlig. Hovedutfordringen med dagens ungdomsklubb er at de ikke har mulighet til å benytte seg av hele lokalet da det foreligger en kontrakt som forhindrer de i å bruke det som kalles «bridge»-rommet. Det ble i sin tid søkt midler til oppgradering og lydisolering av rommet og denne oppgraderingen var ment til bruk for ungdomsklubb. Slik situasjonen er i dag medfører ungdomsklubbens utestengelse (fra rommet) at klubben fremstår som mindre attraktivt enn hva det kunne vært. Det handler om at lokalet med dagens bruk ikke gir ungdommene anledning til å trekke seg tilbake i en «stillesone», og på denne måten blir ungdomsklubben ensformig da det kun fokuseres på høy musikk og dans. Dette medfører et savn for de ungdommene som ønsker seg roligere aktiviteter slik som tv-titting, gaming, brettspill og den «gode samtalen».

En viktig diskusjon rundt ungdomsklubb internt i prosjektgruppen var hvordan ungdomsklubben skal nå ut til alle ungdommene. Det blir nevnt i tilbakemeldingen fra gjestebudene at det er for få arrangementer, og at flere ulike arrangementer kunne vært en mulighet for å nå ut til flere ungdommer. En gjestebuddeltaker svarte;

«I helgene er det ungdomsklubben, men det er den eneste møteplassen for ungdom, og den er ikke tilgjengelig hele tiden. Og vi mener at andre plasser, som for eksempel Vardø, har de mange morsomme «ball». De har valentinsball, juleball, halloweenball, black and white ball og neon ball. Dette er noe som er veldig morsomt for ungdom, mens vi i Båtsfjord får dessverre bare lov til å ha et ball, juleball»

Datamaterialet rundt ungdomsklubben viser til konkrete utfordringer som møteplassen har og dette anses for å være et relativt godt grunnlag for å kunne lage den sosiale møteplassen ungdommen faktisk ønsker seg. Som en gjestebuddeltaker selv sier:

«Det er flott med ungdomsklubb, men den bør satses mer på».

Bolig

Medvirkningen gjennom gjestebud viste at ungdommen hadde tilnærmet lik oppfatning om boligsituasjonen i Båtsfjord. Følgende tilbakemeldinger oppsummerer inntrykket informantene hadde av boligmarkedet i Båtsfjord;

«Det er få tilgjengelige boliger og leietilbudene er dårlige»

«altfor lite leiligheter til leie»

«Boliger tilgjengelig for tilbakevendende Båtsfjordinger eller nykommere til kommunen er helt avgjørende om man skal bosette seg her»

Ettersom det framkommer en negativ oppfatning om boligmarkedet i Båtsfjord, er det naturlig å finne ut av om dette avspeiler det faktiske botilbudet og priser, eller om det er en talemåte som kan og bør endres i mer positiv og realistisk retning for denne gruppa.

I 2010 startet arbeidet med å lage en boligsosial plan for Båtsfjord kommune gjeldende fra 2013-2016. Det som fremkommer av dette dokumentet er at leiemarkedet i Båtsfjord hadde et økende press med en økt befolkningsvekst allerede da, og ettersom Båtsfjord ligger høyt oppe på innvanderstatistikken kunne man ha antatt at det presset ikke har blitt mindre. Internt i gruppen var det noen som mente at utleierne i Båtsfjord får leid ut kjapt, men at det til tross for dette er det ikke en mangel på boliger. Det virker også til at utleierne er tilfreds med at de blir kontaktet av potensielle leietagere og at de dermed ikke har behov for å kommunisere utleieboligene som er tilgjengelig ut i markedet.

Det er vesentlig at også kommunen har tilgjengelige boliger og ikke minst at disse har en standard som er i tråd med det folkehelseinstituttet oppgir som akseptabel boligstandard. Prosjektgruppen mener at botilbudet som Båtsfjord har bør bli kommunisert ut til ungdommen om man ønsker å beholde, og ikke minst, få ungdommer tilbake til Båtsfjord.

En gjestebuddeltaker svarte følgende:

«Kommunen burde investere i å bygge ut leiligheter og hus til utleie, inntekter av leie nedbetaler slike lån»

«Vi må ha boplass for å kunne flytte hjem!»

På generelt grunnlag er det viktig å kommunisere ut hva Båtsfjord har å by på. Bolig vil være den viktigste faktoren etter jobb for unge voksne som har lyst til å bosette seg her, og derfor er boligtilbudene en særdeles viktig faktor for å fremstå som et attraktivt bosted.

Omdømmebygging av steder har fått stor oppmerksomhet de siste årene i Norge. Årsaken til dette er økt globalisering som medfører større konkurranse mellom steder som blir mer og mer lik når det gjelder alt fra produksjonsformer, produkter og arbeidsplasser til kultur og livsformer. Ettersom det blir vanskeligere å skille steder fra hverandre har dette bidratt til at steders størrelse vinner fram i konkurransen for å tiltrekke seg turister, investorer, arbeidskraft og støtte generelt for å skape utvikling og vekst. For å skape oppmerksomhet rundt et lite sted som Båtsfjord vil det derfor være viktig å synliggjøre stedets unike og attraktive kvaliteter. Det er med bakgrunn i denne tankegangen at Båtsfjord kan bli flinkere til å kommunisere utad hva det er stedet har å tilby, inkludert et variert og godt botilbud.

Næringsliv

Båtsfjord har i dag to hurtigruteanløp og fire flyavganger daglig. Båtsfjord er sammen med Hammerfest Norges største fiskevær når det gjelder ilandført kvantum. Det finnes to store foredlingsbedrifter som gir arbeid til cirka 200 mennesker. Fiskerinæringen som er den største næringen i Båtsfjord og gjør næringslivet ensidig, utsatt og mannsdominert. Historien har vist oss at Båtsfjord er totalt avhengig av at fiskeriindustrien får tilførsler, ref. krisen i 2003 som bidro til konkurser, høy arbeidsledighet og befolkningsnedgang.

Ser vi på tilbakemeldingene fra gjestebudene er næringslivet i Båtsfjord synlig for de unge, og det virker som om de er flinke til å ivareta de unge, noe som er positivt. Det kan virke som at det er høy tillit mellom ungdom og næringsliv, noe som kan ha sammenheng med den lange tradisjonen næringslivet i Båtsfjord har med å ivareta lokalsamfunnet.

Til tross for at de fleste jobber finnes i fiskeriindustrien er det viktig å være bevisst de mer kompetansekrevene oppgavene som finnes både i industrien og i kommunen ellers. Disse mulighetene bør kommunisere ut til ungdommen på en bedre måte enn hva som blir gjort i dag, om man har et ønske om å tiltrekke seg ungdommen hjem igjen.

Et gjestebud sa følgende:

*«Vi har alle hørt ordføreren og andre si: «Vi vil ha ungdommen hjem»
Men finnes det egentlig arbeidsplasser til oss?!»*

Det er også viktig for et steds utvikling at man omfavner de som har en annerledes kompetanse enn det som anses å være normen i lokalsamfunnet. Båtsfjord trenger bredere tilgang på arbeidsplasser og bedrifter for å kunne videreutvikles.

Det ble på sommeren 2016 kartlagt hvilke sommerjobber ungdommen hadde og det viste seg at de fleste i aldersgruppen mellom 14-19 år hadde sommerjobb, mens i aldersspennet 20-25 år var det relativt få som hadde sommerjobb i bedrifter i Båtsfjord. Det viste seg at det kun var et fåtall som hadde relevant sommerjobb i bransjen de utdanner seg innenfor. På bakgrunn av funnene ble anbefalingene at Båtsfjord kommune må gå i front og tilby studenter sommerjobber innenfor alle sine virksomheter. Dette er noe helse- og omsorgstjenesten har fokus på, da de bevisst tilbyr sykepleierstudenter sommerjobb, med mål om framtidig rekruttering. Båtsfjord kommunes politiske- og administrative ledelse bør i større grad ta initiativ ovenfor næringslivet for å stimulere ansettelse av studenter i sommerjobber innenfor de områdene de faktisk studerer.

Følgende tilbakemelding kom frem i gjestebudene når man snakket om arbeidsmuligheter:

- ✓ *«Likevel oppfattes det som at Båtsfjord kommune mangler initiativ til å ivareta de som flytter for å ta høyere utdanning. Dette medfører at færre ønsker å flytte tilbake til Båtsfjord, selv om arbeidsmulighetene er til stede».*
- ✓ *«Bedrifter burde bli flinkere til å huke tak i (headhunte) studenter og føre en dialog eller gi tilbud. Vise interesse og vise at de vil satse på ungdommen»*

Linken næringshage er et eksempel på at man tidligere har fått inn ungdom som har fått relevante sommerjobber i forhold til utdannelsen. Videre framkommer det at Båtsfjord kommune bør vurdere å bruke midler fra næringsfondet til stipender for bedrifter som ansetter studenter i sommerjobber som er relevante i forhold til utdanning. Dette vil sørge for at

studentene kan «gå på topp» sammen med de ansatte, og lære mer om bedriften og bransjen som en type betalt praksis.

Når det gjelder næringslivet i Båtsfjord var det naturlig å snakke med Linken næringshage for å få en oppdatering på hvordan situasjonen i næringslivet er. Linken jobber med næringsutvikling i Båtsfjord kommune og har dermed god oversikt over hva som skjer i lokalsamfunnet. I vår samtale kom det fram at det er veldig høy aktivitet i Båtsfjord, det er mange ulike prosjekter på gang, både når det gjelder nyetableringer av bedrifter og andre prosjekter i regi av fiskerigruppen. På bakgrunn av de ulike aktivitetene og ringvirkningene dette gir inn i de andre bransjene opplever Linken at det er stor optimisme for fremtiden. De nevner også at næringslivet har et økt behov for arbeidskraft og Linken selv har måtte hente tilbake en tidligere ansatt som egentlig er pensjonist for å hjelpe til med arbeidsmengden (i en periode våren 2018).

Stedsidentitet

Identitet er noe alle har og det er denne som gjør oss til de vi er. Identitet er med på å skape kjennskap, gjenkjennelse og at man kan fremkalle et allerede etablert image. Det er som regel slik at det er samfunnets holdninger, normer og verdier, altså den kulturen som gjennomsyrrer samfunnet, som bestemmer hvilke forventninger menn og kvinner har til hverandre. For å si noe om kulturen i Båtsfjord tok vi utgangspunkt i assosiasjonene knyttet opp mot oppfatninger mot den typiske Båtsfjord-mannen og den typiske Båtsfjord-kvinnen. Normen i lokalsamfunnet kan leses ut av karikaturene av mannen og kvinnen. Denne øvelsen ble gitt til ungdommen etter prosjektgruppen selv hadde blitt utfordret av Brynhild Granås (UIT, Alta) på dette. Vi fikk følgende assosiasjoner fra ungdommene:

Den typiske Båtsfjord-mannen var:

-Fisker, scooterkjøring, glad i å være på hytta, flink til å måke snø, frampå, imøtekommende, kjører tur, kraftig, stor mage, jobber, kjeledress, Coop.

Den typiske Båtsfjord- kvinnen var:

Cafe-turer, går mye i butikkene, klubb, hytta, imøtekommende, parkas, pyntet, går tur, er på jobb, Båtsfjord brygge, bakeriet.

Legger man til prosjektgruppens assosiasjoner får man et relativt godt bilde av den typiske Båtsfjord-mannen- og kvinnen.

Den typiske Båtsfjord-mannen var ifølge prosjektgruppen:

-Fisker, scooterkjøring, glad i å være på hytta, flink til å måke snø, frampå, imøtekommende, kjører tur, kraftig, stor mage, jobber, kjeledress, Coop, vises godt, høres godt, ikke redd for å si hva han mener, ikke foreldrekontakt, ikke samtalende, de store verdensproblemene som blir diskutert.

Den typiske Båtsfjord-kvinnen ifølge prosjektgruppen:

-Cafe-turer, går mye i butikkene, klubb, hytta, imøtekommende, parkas, pyntet, går tur, er på jobb, Båtsfjord brygge, bakeriet, rydder opp, organiserer, tar på seg verv, tydelig.

Karikaturen synes å bære preg av en typisk kjønnsrollefordeling hvor det er kvinnen som har ansvaret for oppfølging av barn og som tar ansvar både i hjemmet og på fritiden. Mannen på sin side håndterer de fysiske oppgavene i hjemmet og i samfunnet ellers.

Stedstilhørighet og stedsutvikling

Vi valgte et verktøy som kalles ”å splotte” for å få ungdommen i tale i forhold til spesifikke steder de har med seg i hjertet sitt: abstrakte, konkrete, store og små steder. Målet med denne øvelsen var å se hvilke steder i Båtsfjord som ungdommen liker ekstra godt og hvordan byrommet blir brukt. Følgende plasser ble nevnt, i tilfeldig rekkefølge;

✓ Narvesen	✓ Kinoen
✓ Hjemme	✓ Hytta
✓ I bilen	✓ Idrettshallen
✓ Skolen	✓ Den gamle ungdomsklubben
✓ På besøk hos venner	✓ Bakeriet
✓ I dusjen	✓ Musikkbingen
✓ Senga	✓ Havet
✓ Fjellet	

De fysiske stedene i byrommet som ungdommen har pekt ut er viktige arenaer som kan hevdes å være viktige for ungdommen. Denne tilbakemeldingen er viktig ettersom man får innblikk i hvilke arenaer som faktisk betyr noe for ungdommen og som de er glad i.

Utdanning

I gjestebud undersøkelsen ble det sagt følgende om utdanningstilbudet i Båtsfjord:

«Det finnes barnehager, grunnskole og en privat videregående skole. Likevel er kvaliteten på utdanningene dårlig, spesielt på ungdomskolen og videregående skole. Dette skyldes mulig pga. flere ufaglærte lærere».

«I de aller fleste år har skolegang (videregående) hjemme i Båtsfjord vært usikker. Mange har dermed vært nødt til å flytte bort».

«Det er synd at man må flytte hvis man skal gå videre på skole»

Frafall i videregående skole reduserer mulighetene i arbeidsmarkedet og øker risikoen for uføretrygd, og dårlige levekår og helse. Andelen frafall i videregående skole i Båtsfjord kommune i perioden 2013-2015 var på 43%. Til sammenlikning var frafallet i Finnmark på 34%. I følge helsedirektoratet er det viktig å forhindre at ungdom faller ut av skolen og arbeidslivet, det er viktig for den psykiske helsen, og det er viktig fordi utdanning er den viktigste enkeltfaktor som kan forklare ulikheter i helse. Fra gjestebudet ble følgende sagt om den videregående skolen:

«Vi har nå en kristen privat videregående skole, noe som jeg i alle fall mener er bra. Vi håper at dette er noe som blir å vare, at ikke vi begynner med all den usikkerheten med videregående i Båtsfjord»

Gjennom utdanningsløpet utvikler mennesker psykologiske ressurser som bidrar til mestringsfølelse og mulighet for kontroll over eget liv. Utdanning påvirker dessuten yrkeskarrieren positivt og gjennom dette bedres levekår i det voksne liv.

Opplevelsen som ungdommen forteller om når det gjelder utdanning viser at kommunen har et forbedringspotensial når det gjelder den opplevde kvaliteten på tjenesten.

Fritidsaktiviteter

Det virker også som om ungdommen er fornøyd med aktivitetstilbudet som Båtsfjord har, spesielt med tanke på sportslige aktiviteter. En tilbakemelding fra et gjestebud var:

«Vi har det vi trenger og trives godt. Vi er ikke helt sikre på hva mer vi kunne hatt her eller blitt forbedret».

En annen tilbakemelding var:

«Vi mener vi har mange muligheter når det kommer til sport»

Innenfor sportslige aktiviteter blir det ramset opp ulike tilbud slik som crossfit, frisklivsgrupper, «hvilepuls»/spinning, ulike idretter arrangert av BSK, og det finnes to treningssenter. Det eneste spesifikke som blir nevnt savnet er Volleyball.

Ulike helsedeterminanter slik som fysisk aktivitet har stor betydning for folkehelsen. Det er store sosiale forskjeller i helseatferd, og disse forskjellene er en viktig forklaring på de sosiale forskjellene vi finner i helse.

Til tross for at ungdommen opplever at de har et bredt tilbud av sportslige aktiviteter, framkommer det av ungdommenes egen «ukeplan» at ingen hadde vært på en aktivitet den siste uken. Når det gjelder ungdomsdata-tall forteller den at det kun er 56% av ungdommen som oppgir at de trener minst en gang i uken. Dette er et lite paradoks da informantene i gjestebudene oppgir at de har alt de kunne tenke seg av aktiviteter. Til sammenlikning svarer 79% av ungdommen i Finnmark at de trener minst en gang i uken.

Prosjektgruppens betraktninger rundt fritidsaktivitetene er at det er en utfordring å få foreldrene til å engasjere seg i de organiserte treningene, og at det derfor er mangel på trenere innenfor flere idretter. Dette er uheldig da det i verste fall kan bidra til å begrense aktivitetstilbudet på stedet. I følge helsedirektoratet bruker 15-åringene mellom 30 og 40 timer på stillesittende aktiviteter på fritiden. Om vi ser dette i forhold til «ukeplanen» til ungdommen indikerer denne at ungdommene var relativt inaktiv. Etter skoletid ble mye tid brukt til å se serier, spille spill og slappe av med familie, kjæreste og/eller venner. Ungdommen opplyser at de ofte ser på serier og ut i fra måten de har svart på, antas det at dette er noe de gjør alene. Ungdommen opplyser at de har vært sammen med venner i snitt ca.

to ganger per uke og dette samsvarer med Ungdata-undersøkelsen hvor det fremkommer at 67% av ungdommen har vært hjemme med venner minst to ganger i løpet av uken.

Hvilke utfordringer har ungdommen i dag?

Psykisk helse

Prosjektgruppen ble utfordret av veileder til å gi et bilde av situasjonen til de unge i Båtsfjord i dag og temaet psykisk helse ble diskutert. Prosjektgruppen opplever at dette er et område hvor det er mange røde flagg for kommunen.

Psykiske lidelser er en viktig årsak til for tidlig død og den største årsaken til uførhet, sykefravær og nedsatt livskvalitet. De vanligste tilstandene er angst, depresjon og rusrelaterte lidelser. Psykiske lidelser er svært utbredt. Tall fra FHI viser at én av to vil rammes av en psykisk lidelse en eller flere ganger i løpet av livet. For å tydeliggjøre situasjonen Båtsfjord befinner seg i kan det nevnes at kommunelegen oppgir at 70% av sykemeldingene i kommunen er relatert til psykisk helse.

Når det gjelder vår målgruppe opplever prosjektgruppen at helsetilbudet og det forebyggende arbeidet i kommunen er lite tilfredsstillende. Skolehelsetjenesten trekkes fram, og det menes at man i en periode på vel ett år var uten helsesøster. Prosjektgruppen opplever at det er mange ungdommer som ikke blir sett og tilbudet hvor de har mulighet til å møte trygge, voksne mennesker anses for å være en mangelvare, dette begrunnes med manglende kapasitet hos de få ressurspersonene man allerede har. Når folkehelseinstituttet forklarer psykiske lidelser hos barn og unge trekker de blant annet fram viktigheten av sosial støtte og trygghet som noen av faktorene som kan ha en positiv påvirkning i forhold til psykiske lidelser.

Ungdata-tallene viser at 28% av ungdomsskoleelever er mye plaget av depressive symptomer. Sammenlikner vi med Finnmark fylke for øvrig svarer 16% det samme. Disse tallene viser at Båtsfjord har noen utfordringer når det gjelder psykisk helse og med tanke på at det også er 28% som opplever at de ikke har en fortrolig venn som man kan betro seg til, blir det enda viktigere at ungdommen har et tilbud hvor de får mulighet til å snakke med ressurspersoner ved behov.

Folkehelsearbeid er et ansvar for alle forvaltningsnivåer, men det er i første rekke kommunene som er pålagt ansvar for folkehelsearbeidet. Et lokalt folkehelsearbeid krever et sterkt lokalt engasjement med utgangspunkt i lokalsamfunnet og kommunestyret. Først når

lokalsamfunnet og kommunen eier utfordringene og utnytter mulighetsrommet som finnes lokalt, er det mulig å oppnå betydelige resultater.

Ettersom psykisk helse ikke var et tema som ungdommene ble spurt om i gjestebudet eller fokusgruppen har vi ikke noe særlig materiale fra ungdommen på dette. På bakgrunn av dette velger vi og ikke å fokusere videre på dette temaet i folkehelseprosjektet. Til tross for dette er det ingen tvil at folkehelseprosjektet har belyst et viktig fokusområde når det gjelder vår målgruppe.

Temakveld- Folkemøte 1.oktober 2018

Høsten 2018 ble det bestemt av FFK at prosjektgruppen skulle avholde et folkemøte hvor prosjektgruppen fikk ansvaret for planlegging og gjennomføring av dette. Dette var et bra initiativ fra FFK ettersom Båtsfjord er i gang med et skoleprosjekt hvor man skal bygge en ny skole. Dette ga oss ikke bare mulighet til å fortelle om status og veien videre for folkehelseprosjektet, men det ga oss også mulighet til skape medvirkning fra vår målgruppe i forhold til det nye skoleprosjektet; «en skole- en barnehage».

Båtsfjord kommune er i en fase hvor det er tenkt at man skal bygge en ny barne- og ungdomsskole på samme tomt som Båtsfjord skole ligger i dag. Skolen skal ha en egen avdeling for videregående skole og LOSA - Lokal Opplæring i Samarbeid med Arbeidslivet. Prosjektet skal også inneholde funksjoner som offentlig bibliotek, helsestasjon, pedagogisk psykologisk tjeneste og barnevernstjeneste, samt arealer for elever med spesialpedagogisk tilrettelegging. Videre skal det legges til rette for gode lokaler til kulturskole og andre kulturaktiviteter.

Den første oktober 2018 ble det invitert til et folkemøte som vi valgte å kalle for en temakveld. Dette var et bevisst valg da vi ønsket spesielt å nå ut til prosjektets målgruppe, i tillegg til resterende befolkning. Temakvelden opplevde prosjektgruppen som en suksess. Årsaken til dette mener vi kan tillegges arbeidet som prosjektgruppen la ned i forkant av temakvelden. Prosjektgruppen jobbet målrettet inn mot arrangementet hvor man ble enig om tema og gjennomføringen av kvelden og hvordan vi skulle nå ut til befolkningen, og da spesielt målgruppen for prosjektet. Invitasjonen til folkemøtet ble spredd på ungdomsrådet sin instagramkonto og på facebook, i tillegg gikk ungdomsrådet inn i klasserommene å fortalte om den forestående temakvelden.

Invitasjonen til temakvelden så slik ut:

Det var totalt 39 stykker som møtte opp på temakvelden og det var en god blanding mellom ungdomsskoleelever og vgs. elever. I tillegg var det noen voksne og en pensjonist. De fremmøtte fikk servert pizza og brus. Temakvelden ble åpent ved prosjektleder hvor man tok for seg prosjektet så langt og status per dags dato. Ungdomsrådet hadde på forhånd laget et innlegg som de la fram. Deres innlegg omhandlet blant annet deres ønsker for en framtidig møteplass og ungdomsklubben, hva ungdomsrådet skal være og hvilke aktiviteter som skjer i den nærmeste tiden. Etter innlegget ønsket prosjektgruppen snakke mer om møteplasser. Vi spurte informantene følgende: *Gode møter med folk, hvor skjer de?* Her fikk informantene mulighet til å besvare spørsmålet ved hjelp av mentimeter. Mentimeter er et enkelt responsverktøy som egner seg godt for å skape engasjement, og er en fin måte for å sikre medvirkning fra publikum. Dette fordi man enkelt kan besvare spørsmål, uten å måtte ta ordet i en stor forsamling. Vi fikk følgende tilbakemelding fikk vi fra deltakerne. Hver deltaker kunne føre opp tre steder;

Denne ordskyen viser hvor de frammøtte har de fleste gode sosiale møtene. De ordene som er størst, er de plassene som flest har besvart.

Etter denne spørsmålsrunden ga vi ordet til rådmannen som informerte om det nye skolebygget. Her fikk informantene god informasjon om selve bygget og hva det er tenkt å inneholde. Etter rådmannens innlegg spurte prosjektgruppen følgende spørsmål; *Hva må til for at bygget skal være en plass vi ønsker å møte andre?* Her fikk prosjektgruppen mange gode innspill på hva bygget burde inneholde og hvordan utformingen burde være.

Aktiviteter:

- Dansekurs
- Quiz
- Brettspill
- Kulturskoleinnslag
- Kino
- Organiserte aktiviteter
- **Tekniske løsninger og miljø:**
- Ladestasjoner
- Skikkelig sitteplasser
- Tilgang til internett
- Støydemping/mulighet for inndeling av lokalet

Tilbud:

- Servering av mat og drikke
- Automater (brus/snacks)
- Ryddig
- Utstyrs plass til utlån
- Låne innesko

Andre ønsker:

- Skille mellom aldersspenn fritid/skole
- Skille mellom matpausene for vgs. og de andre trinnene
- Variasjon i tilbudet ift. Ukedager og helger

Tilbakemeldingene fra ungdommen under folkemøtet var at det nye skolebygget ikke kan overta for ungdomsklubben, da ungdommene tenker at det vil bli for liten skille på skole og fritid. Det ble også foreslått en navnekonkurranse for dette skolebygget, noe som vil kunne bidra til å skape engasjement og opplevd medvirkning i befolkningen. Dette tiltaket sammen med de allerede nevnte tilbakemeldingene ble videresendt som en rapport til styringsgruppen for det nye skolebygget, slik at de på denne måten får verdifull innspill fra målgruppen 16-23 år.

Kommunikasjon

For prosjektgruppen er det viktig å gå fra medvirkning til opplevd medvirkning. Dette innebærer at vi opprettholder dialog med ungdommene og informerer de om hva som skjer med det videre arbeidet. Dette er veldig viktig og vi ser at vi i stor grad når ut til målgruppen når vi er på deres sosiale arenaer. I tillegg opplever prosjektgruppen at medvirkning skaper engasjement, noe som er essensielt for å kunne forbedre ungdommenes opplevelse av stedet i dag, men også i et langsiktig perspektiv.

Det at barn og unge deltar aktivt i planleggingen sammen med voksne, for eksempel gjennom ungdomsråd, er viktig for å lykkes med utviklingen av gode lokalsamfunn. Når barn og unge deltar, skaper det engasjement og ansvarsfølelse, og tiltakene treffer ungdommenes behov bedre.

Sikre et godt medvirkningsarbeid

Prosjektgruppen har samlet inn og analysert et stort datamateriale som har resultert i det vi opplever som en god forståelse for hvordan vår målgruppe trives på stedet i dag, hvilke utfordringer de har og hva de er fornøyd med. I medvirkningsarbeidet har vi gjort oss noen erfaringer som vi ønsker å utdype. Dette fordi vi mener at valg av metode må være gjennomtenkt ettersom en slik datainnsamling skal benyttes som kunnskapsgrunnlag for videre arbeid.

For at et slikt datamateriale skal kunne være et kunnskapsgrunnlag er det viktig at innsamlet data er gyldig og pålitelig. Dette innebærer at man måler det man har til hensikt å måle og at man ville fått de samme resultatene om man hadde gjentatt undersøkelsen. På bakgrunn av viktigheten ved dette vil vi gå litt dypere inn på de ulike metodene som ble brukt i prosjektet og hvilke «feller» som vi gikk i, ettersom det ligger mye læring i disse erfaringene.

Gjestebud som metode

Bruken av gjestebud som metode har vært lærerikt og vi har gjort oss erfaringer i hvordan man kan forbedre denne datainnsamlingsmetoden. Vår erfaring med gjestebud som datainnsamlingsmetode er at det stiller svært høye krav til både de som skal lage spørsmål og til de som takker ja til å være gjestebudvert.

Når det gjelder gjestebudvertene er det viktig at deltagerne registrerer all informasjon som framkommer under selve gjestebudet, men også at man sørger for at deltagerne har forstått og svarer på de konkrete spørsmålene, og at de følger opp tilbakemeldingene om disse oppleves som mangelfulle. På bakgrunn av dette vil det anbefales at man først innkaller gjestebudvertene til en gjennomgang av tema som skal diskuteres, slik at vertene får en forståelse for disse. Man kan i stor grad unngå misforståelser ved utformingen av undersøkelsesspørsmålene ved at de er presise og enkle å forstå. Dette er en nyttig erfaring å ta med seg videre.

For Båtsfjord kommune sin del har bruken av gjestebud som metode resultert i et snevrere datamateriale enn hva undersøkelsesspørsmålene skulle tilsi. Dette har medført at vi måtte gjennomføre et fokusgruppeintervju i tillegg. Dette fordi vi opplevde at tilbakemeldingene ikke ga fullstendige svar på deler av undersøkelsesspørsmålene. Materialet som gjestebudvertene fikk utlevert var utformet på en slik måte at flere underpunkter i de ulike

temaene «forsvant» i tilbakemeldingene. Her tar Båtsfjord kommune på seg ansvaret for dette ettersom vi valgte å dele undersøkelsesspørsmålene i «tema 1» og «tema 2», noe som har bidratt til at temaene ble for store og flere underspørsmål forsvant. På bakgrunn av dette er vår erfaring at det muligens vil være bedre å ha et sett spørsmål som skal besvares istedenfor vide temaer som skal diskuteres. Dette er en viktig læringsprosess i seg selv og man har fått erfaring i hvilke fallgruver som man bør være bevisst i utformingen av en slik medvirkningsmetode.

Utover dette har vi også hatt utfordringer med rekruttering og kommunikasjon med målgruppen, om dette skyldes alderen er uvisst. I tillegg har det tatt tid å oppnå kontakt med vertene og det har tatt tid å få innsamlet datamaterialet. På bakgrunn av dette oppleves gjestebud som metode som noe tidkrevende både i forkant og etter gjennomføringen av gjestebudene.

Alt i alt opplever prosjektgruppen at gjestebud som metode har vært en bra metode å benytte når man ønsker medvirkning som ikke er styrt av politikere eller andre i kommuneadministrasjonen.

Fokusgruppe som metode

Prosjektgruppen valgte som tidligere nevnt å ha en fokusgruppe i tillegg til gjestebud, ettersom vi opplevde at vi fremdeles hadde ubesvarte spørsmål, spesielt i forhold til temaet møteplasser. Det kom fem ungdommer fra 10. klasse og fokusgruppen var lagt opp til å besvare temaet møteplasser, stedsidentitet og kultur. Fokusgruppen vi hadde med disse elevene var veldig interessant og prosjektleder opplevde at vi fikk en god dialog og informantene var behjelpelig med å svare på de ulike oppgavene som ble presentert for dem.

Det kan argumenteres for at vår fokusgruppe på fem stykker var i minste laget og at vi således fikk færre meninger og liten debatt. Dette kan bidra til at vi fikk fram færre nyanser og preferanser. På bakgrunn av dette bør man velge ut deltagere som har ulik bakgrunn og ikke samle en vennegjeng, slik som det ble i vårt tilfelle, ettersom dette kan hindre gruppedynamikken og hemme responsen. Dette er et viktig element å huske på ved en framtidig bruk av fokusgruppe.

Temakveld som metode

Som et siste ledd i medvirkningsmetoder hadde vi temakvelden som alt i alt opplevdes som en meget god metode for medvirkning. Prosjektgruppen opplevde at det var et vellykket folkemøte, det var stort oppmøte og engasjerte ungdommer. Etersom dette er en medvirkningsmetode som vanligvis ikke fungerer på stedet, er det vanskelig å si noe om hvordan et nytt folkemøte vil engasjere, men prosjektgruppen har i hvert fall klart å skape stort nok engasjement til at dette var interessant for de som møtte opp. Suksessfaktorene for folkemøtet mener vi kan tilskrives målrettet arbeid inn mot ønsket målgruppe gjennom ungdomskordinator og et aktivt ungdomsråd. Denne erfaringen er noe som kommunen kan ta lærdom fra i forhold til hvordan man skal utforme budskapet for at det skal treffe målgruppen/innbyggerne.

Oppsummert kan man si at Båtsfjord kommunes erfaring fra folkehelseprosjektet viser at det er viktig å bruke tid på utformingen av den kvalitative metoden som skal benyttes slik at man veier fordelene og ulempene ved de ulike datainnsamlingsmetodene opp mot hverandre. Gjennom prosjektet er vår erfaring at man må bruke tid på forarbeidet ved valgte metode og på måten man kommuniserer ut ønske om medvirkning fra målgruppen/innbyggerne.

Fra kunnskap til handling

Med bakgrunn i folkehelseprosjektet har utfordringene og ungdommenes opplevelse av Båtsfjord blitt synliggjort gjennom gjestebudet, fokusgruppen og temakveld.

Et av delmålene i prosjektet er å legge grunnlag for konkrete tiltak i samsvar med lokale folkehelseutfordringer. Med dette som utgangspunkt har vi utformet noen tiltak som er ment for å bedre hverdagen for ungdommen i Båtsfjord, både i et kortsiktig, men også i et langsiktig perspektiv. For at Båtsfjord i framtiden skal kunne bli en attraktiv plass å bosette seg for ungdommen er det noen tiltak som må gjøres i forhold til de utfordringene som ungdommen opplever stedet har.

Utdanning

Det er slik at Båtsfjord kommune må ta grep for å stimulere ungdom til å velge utdanninger som gjør at de har mulighet til å få seg jobb i Båtsfjord. I dagens globale marked er det stor konkurranse om å tiltrekke seg kompetanse og derfor stiller det høye krav til små kommuner i Finnmark for å være attraktiv i forhold til dette.

En mulig løsning for å møte denne konkurransen innebærer derfor å stimulere Båtsfjord-ungdom til å fullføre videregående skole og stimulere dem til å velge utdanninger som Båtsfjord har behov for, slik at de kan vende hjem til Båtsfjord etter endt utdanning. På bakgrunn av dette vil et tiltak for å møte denne utfordringen være å opprette en dialog/rekrutteringsgruppe med kommune, ungdom(s)råd) og privat næringsliv for å nå ut til de som går/skal begynne på videregående og høyere utdanning. På denne måten vil man oppnå en dialog med berørte parter og man kan synliggjøre ovenfor ungdommen hvilke jobber som er aktuelle for kommunen og næringslivet i fremtiden. Et virkemiddel kan være et økt tilbud om kompetanseheving for å tiltrekke seg kompetanse. Et slikt tiltak vil kunne bidra til økt bostabilitet og sikre framtidige utfordringer innenfor kritiske yrkesgrupper.

Denne måten å få økt kompetanse til stedet anses å kunne skape bostabilitet i større grad enn om man rekrutterer utenfra. Dette kan begrunnes i tilbakemeldingene fra respondentene hvor det viser seg at faktorene som skaper trivsel i lokalsamfunnet er venner, familie, sosialt nettverk etc. Disse trivselsfaktorene er viktige elementer som bidrar til å gjøre Båtsfjord attraktiv for de ungdommene som har tilhørighet til stedet og noe som Båtsfjord må utnytte på best mulig måte.

Det andre tiltaket, som ikke er gjensidig utelukkende, er å forbedre og intensivere rekrutteringen av lærere/sykepleiere. Konkret innebærer dette å synliggjøre kommunen ovenfor nyutdannede ved f.eks. å være på UITs næringslivsdager, bruke Finn og Nav, i tillegg til jobbNorge når man lyser ut stillinger, dette for å nå ut til flere mennesker.

Møteplasser for ungdommen/ungdomsklubben

Når det gjelder møteplasser for ungdommen bør man invitere ungdomsrådet i Båtsfjord og kommunen til et samarbeidsmøte for å få fram forslag til tiltak slik at ungdomsklubben blir en attraktiv møteplass for hele ungdomsmiljøet. Ungdomsrådet bør ha fokus på innhold ved å initiere ulike aktiviteter, også utendørsaktiviteter. Årets ungdomsdata-tall viser at Båtsfjord-

ungdommen opplever blant annet ensomhet, mangel på en fortrolig venn, og psykiske helseplager. Denne informasjonen kan for eksempel brukes som et grunnlag for ungdomsrådet ved utforming av ulike aktiviteter ettersom dette går direkte på ungdommens konkrete utfordringer i Båtsfjord. Dette er viktig for å skape engasjement blant ungdommen, og et bredt spekter av aktiviteter vil kunne tiltrekke de som også vanligvis ikke bruker å gå på ungdomsklubb. I tillegg er det viktig å presisere at det bør tas hensyn til kostnadene ved utforming av aktiviteter slik at ingen blir ekskludert av økonomiske årsaker.

Bolig

Når det gjelder den negative praten om boligtilbudet som ungdommene anser som en mangelvare, kan man på nettsidene til Båtsfjord kommune henviser til Facebook hvor det finnes en side for boliger til salgs/leie i Båtsfjord kalt «Båtsfjord boligmarked». På denne siden kan kommunen selv også annonsere når det finnes ledige kommunale boliger. I tillegg bør kommunens hjemmeside være oppdatert i forhold til informasjon om tilgjengelige tomter. Utover dette bør det være en boligsosial plan som er oppdatert, herunder bør man vurdere om man skal kartlegge etterspørsel og behov for boliger, regulere ny områder for boligtomter og gjøre en vurdering for om det skal være et kommunalt ansvar for å kunne tilby utleieleiligheter.

Fritidsaktiviteter

Når det gjelder fritidsaktivitetene oppleves disse som tilfredsstillende, men ettersom det er relativt få ungdommer som trener fast, kan dette ha sammenheng med organiseringen rundt treningene. Båtsfjord Sportsklubb (BSK) jobber kontinuerlig med trenersituasjonen for de ulike aktivitetene, men trenere er en mangelvare. I tillegg er det mange som har utenlandsk opprinnelse og det er derfor viktig å prøve å nå ut til disse med for eksempel tilbud om kursing for å bidra til at flere engasjerer seg. Utover dette kan man i større grad prøve å involvere foreldre ved at man dreier rollen fra trener til aktivitør. Dette kan bidra til at terskelen blir lavere for å engasjere seg som forelder, samt at det kan bli lettere for ungdommen å ta del i den organiserte idretten om man har en voksen person til stedet for igangsetting da dette skaper mer struktur på den organiserte treningen.

Fokus på ungdomsidrett kan styrkes gjennom premiering av de som lykkes med rekruttering av ungdommer. I tillegg kan man ha utstyr til utlån for de som ønsker å prøve nye aktiviteter. Dette kan være et viktig tiltak for å sikre at det ikke er økonomiske årsaker som hindrer

ungdommene til å benytte seg av ulike fritidsaktivitetene. Et tiltak som allerede har blitt gjort i regi av BSK og FAU (foreldrerådets arbeidsutvalg) er byttedag av vinterutstyr. Dette er et viktig tiltak som bør bli videreført som en årlig begivenhet.

Frivillighet er folkehelse

Noe som også har kommet fram under prosjektgruppens møter er temaet frivillighet.

Prosjektgruppen opplever frivilligheten innenfor mange foreninger er en mangelvare, noe som også vises på de organiserte treningene i regi av BSK.

Frivilligheten er en utfordring som vi mener det bør gjøres noe med, slik at man får opprettholdt et bredt tilbud til befolkningen i lokalsamfunnet. Frivillige organisasjoner tilbyr et fellesskap, en arena for mestring og en mulighet til å utvide eget nettverk. Engasjement er kjernen i frivillighet og viktig å dyrke, ta vare på og gi utløp for. Kommunen har en sentral rolle i arbeidet med å stimulere det frivillige engasjementet lokalt. Et godt samarbeid mellom frivillighet og kommune er et viktig bidrag for å skape levende lokalsamfunn.

Prosjektgruppen innehar ikke noe informasjon som tilsier at det finnes et felles tankesett i administrasjonen på hvordan man forholder seg til de frivillige, og ut i fra dette kan det bety at kommunen ikke har en bevisst frivilligstrategi. Prosjektgruppen har derfor skissert mulige tiltak for å øke frivilligheten i Båtsfjord. Vi mener at Frivilligsentralen bør synliggjøre hva de ulike foreningene gjør og hva deres hovedutfordring er i forhold til frivillighet. En slik beskrivelse på Frivilligsentralens hjemmeside vil kunne være en portal hvor foreningene kan markedsføre seg selv og deres behov, samt at lokalbefolkningen kan få bedre oversikt over hva som finnes av foreninger og hva de trenger av frivillighet.

Folkehelse

Formålet med folkehelseloven er å: «bidra til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse, herunder utjevner sosiale helseforskjeller. Loven skal sikre at kommuner, fylkeskommuner og statlige helsemyndigheter setter i verk tiltak og samordner sin virksomhet i folkehelsearbeidet på en forsvarlig måte. Loven skal legge til rette for et langsiktig og systematisk folkehelsearbeid». «Samfunnsutvikling som fremmer folkehelse» tydeliggjør at målet med loven er, gjennom en bred samfunnsmessig tilnærming, å gjøre noe med de ulike påvirkningsfaktorene i samfunnet som kan ha innvirkning på folkehelsen. På bakgrunn av dette har prosjektgruppen kommet med forslag til tiltak som vi mener er viktig i forhold til

samfunnsutviklingen som fremmer folkehelsen i kommunen. Vi mener derfor at det er rom for en bedre integrering av folkehelse i alle kommunale planer.

Det er viktig at folkehelsearbeidet følges opp videre av kommunen også etter dette prosjektet er avsluttet. Selv om det ikke er lovpålagt at kommunen skal ha en egen folkehelsekoordinator, mener prosjektgruppen at det er vanskelig å følge opp kommunens ansvar på dette området uten en pådriver. Man foreslår derfor at det enten opprettes en egen stilling, eventuelt at ansvaret tillegges en eksisterende stilling. Stillingen bør ligge til kommuneadministrasjonen, da folkehelsearbeid er overordnet alt arbeid i en kommune, med et særlig fokus på kommunal planlegging. Et annet tiltak kan være opplæring/kursing av planleggere på folkehelseområdet.

Implementering i plan

Folkehelseloven og plan- og bygningsloven (2008) har tydelige koblinger. Pbl §1.1 fremgår det at «Loven skal fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner» og ifølge §3-1f. skal den også «fremme befolkningens helse og motvirke sosiale helseforskjeller, samt bidra til å forebygge kriminalitet». Dette innebærer at det systematiske folkehelsearbeidet skal tas i bruk i planlegging både i kommuneplanenes arealdel og samfunnsdel. Disse bør i tillegg henge tydeligere sammen gjennom arealstrategi. Folkehelse er et godt eksempel på at samfunnsplanleggingen og arealplanleggingen må være godt koblet sammen. Hvor i kommunen/lokalsamfunnet en plasserer et tiltak kan ha avgjørende betydning for om tiltaket treffer eller ikke.

Revidert planstrategi

Våren 2018 har Båtsfjord kommune revidert planstrategien og i den forbindelse har prosjektgruppen hatt en god dialog med kommunens planlegger. Dette har vært svært positivt for vårt prosjekt da ungdommenes utfordringer har blitt synliggjort i planstrategidokumentet.

I revidert planstrategi framkommer det at dagens ungdomsklubb ikke er tilfredsstillende samt at ungdommene ikke opplever at det finnes andre aktuelle møteplasser for dem. Botilbudet blir trukket fram som en mulig mangelvare basert på tilbakemeldingene fra vår målgruppe. Utdanningstilbudet blir nevnt i planstrategien hvor sykefravær og vikarbruk blir trukket fram

som mulig årsaker til elevenes oppfatning av kvaliteten. Utfordringene rundt temaene fritidsaktiviteter og psykisk helse har også blitt nevnt i planstrategien. De viktigste temaene som folkehelseprosjektet har tatt for seg er dermed blitt tatt med videre inn i planstrategien. Prosjektgruppen mener at dette er veldig positivt og viser at medvirkningen som har blitt gjort i forbindelse med folkehelseprosjektet har hatt en positiv effekt inn i kommunens planlegging.

Høsten 2018 har kommunen vedtatt at man skal rullere kommuneplanens samfunnsdel med sikte på endelig vedtak i slutten av 2019, og dette vil være et langsiktig styringsverktøy for kommunen (vedlegg 3). Temaene utdanning, næringsliv, bolig, møteplasser/ungdomsklubb og fritidsaktiviteter har vist at ungdommene opplever at stedet har et forbedringspotensial når det gjelder å fremstå som attraktivt, og på bakgrunn av medvirkningsarbeidet har vi skissert mulige tiltak nettopp for at ungdommen skal oppleve økt trivsel og livskvalitet, noe som igjen vil forbedre attraktiviteten innfor vår målgruppe.

Forslag til tiltak- oppsummert

Møteplasser/ungdomsklubb:

- ✓ Ungdomsrådet har bestemt seg for å løfte saken om «bridge»-rommet i kultur og oppvekststyret.
- ✓ Opprettholde dagens engasjement gjennom flere aktiviteter, arrangement og langsiktig planlegging.

Utdanning:

- ✓ Opprette en dialog/rekrutteringsgruppe med kommune, ungdom(s)råd) og privat næringsliv for å nå ut til de som går/skal begynne på videregående og høyere utdanning. På denne måten vil man oppnå en dialog med berørte parter og man kan synliggjøre ovenfor ungdommen hvilke jobber som er aktuelle for kommunen og næringslivet i fremtiden.
- ✓ Benytte seg av kompetanseheving for å tiltrekke seg kompetanse. Personlig oppfølging opp mot de som har reist vekk for å studere.
- ✓ Forbedre og intensivere rekrutteringen av mennesker som innehar kompetanse kommunen trenger. Konkret innebærer dette å synliggjøre at kommunen satser på kompetanseheving ovenfor nyutdannede ved f.eks. å være på UITs næringslivsdager,

bruke Finn og Nav, i tillegg til jobbNorge når man lyser ut stillinger, dette for å nå ut til flere mennesker.

Bolig:

- ✓ Regulere nye områder for boligtomter
- ✓ Jevnlig oppdatering av boligsosial plan og ta denne aktivt i bruk
- ✓ Kartlegge etterspørsel og behov for boliger
- ✓ Vurdering om det være et kommunalt ansvar å kunne tilby utleieleiligheter
- ✓ Bruke hjemmeside og sosiale media mer aktivt

Fritidsaktiviteter i regi av frivillige lag og foreninger:

- ✓ Større fokus på kursing slik at man får engasjert flere trenere, samt større fokus på ungdomsidrett gjennom premiering av rekruttering av målgruppen.
- ✓ Involvere foreldre gjennom budskapet; man trenger ikke være trener for å få ungdommen aktivisert- ungdommen trenger tilstedeværelse av voksne for igangsetting og struktur. Således blir det en dreining fra trener til aktivitør/motivator
- ✓ Utstyr til utlån for de som ønsker å prøve nye aktiviteter. Årlig byttedag av utstyr. Dette kan være et viktig tiltak for å sikre at det ikke er økonomiske årsaker som hindrer ungdommene til å benytte seg av ulike fritidsaktivitetene.
- ✓ Tak på egenandel.

Fokus på frivillighet gjennom Båtsfjord kommune:

- ✓ Legge føringer på midler som blir tildelt de ulike organisasjonene/foreningene slik at dette blir en naturlig del av driften. Det vil si at uttalte mål nedtegnes slik at det blir et krav.

Fokus på frivillighet gjennom Båtsfjord Frivilligsentral:

- ✓ Tydelig beskrivelse på Frivilligsentralens hjemmeside i forhold til hva de ulike foreningene gjør og hva deres utfordringer er i forhold til frivillighet (Stillingsbeskrivelse Nav for frivillighet)
- ✓ Opprettelse av en frivillighets «pool»

Folkehelse:

- ✓ Sikre at det finnes kompetanse på folkehelse i kommunen
  - Egen folkehelsekoordinator/funksjon
  - Kurs i folkehelsearbeid
- ✓ Innspill til planstrategi 2020 – hvilke planer bør revideres/utarbeides/rulleres?
  - Boligsosial plan- revideres
  - Rekrutteringsplan- utarbeides
  - Folkehelseplan/temaplan psykisk helse- utarbeides
- ✓ Innspill til arealdelen
  - Behov for boligarealer

Vedlegg 1- Gjestebud datamaterialet

Samlet svar fra gjestebudvertene

Gjestebud 1

Personer som har flyttet og studerer borte
4 deltagere – alle jenter

Trivsel

Hva betyr trivsel for deg?

Hvilke assosiasjoner får du når du hører ordet?

- Lykke
- Trygt
- sosialt nettverk, venner, familie
- Kulturtilbud; Kino, konserter, teater
- Student rabatt/ungdomsrabatter
- Nærhet til naturen

Tema 1 – Miljø og aktiviteter i Båtsfjord

Med **miljø** menes f.eks. fysisk utforming, grønt områder/turområder, trygghet osv. **Aktiviteter** kan være kultur – og fritidsaktiviteter, tilgang på sosiale møteplasser osv.

- Hva er bra og hva kan forbedres?

Nærhet til naturen. Bra turløyper, lysløype.

Jakt og fiske, fine hytteområder.

Fysisk utforming: Trygt med de nye fortauene, med tanke på barn.

Lav kriminalitet.

Bra tilgang på sosiale møteplasser for alle (Båtsfjord Brygge, Bakeriet, Varme og Bad sin damenes aften osv.)

Mangler frivillige til å holde klubben åpen? Lokalet til klubben er ikke koselig.

Gode idrettstilbud og fritidsaktiviteter, ønsker mer fokus på eldre.
Fine kulturtilbud for unge gjennom kulturskolen.

Ønsker en hundepark, stort inngjerdet område (omså todelt, en til store og en til små) der hunder kan springe fritt.

Tema 2 – Utdanning/arbeidsmuligheter og boforhold i Båtsfjord

Mulighetene for utdannelse, relevante arbeidsplasser og tilgang på bolig

- Den private videregående er bra, men burde utvide tilbudet.
LOSA: Yrkesfag og flere praksisplasser for lærlinger.

- UiTs mulighet for utdanning in Finnmark er viktig.

- Jobbtilbud etter ferdig utdanning

- Arbeid som gir mulighet videreutdanning, med lønnet permisjon. NB! er en stor motivasjon for å flytte tilbake.

Dårlig med jobb for sykepleiere. Tenke fremsiktig med lokale med tilknytning i plassen. Få til en overlappning med unge sykepleiere, som trer inn i full stilling før de eldre pensjoneres.

Eldre sykepleiere som er pensjonert(eller snart skal pensjonere seg) jobber enda fulltid (?)

- Heller ansett yngre, og bruk eldre som tilkallingsvikarer.

-Tok kontakt med ordfører, ble fortalt at det var full dekning på sykepleiere, men i realiteten er det ikke slikt.

Finnes alt for lite leiligheter og hus i Båtsfjord.

- Kommunen burde investere i å bygge ut leiligheter og hus til utleie, inntekter av leie nedbetaler slike lån.

- Viktig med riktig byplanlegging.

- Vi må ha boplass for å kunne flytte hjem!

NB! Bedrifter burde bli flinkere til å huke tak i (headhunte) studenter og føre en dialog eller gi tilbud. Vise interesse og vise at de vil satse på ungdommen.

Vi har alle hørt Geir og andre si: «Vi vil ha ungdommen hjem»

- Men finnes det egentlig arbeidsplasser til oss?!

Hvordan ser framtidens Båtsfjord ut?

Hva er positivt og bør beholdes, hva behøver endring f.eks.

Usikkerhet.

Slik som Båtsfjord kommune har blitt drevet de siste 10 årene, har ikke mye skjedd. Ting er ikke helt på stell i kommunen?

Private aktører og bedrifter får det bra til.

Bra innenfor idrett.

Frivillighet innenfor kulturelle arrangement mangler litt.

Politisk er det for mye krangling, det å være uenig virker å være en prinsipp sak. For personlig?

Gjestebud 2

Personer i arbeid

7 deltagere – 6 jenter og 1 gutt

Trivsel

Hva betyr trivsel for deg?

Hvilke assosiasjoner får du når du hører ordet?

Tilhørighet, godt miljø, venner, familie, trygghet
Hyggelig at en vet hvem de fleste er på en slik liten plass som Båtsfjord – å kunne gå langs gata å møte på smilende ansikter og kanskje stoppe og ta en prat.

Tema 1 – Miljø og aktiviteter i Båtsfjord

Med **miljø** menes f.eks. fysisk utforming, grønt områder/turområder, trygghet osv. **Aktiviteter** kan være kultur – og fritidsaktiviteter, tilgang på sosiale møteplasser osv.

- Hva er bra og hva kan forbedres?

Vi synes at vi har greit med tilbud her i Båtsfjord og bruker flere av dem. Vi har det vi trenger og trives godt. Vi er ikke helt sikre på hva mer vi kunne hatt her eller blitt forbedret. Som sagt så er vi ganske tilfreds med det som tilbys av tilbud her. Men man kan jo alltid ha en spørreundersøkelse eller liknende for å finne ut om hva dagens unge mener ville økt trivselen og ført til mer sosialt samvær.

Tema 2 – Utdanning/arbeidsmuligheter og boforhold i Båtsfjord

Mulighetene for utdanning, relevante arbeidsplasser og tilgang på bolig

Flere av oss ønsker å ta en utdanning som gir oss muligheten til å vende tilbake til Båtsfjord for å jobbe i fremtida. Vi trives svært godt her og utelukker ikke sjansene for at vi ønsker å bosette oss her i fremtida. Forhåpentligvis vil kommunen klare å opprettholde den videregående skolen som står på spill år etter år. Vi mener den kan være avgjørende med tanke på at ungdommene kanskje blir sendt bort til andre plasser enda tidligere og velger å bli der i stede for å komme tilbake til Båtsfjord.

Boliger tilgjengelig for tilbakevennende Båtsfjordinger eller nykommere til kommunen er helt avgjørende om man skal bosette seg her. Om det blir sånn at mange ønsker å komme tilbake eller flytte som ny til Båtsfjord så er det utrolig viktig at det er boliger tilgjengelig. Kanskje kan ha litt mer fokus på dette i årene som kommer innad i kommunen? Flere av oss (deltakerne på denne

undersøkelsen) vurderer definitivt å flytte tilbake etter fullført utdanning, men da må vi jo ha en plass vi kan bo.

Hvordan ser framtidens Båtsfjord ut?

Hva er positivt og bør beholdes, hva behøver endring f.eks.

Forhåpentligvis holder folketallet seg stabilt samtidig som det er nok arbeidsplasser i fremtida.

Vi håper alle sammen på at fritidstilbudene beholdes og at det vil bli nok boliger for oss som ønsker å flytte tilbake til Båtsfjord når vi er ferdig utdannet.

Gjestebud 3

Personer som har flyttet og studerer borte

6 deltagere – 3 jenter og 3 gutter

Trivsel

Hva betyr trivsel for deg?

Hvilke assosiasjoner får du når du hører ordet?

- Være fornøyd med livet.
- Ha valgmuligheter og variasjon ift. arbeid, utdanning og fritidsaktiviteter på hjemmeplassen.
- Muligheten til å fylle hverdagen sin med noe som er ønskelig og samtidig meningsfylt.

Tema 1 – Miljø og aktiviteter i Båtsfjord

Med **miljø** menes f.eks. fysisk utforming, grønt områder/turområder, trygghet osv. **Aktiviteter** kan være kultur – og fritidsaktiviteter, tilgang på sosiale møteplasser osv.

- *Hva er bra og hva kan forbedres?*

Hva er bra?

Det er flere elementer som er bra med miljøet og aktivitetene som er tilgjengelige i Båtsfjord. Når det gjelder ulike former for fysisk aktivitet er det muligheter for å delta i crossfit, frisklivsgrupper, «hvilepuls»/spinning, ulike idretter arrangert av BSK, og det finnes 2 treningssenter. Det er også muligheter for fysisk aktivitet i lysløype og naturområder. Dette er tilgjengelig for folk i alle aldersgrupper og uansett aktivitetsnivå.

Båtsfjord tilbyr blant annet arrangementer som «Båtsfjord i fest», «Ordofjellrenne» og «Skikarusell». I tillegg er det muligheter for å melde seg inn i kulturskole, kor og bruke «musikkbingen».

Det er flere plasser som er tilrettelagt for sosiale sammenhenger, deriblant Ungdomsklubben, Brygga, Bakeriet, Gatekjøkkenet, Hamna og Skuta. Når det gjelder trygghet i Båtsfjord finnes det et aktivt ungdomsråd og politi.

Hva kan forbedres?

Det oppleves som utfordrende å delta i ulike arrangerte aktiviteter i Båtsfjord, spesielt som «ny» i Båtsfjord. Reklamering og tilgjengelig informasjon om aktivitetene kunne ha vært bedre. Det er også ønskelig med en større kulturskole og reduksjon av ventelistene. Generell informasjon angående helsetilbudene i Båtsfjord bør presiseres, spesielt ift. hvem som kan kontaktes og tidspunkt for kontakt.

Utelivet i Båtsfjord oppleves som fattig, spesielt med tanke på at det bare er en

uteplass. I tillegg kunne det ha vært ønskelig med flere arrangementer som f. eks. quiz og sparkiade.

Tema 2 – Utdanning/arbeidsmuligheter og boforhold i Båtsfjord

Mulighetene for utdanning, relevante arbeidsplasser og tilgang på bolig

Mulighetene for utdanning

Båtsfjord tilbyr et variert utdanningstilbud som oppfattes som over forventet for en slik liten kommune. Det finnes barnehager, grunnskole og et privat videregående skole. Likevel er kvaliteten på utdanningene dårlig, spesielt på ungdomskolen og videregående skole. Dette skyldes mulig pga. flere ufaglærte lærere.

Relevante arbeidsplasser

Det finnes flere relevante arbeidsplasser i Båtsfjord ift. egen utdanning. Likevel oppfattes det som at Båtsfjord kommune mangler initiativ til å ivareta de som flytter for å ta høyere utdanning. Dette medfører at færre ønsker å flytte tilbake til Båtsfjord, selv om arbeidsmulighetene er tilstedet.

Tilgang på bolig

Det er gode boligpriser i Båtsfjord. Likevel er det få tilgjengelige boliger og leietilbudene er dårlige, men noen private utleiere finnes. Det finnes flere tomter som kunne ha blitt tatt i bruk. I tillegg er det flere gamle hus som bør bli pusset opp.

Hvordan ser framtidens Båtsfjord ut?

Hva er positivt og bør beholdes, hva behøver endring f.eks.

Hva er positivt og bør beholdes?

Næringslivet i Båtsfjord kommune er i vekst og tar stadig initiativ til å gjøre endringer og finne på nye løsninger. Det er flere enkeltindivider i kommunen som viser engasjement og positiv holdning til livet i Båtsfjord, noe som gjør det lettere å trives i Båtsfjord.

Hva behøver endring?

Selv om en viser engasjement og foreslår endringer i Båtsfjord, kan det være vanskelig å sette i gang tiltakene i praksis. Det oppfattes som at næringslivet tar mye av ansvaret for endringene i Båtsfjord, dermed kunne kommunen også ta mer ansvar. Utdanningstilbudene i Båtsfjord bør forbedres og utvides, spesielt i videregående skole. Det er også ønskelig med flere utdannede og engasjerte lærere på skolene.

Hvordan ser framtidens Båtsfjord ut?

- Økt folketall
- Flere arbeidsplasser og boliger.
- Variert fiskeriindustri
- Utvidet helsesektor

Gjestebud 4

Lærlinger

5 deltagere - 4 gutter og 1 jente

Trivsel

Hva betyr trivsel for deg?

Hvilke assosiasjoner får du når du hører ordet?

At man har venner her.
Ingen assosiasjoner.

Tema 1 – Miljø og aktiviteter i Båtsfjord

Med **miljø** menes f.eks. fysisk utforming, grønt områder/turområder, trygghet osv. **Aktiviteter** kan være kultur – og fritidsaktiviteter, tilgang på sosiale møteplasser osv.

- Hva er bra og hva kan forbedres?

Det er flott med ungdomsklubb, men den bør satses mer på. En gang i måneden er ikke nok. Også supert at vi har kino, bibliotek, brygga, havna og BSK.

Ting vi trenger: Pokèstop, peppes og volleyball

Tema 2 – Utdanning/arbeidsmuligheter og boforhold i Båtsfjord

Mulighetene for utdannelse, relevante arbeidsplasser og tilgang på bolig

Det er synd at man må flytte hvis man skal gå videre på skole. Det er også for lite skoleplasser på losa.

Dersom man kommer hit for å gå på skole er det lite boplasser utenom privat.

Hvordan ser framtidens Båtsfjord ut?

Hva er positivt og bør beholdes, hva behøver endring f.eks.

Positivt: Bunker oil, fiskebruk og biblioteket

Negativt: Ordføreren, for lite lærlingplasser, crossbanen må komme tilbake og paintball eller lasertag ville vært flott.

Gjestebud 5

Videregående skole

5 deltagere – alle jenter

Trivsel

Hva betyr trivsel for deg?

Hvilke assosiasjoner får du når du hører ordet?

Trivsel for oss betyr at en har det bra og har gode folk rundt seg som gjør at en trives der en bor. Det betyr at du liker der du er og at du trives med folkene rundt deg og miljøet rundt deg. Assosiasjonene vi får med ordet trivsel er at du har det bra og liker deg hvor enn du er. At du har det bra. Kanskje du har gode venner som gjør at du trives enda bedre. Du liker rett og slett hvor/hvordan du har det der du er.

Tema 1 – Miljø og aktiviteter i Båtsfjord

Med **miljø** menes f.eks. fysisk utforming, grønt områder/turområder, trygghet osv. **Aktiviteter** kan være kultur – og fritidsaktiviteter, tilgang på sosiale møteplasser osv.

- Hva er bra og hva kan forbedres?

Det som er bra med Båtsfjord er at vi har en ungdomsklubb hvor ungdommer kan møtes og være sosial. Vi har også tilgang til basseng og andre aktiviteter (mange ulike sporter å gå på). Båtsfjord er jo også en veldig liten plass, dermed føles det som en veldig trygg plass. Vi har også mange fine turområder, for eksempel kan en gå til lykten, det er utrolig fint område med fin natur rundt. Det eneste vi mener kunne vært gøy og hatt hær i Båtsfjord er båndball, mange ungdommer ønsker denne aktiviteten men vi har dessverre ikke dette hær.

Tema 2 – Utdanning/arbeidsmuligheter og boforhold i Båtsfjord

Mulighetene for utdanning, relevante arbeidsplasser og tilgang på bolig

I Båtsfjord har vi tre skoler, barneskolen, ungdomskolen og videregående. I de aller fleste år har skolegang (videregående) hjemme i Båtsfjord vært usikker. Mange har dermed vært nødt til og flytte bort. Noen år er det videregående mens andre år er det usikkert. Vi har nå en kristen privat videregående skole, noe som jeg i allefall mener er bra. Vi håper at dette er noe som blir å vare, at ikke vi begynner med all den usikkerheten med videregående i Båtsfjord. Når det kommer til barneskolen og ungdomskolen er det ingen problem for de er vi sikre på at ikke vil forsvinne.

Vi har mange ulike bedrifter i Båtsfjord, og noen må jo jobbe innen de ulike bedriftene. Dermed er det også mange arbeidsplasser. Vi har mange ulike yrker en kan jobbe med, lege, sykepleier, butikkmedarbeider, jobbe på fiskebruk osv. Det er dermed også mange muligheter for at om noen som nå bor her, men må flytte pga høyere utdanning kan komme tilbake til Båtsfjord og jobbe som yrket de har utdannet seg i. Noe som er veldig positivt.

Vi syntes det er veldig fint og bo i Båtsfjord, og mener at boforholdene hær er gode. Det eneste vi mener er et lite problem her er at vi mener det er altfor lite leiligheter til leie. Om noen har planer om å flytte til Båtsfjord ville det vært lettere om vi hadde hatt flere leiligheter og leie ut slik at det ble flere muligheter for de som ønsker og bo hær.

Hvordan ser framtidens Båtsfjord ut?

Hva er positivt og bør beholdes, hva behøver endring f.eks.

- Vi mener vi har mange muligheter når det kommer til sport, men vi synes det er for lite arrangement eller møtesteder for ungdom. I helgene er det ungdomsklubben, men det er den eneste møteplassen for ungdom, å den er ikke tilgjengelig hele tiden. Å vi mener at andre plasser, som for eksempel Vardø, har de mange morsomme «ball». De har valentinsball, juleball, halloweenball, black and white ball og neon ball. Dette er noe som er veldig morsomt for ungdom, mens vi i Båtsfjord får dessverre bare lov til å ha et ball, juleball.

FOLKEHELSE I BÅTSFJORD

*Oversikt over helsetilstand og
påvirkningsfaktorer*

Oppsummering

Befolkningssammensetning

Båtsfjord kommune har hatt en positiv vekst i folketall de siste årene. Mye av dette kan skyldes økt innvandring. Båtsfjord er den kommunen i Finnmark med høyest andel innvandrere og det har vært en økning på 11 % de siste fem årene. De fleste kommer fra Litauen og Polen.

Helsetilstand

Kommunen skiller seg ikke så mye fra fylket når det gjelder helsetilstand. Den er generelt lavere enn landet som helhet på alle faktorer. Fra 2010 var det en kraftig økning i antall tilfeller av hjerte – og karsykdommer som omfatter hjerteinfarkt, hjertekrampe (angina pectoris), hjertesvikt, hjerneslag og andre sykdommer i hjerte og blodårer. Denne er fra 2014 på vei nedover og ligger nå på samme nivå som fylket. Men fortsatt en god del høyere enn på landsbasis. Andre faktorer som betegner helsetilstanden i en befolkning er andelen med overvekt, diabetes type 2 og muskel/skjelettlidelser. Hvor kommunen ligger betydelig lavere enn landet som helhet.

Skader/ulykker

Båtsfjord ligger lavere enn både landet og fylket når det gjelder skader behandlet på sykehus. Man må også ta høyde for at Båtsfjord har egen akuttstue for behandling av skader som kan være en forklaring på noe lavere tall. Kommunen hadde 04.10.2016 tilsyn fra fylkesmannen hvor det ble avdekt mangler i beredskapen. Kommunen har ikke en ROS-analyse (risiko- og sårbarhetsanalyse) som er i tråd med minimumskravene til forskriften om kommunal beredskapsplikt, og beredskapsplanen er ikke blitt revidert siden 2013.

Oppvekst – og levekårsforhold

Båtsfjord kommune har en del utfordringer ifht. oppvekstforhold. Det har lenge vært kjent at Finnmark har en lavere andel med høyere utdanning hvis man sammenligner med resten av landet. Det kan ha en sammenheng med at frafallet i videregående skole er dobbelt så høyt enn landet som helhet. Den mangfoldige befolkningen gjør at kommunen gjør det godt i engelsk, men også at man har mange med særskilt norsk undervisning. Andelen uføretrygdede og personer som mottar sosialhjelp er høyere enn i fylket, men det er lavere andel legemeldt sykefravær.

Fysisk, biologisk, kjemisk og sosialt miljø

Innenfor kjemisk og biologisk miljø har man noen avvik ifht vannkvalitet som arbeides med. De fleste radonmålingene er innenfor anbefalt område, men også her arbeides det med tiltak på stedene hvor målingene er for høye. Det finnes en del lag/foreninger og kulturtilbud i kommunen, men Ungdataundersøkelsen fra 2016 viser at bruken har gått noe ned de siste 3 årene. Valgdeltagelsene de siste årene har vært godt og på linje med eller høyere enn landet.

Politiet i Båtsfjord anslår at man har et sted mellom 75-100 rusmiddelmissbrukere i Båtsfjord. Kommunen vedtok ny ruspolitisk handlingsplan for 2016-2019 hvor det er en rekke tiltak.

Helserelatert atferd

Andelen unge som er aktive er lavere enn ellers i landet samtidig som bruk av alkohol og røyk/snus er høyere. Dette er faktorer som påvirker utviklingen av livsstilssykdommer som diabetes type 2, hjerte – og karlidelser samt muskel – og skjelettlidelser. Her bør det settes i gang forebyggende tiltak med holdningsskapende arbeid blant barn og unge.

1. Innledning – bakgrunn og lovgrunnlag

Forhold i samfunnet som bolig, utdanning, arbeid og fysiske og sosiale miljøer påvirker folkehelsen, og er viktig for en god samfunnsutvikling.

I folkehelseloven fra 2012 gis kommunene mer ansvar for å samordne tiltak i folkehelsearbeidet på en forsvarlig måte. Oversiktsarbeidet er en del av kommunenes ansvar og i § 5 står det «*Kommunen skal ha nødvendig oversikt over helsetilstanden i befolkningen og de positive og negative faktorene som kan virke inn på denne*». Kommunen skal hvert fjerde år utarbeide eller revidere et skriftlig oversiktsdokument.

Båtsfjord kommune har siden 1.1.2016 deltatt i et 3-årig utviklingsprosjekt «nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse» i regi av Finnmark fylkeskommune og Helsedirektoratet. Målet med prosjektet har vært å skaffe oversikt over befolkningens helsetilstand og påvirkningsfaktorer samt inkludering av kvalitative data i oversiktsdokumentet. Oversiktsdokumentet skal danne grunnlaget for kommunens planstrategi og deretter planverket.

1.1 Folkehelsearbeid og «Helse i alt vi gjør»

I folkehelseloven er folkehelse definert som «*befolkningens helsetilstand og hvordan helsen fordeles seg i en befolkning*». Det omhandler ikke bare hvordan befolkningens generelle helse, men også hvordan god og dårlig helse er fordelt. Folkehelsearbeidet defineres som «*samfunnets totale innsats for å opprettholde, bedre og fremme helse gjennom å svekke faktorer som medfører helserisiko, og styrke faktorer som bidrar til bedre helse*». I folkehelsearbeidet rettes strategiene mot hele befolkningen eller utvalgte risikogrupper.

1.2 Arbeidet med oversiktsdokumentet

Båtsfjord kommunes oversiktsdokument er basert på kravene til oversiktens innhold **fra forskrift om oversikt over folkehelse** (1). Under hvert hovedtema er det gjort vurderinger av hvilke indikatorer som var relevant for kommunen. Det er gjort begrensninger i forhold til omfang og tilgang på datamateriale.

Kravene til oversikten omhandler:

- a) Befolknings sammensetning
- b) Oppvekst – og levekårsforhold
- c) Fysisk, biologisk, kjemisk og sosialt miljø
- d) Skader og ulykker
- e) Helse relatert atferd
- f) Helsetilstand

Dette er Båtsfjords første oversiktsdokument som kartlegger helsetilstanden i kommunen. Dokumentet er utarbeidet av Guri Ulvik Martinsen, men prosjektet har hatt en arbeidsgruppe bestående av:

- *May Bente Eriksen*
- *Elin Karlsen*
- *Ståle Olsen*
- *Maud Nesfeldt*
- *Lena Jensen*
- *Marianne Tiberg*
- *Elisabeth Kvivesen*
- *Bente Iversen*

1.3 Definisjoner

I dokumentet er det brukt definisjonene fra folkehelseloven § 3.

Folkehelse: befolkningens helsetilstand og hvordan helsen fordeler seg i en befolkning

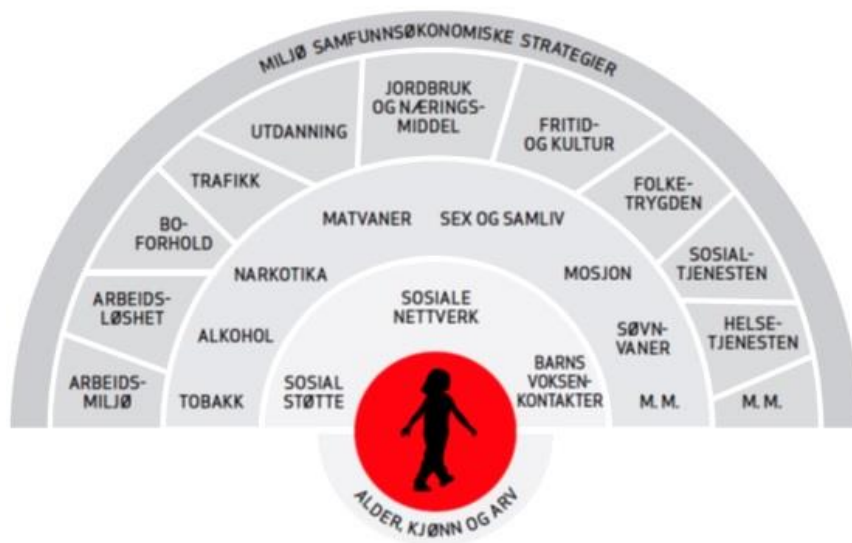
Folkehelsearbeid: samfunnets innsats for å påvirke faktorer som direkte eller indirekte fremmer befolkningens helse og trivsel, forebygger psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, eller som beskytter mot helsetrusler, samt arbeid for en jevnere fordeling av faktorer som direkte eller indirekte påvirker helsen.

Helsetilstand: befolkningens helse målt ved ulike indikatorer, for eksempel risikofaktorer, forebyggbare sykdommer, trivsel og mestringsressurser eller mer indirekte mål som sykefravær o.l. Helsetilstanden er et resultat av sammensatte årsaker, fra samfunnsforhold og levekår til individuelle risikofaktorer.

Påvirkningsfaktorer: består av kjente forhold som virker inn på helsen. Påvirkningsfaktorer omfatter både helsefremmende og forebyggende faktorer, og risikofaktorer. Påvirkningsfaktorer representerer en stor bredde, og er ofte knyttet til samfunnsforhold, levekår og miljø. Se figur 1 for illustrasjon av forholdet mellom de ulike påvirkningsfaktorene.

Sosial ulikhet i helse: helseforskjeller som varierer systematisk langs sosiale dimensjoner. Statistisk sett er det slik at for hvert steg man beveger seg oppover den sosioøkonomiske stigen, jo bedre helse. Sosial ulikhet i helse kan beskrives som en skala (gradient) basert på utdanning, inntekt, arbeidsforhold og generelle samfunnstrekk. Utdanning er av særlig betydning. De mest effektive tiltakene mot sosial ulikhet retter seg mot hele befolkningen (sosial utjevning), og bør kombineres med mer målrettede tiltak overfor de mest utsatte gruppene. Dette skjer både gjennom overordnet samfunnsplanlegging og god tjenesteyting.

Figur 1: Forhold som påvirker folkehelsen. Opprinnelig fra G. Dahlgren og M. Whitehead, policies and strategies to promote social equality in health, 1991.

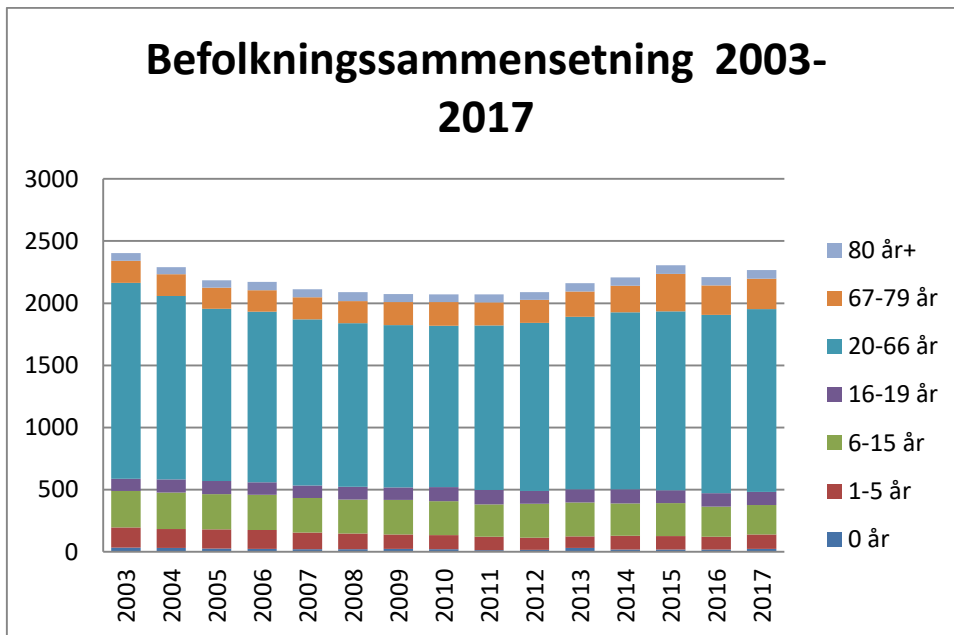
2.0 Befolknings sammensetning

Med befolknings sammensetning menes grunnlagsdata om befolkningen som kan omfatte antall innbyggere, alders – og kjønnsfordeling, sivilstatus, etnisitet, flyttemønster osv.

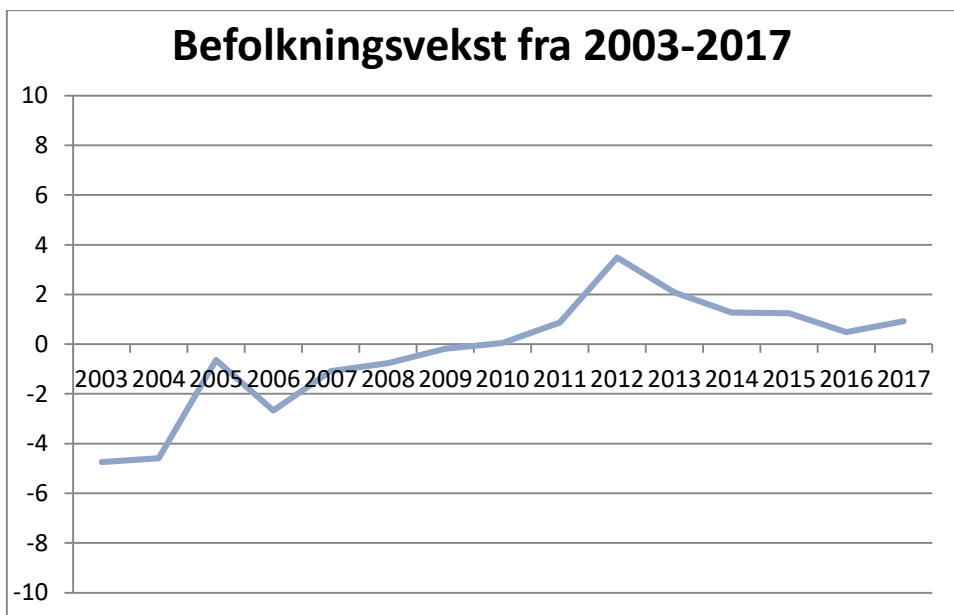
Befolknings sammensetningen er viktig i vurderingen av øvrig informasjon, men kan også være en vesentlig del av utfordringsbildet for folkehelsen i kommunen.

2.1 Folketall og befolknings sammensetning

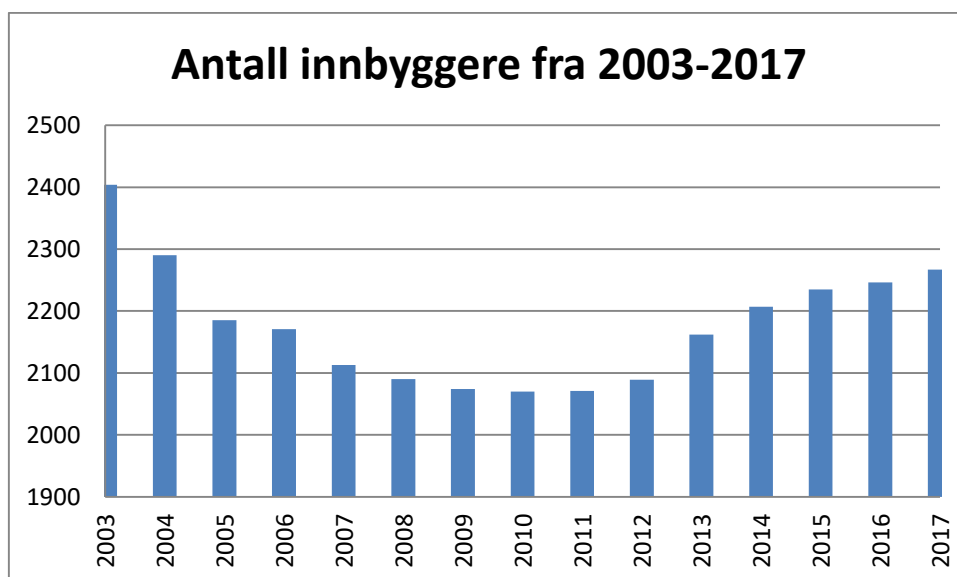
Befolkningsveksten i Båtsfjord har i flere år vært negativ, men de siste 5-6 årene har man sett en positiv befolkningsvekst. I 2017 hadde Båtsfjord den største prosentvise veksten av alle kommunene i Finnmark på hele 2,5 %. Endringene i folketallet kan skyldes at Båtsfjord har et ensrettet arbeidsliv som svinger i takt med lønnsomheten i fiskerinæringen. Andelen i yrkesaktiv alder fra 20-66 år har holdt seg relativt stabil.

Figur 2: Befolkningssammensetning 2003- 2017, antall(kilde: SSB).

Figur 3: Befolkningsvekst i perioden 2003-2017. Vist i prosent (kilde: SSB).

Figur 4: Utviklingen i antall innbyggere fra 2003-2017(kilde: SSB).

2.2 Befolkningsframskriving

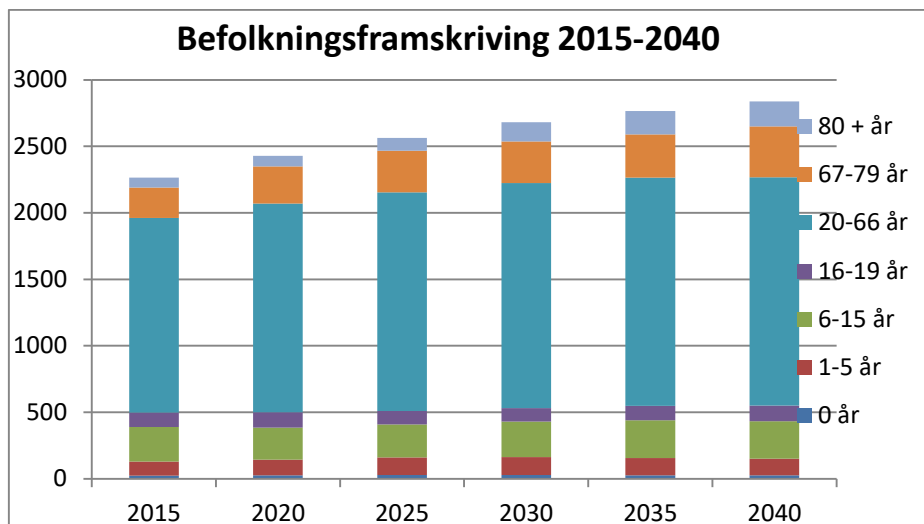
Statistisk sentralbyrå (SSB) lager befolkningsframskrivinger for alle norske kommuner. Det er sjeldent beregningene treffer eksakt, men avvikene er på under 5 prosent i 8 av 10 kommuner etter fem år.

Prosentvis ser man at avvikene er størst i små kommuner, og det skyldes stort sett fraflytting.

Befolkningsframskrivingen bestemmes av tre komponenter: fruktbarhet, levealder og nettoinnvandring. I denne statistikken har vi valgt å ta utgangspunkt i en middels høy vekst de neste 25 årene. Prognosene for Båtsfjord viser en økning i folketallet på nærmere 25 % fra dagens nivå. De eldste aldersgruppene fra 67-79 år og 80+ vil få en økning på nærmere 87 % hvis prognosen er riktig. Sammenligner man med landet er Finnmark i dag blant de fylkene med lavest prosentandel innbyggere over 80 år, men det er forventet en relativ stor økning i andel eldre i fylket fra 3,8 prosent i 2016 til 7,4 prosent i 2040 (2).

Tabell 1: Befolkningsframskriving fra år 2015-2040 fordelt på aldersgrupper (kilde: SSB).

	2015	2020	2025	2030	2035	2040
0 år	22	26	28	27	25	25
1-5 år	106	117	133	135	130	125
6-15 år	261	241	247	267	285	283
16-19 år	108	115	102	101	109	118
20-66 år	1463	1570	1644	1693	1715	1715
67-79 år	231	281	312	314	326	383
80 + år	73	79	98	143	176	188
Totalt	2264	2429	2564	2680	2766	2837

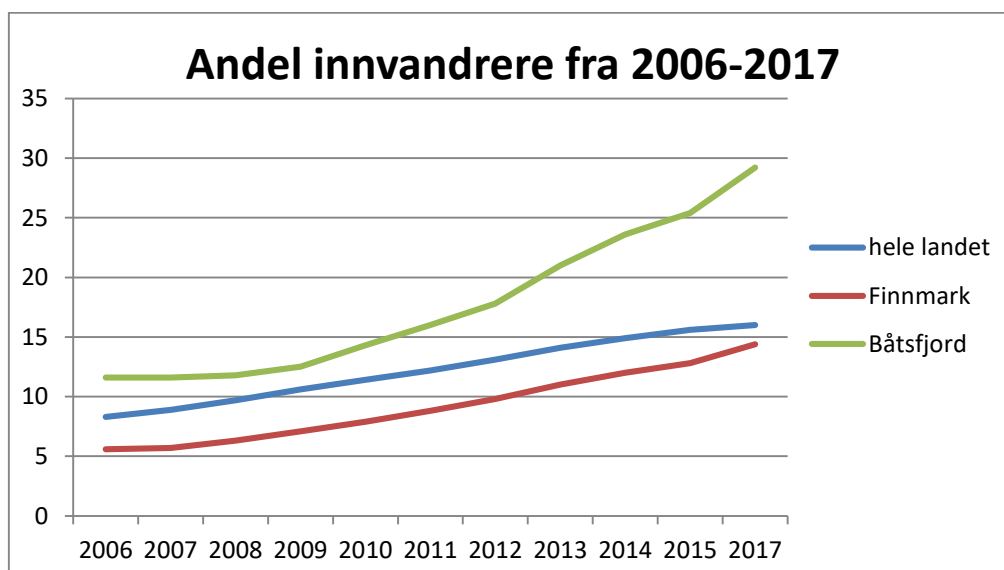
Figur 5: Befolkningsframskriving for Båtsfjord fra 2015-2040

2.3 Innvandrerbefolkning og etnisk sammensetning

Av alle kommunene i Finnmark ligger Båtsfjord høyest på andelen innvandrerbefolkning og på andre plass i Norge. Innvandrere kommer til Norge på grunn av arbeid, gjennom familie, som flyktninger eller for å ta utdanning. Siden 2007 har arbeid har vært den viktigste innvandringsgrunnen, etterfulgt av familieinnvandring.

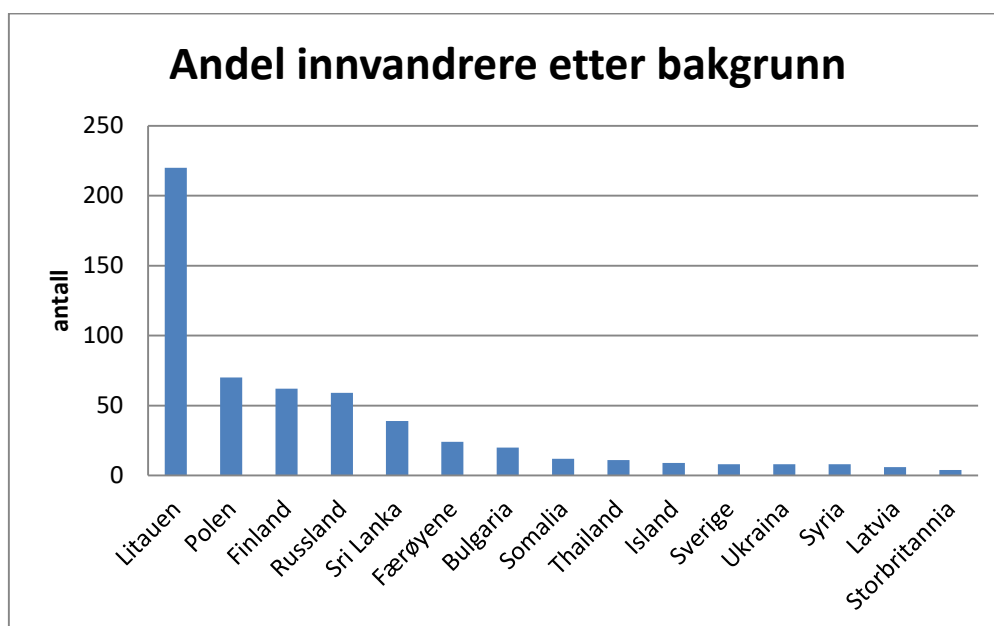
Tabell 2: Andelen innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra 2017, prosent (kilde: SSB).

Årstall	2017
Båtsfjord	29,2 %
Finnmark	14,4 %
Landet	16 %

Figur 6: Andelen innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra 2015, prosent (kilde: SSB).

Figur 7: 15 av de landene med flest med innvandrerbakgrunn fra 2015, antall. (kilde: SSB).

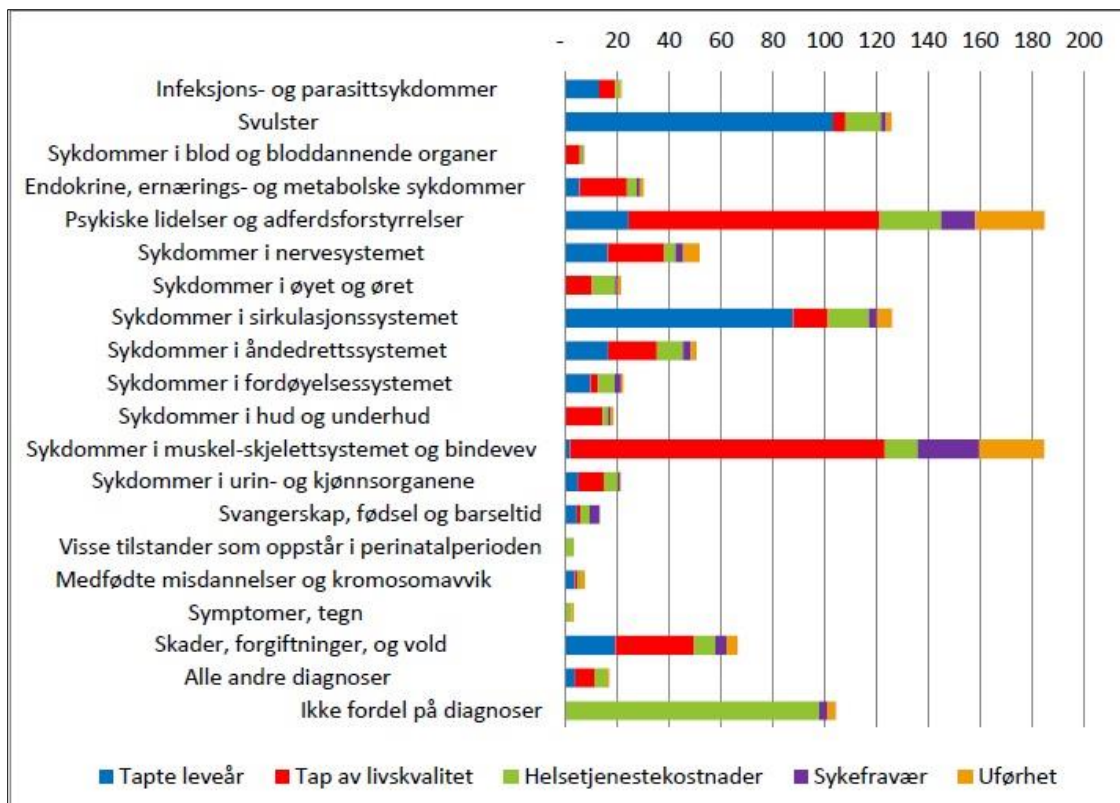
2.4 Oppsummering befolkningssammensetning

Båtsfjords befolkning kjennetegnes ved at:

- Stor andel innvandrerbefolkning hvorav hoved andelen kommer fra Litauen og Polen.
- Positiv vekst i befolkningstall de siste årene, og en framskrivning som vil gi en eventuell økning i befolkningen i alderen 67-79 og 80+ som kan gi utfordringer ifht. kommunale tjenester. Det må satses mer på hjemmetjenesten og habilitering slik at man kan bo hjemme lengre.

3.0 Helsetilstand

Med helsetilstand menes befolkningens helse målt ved ulike mål, for eksempel risikofaktorer, forebygging av sykdommer, trivsel og mestringsressurser eller mer indirekte mål som sykefravær og lignende. Verdens helseorganisasjon (WHO) definerer helse som «en tilstand av fullstendig fysisk, mentalt og sosialt velvære og ikke bare fravær av sykdom og lyte» (3). Helsetilstanden til en befolkning vil påvirke samfunnet på ulike måter, og dårlig helsetilstand vil gi økte helsekostnader, sykefravær og uførhet. I tillegg vil det også for personen bety tapt livskvalitet og leveår. Figur 8 viser kostnadene for samfunnet og individet fordelt på ulike diagnoser/sykdommer.

Figur 8: Samfunnskostnader (helsetap, helsetjenestekostnader og produksjonstap) ved sykdom og ulykker for Norge i 2010 fordelt på sykdomsgrupper. Helsetap er fordelt på tapte leveår og tapt livskvalitet. Produksjonstap er fordelt på sykefravær og uførhet. Enhet millioner.

3.1 Forventet levealder

Forventet levealder kan gi informasjon om helsetilstanden i befolkningen og forventet levealder har sammenheng med utdanning og inntekt. På lands- og fylkesnivå er dette en stabil og pålitelig indikator som gir informasjon om endringer over tid og om forskjeller mellom befolkningsgrupper. Indikatoren er informativ også på kommunenivå, forutsatt at det tas hensyn til betydningen av tilfeldige svingninger. Båtsfjord har hatt en jevn økning i levealder samme som på landsbasis, men tabell 3 viser at vi fortsatt ligger noe under landsgjennomsnittet.

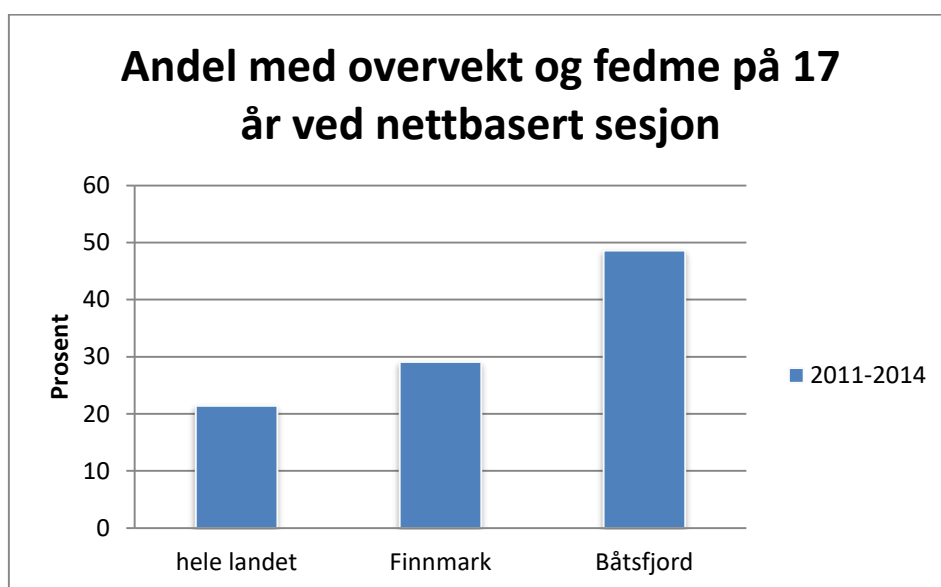
Tabell 3: Forventet levealder fordelt på kjønn i perioden 2000-2014. (kilde: kommunehelsestatistikkbank).

	Menn	Kvinner
Hele landet	78,2 år	82,8 år
Finnmark	75,9 år	81,7 år
Båtsfjord	74,7 år	81,2 år

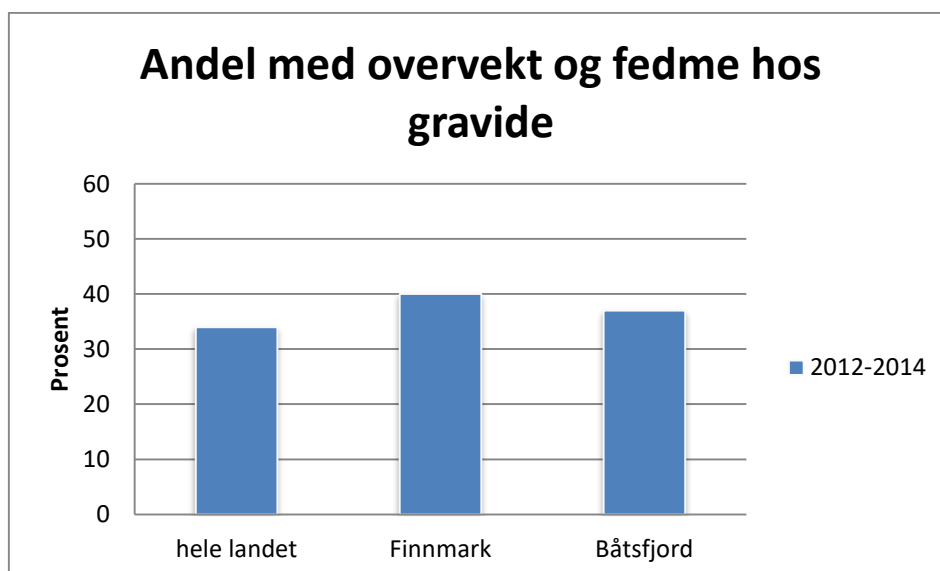
3.2 Overvekt

Det har de siste årene vært en stigende bekymring knyttet til overvekt i befolkning både blant voksne og barn, ettersom overvekt er et problem for stadig flere. Gjennomsnittlig

økning i kroppsvekt i den norske befolkning ventes å få konsekvenser for helse og velferd i framtiden. Folkehelseprofilen til Båtsfjord viser at andelen overvekt inkludert fedme er høyere enn landet som helhet. Tallene er basert på selvrapportert kroppsmasseindex (KMI) ved nettbasert sesjon for gutter og jenter på 17 år. Det er i tillegg i oversikten tatt med andelen kvinner med overvekt inkludert fedme hos alle fødende kvinner basert på KMI opplysninger ved første svangerskapskontroll.

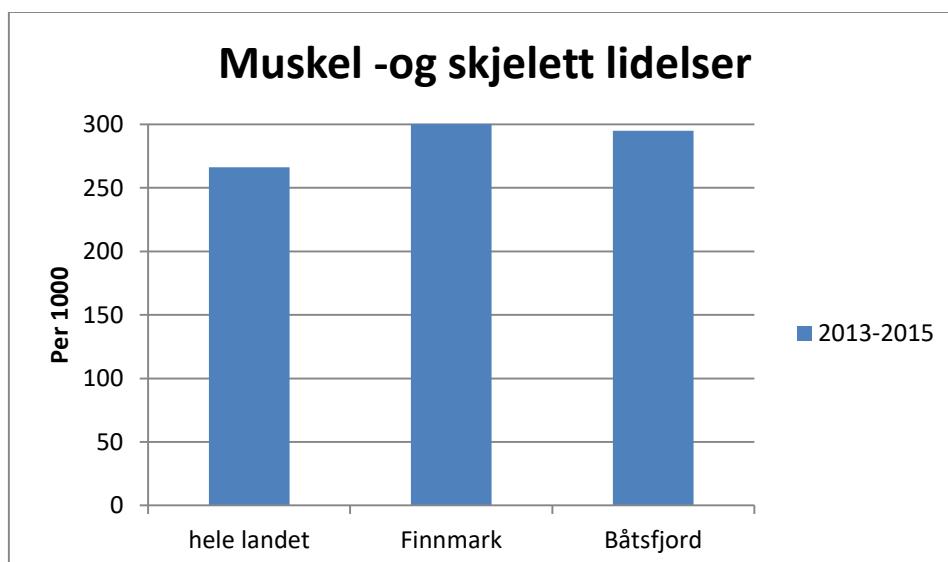
Figur 9: Andel av befolkningen med overvekt inkludert fedme på 17 år fra 2011-2014. Selvrapportert ved nettbasert sesjon.

Figur 10: Andel med andelen kvinner med overvekt inkludert fedme hos alle fødende kvinner basert på KMI opplysninger ved første svangerskapskontroll (kilde: kommunehelsa statistikkbank).

3.3 Muskel – og skjelettsykdommer

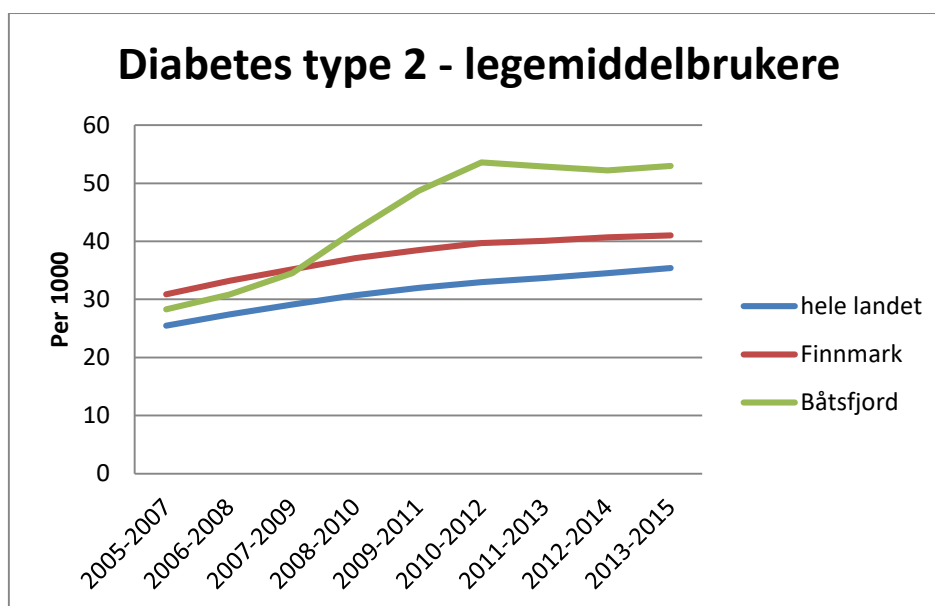
Samlet sett er muskel- og skjelettsykdommer den diagnosegruppen som «plager flest og koster mest», selv om de fleste tilstandene ikke medfører betydelig overdødelighet (4). I Norge er diagnosegruppen muskel- og skjelettsykdommer de vanligste årsakene til sykefravær og uførhet (5). Båtsfjord og Finnmark ligger noe høyere enn landsgjennomsnittet, men forskjellene er ikke store.

Figur 11: Muskel – og skjelett plager og sykdommer (eksl. brudd) 0-74 år. Enhet pr. 1000. (kilde: kommunehelsa statistikkbank).

3.4 Diabetes type 2

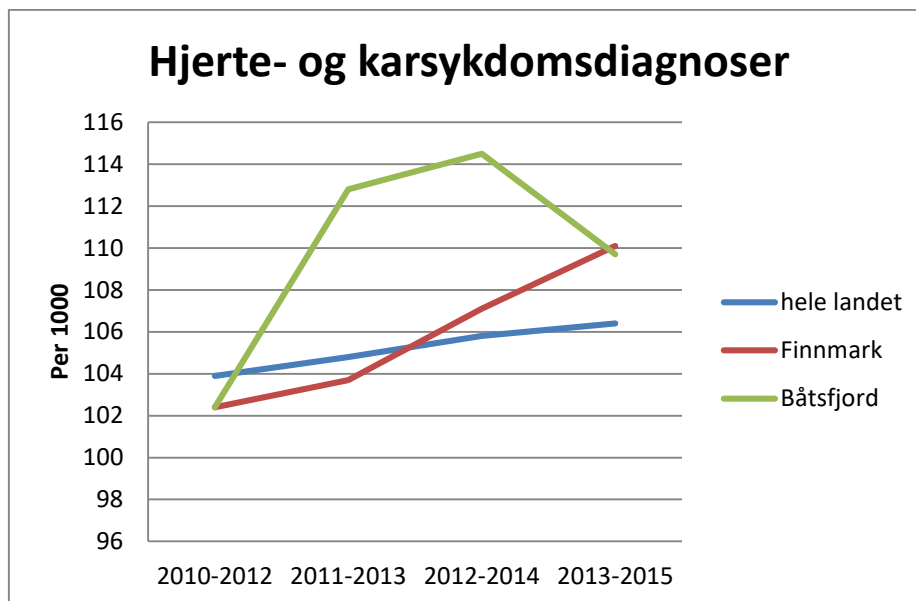
De viktigste risikofaktorene for type 2-diabetes er overvekt og fedme, fysisk inaktivitet og røyking. Derfor kan statistikk om diabetes type 2 brukere si noe om andelen som er overvektige, inaktive og røykere i en kommune. Økningen i antall brukere av blodsukkersenkende medisiner nasjonalt kan ifølge folkehelseinstituttet skyldes tre hovedfaktorer: At det faktisk blir flere nye tilfeller, at flere diagnostiseres eller at de som har diabetesdiagnosen lever lengre (6). Om dette også gjelder på kommunalt nivå kan man ikke konkludere med. Båtsfjord har fra 2007-2012 hatt en kraftig økning i antall diabetes type 2, men det ser nå ut til at kurven flater noe ut.

Figur 12: Brukere av glukosesenkende midler ekskl. insuliner i alderen 30-74 år. Kilde (kommunehelse statistikkbank).

3.5 Hjerte – og karsykdommer

Hjerte- og karsykdommer omfatter hjerteinfarkt, hjertekrampe (angina pectoris), hjertesvikt, hjerneslag og andre sykdommer i hjerte og blodårer. Sykdommene skyldes arvelige faktorer i samspill med miljøfaktorer som røyking, høyt blodtrykk, høyt kolesterolnivå og diabetes. Sammen med kreft er hjerte- og karsykdommer de hyppigste dødsårsakene her i landet når vi ser alle aldersgrupper under ett. Mange av hjerte- og kardødsfallene skjer i høy alder (7).

Figur 13: Antall unike personer, 0-74 år, i kontakt med fastlege eller legevakt per 1000 innbyggere per år. (kilde: kommunehelsa statistikkbank).

3.7 Oppsummering helsetilstand

Når man sammenlikner grupper i samfunnet, finner man systematiske forskjeller i helse. Jo høyere utdanning og inntekt en gruppe har, jo høyere andel av gruppens «medlemmer» har god helse (8).

Båtsfjord høye tall innenfor diabetes type 2 og hjerte – og karsykdommer, men det kan se ut til at kurvene er på vei nedover. Fremtiden er å arbeide forebyggende innenfor alle sektorer, da vil man på sikt se en positiv endring i sosioøkonomisk status som vil være gunstig for helsetilstanden i kommunen.

4.0 Skader og ulykker

Ulykker som fører til personskade er en stor utfordring for folkehelsen. Personskader som følge av ulykker er nesten i samme størrelsesordenen som kreft, målt i tapte leveår. Ulykker med personskader tar relativt mange unge liv, og er den største dødsårsaken for personer under 45 år. Mulighetene for å forebygge er gode og effekter av tiltak kan komme raskt.

4.1 Antall skader

Det finnes ikke lokale data på skader, men sykehusbehandlede personskader kan gi en viss oversikt selv om det kun viser omfanget av de alvorligste skadene.

Tabell 4: Antall skader registrert på sykehus. Tallene er pr.1000 (kilde: kommunehelse statistikkbank).

Årstall	2010-2012	2011-2013	2012-2014	2013-2015
Hele landet	13,1	13	12,8	12,6
Finnmark	14	13,5	13,3	13,2
Båtsfjord	11	10,6	12	10,8

4.2 Oppsummering av skader og ulykker

Båtsfjord ligger lavere enn både landet og fylket når det gjelder skader behandlet på sykehus. Man må også ta høyde for at Båtsfjord har egen akuttstue for behandling av skader som kan være en forklaring på noe lavere tall. Kommunen hadde 04.10.2016 tilsyn fra fylkesmannen hvor det ble avdekt mangler i beredskapen. Kommunen har ikke en ROS-analyse (risiko- og sårbarhetsanalyse) som er i tråd med minimumskravene til forskriftene om kommunal beredskapsplikt, og beredskapsplanen er ikke blitt revidert siden 2013.

5.0 Oppvekst – og levekårsforhold

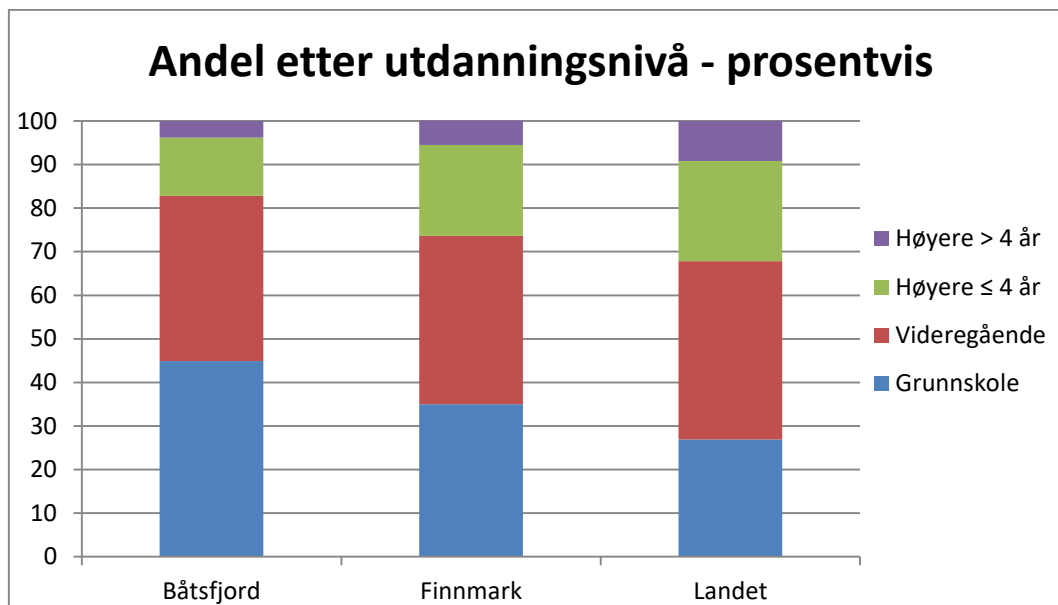
Oppvekst og levekår er viktige premisser for helse og livskvalitet. Med oppvekst- og levekårsforhold menes for eksempel økonomiske vilkår, utdanningsforhold og bo- og arbeidsforhold. Levekår defineres som et samspill mellom individuelle faktorer og mulighetene en har til å realisere disse på arenaer som skole, arbeid osv.

5.1 Utdanningsnivå

Utdanning er en helt sentral faktor i folkehelsearbeidet. Generelt har innbyggere med høy utdanning færre livsstilsrelaterte sykdommer, de er mer fysisk aktive, røyker mindre og lever sunnere liv.

Tabell 5: Utdanningsnivå i 2014 fordelt etter prosent. (kilde: SSB).

	År	Grunnskole	Videregående	Høyere ≤ 4 år	Høyere > 4 år
Båtsfjord	2015	44,9	37,9	13,4	3,8
Finnmark	2015	35	38,6	20,9	5,6
Landet	2015	26,9	40,9	23	9,2

Figur 14: Fordelingen av utdanningsnivå i Båtsfjord, Finnmark og Norge. (Kilde: ssb).

5.2 Frafall i videregående skole

Frafall i videregående skole reduserer mulighetene i arbeidsmarkedet og øker risikoen for uføretrygd, dårligere levekår og helse. Frafall er et omfattende problem i hele landet, og i tabell 6 kan man se at tallene for Finnmark og Båtsfjord er signifikant høyere enn i landet. Tallene viser andelen personer som har startet på videregående opplæring, men som har sluttet eller ikke bestått etter 5 år. Men det er også en del som fullfører etter 5 år eller tar fagbrev i voksen alder, disse blir ikke med i statistikken. Forskning viser at blant elever fra familier med lavt utdanningsnivå er andelen frafall høyere sammenlignet med elever fra familier med høyt utdanningsnivå. Disse tallene fra Båtsfjord er anonymisert pga. antall, men trenden vises også på fylkesnivå.

Tabell 6: Andel frafall i videregående skole i prosent fra 2013-2015(kilde: SSB).

Sted	Andel
Hele landet	23 %
Finnmark	34 %
Båtsfjord	43 %

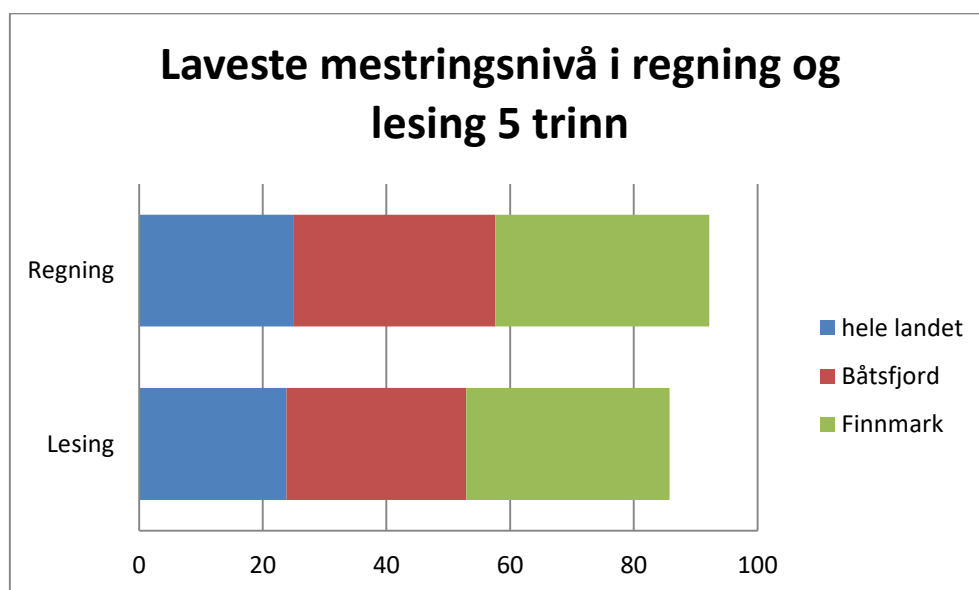

5.3 Barnehage

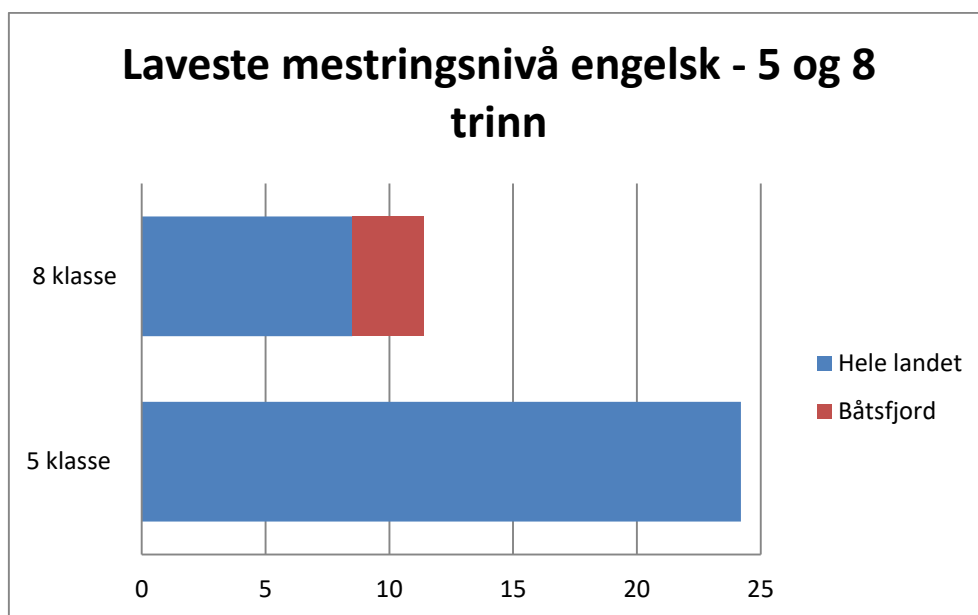
Barnehagedekningen i Båtsfjord betegnes som god, alle barn som søker plass til kommunens to hovedopptak får plass. Dekningsgraden er på 85,1 % og henholdsvis 90 % og 90,4 % i fylket og landet. Pr. i dag er det noe ledig kapasitet for barn over 3 år, mens det er fullt mht plasser for barn under 3 år. Dermed kan man konkludere med at de siste 15 % uten plass ikke ønsker barnehageplass til sine barn i alderen 1-5 år.

5.4 Skole – læringsmiljø

I folkehelsearbeidet er økt trivsel et sentralt mål. Skolen er en viktig sosial arena for barn og unge, og trivsel på skolen er en av faktorene som påvirker elevenes motivasjon for å lære, og mestre de utfordringene som skolehverdagen gir. Nasjonale prøver som blir utført i skolen hvert år på 5 og 8. trinn kan gi oss en indikator på hvordan kommunen ligger an i forhold til landet. Figur 15 viser gjennomsnittlig andel fra 2013-2015 som befinner seg i laveste mestringsnivå for regning og lesing i 5 trinn. I 5. trinn er det tre ulike mestringsnivåer i regning og lesing. Båtsfjord ligger noe under fylket, men høyere enn landet. Prøvesvarene fra 8. trinn er ikke tatt med siden de er anonymisert pga. antall. Figur 16 viser andelen i laveste mestringsnivå for engelsk. Tallen fra Båtsfjord er høyere enn landet og det finnes ingen elever på laveste mestringsnivå i engelsk på 5. trinn. 71,4 % befinner seg i mestringsnivå 2 og resten i nivå 3. Mye av grunnen til de høye tallene er befolkningssammensetningen. Dette fører til utfordringer i norsk undervisninger hvorpå man har per dags dato har 30 elever med enkeltvedtak om særskilt norskopplæring.

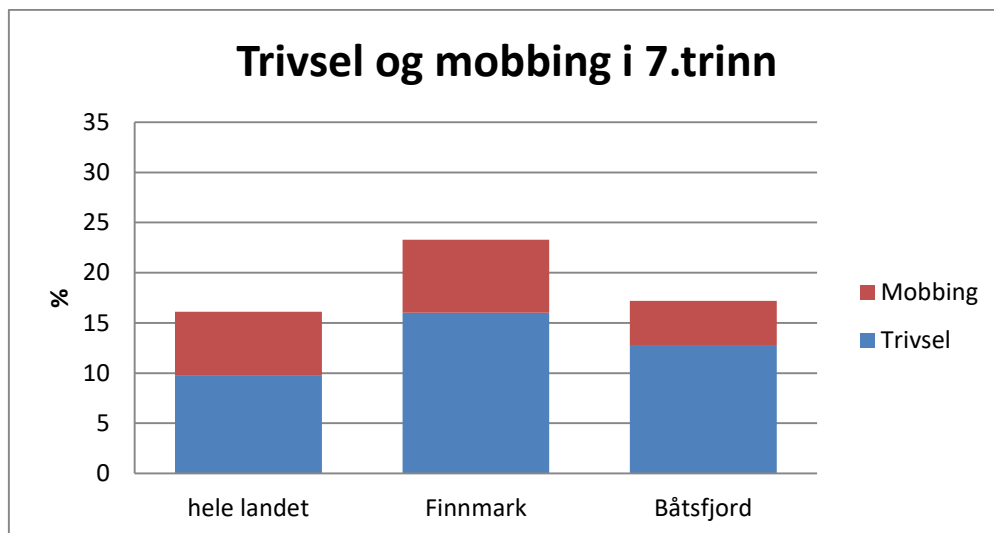
Figur 15: Laveste mestringsnivå i regning og lesing 5 trinn(kilde: elevundersøkelsen).

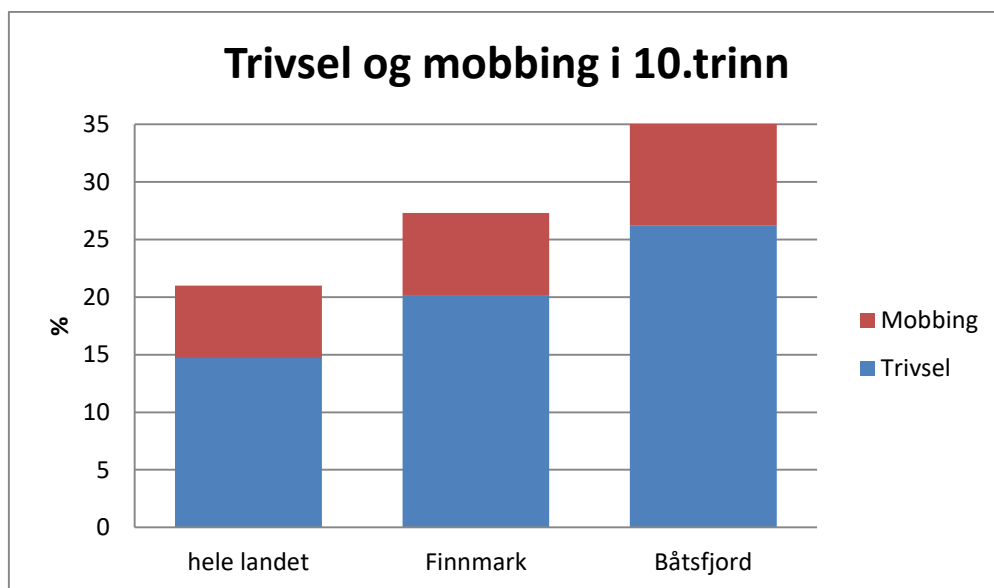
Figur 16: Laveste mestringsnivå i engelsk fordelt på 5 -og 8 trinn(kilde: elevundersøkelsen).

5.5 Mobbing og trivsel

Økt trivsel er et sentralt mål for folkehelsearbeidet. For barn og unge er skolen en svært viktig sosial arena. Trivsel kan på lengre sikt ha betydning for frafallet blant elever i den videregående skolen. Tallene i figur 17 og 18 er fra elevundersøkelsen med gjennomsnitt for årene 2010-2015. Originalt er spørsmålet «Trives du på skolen?» og andelen som svarte godt eller svært godt på spørsmålet. Vi har snudd statistikken for å vise hvor mange som ikke trives godt eller svært godt på skolen. I tillegg er det lagt til svarene fra spørsmålet «Er du blitt mobbet på skolen de siste månedene?» Inkludert i svarene er de som har svart ”2 eller 3 ganger i måneden”, ”omtrent 1 gang i uken” eller ”flere ganger i uken”. Som man kan se av figurene er det en trend med økende mobbing fra 7 til 10. trinn hvor det vil være viktig å følge med på utviklingen og sette inn tiltak tidlig nok. Trivselen er høyere blant elevene i 10 trinn enn 7 trinn. Samtidig viser Ungdata undersøkelsen utført på ungdomsskolen i 2016 viser at 41 % sier at de trives svært godt på skolen, hvor landsgjennomsnittet ligger på 66 %.

Figur 17: Andel i prosent som trivsel på skolen, og andel som blir mobbet i 7 trinn (kilde: kommunehelsa statistikkbank).

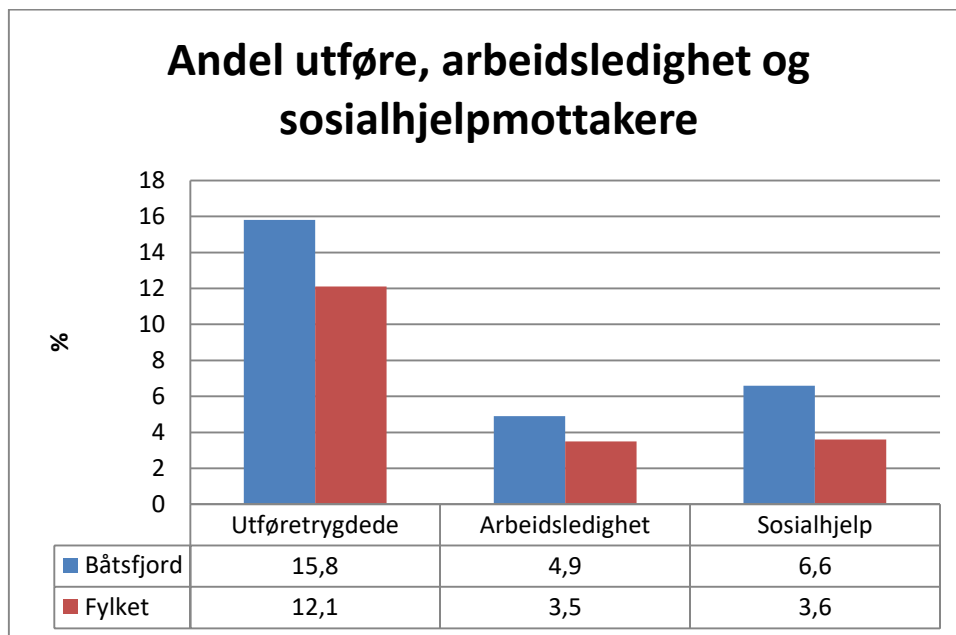
Figur 18: Andel i prosent som trivsel på skolen, og andel som blir mobbet i 10. trinn (kilde: kommunehelsa statistikkbank).

5.5 Barnevern

Barnevernet skal være en garanti for at alle barn og unge sikres omsorg, trygghet og utviklingsmuligheter. Båtsfjord kommune har en interkommunal barnevernstjeneste med Berlevåg, hvor Berlevåg er vertskommune.

- Antall meldinger i 2016: 24 stykker, 17 undersøkt.
- Alle meldinger gjennomgått innen 7 dager.
- Barn med hjelpetiltak pr. 31.12.2016: 17 stk.
- Barn med omsorgstiltak pr. 31.12.2016: 10 stk. hvorav 9 stk. med plan
- Barn i fosterhjem pr. 31.12.2016: 9 stk.

5.6 Arbeidsledighet og antall uføretrygdete

Figur 17: Andel uføretrygdete, arbeidsledighet og sosialhjelpmottakere i Båtsfjord kommune. (Kilde: NAV).

Sammenligner med fylket ligger vi høyere på andel uføre, arbeidsledighet og sosialhjelpmottakere som vist i figur 17.

5.7 Sykefravær

Tabell 6 kan vise en nedgang på 1,84 % i legemeldt sykefravær fra første kvartal 2015 til siste kvartal 2016. Fylket ligger på 6,1 % og hadde i fjerde kvartal 2016 landets største nedgang i sykefravær som er en nedgang på 5,2 % fra 4. kvartal 2015. Noe av årsaken til dette kan være at fylkets NAV-kontor i fjor gjorde betydelige endringer i sykefraværsoppfølgingspraksis, da særlig oppfølging av aktivitetskravet etter åtte ukers sykmelding. På landsbasis ligger nå det sykemeldte fraværet på 6,4 %.

Tabell 6: Legemeldt sykefravær fra 2015-2016, fordelt på kvartal (kilde: NAV).

År-kvartal	2015-1	2015-2	2015-3	2015-4	2016-1	2016-2	2016-3	2016-4
Prosent %	7,67	5,25	5,55	5,73	6,1	4,59	5,5	5,83

5.8 Oppsummering oppvekst – og levekårsforhold

Oppvekst og levekår er som tidligere nevnt viktige premisser for god helse og livskvalitet. Båtsfjord kommune har en del utfordringer ifht. oppvekstforhold. Det har lenge vært kjent at Finnmark har en lavere andel med høyere utdanning hvis man sammenligner med resten av landet. Det kan ha en sammenheng med at frafallet i videregående skole er dobbelt så høyt sammenlignet med landet som helhet. Fokuset bør derfor være å få de unge til å fullføre videregående skole slik at de vil ha flere valgmuligheter når de blir eldre. Den mangfoldige befolkningen gjør at kommunen gjør det godt i engelsk, men også at andelen med særskilt norsk undervisning er høy. Andelen uføretrygdede og personer som mottar sosialhjelp er høyere enn i fylket, men det er lavere andel legemeldt sykefravær.

6.0 Fysisk, biologisk, kjemisk og sosial miljø

En rekke miljøforhold har effekt på helsen. Eksempler er: drikkevannskvalitet, luftkvalitet, grad av støy, sykkelveinett og kvaliteter ved nærmiljøet som tilgang til friområder, friluftsområder osv. Sosialt miljø kan omfatte organisasjonsdeltagelse, valgdeltagelse, kulturtilbud, sosiale møteplasser osv.

6.1 Drikkevannskvalitet

Vannprøver tas ved Storelva vannverk iht. prøvetakingsplan fra KS systemet. Analysene har tidligere vært stabile uten avvik fra drikkevannsforskriftens krav. I 2014 har det imidlertid vært avvik på koliforme bakterier både på råvann, og i august også på rent vann. Dette er alvorlig og tiltak er satt inn for å lukke avviket. Ved Syltefjord vannverk er det kun tatt sporadiske vannprøver i 2014. Her er det også registrert koliforme bakterier. Ved Hamningberg vannverk er det ikke tatt vannprøver dette året.

6.2 Radon

Ifølge Verdens helseorganisasjon (WHO) er radon den viktigste årsaken til utvikling av lungekreft etter aktiv røyking. Det er anslått at radon i boliger forårsaker rundt 300 lungekreftdødsfall årlig i Norge. Norge er blant landene i verden med høyest gjennomsnittlig konsentrasjon av radon i inneluft. Radonverdier som er målt av Båtsfjord bedriftshelsetjeneste varierer fra 30 Bq/m³ til 685 Bq/m³. Kun et sted er målingene høyere, men dette rommet er låst og brukes ikke.

Tilstøtende rom som er i bruk har verdier innenfor Statensstrålevern sine anbefalte verdier.

Der målingene er over 100 Bq/m³ jobbes det med tiltak og tas nye målinger for å sjekke at tiltakene fungerer.

6.3 Inneklima i skoler, barnehager og offentlige bygg

Lokalene til skolene og barnehagene i Båtsfjord kommune hadde tilsyn og ble godkjente i 2013.

6.4 Kulturtilbud – og frivillige organisasjoner og idrettslag

Kommunen har 29 ulike lag og foreninger fordelt på 10 fritidsforeninger, 3 helseforeninger, 5 idrettsforeninger, 7 hytte – og 3 velforeninger og 6 kulturtilbud. I Ungdata undersøkelsen spør man ungdomsskoleelevene «Er du, eller har du tidligere vært med i noen organisasjoner, klubber, lag eller foreninger - etter at du fylte 10 år?» Andelen som svarte «Ja, jeg er med nå» har gått fra 39,9 % til 33,2 % de siste 3 årene.

6.5 Valgdeltagelse

Demokratisk medvirkning er viktig for et velfungerende samfunn. Det å kunne påvirke og forme samfunnet rundt seg styrker opplevelsen av selvstendighet, som er en viktig forutsetning for god livskvalitet.

Årstall	2007	2011	2015
Båtsfjord	60,4 %	66 %	62 %
Finnmark	58,5 %	61,7 %	58,3 %
Landet	61,2 %	64,2 %	60,0 %

6.6 Rusmiljø og psykisk helse

Folkehelseinstituttet anslår at mellom 10-20 prosent av befolkningen får en ruslidelse i løpet av livet (9). Skadelig bruk eller avhengighet av alkohol er den hyppigst forekommende ruslidelsen i Norge, og gir samfunnet økte kostnader og en betydelig helseutfordring. Pasienter med ruslidelser har ofte også andre psykiske lidelser og kroppslige sykdommer. Politiet i Båtsfjord anslår at man har et sted mellom 75-100 rusmiddelmissbrukere i Båtsfjord (10). En del av denne gruppen har en kombinasjon av misbruk og alvorlig psykisk sykdom. Det er ca. 20 personer med rusmiddelproblemer som har oppfølging av NAV. I tillegg er det ca. 20 personer som har oppfølging på grunn av psykiske problemer som i mange tilfeller er utløst av tidligere rusproblemer. Arbeidet med rus – og psykiatri stiller store krav til samarbeid mellom kommunal -og spesialisthelsetjenesten hvor fokuset bør ligge på tidlig innsats og forebygging. For forebyggende tiltak innenfor rus vises det til Båtsfjord kommune sin ruspolitiske handlingsplan for 2016-2019.

6.7 Oppsummering fysisk, kjemisk, biologisk og sosialt miljø

Både fysiske – og sosiale miljøforhold har effekt på folkehelsen. Innenfor kjemisk og biologisk miljø har man noen avvik ifht vannkvalitet som arbeides med. De fleste radonmålingene er innenfor anbefalt område, men også her arbeides det med tiltak på stedene hvor målingene er for høye.

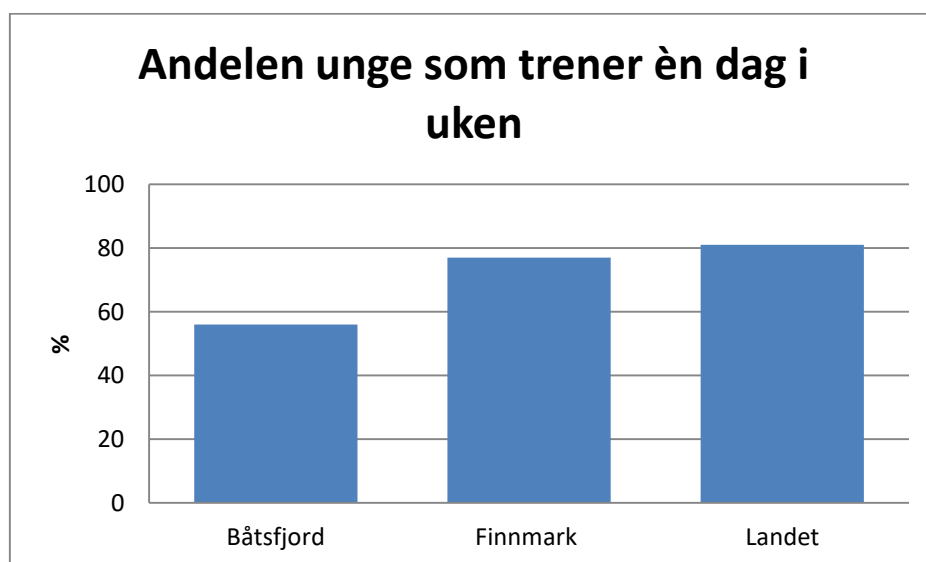
Det finnes en del lag/foreninger og kulturtilbud i kommunen, men Ungdataundersøkelsen fra 2016 viser at bruken har gått noe ned de siste 3 årene. Valgdeltagelsene de siste årene har vært godt og på linje med eller høyere enn landet.

7.0 Helsereelatert atferd

Med helsereelatert adferd menes helseatferd som har vist seg å ha innvirkning på et helseutfall. Dette kan for eksempel være fysisk aktivitet, ernæring, psykisk helse og bruk av tobakk og rusmidler. Adferd kan også omfatte risikoatferd som kan føre til skader og ulykker.

7.1 Fysisk aktivitet hos barn/unge

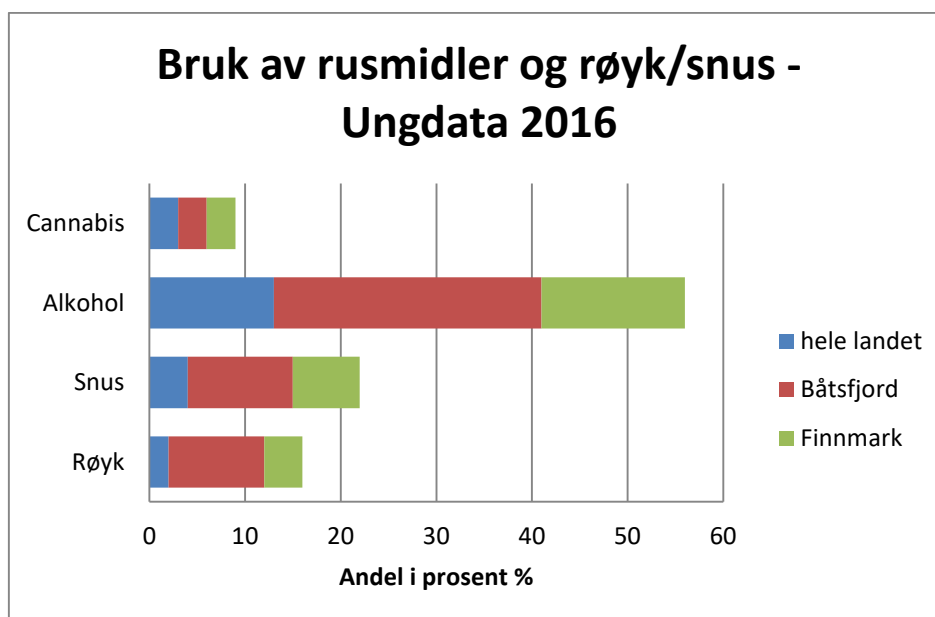
I Ungdataundersøkelsen finner man ut av hvor ofte ungdomsskoleelever trener på fritiden. Tallene fra 2016 viser at det kun er 56 % som oppgir at de trener minst én dag i uken. Inkludert i andelen er aktivitet i idrettslag, treningsstudio, egentrening eller annen organisert idrett.

Figur 18: Andel elever i 8-10. klasse som trener minst én dag i uken (kilde: Ungdataundersøkelsen 2016).

7.2 Tobakk/snus og rusmidler blant unge

Andelen unge i 8-10 klasse som røyker og benytter rusmidler er mye høyere i Båtsfjord enn i fylket og landet. Eneste unntaket er bruk av cannabis de siste 12 månedene hvor 3 % har gjort dette minst en gang både i kommunen, fylket og landet. Tallene for røyk og snus inkluderer de som røyker daglig eller ukentlig. For alkohol var spørsmålet «Hvor mange ganger har du drukket så mye at du har følt deg tydelig beruset det siste året?».

Figur 19: Andel elever i 8-10. klasse som bruker rusmidler, røyk og snus (kilde: Ungdataundersøkelsen 2016).

7.3 Oppsummering av helserelatert atferd

Andelen unge som er aktive er lavere enn ellers i landet samtidig som bruk av alkohol og røyk/snus er høyere. Dette er faktorer som påvirker utviklingen av livsstilssykdommer som diabetes type 2, hjerte – og karlidelser samt muskel – og skjelettlidelser. Her bør det settes i gang forebyggende tiltak med holdningsskapende arbeid blant barn og unge.

Referanser

(ikke ferdig)

1. Forskrift om oversikt over folkehelse
2. (kilde: <http://www.fhi.no/tema/eldres-helse/befolkning-over-65>)
3. kilde: <https://sml.sn.no/helse>
4. Lærum, E., S. Brage, C. Ihlebæk, K. Johnsen, B. Natvig and E. Aas Et muskel- og skjelettrengskap: forekomst og kostnader knyttet til skader, sykdommer og plager i muskel- og skjelettsystemet: MST-rapport 1/2013. Oslo, Oslo universitetssykehus - Ullevål, Muskel og Skjelett Tiåret (MST). (2013).
5. NAV statistikknotat 2012.
6. (Folkehelseinstituttet, 2014). diabetes type 2: <https://www.fhi.no/nettpub/hin/helse-og-sykdom/diabetes-i-norge---folkehelse-rapport/>
7. Hjerte –og karsykdommer. <https://www.fhi.no/fp/folkesykdommer/hjertekar/hjerte--og-karsykdommer---faktaark-/>
8. Helsedirektoratet. (2005). *Gradientutfordringen. Sosial- og helsedirektoratets handlingsplan mot sosiale ulikheter i helse.* [Rapport]. (IS-1229). Oslo: Helsedirektoratet.
9. Folkehelseinstituttet. (2014). Folkehelse rapporten 2014. Helsetilstanden i Norge. Rapport 2014:4.
10. Ruspolitisk handlingsplan for 2016-2019

Vedlegg 3- Kommuneplanens samfunnsdel

Høsten 2018 har kommunen vedtatt at man skal rullere kommuneplanens samfunnsdel med sikte på endelig vedtak i slutten av 2019, og dette vil være et langsiktig styringsverktøy for kommunen. I det foreslåtte planprogrammet har man laget noen målsetninger for et attraktivt Båtsfjord 2030. I planprogrammet står det følgende: «Attraktive lokalsamfunn er forankret i nasjonale føringer og regional planstrategi. Et attraktivt lokalsamfunn er et samfunn du ønsker å bo i, besøke, og drive næring i. Et attraktivt lokalsamfunn er et samfunn i vekst».

Utgangspunktet for dette arbeidet er at:

- Båtsfjord skal være en attraktiv kommune å drive næring i.
- Båtsfjord skal være en attraktiv kommune å besøke.
- Båtsfjord skal være en attraktiv kommune å bo i

I perioden januar 2019 til juni 2019 vil man i kommunen jobbe med en utarbeidelse av planutkast til kommuneplanens samfunnsdel. På bakgrunn av dette velger vi i prosjektgruppen å komme med innspill og forslag på det overordnede temaet «Attraktive Båtsfjord i 2030» sett i lys av vår forståelse for hvordan ungdommene i Båtsfjord opplever stedet.

Når man tar for seg attraktiviteten til et sted er flere forskere som mener at man må ta utgangspunkt i stedsidentiteten for å lykkes i å skape et attraktivt sted. Dette innebærer at må utvikle en strategi hvor offentlige organisasjoner og private aktører må samarbeide for å fremstå som konsise og samkjørte, og kulturen og tradisjonene til stedet må integreres i dette arbeidet. Om vi trekker dette ned til vår målgruppe og de ulike temaene som vi har belyst gjennom prosjektet er det summen av disse som i stor grad er avgjørende for hvor attraktivt ungdommene opplever stedet.

2.2 Attraktive Båtsfjord i 2030

Attraktive lokalsamfunn er forankret i nasjonale føringer og regional planstrategi. Et attraktivt lokalsamfunn er et samfunn du ønsker å bo i, besøke, og drive næring i. Et attraktivt lokalsamfunn er et samfunn i vekst.

Attraktivitet	Bedriftsattraktivitet	Besøksattraktivitet	Bostedsattraktivitet
Omdømme	Som sted å drive næring	Som sted å besøke	Som sted å bo og bygge
Areal	Næringsarealer	Areal til hytter	Bolig- og hyttetomter Boliger Fri- og grøntområder Uberørte naturområder
Fasiliteter	Tilgang til forretningstjenester Tilgang til havneanlegg, bunkers, vann, strøm Kommunal service FOU – kompetanse Infrastruktur	Turstier/besøksmål Tilrettelegging Kulturtilbud Idretts- og fritidstilbud Parkering/camping Informasjon Toaletter	Kommunale tjenester Tilrettelegging av turstier/gangstier Kulturtilbud Idretts- og fritidstilbud Park/lekeareal
Identitet/kultur	Bedriftsnettverk-/samarbeid Innovasjonsklima Samarbeid kommune og næringsliv	Gjестfrihet Serviceholdning Samarbeid mellom besøksnæringene Utvikling av produkter	Lokal identitet Gjестfrihet Toleranse Samarbeids- og dugnadsånd Utviklingskultur
Samarbeid/-endringsvilje	Evne til å mobilisere, samarbeide og skape endringer		

Ser vi vårt prosjekt i sammenheng med bostedsattraktiviteten som er skissert i planprogrammet er prosjektets gjennomgående temaer svært relevant i forhold til det arbeidet.

Vi har derfor valgt å benytte oversikten skissert fra planprogrammet til å vise hvordan vår målgruppe opplever attraktiviteten til de ulike områdene i en tilsvarende oversikt med utgangspunkt i funne fra vår målgruppes ståsted.

Ungdataundersøkelsen i Båtsfjord

Ungdata er et spørreskjemabasert verktøy som gir et bredt bilde av hvordan ungdom har det og hva de driver med i fritida. 23 temaer blir belyst i undersøkelsen, som omfatter ungdomstrinnet. 82 % av ungdommene besvarte skjemaene.

Fornøyd med foreldrene?

73 % svarte «svært fornøyd». Jevnt over er ungdommen i Båtsfjord litt mer fornøyd enn i landet for øvrig. Litt flere gutter enn jenter var fornøyd, og de er litt mer fornøyd enn i tidligere undersøkelser.

Venner du kan betro deg til?

51 % svarte «helt sikkert». Dette er en del lavere enn i landet for øvrig. Jenter har høyere andel enn gutter.

Fornøyd med lokalmiljøet?

Bare 41 % var svært eller litt fornøyd med lokalmiljøet, mot 70 % i landet for øvrig. Jenter er klart mindre fornøyd enn gutter. Ungdommen er også klart mindre fornøyd i 2018 enn tidligere.

Fornøyd med skolen?

Bare 33 % var svært eller litt fornøyd med skolen, mot 66 % i landet for øvrig. Jenter er mindre fornøyd enn gutter. De er også klar mindre fornøyd i 2018 enn tidligere.

Bruker du mye tid på lekser?

20 % bruker én time eller mer, mot 47 % i landet for øvrig. Jenter bruker vesentlig mye mer på lekser enn gutter. De bruker klart mindre tid på lekser enn tidligere.

Skulker du ofte?

81 % skulker aldri. Det er omtrent som landet for øvrig. Det er lik fordeling på kjønnene, og det er de samme tallene som tidligere.

Tror du på et godt og lykkelig liv?

64 % svarer ja, mot 73 % i landet for øvrig. Jenter har noe større tro enn gutter. Det er ikke store endringer fra tidligere.

Er du mye hjemme om kveldene?

Båtsfjordungdommen er litt mer hjemmekjær enn snittet for Norge. 71 % av guttene og 59 % av jentene har vært sammen med venner hjemme hos hverandre minst to ganger siste uke. Prosentandelen går noe ned i forhold til tidligere år.

Har du vært ute med venner?

39 % svarer to ganger eller mer siste uke, mot 30 % i landet for øvrig. Gutter er vesentlig mer ute med venner enn jenter. Men i forhold til tidligere er andelen gått ned.

Sitter du mye foran en skjerm?

75 % svarer 3 timer eller mer i løpet av en dag, mot 54 % i landet for øvrig. Gutter bruker mye mer tid på elektroniske spill enn jenter, mens jenter bruker mer tid enn gutter på sosiale medier.

Er du mer i organisert fritid?

47 % svarer at de er med nå, mot 66 % i landet for øvrig. Tallet er noe høyere for jenter enn for gutter. Flere er med nå enn tidligere.

Hvor ofte trener du?

47 % trener 3 eller flere ganger i uka, mot 67 % i landet for øvrig. Jenter trener mer enn gutter. De fleste oppgir at de trener på egen hånd. Denne andelen øker, mens trening i idrettslag synker.

Er du fornøyd med helsa?

66 % er litt eller svært fornøyd, mot 71 % i landet for øvrig. Litt flere jenter enn gutter er fornøyd. Tallet er klart høyere enn i 2016 (men lavere enn i 2013).

Spiser du mye frukt og bær?

68 % av jentene og 25 % av guttene oppgir at de spiser frukt og bær minst fire ganger i uka. Nasjonale data er utilgjengelig.

Spiser du mye godteri?

13 % av guttene og 2 % av jentene oppgir at de spiser godteri minst fire ganger i uka. Nasjonale data er utilgjengelig.

Bruker du reseptfrie medikamenter?

76 % svarer sjeldnere enn en gang i uka eller aldri. I landet for øvrig er tallet 84 %. Andelen som bruker medikamenter ukentlig eller daglig er svært mye høyere hos jenter enn gutter (38 % mot 4 %).

Er du plaget av ensomhet?

36 % svarer «ganske mye plaget», mot 19 % i landet for øvrig. Prosentandelen som er plaget av depressive symptomer er 32 % hos jentene mot 4 % hos guttene. Utviklingen i forhold til tidligere er ikke entydig.

Hvor fornøyd er du med deg selv?

40 % er svært eller litt fornøyd, mot 60 % i landet for øvrig. En noe større andel gutter enn jenter er fornøyd med utseendet sitt. Utviklingen er positiv i forhold til 2016.

Røyker du?

91 % har aldri røkt. Det er omtrent som i landet for øvrig. Fordelingen mellom gutter og jenter er omtrent den samme. Utviklingen i forhold til tidligere år er en sterk forbedring.

Har du drukket deg beruset siste år?

79 % svarer «ingen ganger» mot 88 % i landet for øvrig. Andelen jenter er dobbelt så høy som gutter. Tallene er lavere enn i 2016.

Har du prøvd hasj eller marihuana siste år?

Ingen har prøvd hasj eller marihuana, mot 3 % i landet for øvrig.

Blir du utsatt for mobbing?

7 % svarer en gang i måneden eller minst hver 14. dag. Tallet i landet for øvrig er 12 %. Andelen er lavere enn tidligere år.

Har du fått voldstrusler siste år?

92 % svarer «ingen ganger» mot 90 % i landet for øvrig. Fordelingen mellom gutter og jenter er omtrent lik. Andelen er lavere enn tidligere år.

Hvor mange ganger har du vært i slåsskamp siste år?

91 % svarer «ingen ganger» mot 81 % i landet for øvrig.

Hvordan kan vi oppsummere dette?

De normative begrepene (som «fornøyd», «mye», «lite» osv.) brukes her i forhold til landsgjennomsnittet.

Båtsfjordungdommen er fornøyd med sine foreldre og med egen helse. De er lite fornøyd med lokalmiljøet, og spesielt med skolen sin. De bruker lite tid på lekser, men skulker ikke mye. De deltar ikke så mye i organiserte fritidsaktiviteter og trener ikke særlig mye, men bruker mye tid foran skjermen. Mange er plaget av ensomhet og depressive symptomer. En del har vært beruset siste år, men det røykes og snuses svært lite. Det er lite mobbing eller trusler om vold i Båtsfjord.

Barnetråkkregistrering i Båtsfjord, juni 2019

I juni 2019 ble det gjennomført barnetråkkregistreringer av 7. og 9. klasse ved Båtsfjord skole.

Elevene ble bedt om å registrere steder og veier, samt å gi positive eller negative vurderinger. 511 steder og 14 veier ble registrert. De positive vurderingene er gruppert i temaene «Fint sted», «Fin utsikt», «Liker», «Fin bygning», «Fin skog», «Fin park». De negative vurderingene er gruppert i temaene «Søppel», «Vil endre», «Misliker», «Skumle folk», «Sint hund», «Trafikk», «Mørkt» og «Støy». Alle vurderingene er kartfestet. De positive vurderingene er blå og grønne. De negative vurderingene er røde. Dette gjør det enkelt å se hvilke områder som ungdommene oppfatter som positive, og hvilke områder de misliker.

Veier:

Kartet til venstre viser de veiene som er brukt i registreringen. Veiene viser skoleveien til de som har deltatt i registreringen.

Det er ikke overraskende at fylkesvegen er den veien som brukes mest. Det er en naturlig og rask transportåre enten man går eller sykler.

Siden det bare er elever fra Båtsfjord skole som har registrert, får vi heller ikke noe bilde av hvordan transporten til Nordskogen skole foregår.

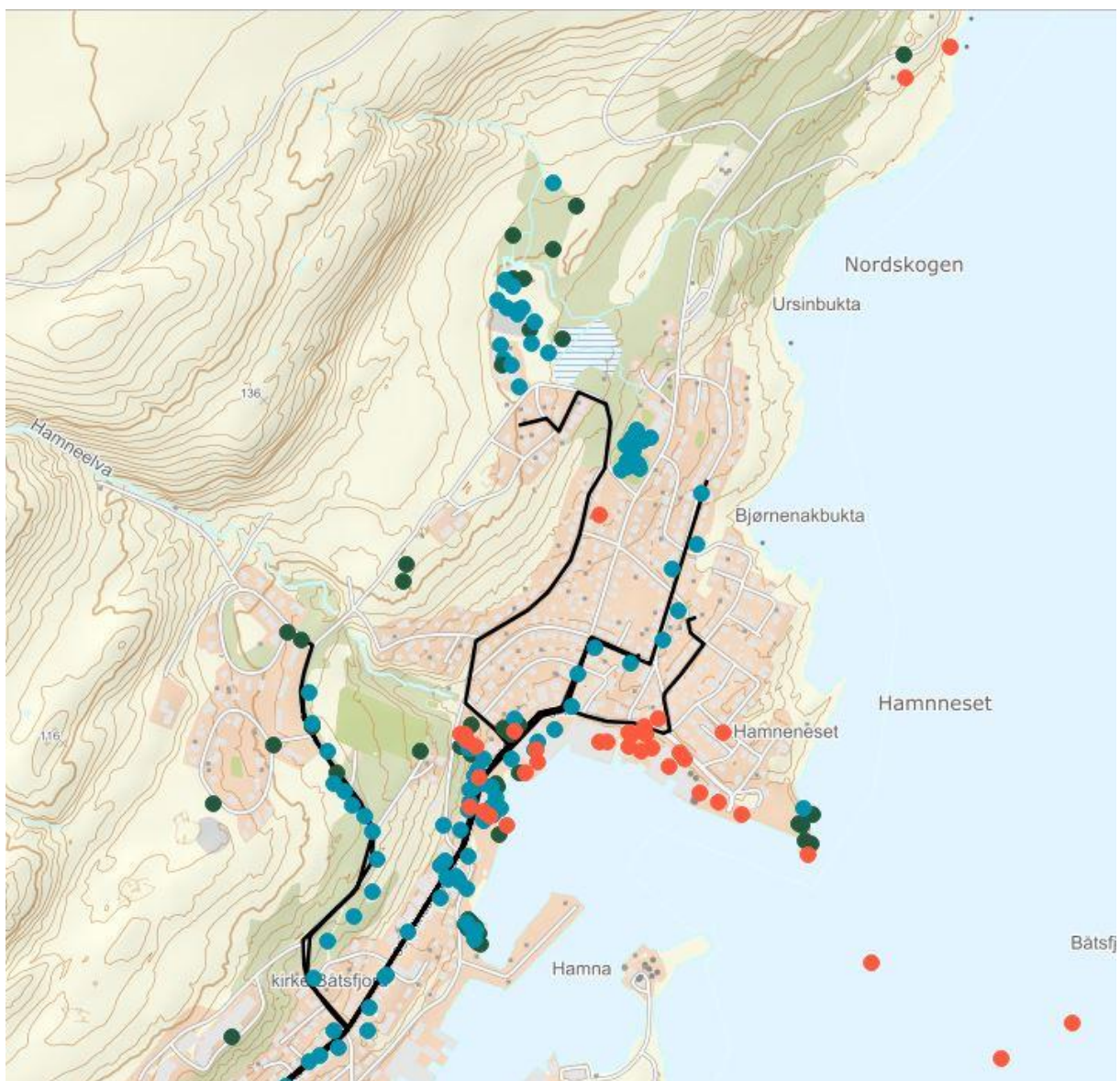
Når vi går nærmere inn på skoleveien til Båtsfjord skole, ser vi at de fleste elevene bruker den østlige adkomsten, mens en del bruker adkomsten fra Gamle Kirkegårdsvei.

Steder:

Ytre Båtsfjord

Langs veiene er det registrert «Sykkel» i blått. Dette viser at det er de viktigste transportveiene for disse elevene. Utenom veiene ser vi at området ved idrettshallen får mange positive registreringer, av typen «Fin utsikt», «Aking», «Ski» mv. Området ved Nordskogen skole får også mange positive registreringer, type «Ballspill», «Skøyter», «Lekeplass».

Området moloen – Hamneset er overveiende positiv («Fin utsikt», «Liker»). Industriebbyggelsen innover mot sentrum er overveiende negativ («Søppel», «Vil endre», «Mørkt»). Sentrumsområdet (Bakerigården til Strandvegen) har en miks av positive og negative registreringer («Møteplass», «Bra sted», «Shopping», «Fin utsikt» men også «Søppel», «Vil endre»). Området ved Båtsfjord Brygge er entydig positiv: «Fint sted», «Fin utsikt», «Fin bygning». 7. klassen har også positive registreringer i sentrum.

Indre Båtsfjord

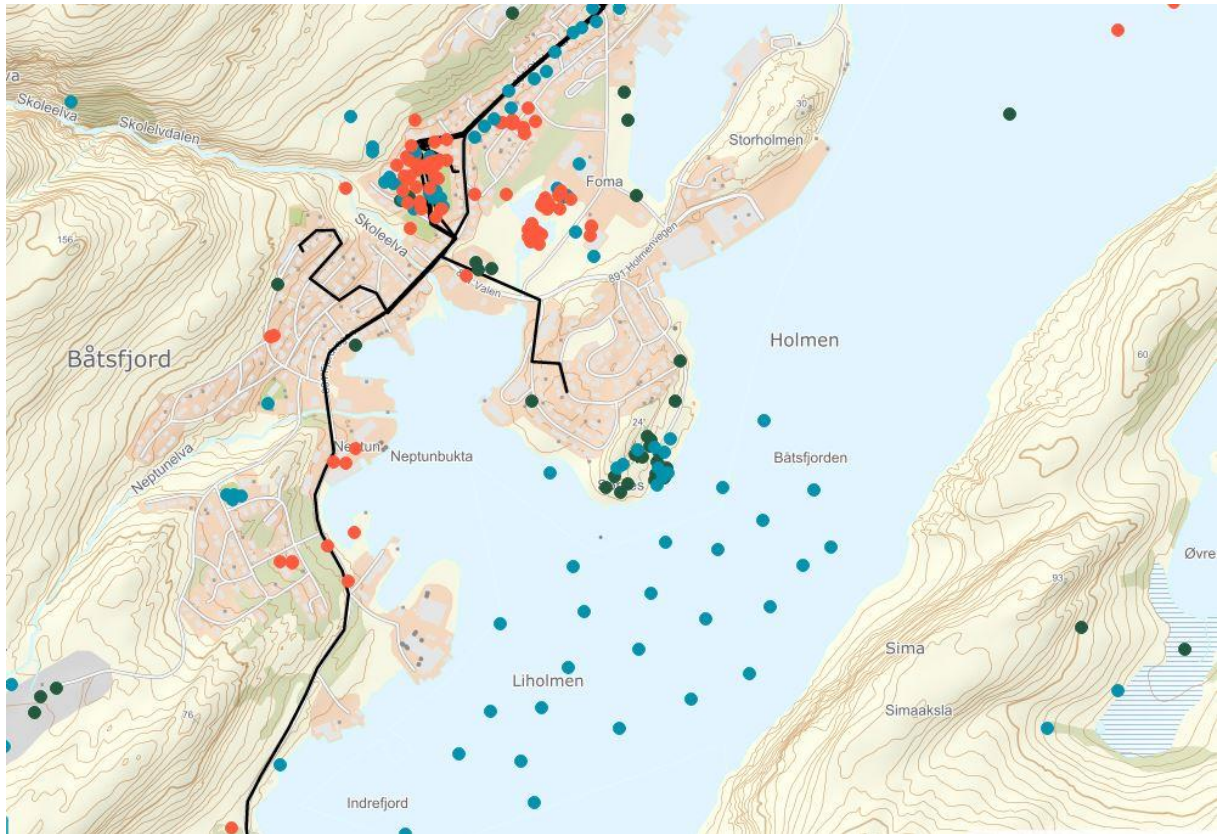
Båtsfjord skole har en miks av positive og negative registreringer. De positive er «Svømming», «Ballspill», mens de negative domineres av «Vil endre», «Misliker», «Søppel», «Støy».

Båtsfjord kommune, samfunnsdelen. Delutredning, august 2019.

FOMA-området er entydig negativ: «Misliker», «Søppel», «Vil endre». En kommentar: «Dette kan fikses, dammen kan fylles igjen og det kan plantes gress og trær, sette benker og bord slik at den kan bli en fin park».

Parkanlegget langs sjøen fra Sørnesbygget og innover mot FOMA har positive registreringer.

Den sørøstligste delen av Holmen, der det er ubebygget, er entydig positiv: «Fin utsikt», «Møteplass» og kommentaren «Alltid fint å være hær fordi vi plager ikke noen».

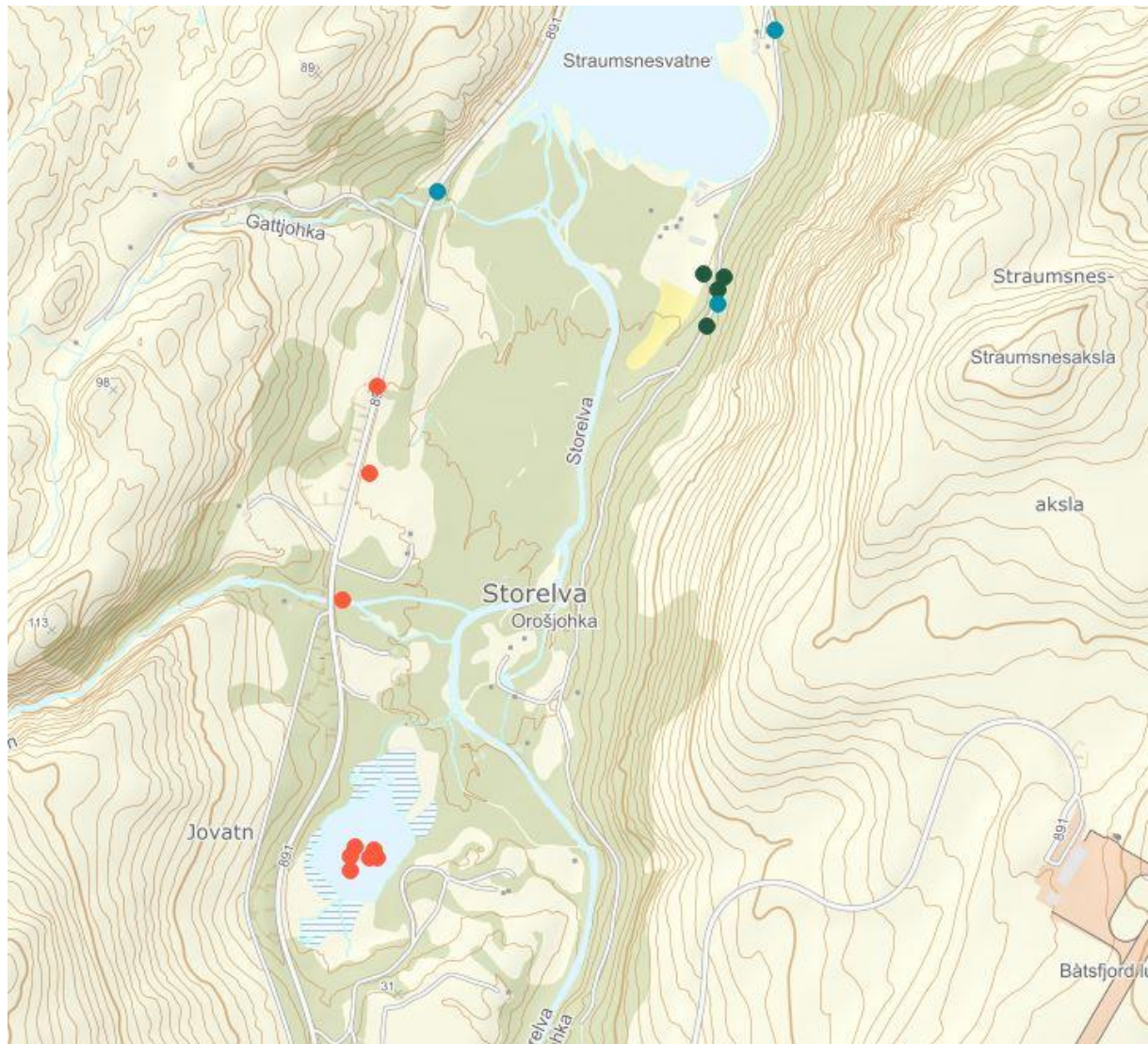
De positive registreringene i sjøen er alle «Svømming» og skal kanskje ikke tolkes bokstavelig.

Neptundalen er også entydig positiv: «Liker», «Fint sted», «Fin utsikt», «Møteplass». Området Liholmen – Neptunbukta har negative registreringer («Søppel», «Vil endre»).

Fjorden/Båtsfjorddalen

Spirasvingen/lysløypa er godt likt både av 9. klasse og 7. klasse. Derimot er Jovatnet og antakelig området rundt, svært dårlig likt: «Masse stygge ting i vannet, gjørma burde fjernes og mye glass og div søppel, burde kanskje settes søppeldunk som kan tømmes noen ganger». Dette ble også kommentert fra 7. klasse.

Oppsummering:

Godt likt: Området ved idrettshallen, Nordskogen skole, ytre molo, Båtsfjord Brygge, parkområder, sørøstre del av Holmen, Neptundalen, lysløypa i fjorden.

Dårlig likt: FOMA-området (friorrådet), gammel industribebyggelse (fra Nils H. Nilsen-bruket til moloen), Jovatnet.

Begge deler: Sentrum («Shopping» og «Møteplass», men også «Sjøppel» og «Må endres»), Båtsfjord skole («Svømming» og Ballspill», men også «Sjøppel» og «Må endres»).

Er registreringene representative for barns og ungdoms oppfatning av hvilke steder som er godt og dårlig likt? Det vet vi ikke sikkert. Men Båtsfjord skole har gjennomført en omfattende og grundig registrering og de samsvarer godt med de holdninger og vurderinger som ungdom har kommet med tidligere gjennom prosessen med samfunnsdelen og prosjektet Trivsel i Båtsfjord (2018). Vi mener derfor at barnetråkkregistreringene gir en meget god indikasjon på hvordan barn og ungdom bedømmer de forskjellige delene av nærmiljøet sitt.

Kartlegging av arealbehov for boligutvikling

I planprogrammet for Båtsfjord kommunes samfunnsdel skal det utredes om dagens arealer for boligutvikling er tilstrekkelige. Dersom de ikke er det, skal det pekes på områder hvor det er mulig å utvide dagens arealer, eventuelt etablere nye. Utredningen skal også vurdere hvilke boligtyper det kan være aktuelt å satse på i framtiden.

Kort beskrivelse av boligstrukturen i kommunen

72,5 % av innbyggerne i kommunen eier boligen sin selv. 71 % av husholdningene bor i enebolig, 11 % bor i rekkehus og 7,5 % bor i tomannsboliger (Kilde: SSB). Etterspørselen etter leieboliger er relativt høy. Incentivet til nybygging av selveierboliger er lavt, på grunn av forventet verdifall ved senere salg.

Over halvparten av kommunens boliger ble bygget i perioden 1961-1980 (Kilde: Boligosial plan).

Utviklingstrekk i befolkningen – hvordan virker det inn på etterspørselen etter bolig?

Boligbyggingen i Båtsfjord skjedde i en tid med en annen husholdningsstruktur enn i dag. Befolkningen var relativt ung, det var høye barnekull. En stor del av boligbyggingen skjedde i en tid hvor det var viktig å bygge eneboliger med relativt stor grunnflate som var tilpasset barnefamilier. Det var i tråd med datidens trender. Nå er familiene mindre, det er flere enslige, og det er antakelig flere som ønsker å leie framfor å eie.

I den tiden det stort sett ble bygget eneboliger, var det boligeierne selv som hadde ansvaret for boligbyggingen.

Gjeldende grunnlag for boligpolitikken:

Kommunen har ingen overordnede målsettinger for boligpolitikken som helhet. Boligosial plan for Båtsfjord kommune ble utarbeidet i 2013. Planen er en samordnet plan for vanskeligstilte på boligmarkedet i kommunen.

Planen peker på at utviklingen i antall eldre og deres behov for tilrettelagte boliger øker. Denne typen boliger er det for lite av. Endringen i familiestruktur kan føre til at flere ønsker å bo alene. Dette gir behov for nye boliger. Svært mange av dagens boliger er ikke tilrettelagt for livsløpstandard.

Planens hovedmålsettinger er:

1. Å tilrettelegge slik at flest mulig vanskeligstilte på boligmarkedet kan bo i egen eid bolig.
2. Å tilrettelegge slik at flest mulig kan bo hjemme lengst mulig.

Det skal vedtas en handlingsplan for hvert år i forbindelse med budsjettbehandlingen. Planen skulle vært rullert i 2016.

Status: Ledige tomter:

Det er åtte byggeklare tomter i Rubbedalsveien og seks i Havnedalsveien. I Nedre Holmen er det én ledig tomt. I indre Båtsfjord, Solheimsveien og Spirasvingen er det regulert inn ca. 37 tomter. En stor del av disse er ikke byggeklare (se nedenfor).

[Boligområder innenfor reguleringsplan](#)

Det finnes følgende reguleringsplaner for boligformål i Båtsfjord:

Reguleringsplan for borettslag på felt B22 i Nordskogen (deler av Blåbærveien), 1995

Det er regulert fem boligtomter, hvorav fire er bebygget med eneboliger, og en er tildelt.

Reguleringsplan for Båtsfjord sentrum – del av RV 891, 2006:

Det er regulert 22 rene boligtomter. Det er regulert 31 tomter som kombinert bolig-, forretning- og kontorformål. Alle er bebygd.

Reguleringsplan for industriområde på Storholmen, 2013:

Det er regulert ni boligtomter i Nedre Holmen, hvorav én tomt er ubebygd.

Reguleringsplan for RV 891 Parsell Strømmen – Neptunelva, gang og sykkelveg:

Gjelder Fjordvegen 26 – 30B. Dels boligformål, dels kombinert bolig og forretning. Tomtene er bebygd.

Reguleringsplan for hestesenter i Maridalen:

Det er regulert én boligtomt som er ubebygd. Tomten ligger ved Fjordvegen.

Reguleringsplan for indre Båtsfjord, 1975:

Det er regulert ca 90 boligtomter i indre Båtsfjord. Ca. 37 tomter er ikke bebygd og det er ikke tilrettelagt for vann og kloakk for disse.

[Boligområder innenfor kommunedelplan](#)

Kommunedelplan for Båtsfjord tettsted/sentrum, 2004:

All øvrig boligbebyggelse i Båtsfjord er hjemlet i kommunedelplanen.

[Leiemarkedet](#)

Leiemarkedet i kommunen domineres av mindre boenheter i eldre, og til dels ombygd bygningsmasse.

[Mulige arealer for framtidig boligbygging](#)

Medvirkningsprosessen viser at ønskene for nye boliger går langs to akser:

1. Ønske om utsikt. Dette krever plassering på høyereliggende områder, for eksempel som en videreutvikling av området Blåbærtoppen/Blåbærveien, med utnyttelse av det gamle massetaket. Utvikling av området krever reguleringsplan.

Området kan bygges ut med både eneboliger, to-, tre- og firemannsboliger.

2. Ønske om sentrumsnærhet. Kanskje er det mulig å utnytte deler av området mellom Båtsfjord Brygge og Tusenårstorget til leilighetsbygg, kanskje med inspirasjon fra havnepromenaden i Hammerfest. Eventuell samlokalisering med virksomheter, butikker mv. vil også kunne imøtekomme ønsket om et mer aktivt sentrum. Utvikling av området krever endring i dagens reguleringsplaner.

Finne utbyggere lokalt eller regionalt som driver med boligbygging og kan gjennomføre prosjekter fra reguleringsplan til ferdig prosjekt.

Hvilke typer boliger trenger Båtsfjord mot 2030

Vi må anta at de som etterspør boliger i dag, har andre behov enn før. Det bør kunne tilrettelegges for varierte boligstørrelser:

- Små boliger: 50-70 kvm
- Mellomstore boliger: 70-120 kvm
- Store boliger: Over 120 kvm.

Dersom det i framtiden blir større fokus på flermannsboliger, vil ansvaret måtte ligge på boligbyggelag eller private utbyggingselskaper. Det kan bli en utfordring å finne aktører som er interessert i å gå inn i Båtsfjord på kommersiell basis.

Oppsummering:

Kun en liten andel av dagens boligarealer i Båtsfjord ligger i områder hvor det er utarbeidet reguleringsplaner. Ny boligbygging må baseres på forskjellige boligstørrelser som skal tilfredsstillende behovet for ulike aldersgrupper og ulik familiestruktur.

Båtsfjord mot 2030:

Målsetting: Båtsfjord skal være en attraktiv kommune å bo i

Båtsfjord kommunes rolle i framtidig boligutvikling bør være:

1. Arealplanlegging med sikte på at det skal finnes tilstrekkelige arealer for differensiert boligbygging for ulike typer boligkjøpere og leietakere.
2. Tilrettelegge for at private boligutviklere eller borettslag kan bygge ut i områder i kommunen.
3. Fortsatt ivareta sitt ansvar for sosial boligbygging.

Dagens og framtidens bruk av nærings- og industriarealer

Sammendrag

En stor del av næringsarealene i Båtsfjord er avsatt i kommunedelplan for Båtsfjord tettsted (2004), og store områder kan bebygges uten krav om reguleringsplan. Framtidig næringsutbygging bør skje gjennom reguleringsplaner, slik at virkningene av etableringen blir lettere å vise. Dette gir også bedre informasjon og mer medvirkning for berørte parter, naboer mv.

Det har ikke vært noen overordnet strategi for næringsutbyggingen. Dette har ført til at utbygging har skjedd stykkevis og delt, og utnyttelsen av det totale arealet har ikke vært god nok med tanke på trafiksikkerhet, samordning av funksjoner og arealdisponering.

Framtidig næringsutvikling bør bruke de arealer som er tilgjengelige innenfor dagens tettstedsområde. Dersom det senere blir aktuelt å etablere store virksomheter, er det pekt på området Nordskogen – Skrovneset, og Perelva – Simavika/Eikebergvika. Med hensyn til arealreserver er Nordskogen – Skrovneset klart bedre enn Perelva – Simavika/Eikebergvika. Begge områdene har store utfordringer mht. adkomst, da dagens vegnett går gjennom boligområder.

En del av sjøarealene i Båtsfjorden og Syltefjorden er avsatt til akvakulturformål. Levendelagring og oppføring av villfanget hvitfisk blir mer aktuelt for fiskeindustrien. Båtsfjorden vil være naturlig lokalitet for dette. I Syltefjorden pågår det oppdrett av laks. De områdene som er avsatt til akvakultur i Kystsoneplanen må vurderes på nytt i forhold til hensiktsmessighet for næringen samt ivaretagelse av naturmangfold, bl.a. lakse- og sjørøyebestanden i Syltefjordelva.

0. Planprogrammet

I planprogrammet for Båtsfjord kommunes samfunnsdel skal det utredes om dagens arealer for nærings- og havneutvikling er tilstrekkelige. Dersom de ikke er det, skal det pekes på områder hvor det er mulig å utvide dagens arealer, eventuelt etablere nye. Det er også viktig å se på koblingen mellom næringsarealene og den infrastrukturen som skal betjene arealene, dvs. veg, vann, avløp, avfallshåndtering, el-forsyning, kaier og fibertilknytning.

Utredningen tar utgangspunkt i de arealer som er regulert gjennom følgende planer:

- Kommuneplanens arealdel, 2002, samt kystsoneplanen som en del av arealdelen.
- Reguleringsplan for indre Båtsfjord med endringer, 1975.
- Reguleringsplan for ny hjellgrunn for samtlige fiskebedrifter i Båtsfjord, 1976.
- Reguleringsplan for Båtsfjord havn, 2014.
- Reguleringsplan for Neptunbukta, 2018 (pr november 2019 ikke endelig).
- Reguleringsplan for FOMA, 2012.
- Reguleringsplan for Storholmen nord, 2001.
- Reguleringsplan for Båtsfjord sentrum - del av RV 891.
- Detaljregulering for Storholmen (under arbeid).

Formålet med utredningen er å legge til rette for politiske vurderinger og prioriteringer for framtidige nærings- og industriarealer. Slike arealer kan også omfatte områder som eies av privatpersoner eller virksomheter. Det er kun vedtatte reguleringsplaner som gir hjemmel for erverv av disse områdene.

1. Kartlegging av næringsarealene i Båtsfjord

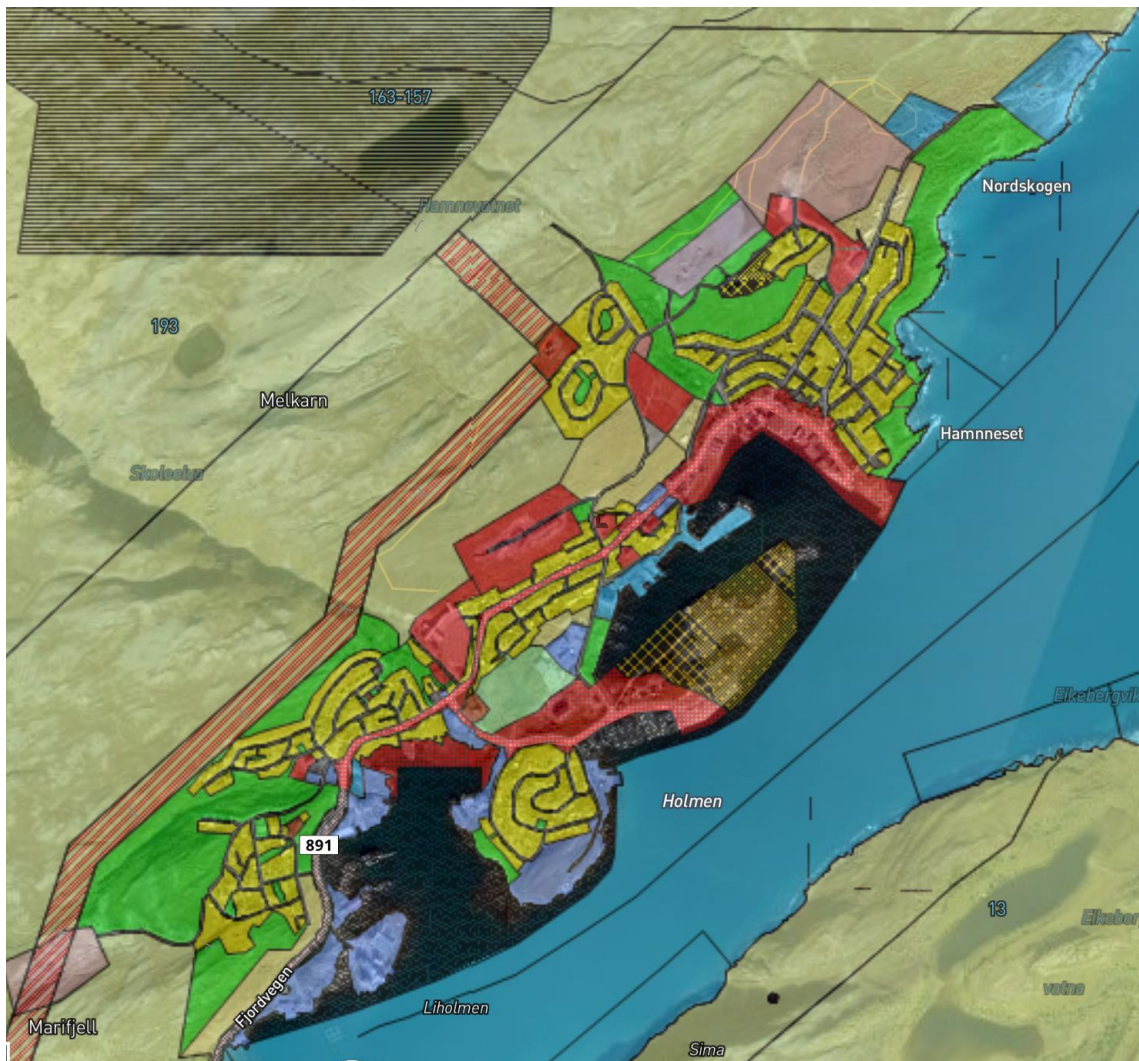
Nedenfor følger en vurdering av næringsarealene i Båtsfjord. En nærmere beskrivelse av de enkelte arealformålene ligger som vedlegg.

1.1 Industri/næring/forretning avsatt i kommuneplanens arealdel

Det aller meste av arealene er avsatt i kommunedelplan for Båtsfjord tettsted, vedtatt i 2004.

Nesten 300 daa. er avsatt til formålene i arealdelen. Ca. 85 daa. er bebygget eller utnyttet. De største ikke utnyttede arealene er den sørøstre delen av Holmen, samt Nordskogen og nedlagt fyllplass nordøst for denne. Ellers er det angitt reguleringsplikt for en rekke områder i sentrum, bl.a. industrianleggene langs den siste delen av Havnegata. En del av arealet er regulert.

I bestemmelsene for kommunedelplan for Båtsfjord tettsted er det ganske liberale holdninger til næringsetableringer, da det gjennomgående tillates utbygging direkte gjennom byggemelding. Kommunen skal godkjenne lokalisering og den enkelte bygning. Likevel bør det stilles krav om reguleringsplan for de områdene hvor det ønskes etablert ny næringsvirksomhet. Dette gir et bedre kunnskapsgrunnlag om virkninger av etableringen, og en større mulighet for kommunen til å gjøre arealmessige prioriteringer.

Figur 1 - Arealdelen. Blå arealformål angir industri/service/forretning. Røde formål angir krav om reguleringsplan.

1.2 Nærings- og industriformål avsatt i reguleringsplaner

Sentrumsformål/forretninger

Kombinerte formål bolig/forretning/kontor ligger langs Hindberggata og Havnegata, og utgjør ca. 23,5 daa. Området er fullt utnyttet.

Formål forretning ligger langs Fomaveien (Rema, Byggmakker, Varanger Kraft) utgjør 17,4 daa. Området er fullt utnyttet.

To områder på til sammen 7,4 daa er regulert til hotell/bevertning og er utnyttet. I tillegg kommer ca. 1 daa med formål forretning/kontor/industri som i sin helhet er bebygget (Brygga).

Sum arealer regulert til sentrumsformål/forretninger (inkludert Brygga): Ca. 49,3 daa. Det er få, eller ingen, arealreserver for disse formålene.

Nærings- og industriområder

Indre Båtsfjord/Fiskeværsveien: Ca. 18 daa regulert til industriformål. Store deler av arealet er ikke utnyttet, særlig lengst øst mot Perelva.

Neptunbukta sørvest: Ca. 18 daa regulert til industri/lagerformål. En liten del av arealet er utnyttet.

Indre Neptunbukta: Ca. 14,4 daa regulert til kombinert bebyggelse og anleggsformål (pr november 2019 er reguleringsplanen til klagebehandling). Arealet er ikke utnyttet men delvis utfyllt.

FOMA/Storholmen: Ca. 110 daa regulert til industriformål. Ca. 12,2 daa regulert til forretning/kontor/industri. En stor del av arealet er ikke utnyttet. Ny detaljregulering for Storholmen er under utarbeidelse.

Mellom Båtsfjordbruket og Brygga: Ca 5,5 daa regulert til industri/lager. Ikke utbygget.

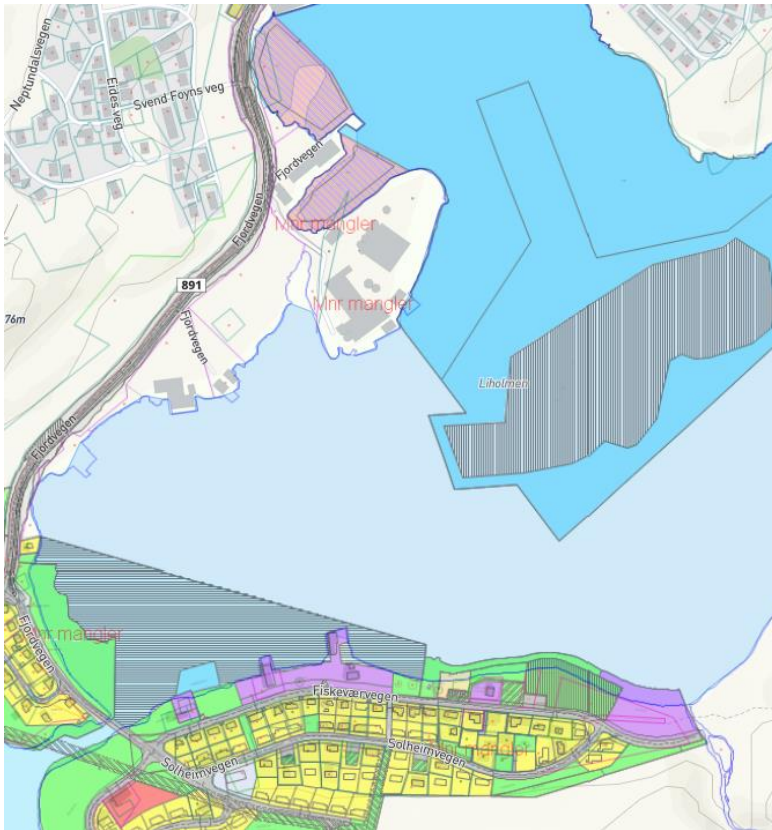
Havnegata 16-18: Ca 6,6 daa regulert til industriformål. Fullt utbygget.

I tillegg er det regulert ca 130,5 daa til industriformål i Neptundalen. Arealet skal brukes som hjellgrunn, og er derfor lite relevant i denne oversikten.

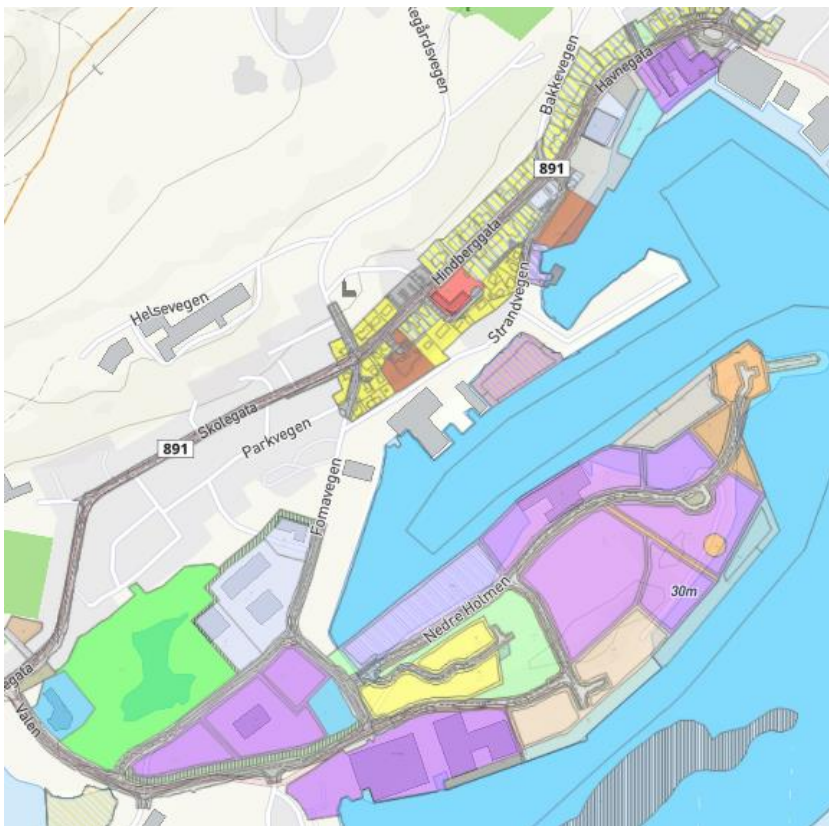
Sum arealer regulert til nærings- og industriområder (minus Neptundalen): Ca. 185 daa. Isolert sett er det store arealreserver, men områdene er oppstykket. Egnetheten av områdene må ses i forhold til de virksomheter som ønsker å bygge ut.

Båtsfjord kommunes samfunnsdel – ajour pr. 30. juni 2020

Figur 2 - Industri, samt industri/lager i indre Båtsfjord/deler av Neptunbukta (lilla farger)

Figur 3 - Industriformål og kombinerte formål, FOMA, Storholmen, sentrum (lilla farger)

Havneområde i sjø.

Gjelder sjøområdene mellom farleder og land. Det kan anlegges kaier og flytebrygger i området. Arealet omfatter 404,5 daa.

1.3 Konklusjon:

I Båtsfjord er det regulert ca 235 daa. til nærings- og industriformål (ikke medregnet Neptundalen). I utgangspunktet er det relativt store ikke utnyttede arealer til industriformål, mens det ikke er ledige arealer for sentrumformål og forretninger. Det er i tillegg regulert ca. 404,5 daa havneområde i sjø, som kan benyttes til kaier og flytebrygger.

Relativt store arealer er avsatt til næring/industri i kommuneplanens arealdel, men er ikke regulert til formålet i reguleringsplaner. Dette gjelder bl.a. rundt Neptunbruket, Storholmen sør og Nordskogen/nedlagt fyllplass.

Detaljregulering for Neptunbukta er vedtatt, men under klagebehandling (pr. november 2019). Detaljregulering for Storholmen er under utarbeidelse (pr. november 2019).

Utviklingsmulighetene for næringsutvikling i Båtsfjord tettsted er begrensede. Dette gjelder spesielt store næringsanlegg. En manglende overordnet strategi for utviklingen av næringsarealene har ført til ad-hoc løsninger som alt i alt gir dårligere løsninger for arealbruk, logistikk og transportfunksjoner. Hvis man ønsker økt reiselivsutvikling i tettstedet, er det begrensninger både på plasseringer og utviklingsmuligheter.

2. Kartlegging av næringsarealene i Syltefjord (Nordfjord)

Det er ikke satt av næringsarealer i Syltefjord, verken i kommuneplanens arealdel eller i reguleringsplaner.

Havnearealer/annen bruk av sjø

I kystsoneplanen er sjøarealene rundt Nordfjord satt av til tre typer formål:

- Bruk og vern av sjø og vassdrag (områdene nærmest havna, delvis på land)
- Akvakulturområde (arealene mot land på hver side av Nordfjorden)
- Ferdselsområde (areal mellom akvakulturområdene)

3. Kartlegging av arealer avsatt til bl.a. akvakultur

3.1 Syltefjorden:

Det er avsatt tre områder til akvakultur i Syltefjorden. To arealer på til sammen ca. 2250 daa på hver side av Nordfjorden, samt ett område på ca. 650 daa på østsiden av Syltefjorden, utenfor Austerelva. Området på sørsiden av Nordfjorden (Veidnes) er i bruk. I tillegg er et areal på ca. 623 daa. avsatt til flerbruksformål, også akvakultur, mellom Hamna og Veidnesodden. Det er under utarbeidelse en områderegulering for akvakulturformål fra Sandfjordneset og innover, da det er ønske om å utvide produksjonen i Syltefjorden. Tidligere avsatte områder til akvakultur i Syltefjorden vurderes som lite gunstige.

3.2 Båtsfjorden:

Det er avsatt to områder til akvakultur i Båtsfjorden. Ett areal på ca 95 daa. på sørøstsiden av fjorden ved Eikebergvika, samt et areal på ca. 656 daa. fra Hamneset mot Skrovneset. Ingen av områdene er i bruk i dag.

3.3 Konklusjon:

Gjeldende kystsoneplan/arealdelen har avsatt 2900 daa. til akvakulturformål, samt 623 daa til flerbruksformål, i Syltefjorden. Ca. 1200 daa. er i bruk. Nytt område er under planlegging. I Båtsfjorden er det avsatt til sammen ca 750 daa. Siden kystsoneplanen ble vedtatt har oppdrettsnæringen utviklet seg i retning av større enheter. Avsatte arealer er ikke nødvendigvis egnet for oppdrett i dag. Nye arealer til akvakultur bør vurderes ut fra utviklingstrendene for oppdrettsanlegg, og ta hensyn til forurensing og naturmangfold.

4. Areal for reindriftsnæringen

To reinbeitedistrikter bruker arealer i Båtsfjord: RBD 6 Várjjatnjárga og RBD 7 Rákkonjárga. RBD 7 har vestsiden av Båtsfjorden, langs fv. 891 til Ordo. RBD 6 har resten av kommunen. Distriktene er atskilt med sperregjerde.

Begge distriktene har vår- og sommerbeite i kommunen. RBD 6 har også høst- og høstvinterbeite. RBD 6 har også oppsamlingsområde nordøst for Adamsvatnet.

Det er ingen eksisterende planer for boligområder eller næringsområder som vil påvirke beitegrunnet for reindriftsnæringen i kommunen. Dersom det blir aktuelt å utvikle området fra Nordskogen mot Skrovneset, vil det påvirke RBD 7. Dersom det blir aktuelt å utvikle området fra Perelva mot Eikebergvika vil det påvirke RBD 6.

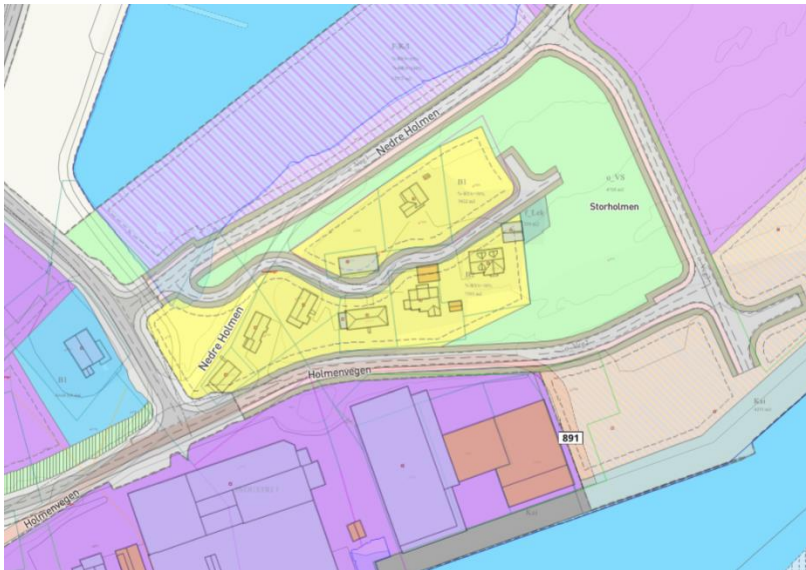
5. Arealbehov på lang sikt – mulige nye områder

Generelt om adkomst til nærings- og industriområder

En sterk føring for kommunal planlegging er Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging. Planlegging av arealbruk og transportsystem skal fremme samfunnsøkonomisk effektiv ressursutnyttelse, god trafiksikkerhet og effektiv trafikkavvikling. Planleggingen skal bidra til å utvikle bærekraftige byer og tettsteder, legge til rette for verdiskaping og næringsutvikling, og fremme helse, miljø og livskvalitet.

I Båtsfjord ligger både boliger og næringsområder i gangavstand til hverandre. Det kan bidra til effektiv transportavvikling, men samtidig er næringsarealene ikke planmessig utbygget. Det gir logistikkproblemer og et internt transportsystem som bruker samme veisystem som bl.a. gående og syklende. I tillegg til at det kan gå ut over helse og miljø gir det også ekstra kostnader for de næringsdrivende, sammenliknet med hvis de hadde vært konsentrert i egne, egnede områder.

Den siste tiden er det blitt større søkelys på konflikter mellom bomiljø og næringsdrift, særlig knyttet til avstander. Et eksempel på dette er Neptunbukta. De siste års reguleringsarbeider i området Storholmen – Foma har ført til at et lite boligfelt på Storholmen nå faktisk er omringet av næringsarealer. Dette kan være uheldig, både for beboerne og for mulighetene til å etablere næringsvirksomheter.

Figur 4 Omringet av næring - boligfelt på Storholmen

Etter hvert som planstatusen for Båtsfjord blir bedre, bør det også jobbes med en tettere kobling mellom kommunens planarbeid og de behov og utfordringer som næringslivet og Båtsfjord Havn har.

5.1 Båtsfjord indre havn:

Foma (friorråde)

Arealet er i dag regulert til offentlig friorråde (F1) i reguleringsplan for Foma (vedtatt 2012). Reguleringen er i samsvar med kommunedelplan for Båtsfjord tettsted (vedtatt 2004). Opparbeiding av området skal ifølge planbestemmelsene gjøres i samsvar med en uteromsplan som ble utarbeidet i 2009. Opparbeiding er ikke utført.

Arealet er ca 35,5 daa. Dersom hele eller deler av området til skal brukes til næringsformål, må det utarbeides reguleringsplan for området.

Figur 5 - Friområdet på Foma

Liholmen

Liholmen er delvis utbygget, og er avsatt til industriformål i arealdelen. Området er ikke regulert. Det er mulig å utnytte ca. 17 daa til industriformål. Eventuell utnyttelse bør ses i sammenheng med dagens aktivitet. Det bør utarbeides reguleringsplan for området.

Innover fra Liholmen til krysset Fjordveien/fv. 891 ønskes det en begrenset utfylling, som avsettes til næringsformål. Dette kan f.eks. brukes til buer og flytebrygger for fiskeflåten. Også dette området må reguleres – eventuelt sammen med en reguleringsplan for Liholmen.

Holmen

Ca. 40 daa er avsatt til industriformål i arealdelen. Området er ikke regulert. Boligfeltet på Holmen, som omfatter Sjøvegen, Torvvegen, Lanesvegen og Myrvegen ligger tett inntil industriområdet. Området er populært for barn og unge, jf. barnetråkkundersøkelsen. Konflikt med eksisterende boligfelt kan gjøres mindre dersom bare den sjørettede delen av industriarealet utnyttes. Det bør utarbeides reguleringsplan for området, bla. for å utrede trafiksikker adkomst, støy, forurensing og landskapsvirkninger.

Neptunbukta

Opprinnelig ønske fra Båtsfjord havn var å regulere Neptunbukta på begge sider av Skoleelva. På grunn av hensyn til naturmangfold ble et bredt belte langs skoleelva tatt ut av planforslaget. Dersom hele området skal settes av til nærings- og industriformål må det fremmes ny reguleringsplan der virkningene for naturmangfold og nærliggende boligbebyggelse blir utredet.

5.2 Sjøarealene i Båtsfjorden

I et langsiktig perspektiv kan oppdrett av hvitfisk og alger bli viktige aktiviteter. Levendelagring av fanget fisk blir mer og mer viktig for fiskeindustrien. Det er ikke satt av arealer til dette i dagens arealdel (kystzoneplanen). Dette må ses i sammenheng med industriarealer på land, og lagringskapasitet samt beskyttelse av anlegg for levendelagring i sjø.

5.3 Utenfor Båtsfjord sentrum:

På lengre sikt er det ikke mulig å etablere nye større nærings- og industriområder i Båtsfjord tettsted, uten å komme i konflikt med bomiljøet.

Skrovneset

Fra Båtsfjord Havn ser man muligheten for å utvikle områder fra dagens bebyggelse til Skrovneset. En foreløpig konseptskisse (oktober 2019) viser utvikling av 15 daa havn og industriområde med mulighet for skipsstørrelser på 200 meter. Det tenkes tatt ut steinmasser som kan brukes dels til utfylling, dels til planert byggeområde.

Figur 6 - Mulig plassering av kaianlegg. Bilde: Multiconsult/Båtsfjord Havn

Dybdeforholdene er gunstige, og området ligger 1 km fra nærmeste boligbebyggelse. Det er mulig å utvikle området videre ut mot Skrovneset etter behov. Dagens arealstatus på land er LNFR. I sjø er området avsatt til akvakulturformål. Det er også aktuelt å ta med området som omfatter den gamle søppeltippen

I den grad området utvikles, vil trafiksikker transport fra Båtsfjord ut til havneområdet være en utfordring. Med dagens veier vil næringstrafikken måtte gå gjennom boligområdet som ligger mellom næringsområdet og fv. 891. Det er en strekning på 600 meter med smal og til dels bratt veg, og en rekke kryss med dårlig sikt. Vegen er i dag også skoleveg. Alternative vegløsninger bør utredes.

Østsida av fjorden – Sima/Eikebergvika

Øst for Perelva er det mulig å etablere industriområde etter samme modell som Skrovneset, dvs. at man sprenger ut fjellmasser som kan brukes til utfylling og planering. Området på land er i dag LNFR-område mens området i sjø er avsatt til område for vern av sjø og vassdrag. Mot Eikebergvika kan det bli arealkonflikt med disposisjonsplan (reguleringsplan) for hytteområde ved Eikebergvann, stadfestet 1977.

Deler av området har fjell nær sjøen, og det er usikkert hvor mye av området som kan tilrettelegges. Dagens vegadkomst, Fjordvegen og Fiskeværvegen, har ca 1 km med boligbebyggelse. Denne er ikke dimensjonert for næringstrafikk. Trafiksikker transport til Sima vil derfor være en utfordring.

5.4 Syltefjord (Nordfjord):

I detaljregulering for Nordfjord (under arbeid) er det foreslått regulert mindre områder til næringsvirksomhet. Det er hovedsakelig formalisering av dagens bruk. Nye næringsetableringer i området er avhengig av at kraftnettet forsterkes. Det er bare ca 100 kW kapasitet igjen i dagens nett. En ny 20-kV linje vil koste 23-33 mill. kr, avhengig av løsning. Utfordringer for næringsvirksomhet ellers er vegstandard og brustandard. Bæreevne/tilstand på bruene bør utredes.

En del av sjøarealene i Syltefjorden er avsatt til akvakulturformål. Ny kunnskap om teknologi, sårbarhet samt sentrale føringer som naturmangfoldloven gjør at kommunen bør vurdere på nytt hvilke områder som kan være egnet for akvakultur.

6. Konsekvenser for arealplanleggingen

Nye nærings- og industriområder utenfor Båtsfjord sentrum ligger i LNFR-områder, og krever reguleringsplaner. Dersom det er politisk ønske om utvikling i disse områdene, kan det avsattes arealer i kommuneplanens arealdel. Det er sannsynlig at det blir stilt krav om konsekvensutredninger. Adkomst til områdene vil påvirke boligområder med mindre man finner nye vegløsninger.

Eventuelle endringer i arealformålene i sjø (Båtsfjorden og Syltefjorden) bør gjøres gjennom arealdelen (kystsonen).

For industriområder avsatt i kommuneplanens arealdel, og som ikke er bygget ut, bør det gjennomføres detaljregulering før tiltak iverksettes. Dette gjelder spesielt Holmen, der det finnes et konfliktpotensiale, avhengig av arealbehov og type virksomhet.

Dersom det er områder i Båtsfjord sentrum som ønskes brukt til næringsformål, men som i dag ikke er avsatt til dette, må det gjennomføres reguleringsplan. For eksempel gjelder dette friområdet på Foma.

7. Konsekvenser for tilrettelegging

7.1 Veg, vann og avløp:

For nye nærings- og industriområder utenfor Båtsfjord sentrum vil det være krav om godkjent vann og avløp. Det må avklares om dette skal skje som en utvidelse av kommunens vann- og avløpsnett, eller om det skal etableres egne anlegg i områdene. Det må i så fall avklares hvem som skal eie og drifte anleggene.

Som nevnt ovenfor vil vegadkomst gjennom eksisterende vegnett være utfordrende pga. trafiksikkerhet, vegstandard og nærhet til boligbebyggelse. Å etablere ny vegforbindelse til områdene blir dyrt. Dette må vurderes som en del av de samlede kostnadene til industriområdene.

7.2 Elforsyning:

Det må etableres elforsyning til nye områder utenfor Båtsfjord sentrum. Dette vil være minimum 20-kV linjer.

7.3 Avfallshåndtering:

Hvordan avfallshåndteringen skal legges opp avhenger av type virksomhet. For noen typer kan det være snakk om utslipp. Dette reguleres av forurensingsloven og krever utslippstillatelse.

8. Båtsfjord mot 2030:

1. Strukturere næringsarealene i Båtsfjord tettsted for bedre logistikk, klyngefunksjoner, ulike typer næringer samt redusere konflikt med boligarealene (støy, utsikt, trafiksikkerhet mv.).
2. Planlegge arealer i sjø for økt grad av levendelagring av fisk, samt oppdrett av hvitfisk/alger/skalldyr i Båtsfjorden.
3. Planlegge arealer i sjø for oppdrett av anadrom laksefisk i Syltefjorden.
4. Sette av nye næringsarealer i retning Skrovneset og i retning Sima/Eikebergvika.
5. Tilrettelegge for næringsvirksomhet i Nordfjord (under arbeid).

Vedlegg: Detaljert beskrivelse av arealformålene

Kommuneplanens arealdel, området Liholmen – Neptunbukta – Holmen

Erverv – Industriformål + bensinstasjon

Disponibelt areal: Ca. 171 daa landareal.

Bebygget areal: Ca. 35 daa.

Tilgang til el-forsyning: Ja.

Tilgang til kaiarealer: Ja.

Tilgang til vann og avløp: Ja

Tilgang til offentlig veg. Ja. Fv. 891.

Tilgang til fiber: Ja.

Kommuneplanens arealdel, området ved Fomaveien

Forretning

Disponibelt areal: Ca. 12 daa.

Bebygget areal: Utnyttet.

Tilgang til el-forsyning: Ja.

Tilgang til kaiarealer: Nei.

Tilgang til vann og avløp: Ja

Tilgang til offentlig veg. Ja. Fv. 891 via Fomaveien

Tilgang til fiber: Ja

Kommuneplanens arealdel, området Sørnesbygget – Båtsfjordbruket – Brygga – Strandveien

Erverv – Industri/håndverk/service

Disponibelt areal: Ca. 31,5 daa.

Bebygget areal: Stort sett utnyttet.

Tilgang til el-forsyning: Ja.

Tilgang til kaiarealer: Ja.

Tilgang til vann og avløp: Ja

Tilgang til offentlig veg. Ja. Fv. 891 via Fomaveien/Strandveien

Tilgang til fiber: Ja

Kommuneplanens arealdel, Hindberggata

Forretning

Disponibelt areal: Ca. 5,3daa.

Bebygget areal: Utnyttet.

Tilgang til el-forsyning: Ja.

Tilgang til kaiarealer: Ja.

Tilgang til vann og avløp: Ja

Tilgang til offentlig veg. Ja. Fv. 891

Tilgang til fiber: Ja

[Kommuneplanens arealdel, Nordskogen og nedlagt fyllplass](#)

Erverv – Industri

Disponibelt areal: Ca. 21,5 og 56,2 daa.

Bebygget areal: Stort sett ikke utnyttet.

Tilgang til el-forsyning: Ja.

Tilgang til kaiarealer: Nei.

Tilgang til vann og avløp: Nei?

Tilgang til offentlig veg. Ja. Fv. 891 via Nordskogveien

Tilgang til fiber: Nei

Utredning om arealer til friluftsliv/fritidsbebyggelse

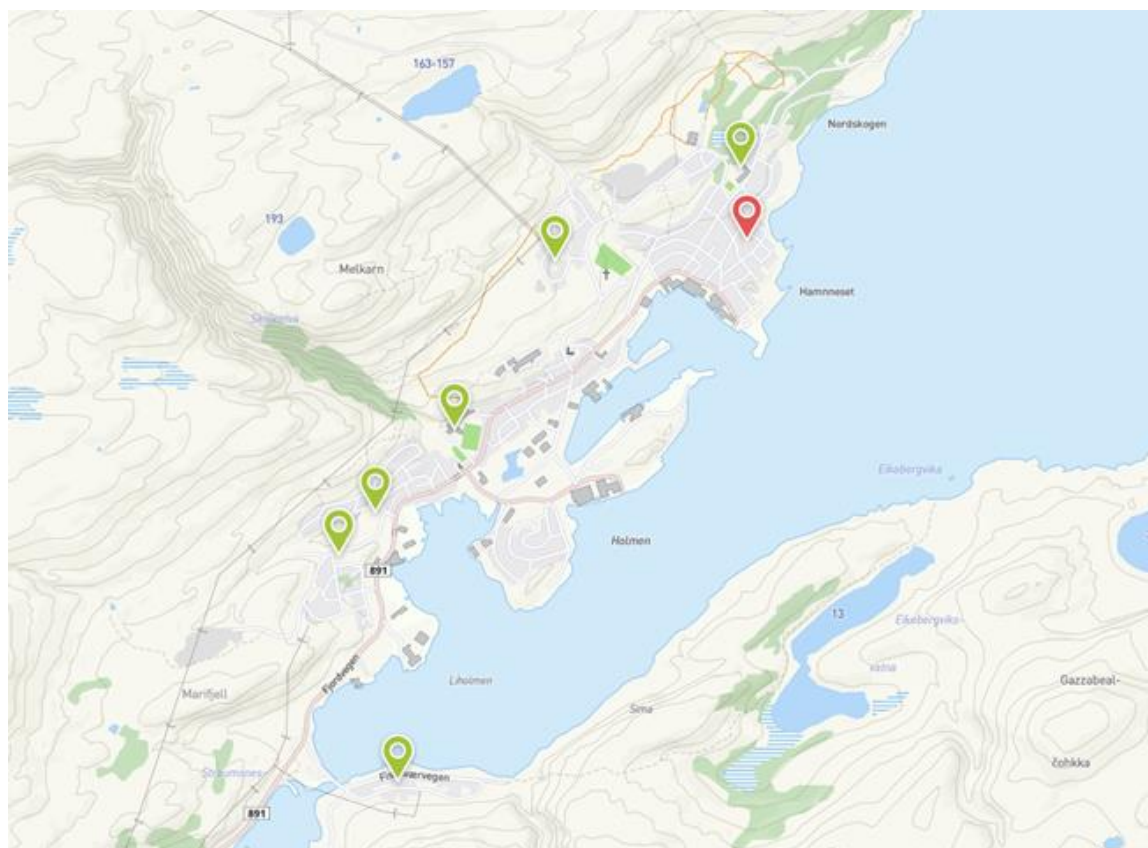
Utredningen vil gi en oversikt over eksisterende arealer for friluftsliv og fritidsbebyggelse i kommunale arealplaner, samt andre viktige arealer som brukes til friluftsliv. Det tas utgangspunkt i kommunale arealplaner, innspill gjennom medvirkningsarbeidet, og data innhentet gjennom prosjektet kartlegging og verdisetting av friluftslivsområder. Utredningen skal gi en enkel oversikt over eksisterende forhold, og sette opp forslag til hvilke områder som bør prioriteres i kommunale planer fremover for å dekke eventuelle behov. Oversikten skal også gi et grunnlag for arealregnskap til arealdelen.

Lekeplasser

Eksisterende lekeplasser

I Båtsfjord tettsted er det i dag syv lekeplasser som er tilrettelagte med lekeapparater. Seks av dem ligger innenfor arealer satt av til lek eller lignende i arealplan, mens en ligger på et areal som er satt av til bolig. I tabellen under er lekeplassene listet opp. Standard på lekeplassene er gitt utfra skjønn basert på lokalkunnskap. Fysisk plassering av lekeplassene er vist i kart "figur 1" under.

Lokalitet	Standard	Arealplan/reg.plan	Arealformål
Nordskogen skole/barnehage	Høy	Kommunedelplan for B. tettsted	Offentlig bebyggelse (skole/barnehage)
Syltefjordvegen	Middels-Høy	Kommunedelplan for B. tettsted	Bolig B1
Rubbedalsvegen	Ukjent	Kommunedelplan for B. tettsted	Friområde
Båtsfjord skole	Middels-lav	Kommunedelplan for B. tettsted	Offentlig bebyggelse (skole)
Klausjorda barnehage	Høy	Kommunedelplan for B. tettsted	Offentlig bebyggelse (barnehage)
Neptunåsen	Høy	Kommunedelplan for B. tettsted	Fri og lekeområde
Solheimvegen 16	Middels	Reguleringsplan for indre Båtsfjord	Friområde (lek)

Figur

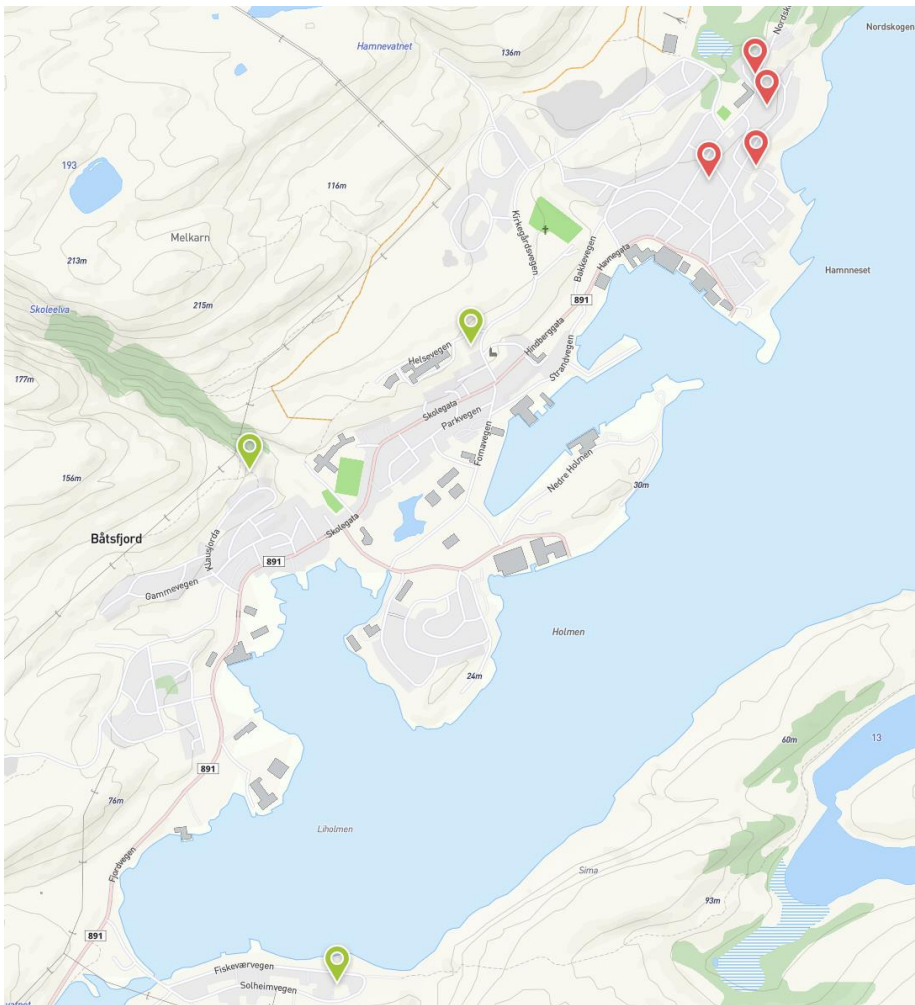
1: Eksisterende lekeplasser i Båtsfjord tettsted per 1.1.2020. Grønne markeringer viser lekeplasser som har arealformål forenlig med lek. Lekeplass markert med rødt har annet arealformål (bolig).

Båtsfjord kommune, samfunnsdelen

Tidligere lekeplasser

Det finnes syv arealer der det tidligere har vært lekeplass. Tre av disse er avsatt til lek eller friareal i arealplan, mens fire av dem er på arealer satt av til bolig.

Lokalitet	Arealformål	Plan
Nordskogvegen 37	Bolig – fremtidig (B5)	Kommunedelplan for B. tettsted
Nedenfor Nordskogen skole mellom Nordskogveg og JE Abrahamsensveg	Bolig (B1)	Kommunedelplan for B. tettsted
Mellom Nordskogvegen, Ravnevegen, JE A. veg og Øvrevegen	Bolig (B1)	Kommunedelplan for B. tettsted
Mellom Syltefjordvegen og JE A. veg	Bolig (B1)	Kommunedelplan for B. tettsted
Prestegårdsbakken	Friområde (F8)	Kommunedelplan for B. tettsted
Øvre Klausjorda	Friområde (F12)	Kommunedelplan for B. tettsted
Solheimvegen 32	Felles lekeplass	Endring av reg.pl. for Indre Båtsfjord.

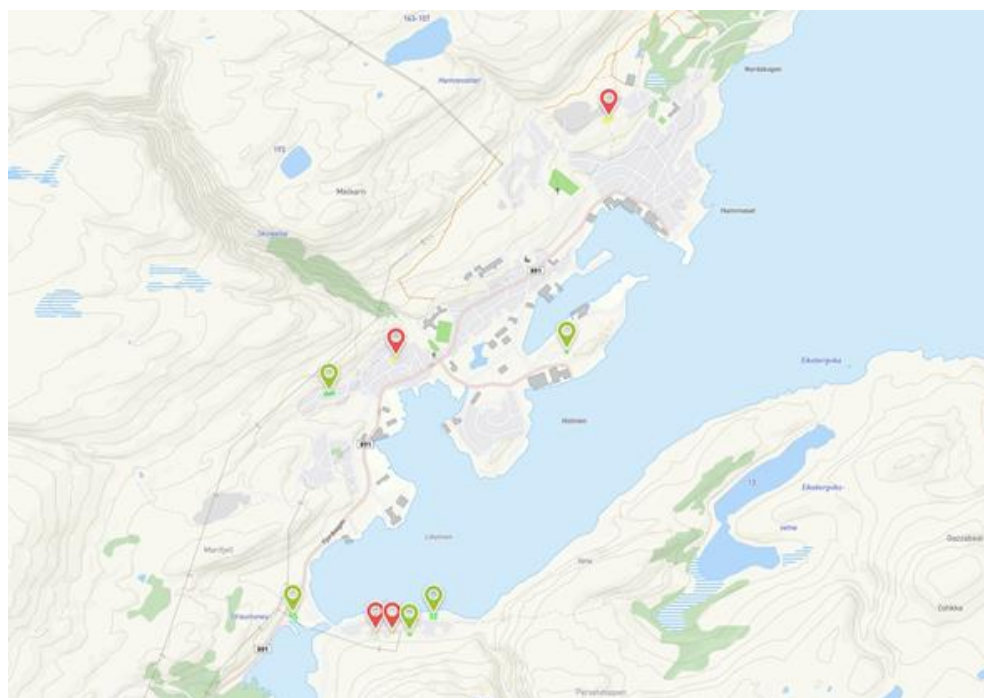
Figur 2: Tidligere lekeplasser.

Områder med røde markeringer har annet arealformål enn lekeareal (bolig).

Arealer satt av til lek i arealplan

Det finnes 9 arealer som er satt av til lek i arealplan, men som ikke er opparbeidet til formålet. Fire av disse er omdisponert til annen bruk enn lek (vegareal eller bygg).

Lokalitet	Arealformål	Plan	Faktisk bruk
Blåbærveien	Felles lekeareal	Reg. plan for borettslag på felt B22 i Nordskogen	Boligtomt og offentlig veg.
Nedre Holmen	Lekeplass	Reguleringsplan for industriområde på Storholmen	Ikke opparbeidet
F14 Klausjorda 5	Fri/lekeområde	K.d.pl. B. tettsted	Parkering og innkjørsel.
F13 Gammevegen	Fri/lekeområde	K.d.pl. B. tettsted	Ikke opparbeidet
Strømmen	Leik	Reg. endring indre Båtsfjord - Strømmen	Ikke opparbeidet
Solheimvegen 3A	Felles lekeareal	Reg. plan indre Båtsfjord	Garasje og veiadkomst til bolig
Solheimvegen 7	Felles lekeareal	Reg. plan indre Båtsfjord	Veiadkomst til bolig
Solheimvegen 11	Felles lekeareal	Reg. plan indre Båtsfjord	Ikke opparbeidet
Fiskeværvegen 34	Felles lekeareal	Reg. endring indre Båtsfjord - deler av Fiskeværsvegen Solheimsvegen til Perselva	Ikke opparbeidet

Figur 1 Områder satt av til lek i arealplan. Markeringer i rødt er arealer omdisponert til annen bruk enn lekeareal.

Det er flere boligområder uten lekeplasser i nærområdet. I Klausjorda og Skolegata er det langt til nærmeste lekeplass utenom skole og barnehage, og de områdene som er satt av til formålet er ikke opparbeidet til lekeplasser. På Holmen og i sentrum (Hindberggata, Strandvegen og Havnegata) er det ingen lekeplasser i nærområdet, og det er heller ikke satt av lekeareal i arealplaner. I Nordskogen finnes det fem tidligere lekeområder, samt en eksisterende lekeplass som i arealplan er satt av til bolig.

Tidligere lekeplasser kan være aktuelle som fremtidige lekeplasser. Opparbeidelse, bruk og vedlikehold av lekeplasser i nærområdene avhenger av om det finnes barn i nærområdet. Dette kan variere over tid. Det er viktig at åpne områder blir satt av til lek i arealplaner, slik at det er tilgjengelige arealer når det skjer et generasjonsskifte, og behovet for lekeplasser endrer seg.

Oppsummering

Det bør gjøres en grundigere utredning om antall lekearealer som er satt av i arealplaner er tilstrekkelig, slik at alle boligområder har områder satt av til lek i sitt nærområde.

Eksisterende lekeplass(er) og potensielle lekeplasser bør legges inn i arealplaner med eget arealformål.

Kommunen bør:

- sette av tilstrekkelig antall arealer for lekeplasser i arealplaner
- vurdere om sikkerhet på eksisterende lekeplasser er tilfredsstillende
- vurdere om det skal etableres en minimumsstandard for lekeplasser
- vurdere om opparbeidelse og vedlikehold av lekeplasser er et kommunalt ansvar

Parker

I Båtsfjord tettsted er det til sammen tre opparbeidete parker. Bakerigården og Havneparken har arealformål som park i kommunale arealplaner, mens Rådhusparken har arealformål "offentlig bebyggelse". I tillegg er det regulert inn park på Foma, som ikke er opparbeidet.

Lokalitet	Arealplan	Annet arealformål enn park	Opparbeidet
Bakerigården	K.d.pl. B. tettsted		Ja
Havneparken	K.d.pl. B. tettsted		Ja
Rådhusparken	Reg.pl. B. sentrum	Offentlig bebyggelse	Ja
Foma	Reg.pl. Foma		Nei

- Det bør vurderes om det er behov for flere parker
- Det bør vurderes om innholdet i eksisterende parker er tilfredsstillende

Friområder

Det finnes relativt store friarealer i kommunale arealplaner, men disse ligger hovedsakelig i utkanten av bebyggelsen. Innimellom bebyggelsen er det satt av flere mindre områder i indre del av Båtsfjord.

På Holmen, i sentrum og i Nordskogen er det derimot svært få områder satt av til friarealer innimellom bebyggelsen, til tross for at det finnes ubebygde områder som egner seg til friareal.

- Det bør settes av friarealer i arealplaner, både eksisterende og fremtidige byggeområder. Dette for å sikre at det er nok lys, luft, rom og grøntarealer mellom bebyggelse, samt at barn har tilstrekkelige arealer til frilek.
- Det bør vurderes om de enkelte friarealene kan benyttes til snøtømming/lagring om vinteren, eller om det bør settes av egne arealer i tillegg til friområdene.
- Det må tas hensyn til dagens størrelse på hus og garasjer når det planlegges nye boligtomter, slik at friareal ikke blir omdisponert i ettertid.

Idrettsområder

Eksisterende idrettsområder

Lokalitet	Arealplan	Arealformål	Opparbeidet
Kunstgressbanen Båtsfjord skole	Kommunedelplan B. tettsted	Offentlig bygning	Ja
Skiskytterarena idrettshallen	Kommunedelplan B. tettsted	Annet fremtidig byggeområde (skytebane) - krav om reguleringsplan	Ja
Skiløype idrettshallen	Kommunedelplan B. tettsted	Flere: <ul style="list-style-type: none"> • Annet fremtidig byggeområde • Friområde • LNF	Ja
Skytebanen Båtsfjorddalen	Kommunedelplan Båtsfjorddalen	Annet byggeområde - skytebane	Ja

Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet utarbeides hvert 4. år, med en handlingsdel som rulleres årlig. Den inneholder tiltak som prioriteres i forhold til å søke om spillemidler.

Andre områder

4H/Staller

Det finnes tre staller i kommunen, som alle er lokalisert i Båtsfjorddalen. En av stallene er samlokalisert med 4H gården. Ingen av områdene er regulert til formålet, og det bør vurderes hvorvidt det er behov for det.

Det finnes en reguleringsplan for hestesenter i Maridalen. Denne er aldri realisert. Det bør vurderes om planen skal utgå.

Foma

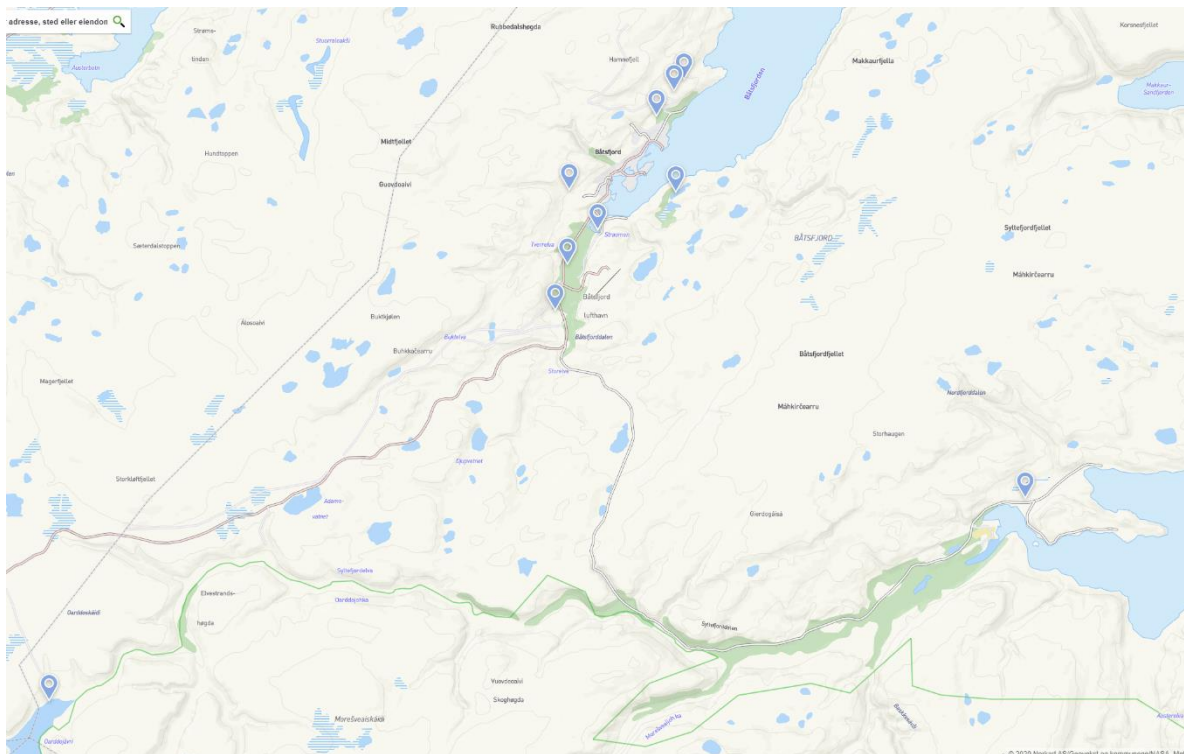
Reguleringsplan for Foma ble vedtatt 20.03.2012. Innenfor området er ca. 35 daa regulert til friområde, der opparbeiding av området skal gjøres i samsvar med utarbeidet uteromsplan. Området er per i dag ikke opparbeidet, og fremstår som lite attraktivt og utilgjengelig som friluftslivsområde. Deler av området brukes som tivoli/sirkusområde.

Badeplasser

Kommunen har registrert 10 badeplasser i forbindelse med oppdatering av regional vannforvaltningsplan. Disse er registrert i kartverktøy på miljødirektoratets hjemmeside.

De fleste badeplassene ligger i LNF områder eller vannareal for allmennheten, med unntak av Lillevannet ved Idrettshallen (satt av til skytebane i kommunedelplan for Båtsfjord tettsted), og Torvatnet i Syltefjord (satt av til fremtidig fritidsbebyggelse i kommuneplanens arealdel).

Registreringen i kartverktøyet til miljødirektoratet gir ingen automatisk beskyttelse av badeplassene som et eget formål i arealplan ville gjort. Det bør derfor vurderes om de viktigste badeplassene skal avsettes til formålet i framtidige arealplaner.

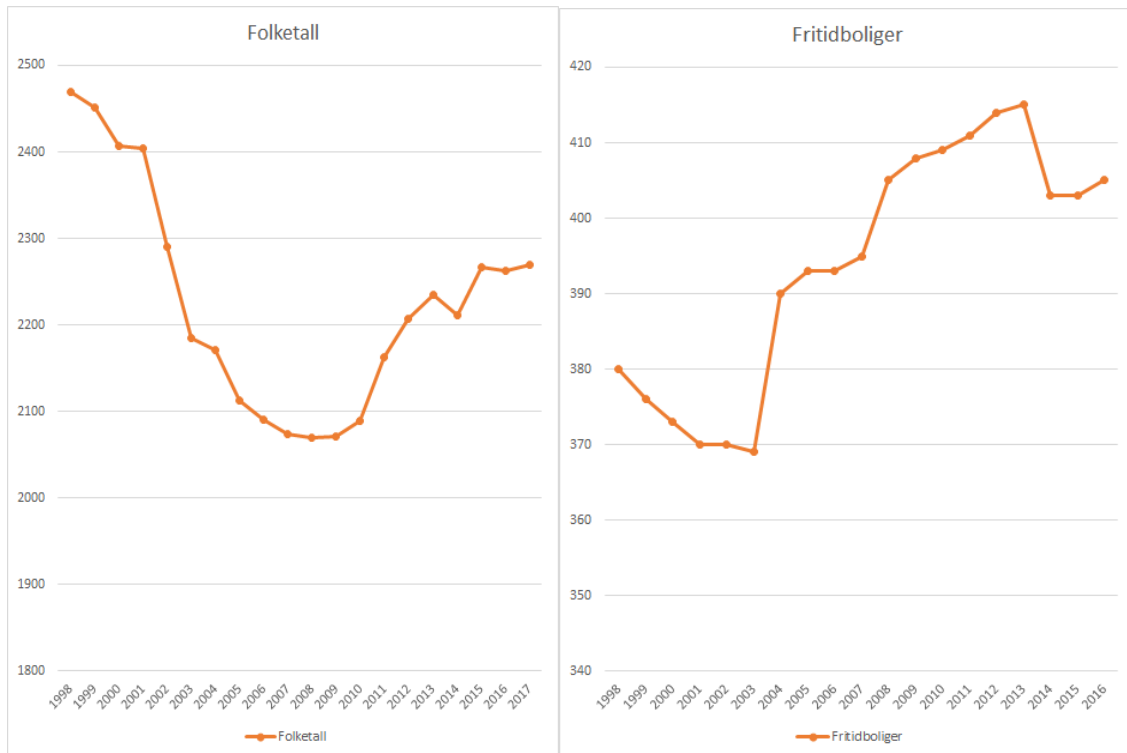

Fritidsbebyggelse

Arealer til fritidsbebyggelse er hovedsakelig regulert i bebyggelsesplan for hytteområdene H1-H7 (04.06.2003). Samlet areal som er regulert til fritidsbebyggelse er ca. 7000 daa. Enkelte mindre områder er satt av til fritidsbebyggelse gjennom kommuneplanens arealdel.

Fritidsboliger og folketall 2000-2019

I perioden 2000 - 2019 har innbyggertallet hatt store svingninger, med en nedgang på 400 personer frem til 2009, deretter en økning på 200 personer frem mot 2019. På samme tid har antall fritidsboliger steget fra 379 til 405 (26 stk.). (SSB)

Bygging av fritidsboliger ser ikke ut til å ha direkte sammenheng med folketallsutviklingen.

Hytter i regulerte områder

Tall for tomter baseres på tomtene som er satt av i reguleringsplan. Tall for byggeaktivitet siden 2000 er hentet ut som rapport fra matrikkelen (igangsettingstillatelse, ferdigattest og bygg tatt i bruk).

Bebyggelsesplan for hytteområdene H1-H7, vedtatt 04.06.2003

Ordo (H1)

Areal regulert til fritidsbebyggelse: ca. 950 dekar

Nye festetomter i planen: 15

Ledige tomter 2019: 15

Byggeaktivitet siden 2000: 7

Adamsdalen (H2)

Båtsfjord kommune, samfunnsdelen

Areal regulert til fritidsbebyggelse: ca. 760 dekar

Nye festetomter i planen: 10

Ledige tomter 2019: 7

Byggeaktivitet siden 2000: 5

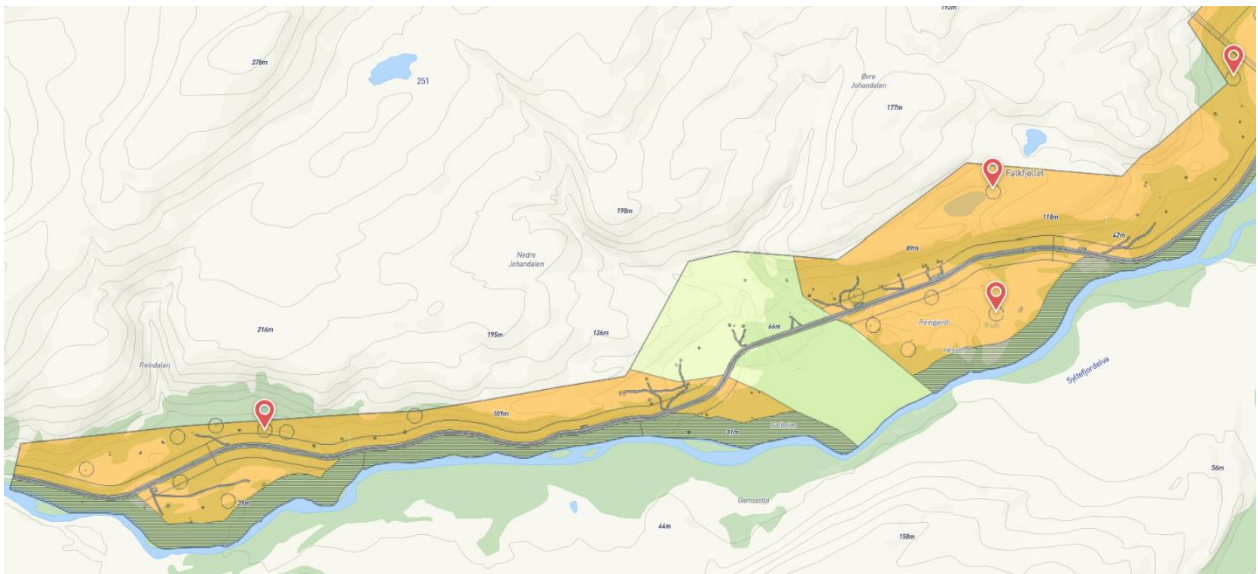
Øvre Syltefjorddalen (H3)

Areal regulert til fritidsbebyggelse: ca. 1 500 dekar

Nye festetomter i planen: 15

Ledige tomter 01.02.2020: 4 (røde markører i bildet under)

Byggeaktivitet siden 2000: 16

Nedre Syltefjorddalen (H4)

Areal regulert til fritidsbebyggelse: ca. 1200 dekar

Nye festetomter i planen: 1. Ytterligere bebyggelse krever tomtedelingsplan.

Ledige tomter: 1. Tomtedelingsplan er ikke utarbeidet, derfor kan det være rom for flere hyttetomter innenfor området.

Byggeaktivitet siden 2000: 0

Det bør vurderes om hele området fremdeles skal reguleres til fritidsbebyggelse.

Hamna (H5)

Areal regulert til fritidsbebyggelse: ca. 1100 dekar

Båtsfjord kommune, samfunnsdelen

Nye festetomter i planen: 5. I tillegg kan det tillates bygging på privat grunn dersom det utarbeides godkjent tomtedelingsplan og adkomstløsning.

Ledige tomter: 3

Byggeaktivitet siden 2000: 8

Sandfjord (H6)

Areal regulert til fritidsbebyggelse: 700 dekar

Nye tomter i planen: 6

Ledige tomter: 0

Byggeaktivitet siden 2000: 11

Avgrensning av planen og antall hyttetomter må justeres.

Skovika (H7)

Areal regulert til fritidsbebyggelse: 400 dekar

Nye tomter i planen: *Innenfor planområdet tillates det oppført et begrenset antall hytter. Plassering vurderes av grunneier i hvert enkelt tilfelle.* Trolig maksimalt plass til 3 nye hyttetomter.

Ledige tomter: ca. 3

Byggeaktivitet siden 2000: Ingen nye.

Disposisjonsplan for Eikebergvika, vedtatt 1977

Areal fritidsbebyggelse: 400 dekar

Nye tomter i planen: 14

Ledige tomter: 13

Byggeaktivitet siden 2000: Ingen nye.

Eldre plan som ikke er tatt med da reguleringsplan for hytter ble utarbeidet i 2003. Planen bør tas med når ny reguleringsplan for hytteområdene utarbeides.

Reguleringsplan for Hamningberg, vedtatt 1995

Areal regulert til fritidsbebyggelse: 13-14 dekar

Ledige tomter: Kan trolig oppføres maksimalt 7 nye bygg i område 8 a-c og 9. Bestemmelsene i planen har strenge krav til utformingen av nye bygg. I tillegg tillates oppført nye bygg på eksisterende grunnmur i øvrige områder der nybygg er tillatt.

Byggeaktivitet siden 2000: 1

Kommuneplanens arealdel

I arealdelen er det noen områder der et begrenset antall hytter kan settes opp etter søknad, samt noen områder som det er satt krav til plan før det kan bygges hytter. Det er tatt ut rapport fra matrikkelen for fritidsbygg som er satt opp siden år 2000. Det skilles ikke mellom bygg som er gjenoppreist etter brann e.l. og nye bygg, men det gir likevel et bilde av aktiviteten i oppføring av nye fritidsbygg.

Sommerseth

- Krav til utarbeidelse av tomtedelingsplan (gjelder eiendommen 9/24).

Vesterelv og Jonjok

Jonjok: LNF-område med spredt fritidsbebyggelse tillatt.

Vesterelv: LNF-område med spredt bolig- og fritidsbebyggelse tillatt.

- Krav om bebyggelsesplan.
- Byggeaktivitet siden 2000: 2 (Vesterelv)

Framtidig planstatus må vurderes i arealdelen.

Ytre Syltefjord, Skjåvika, Makkaur

- I hvert av disse områdene tillates bygd inntil 5 fritidsboliger i planperioden.
- Byggeaktivitet siden 2000: 1 (Ytre Syltefjord)

Framtidig planstatus må vurderes i arealdelen.

Nordfjord

- Avsatt til tettstedsområde i arealdelen.
- Krav om bebyggelsesplan. Reguleringsplan er under utarbeidelse pr. 2020. Her kan det bli ca. 5 nye hyttetomter.
- Byggeaktivitet siden 2000: 3

Vassbotn/Straumen

Ikke nevnt spesielt i arealdelen, men det er satt opp 1 hytte ved Straumen siden 2000. Ellers er det en del båtnaust i Vassbotn.

Framtidig planstatus må vurderes i arealdelen.

Bebyggelse i Båtsfjorddalen

Det finnes rundt 50 hytter i Båtsfjorddalen. Det er ulike bestemmelser som styrer arealbruken her: klausuleringsbestemmelser for vannverket, kommunedelplan for Båtsfjorddalen og en eldre reguleringsplan for (den gamle) flyplassen (1975). I området fra vannverket og innover legger klausuleringsbestemmelsene for vannverket sterke begrensninger for bebyggelse. Det er blant annet ikke tillatt å oppføre ny bebyggelse eller nye veier i nedbørsfeltet. Det er også i dette området de fleste hyttene ligger.

Det finnes en reguleringsplan for flyplass vedtatt i 1975 som styrer arealbruken i største del av dalen. Denne planen skulle vært opphevet eller erstattet da flyplassen ble flyttet i 1999, men dette er ikke gjennomført. Kommunedelplan for Båtsfjorddalen ble vedtatt i 1997, og gjelder i resten av området som ikke dekkes av reguleringsplanen. Det er heller ikke tillatt ny bebyggelse innenfor planområdet, av hensyn til allmennhetens rekreasjonsmuligheter.

Det bør utarbeides en områderegulering for hele Båtsfjorddalen. Området der klausuleringsbestemmelsene gjelder, bør tas inn som hensynssone i områdereguleringsplan.

Byggeaktivitet siden 2000:

- 1 fritidsbolig
- Skutergarasjer på gamle Båtsfjord flyplass

Oppsummering hytteområder

Ledige tomter per d.d. i reguleringsplaner/disposisjonsplan er ca. 67. I tillegg er det tillatt å sette opp ca. 15 hytter i områder satt av til fritidsbebyggelse i kommuneplanens arealdel (LNF-områder).

De mest attraktive hytteområdene for nyoppføring av hytter siden 2003 er Sandfjorden og Øvre Syltefjorddalen. Her ser det ut til at det kan bli behov for flere tomter. I tillegg er det oppført flere nye hytter i Adamsdalen og Hamna. Ingen av de 15 tomtene i Ordo er bebygd.

I det videre arbeide med arealplaner bør det følgende vurderes:

- behov for flere hyttetomter i de mest attraktive områdene
- om det er behov for de eksisterende hyttetomtene som er ubebygde
- behov for mer attraktive hyttetomter
- behov for nye hyttefelt
- behov for spredt bebyggelse i LNF områder
- andre behov innenfor hyttefeltene (vei, skutergarasjer etc.)

Det ser ikke ut til at det er en direkte sammenheng mellom befolkningstall og bygging av nye hytter. Sannsynlig vil hyttebygging holde seg på rundt 15 nye hytter frem til 2030.

Turstier/traseer

Det er 22 Perleturer i kommunen i 2019. Disse er merket ved startpunktet med skilt, har turpostkasse, og løypebeskrivelse på www.perletur.no. I tillegg er det 8 andre turer som er registrerte turmål på www.ut.no, med kart og beskrivelse. De fleste turstier i kommunen er ikke merket i terrenget, men de mest populære turstiene er godt synlige tråkket opp.

Lysløyper

Det er to lysløyper i kommunen: en ute i Nordskogen, og en inne i Båtsfjorddalen. Begge lysløypene er populære turtraseer både sommer og vinter.

Lysløypa i Nordskogen er i tilknytning til idrettshallen og skiskytterarenaen, og det kjøres opp skiløype hver vinter. Mange aktiviteter arrangeres med utgangspunkt i løypa (natursti for barn og

Båtsfjord kommune, samfunnsdelen

trimbingo, skikarusell/løpskarusell, skiskole, andre skiarrangementer). Nordskogen barnehage og skole bruker området ofte som utfartsområde.

Lysløyppa i Båtsfjorddalen er en populær turløype både sommer og vinter. Det er gruset vei inn til vannverket som brøytes om vinteren, og bred gangsti videre. Det er satt opp turkasse ved enden av løypen, og det er sti videre fra slutten av lysløyppa og inn til Fossen.

Havnepromenaden

Det er i løpet av 2018/2019 laget en gangsti rundt indre del av Foma-bukta; fra Havneparken over Foma, og til hurtigrutekaia. Det er åpent mot havneområdet, og det er anlagt plen på begge sider. Gangstien er asfaltert slik at både barnevogner og rullestolbrukere kan bruke den.

I løpet av 2020 vil del 2 av havnepromenaden ferdigstilles. Denne delen er langs havneområdet fra Båtsfjord Brygge til Coop-bygget.

Gangsti/fortau

Det er sammenhengende fortau langs FV 891 fra sentrum til krysset mot Klausjorda. I tillegg er det fortau på Skogholmveien (over Foma). Fra Neptunelva er det gangvei inn til Fjordkrysset. Svært mange benytter denne til tur/trim, spesielt om vinteren da snø- og værforhold gjør det vanskelig å bevege seg utenfor vei.

På grunn av lange og værharde vintere, er det et viktig friluftstiltak å ha snøfrie fortau og gangstier.

Fortau er viktig for trafiksikkerheten for myke trafikanter, spesielt på hoved-ferdselsåre til skolene. Det mangler fortau fra Havnegata og til Nordskogen skole, noe som kan føre til trafikkfarlige situasjoner for skolebarn.

Åpne hytter/byggetiltak

Åpne hytter i Varangerhalvøya nasjonalpark: Helheim, Heimdal, Bjørnskardhytta, Ragnarokk, Telegrafhytta og Indre Syltevik-hytta.

I Ordo, Adamsdalen, og i Hamna er det satt opp gapahuker med toalett og grillplass. I Syltefjorddalen er det satt opp et toalett. Disse er åpne for alle, men blir hovedsakelig brukt av hytteforeningene i området. Skilting og annonsering på nett kan gjøre tiltakene bedre kjent for andre brukere.

Ved Skrovneslykta er det satt opp et fugletitterskjul. Den er ikke registrert på ut.no.

Nasjonalparkstyret har startet opp med kloppelegging over utløpet av Ordovann, slik at besøkende til nasjonalparken lett kan komme over elva.

Av de åpne hytter/byggetiltak, er bare hytten i Indre Syltevik som er registrert på ut.no. Det er derfor hovedsakelig lokale brukere som har kjennskap til dem, som benytter seg av tiltakene. For å gjøre disse bedre kjent for andre brukere, kan de for eksempel registreres på ut.no og på kommunens hjemmeside.

Skuterløyper

Det er 18 åpne skuterløyper i Båtsfjord kommune. Dette er løyper som hovedsakelig går til hytteområdene. I tillegg går det løyper som er knyttet til løypenettet i nabokommunene Vardø, Vadsø og Berlevåg/Tana.

Løype 1 Neptundalen - Adamstoppen

Løype 2 Adamstoppen - Ordo

Løype 3 Adamstoppen - Adamsdalen

Løype 4 Fra løype 12 ved Nammecohkka - Nordfjord

Løype 5 Nordfjord – Ytre Syltefjord

Løype 6 Fra løype 5 ved Storvannet – via Nordfjordvannet - løype 12 Makkaurløypa

Løype 7A Nordfjord – Hamna (langs veien)

Løype 7B Nordfjordeidet – Hamna (over Hamnafjellet)

Løype 8 Vardø - Hamningberg

Løype 9 Sandfjorden - Syltevikvannet

Løype 10 Sandfjorddalen – til løype 8 i Vardø

Løype 11 Vesterelv - Sandfjorddalen

Løype 12 Sprithaugen - Makkaur

Løype 13A Storhaugen v/løype 4 - Falkfjellet

Løype 13B Avstikker fra løype 13 A ned Sør-Hursidalen til løype 15

Løype 14: Ordo – kommunegrense Vadsø

Løype 15: Lille Jovatn – Nordfjord (langs veien)

Løype 16: Fra løype 15 - Løype 3 mot Adamsdalen

Skuterløypene i kommunen er særlig viktig for en stor del av befolkningen i kommunen, og særlig løypene som går til hytteområdene, da disse er eneste adkomst til hytteområdene på vinterstid.

Kommunen har satt i gang revidering av skuterløypene etter ny forskrift. Det må være ferdigstilt og vedtas innen 2021 for at løypene skal være godkjente fra 01.01.2021.

Elver/vassdrag/fjordene

Syltefjordelva og Sandfjordelva er åpnet for fiske på laks. De lakseførende vassdragene tiltrekker seg mange fiskere, både lokalt og fra andre områder. Syltefjordelva har de siste 20 årene blitt en svært populær elv for laksefiskere. Dette kan ha en sammenheng med at også antall laks i elva har fått en kraftig økning i dette tidsrommet.

I tillegg finnes flere andre mindre vassdrag, som Austerelva og Storelva i Båtsfjorddalen. Bruken av disse er ukjent.

Det finnes flere fiskevann i kommunen. De lettest tilgjengelige er Ordovannet, Syltevikvannet, Pervannet og Adamsvannet. Garnfiske kun tillatt i vannene ved Makkaur, men disse har ikke veiforbindelse.

Båtsfjorden og Syltefjorden er svært populær for fritidsfiskere. Benyttes også av fritidsbåter, kajakkpadlere og av reiselivsbedrifter. Fritidsbruken av fjordene er viktig å ta hensyn til når nye planer skal utvikles.

Kartlegging og verdisetting av friluftslivsområder

Kartlegging og verdisetting av friluftslivsområder under arbeid høsten 2019. Resultatet av arbeidet skal presenteres som et kart over områder for friluftsliv, med tilhørende beskrivelser. Dette er et viktig kunnskapsgrunnlag for kommunal saksbehandling der det skal tas hensyn til friluftsliv, bl.a. innenfor arealplanlegging, motorferdsel og byggesak.

Statlig sikra friluftslivsområder

Statlig sikrede friluftslivsområder er områder som det offentlige har skaffet seg rådighet over ved kjøp eller avtale om bruksrett. Staten har bidratt til at disse områdene har blitt sikret for allmennhetens bruk etter at kommuner eller interkommunale friluftsråd har søkt om dette.

Det finnes ingen områder i kommunen som er statlig sikret.

Resultat medvirkningsprosess i forhold til friluftsområder

Flere innspill til medvirkningsarbeidet kommer inn under temaet friluftslivsområder, disse innspillene oppsummeres her:

Sentrumsområder:

- I sentrum er det viktig å ha friområder/grønne områder, benker, turstier, gangstier, lekeplasser og parker. De må være tilgjengelig for alle aldre og funksjonsnivå.
- Eksisterende parker/torgareal bør utvikles til gode møteplasser: aktivitetspark, flere benker, skjerming mot vær.
- I boligområder er det viktig å ha lekeplasser i nærheten.

Andre områder:

- Naturområder og friluftsliv er viktig for mange.
- Tilgjengelighet til naturområder er viktig for de som har nedsatt funksjonsnivå.
- Badeplasser var viktige for ungdom.

Oppsummering

- Det må settes av tilstrekkelig areal for lekeplasser, friareal og parker nær bebyggelsen
- Det bør være en plan for opparbeidelse og vedlikehold av parker og lekeplasser.
- Områder som benyttes til stall bør reguleres til formålet
- Friområdet på Foma bør opparbeides, eventuelt planlegges til egnet formål
- Reguleringsplan for hytteområder bør rulleres
- Trafikksikkerhet for fotgjengere langs vei bør prioriteres
- Åpne hytter/bygg kan annonseres bedre for å nå ut til flere brukere
- Skuterløypene er under revidering
- Syltefjordelva har hatt en betydelig vekst både av antall laks, og antall fiskere de siste 20 år.
- Fritidsbrukere av nære sjøområder må tas hensyn til i arealplanlegging.
- Kartlegging og verdisetting av friluftslivsområder vil gjøre det enklere å ta hensyn til friluftslivsinteresser.
- Det bør vurderes om det er områder som kan være aktuelle som statlig sikra friluftslivsområde.

Utredning: Båtsfjord mot en ny klimaframtid

1. Bakgrunn:

Kommunene i Norge skal utarbeide klima- og energiplaner. Statlig planretningslinje for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning (kgl.res. 28. september 2018) sier at «kommunene, fylkeskommunene og staten skal gjennom planlegging og øvrig myndighets- og virksomhetsutøvelse stimulere til, og bidra til reduksjon av klimagassutslipp, samt økt miljøvennlig energiomlegging. Planleggingen skal også bidra til at samfunnet forberedes på og tilpasses klimaendringene (klimatilpasning).»

Klimatilpasning handler om å begrense eller unngå ulemper grunnet klimaendringer, og dra nytte av eventuelle fordeler. Klimaendringer kan endre forutsetningene og rammene for mange av kommunens oppgaver, som hvor det kan bygges, hvilke helsetjenester befolkningen vil behøve, hvilke bedrifter og næringsliv kommunen bør legge til rette for og forvaltning av naturen. God og helhetlig planlegging, som tar hensyn til dagens og framtidens klimaendringer, står helt sentralt på veien mot et klimatilpasset samfunn.

2. Båtsfjords klima mot 2100:

I 2016 (oppdatert i 2017) ble det utarbeidet en «Klimaprofil Finnmark» som et kunnskapsgrunnlag for klimatilpasning. Kortversjonen er følgende:

Klimaendringene i Finnmark vil særlig føre til behov for tilpasning til kraftig nedbør og økte problemer med overvann; havnivåstigning og stormflo; endringer i flomforhold og flomstørrelser; og skred.

Fram mot 2100 forventes årstemperaturen for fylket som helhet å øke med 5-6 °C sammenliknet med perioden 1971-2000. Størst temperaturøkning skjer om vinteren. Vekstsesongen vil øke med 1-3 måneder, mest i ytre kyststrøk.

Årsnedbøren ventes å øke med nesten 20 % fram til 2100, minst om vinteren og mest om sommeren (25 %). Periodene med kraftig nedbør ventes å øke, særlig om våren. Det forventes liten eller ingen endring i vindforholdene, men usikkerheten er stor. Snømengdene forventes redusert betydelig, med opptil 3-4 måneder kortere snøsesong, og med flere smelteperioder om vinteren.

Flomsituasjonen vil bli bedre i de store elvene, men bli forverret i mindre og bratte vassdrag som reagerer raskt på nedbør. I tettbygde strøk med tette flater (f.eks. asfalt) vil mer intens nedbør kunne skape problemer. Økt nedbør kan også gi økt hyppighet av skred knyttet til nedbør og flom. I områder med marine avsetninger kan økte flommer utløse flere kvikkleireskred.

På grunn av økt fordamping kan man få lengre perioder med tørke, med fare for økt brannfare i terreng (skog, gress, kratt).

Havnivået vil øke. Netto havnivåstigning (hvor landheving er trukket fra) vil være fra 60 til 78 cm, høyest på kysten.

2.1 Virkninger for Båtsfjord kommune:

Hovedtrekkene i klimaprofilen er følgende:

Økt sannsynlighet:

Hendelser	Aktualitet i Båtsfjord kommune
Kraftig nedbør: Det er forventet at episoder med kraftig nedbør vil øke både i intensitet og hyppighet. Dette vil også føre til mer overvann.	Får betydning for hvordan «faste flater» som asfalt blir drenert. Dette gjelder særlig innenfor bebyggelse.
Regnflom: Det forventes flere og større regnflommer, og i små, bratte vassdrag som reagerer raskt på nedbør må man forvente en øking i flomvannføringen	Det er få vassdrag i kommunen som blir utsatt for slike hendelser. Det bør likevel kartlegges om det er vassdrag hvor man tidligere ikke har hatt problemer med regnflom, som nå kan få det. Særlig fokus på Skoleelva og Neptunelva.
Jord-, flom- og sørpeskred: Økt fare på grunn av økte nedbørsmengder.	Topografien i kommunen tilsier ikke at dette får vesentlig effekt i områder hvor det ferdes mennesker.
Stormflo: På grunn av havnivåstigning forventes stormflonivået å øke	Fram til 2100 forventes havnivået å øke med 78 cm. Dette får betydning for kaianlegg, fyllinger, veganlegg og bebyggelse nær sjøen.

Mulig økt sannsynlighet:

Tørke: Mulig økt fare for tørke om sommeren	Eventuell konsekvens vil være vannforsyningen. Det er ikke sannsynlig at dagens vannforsyninger til Båtsfjord vil være i fare på grunn av tørke.
Snøskred: Det vil oftere falle regn på snødekket underlag. Det kan redusere faren for tørrsnøskred, men øke faren for våtsnøskred i skredutsatte områder	I hovedsak kan dette gjelde områder langs fv. 891 i Adamsdalen. Syltefjordveien gjennom Tranga Hyttfeltene og skuterløyper bør også vurderes nærmere.
Isgang: Kortere isleggingssesong, noe mindre is i vårisgangene. Men vinterisganger i kystvassdrag	Vil ikke ha vesentlig betydning i Båtsfjord kommune
Kvikkleireskred: Økt erosjon pga kraftig nedbør og økt flom i bekker og elver kan utløse flere kvikkleireskred	Kvikkleire er ikke påvist i Båtsfjord kommune.

Usikkert:

Sterk vind: Trolig liten endring	Liten eller ingen betydning for Båtsfjord kommune.
Steinsprang og steinskred: Hyppigere episoder med kraftig nedbør vil kunne øke hyppigheten av disse skredtypene, men hovedsakelig for mindre steinspranghendelser.	Liten eller ingen betydning for Båtsfjord kommune, men det kan være økt risiko for steinsprang på Syltefjordveien gjennom Tranga.

Uendret eller mindre sannsynlig:

Snøsmelteflom: Snøsmelteflommene vil komme stadig tidligere på året, og bli mindre omfattende.	Ingen betydning for Båtsfjord kommune.
--	--

2.2 Beregning av stormflo og havnivåstigning for Båtsfjord kommune

Ved beregning av stormflotall og havnivåstigning skal det tas utgangspunkt i den såkalte 95-persentilen for 2081-2100. Man regner fra dagens middelvann, som er beregnet over perioden 1996-2014. Det er videre beregnet et returnivå for stormflo i cm over middelvann, som i Båtsfjord er 206 cm for 20 års returverdi (altså at dette nivået nås en gang hvert 20. år i gjennomsnitt). For 200 års returverdi er nivået 224 cm, og for 1000 års returverdi er nivået 234 cm. Den endelige beregningen avrundes til nærmeste 10 cm.

Dagens middelvann i høyde over sjøkartnull: 177 cm. Normalnull 2000 i høyde over sjøkartnull: 200 cm.

11. februar 2020 ble det registrert en stormflo som hadde et maksimum på 197 cm over middelvann, altså «nesten» en 10-årshendelse som er 199 cm. En 20-årshendelse ville som nevnt hatt et maksimum på 206 cm, mens en 100-årshendelse ville hatt et maksimum på 218 cm, altså 21 cm over nivået 11. februar 2020.

Nedenfor følger beregningene for stormflo i år 2100. Sikkerhetsklasse 1 er konstruksjoner der konsekvensene av flom er liten. I sikkerhetsklasse 2 er konsekvensen middels. I sikkerhetsklasse 3 er konsekvensen stor, f.eks. tap av liv. Definisjonen er gitt i byggteknisk forskrift, TEK10 og TEK17, § 7-2 Sikkerhet mot flom og stormflo.

Sikkerhetsklasse 1 i TEK10/17, (20 års returverdi):

206 cm middelverdi for 20 år pluss 72 cm havnivåstigning minus 23 cm landheving = 255 cm
avrundet til 260 cm.

Sikkerhetsklasse 2 i TEK10/17, (200 års returverdi):

224 cm middelverdi for 200 år pluss 72 cm havnivåstigning minus 23 cm landheving = 276 cm
avrundet til 280 cm.

Sikkerhetsklasse 3 i TEK10/17, (1000 års returverdi):

234 cm middelverdi for 1000 år pluss 72 cm havnivåstigning minus 23 cm landheving = 283 cm
avrundet til 280 cm.

Oppsummert: Stormflonivået fram til år 2100 forventes å øke med ca. 60 cm ut fra en 20-årshendelse, opptil ca. 80 cm ut fra en 1000-årshendelse. *Bølgepåvirkning er ikke inkludert i tallene. Bølgepåvirkning vil med stor sikkerhet øke stormflonivået.*

2.3 Båtsfjord mot 2030: utfordringer

Utslagene av klimaendringer tar utgangspunkt i en tilstand som er 80 år fram i tid. Utslagene fram til 2030 vil være mindre. Men robust planlegging betyr planlegging for at de løsninger man velger i dag kan tåle de påkjenninger som kommer på lang sikt. De viktigste utfordringene er:

- Anlegg og bebyggelse nær sjø: Fyllinger, kaianlegg, vegger.
- Drenering av overflatevann.
- Regnflom.
- Steinsprang langs veg, forårsaket av økt nedbør.
- Generell usikkerhet om hvordan fiskebestander og migrasjonsmønster vil påvirkes.

2.4 Båtsfjord mot 2030: Muligheter

Endringer i klimaet gir også muligheter. Noen mulig positive utslag kan være:

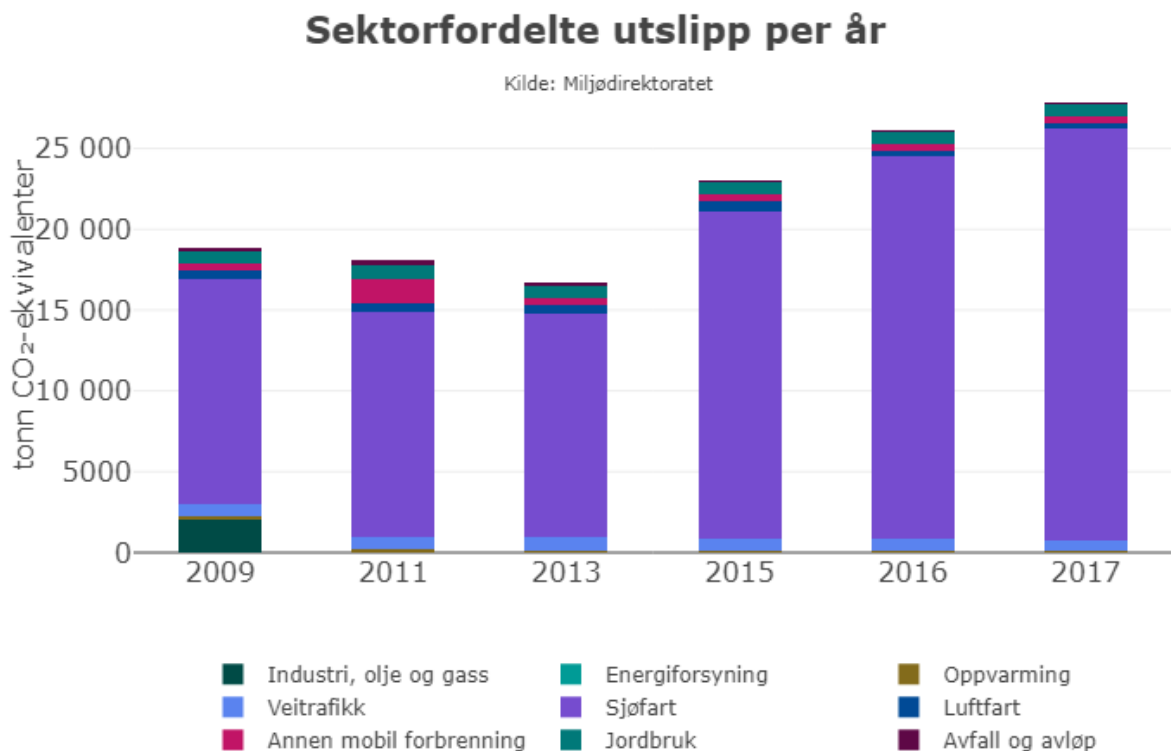
- Potensiale for landbruk. Men usikkerhet knyttet til større årstidsvariasjoner.
- Moderat oppvarming og redusert ismengde kan bedre levevilkårene for torsk og sild
- Nye fiskeslag blir kommersielt utnyttbare
- Oppdrettsanlegg må flytte nordover pga for høye havtemperaturer lenger sør.
- Transportmuligheter til Asia når nordlige sjørute blir mer tilgjengelig.

3. Båtsfjords utslipp av klimagasser

Miljødirektoratet har utarbeidet et utslippsregnskap for de tre klimagassene CO₂, metan (CH₄) og lystgass (N₂O) fordelt på ni sektorer innenfor kommunegrensene. Gassene er konvertert til «tonn CO₂-ekvivalenter».

Regnskapet er beregninger, og har en del forutsetninger og usikkerhet. Tallene er likevel vesentlig mye bedre enn tidligere. Spesielt for sjøfart, som er svært relevant for Båtsfjord, har AIS-data fra og med 2013 gjort beregningene mye mer nøyaktige. Men bruk av landstrøm fanges ikke opp av statistikken. Og all skipstrafikk innenfor 12-milsgrensa blir fanget opp i utslippsstatistikken. Man kan lese mer om beregningsmetodene på miljødirektoratet.no (Metodenotat: Klimagassregnskap for kommuner).

3.1 Sektorfordelte utslipp pr år

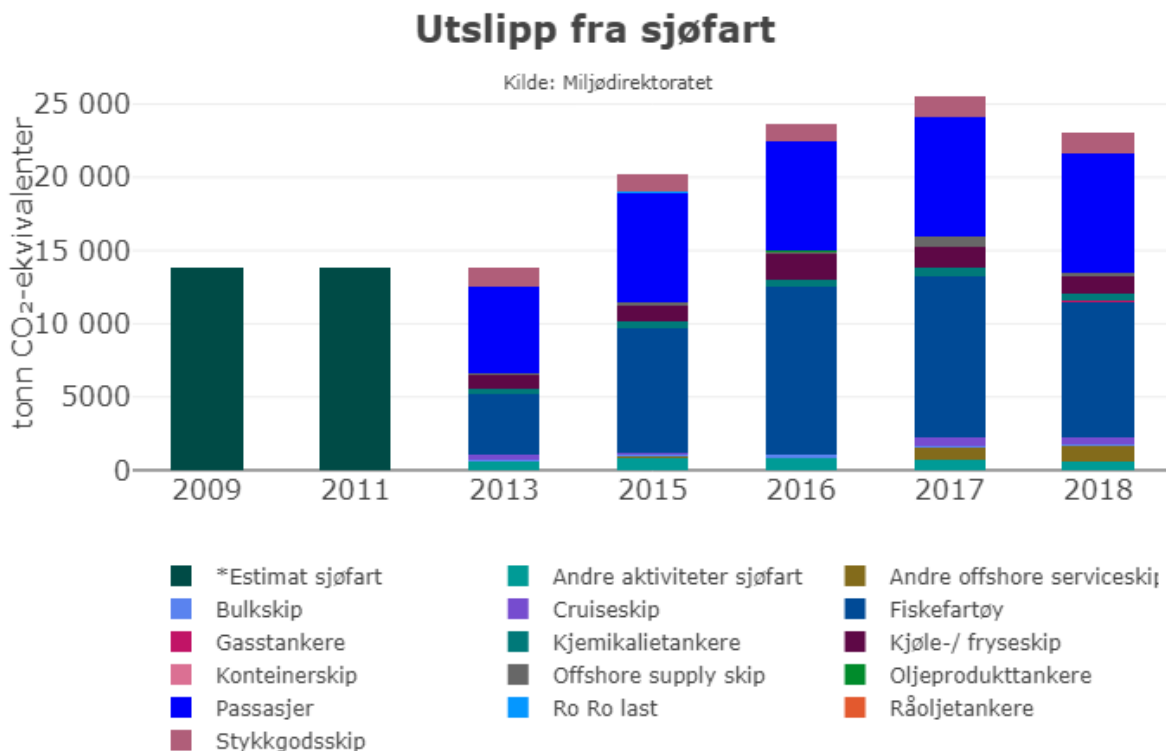

Figur 1 - Kilde: Miljødirektoratet

Sjøfart står for over 91 %, eller nesten all utslipp av klimagasser i kommunen. Sjøfart har nesten doblet sitt utslipp siden 2009. Utslippene i 2017 utgjør 12,3 tonn pr innbygger. Til sammenlikning har andre kystkommuner som Berlevåg 12,9 tonn pr innbygger (sjøfart utgjør 86 %), og Vardø 8,3 tonn pr innbygger (sjøfart utgjør 78 %).

Utslipp fra jordbruk er oppgitt til ca. 700 tonn pr år. Tallene har ingen basis i bakenforliggende statistikk, og Berlevåg har null utslipp fra jordbruk. Tallene vurderes derfor som feil, men vil ligge inne i totaltallene inntil Miljødirektoratet har vurdert dette.

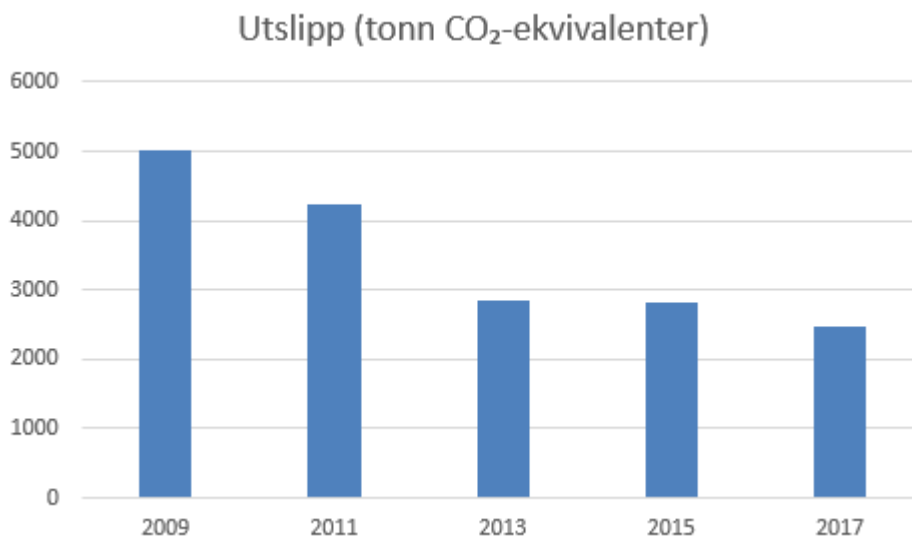
3.2 Utslipp fra sjøfart

Figur 2 - Kilde: Miljødirektoratet

Fra 2017 til 2018 er utslippene fra sjøfart redusert med 18 %. En stor del av nedgangen skyldes lavere utslipp fra fiskefartøyer (16 %). Båtsfjord Havn KF antar at forklaringen ligger i at fisket etter snøkrabbe ble avsluttet sent i 2017, og at antall anløp av store fiskefartøyer dermed gikk betydelig ned. Anløp av passasjerskip (hurtigruten) utgjør en nesten like stor andel av utslippene som fiskeflåten.

3.3 Utslipp fra alle sektorer unntatt sjøfart

Figur 3 - Kilde: Bearbejdede data fra Miljødirektoratet

Hvis vi ser på sektorene *unntatt sjøfart* ser vi at utslippene av klimagasser har gått betydelig ned i perioden. Tallene for 2009 og 2011 er usikre pga metodevalg. Men vi ser en nedgang på 13 % fra 2013 til 2017.

3.4 Klimamålsettinger mot 2030

Kommunene i Norge skal utarbeide klima- og energiplaner. De statlige planretningslinjene som det ble henviset til i innledningen gir føringer for arbeidet.

Utfordringen for kommuner med stor andel sjøfart som utslippskilde er at kommunene har liten innflytelse over hvordan klimautslippene utvikler seg. Nedgang i klimautslipp fra sjøfart kan skyldes:

- Færre anløp totalt
- Færre anløp av store fiskefartøyer

Ingen av disse faktorene vil være gunstig for kommunesamfunnet Båtsfjord, da det kan bety mindre leveranser av råstoff, som igjen påvirker lønnsomhet og sysselsetting. Tvert imot vil *flere* anløp – og dermed isolert sett større klimautslipp – være en ønsket utvikling for kommunen.

Faktorer som kan påvirke klimautslipp fra sjøfarten uten å påvirke kommunens næringsliv negativt vil være:

- Mer effektivt framdriftsmaskineri (lavere drivstofforbruk)
- Overgang til hel eller delvis elektrisk drift (batteri, hydrogen)
- Avslått maskineri ved landligge (landstrøm)

Dagens metoder for beregning av klimautslipp fra sjøfarten tar ikke hensyn til landstrøm, som er innført i Båtsfjord og som antas å ha en betydelig effekt, spesielt lokalt, mht. klimautslipp. Det er usikkert om de andre punktene fanges opp av beregningsmodellene.

Ut fra drøftingen ovenfor er det vanskelig å definere et tallsatt mål for de framtidige totale klimautslippene for Båtsfjord kommune. Det er neppe hensiktsmessig for kommunen å stille krav til utslippene til de enkelte fartøyene. Dette må skje som følge av statlige reguleringer. Man kan derimot tilrettelegge for at brukerne velger klimavennlige løsninger der dette finnes.

Også oppvarming og vegtrafikk er relativt store kilder til CO₂-utslipp i kommunen. Aktuelle tiltak mot 2030 kan være:

- ENØK-tiltak i eksisterende bygninger
- Utfasing av oljefyring
- Utskifting av bygningsmasse (f.eks. nytt skolebygg, nye industrilokaler mv.)
- Elektrifisering av personbiler og større kjøretøyer (med batteri eller hydrogen som energibærer)
- Infrastruktur for lading av batterier i kjøretøyer, hydrogenfylling for kjøretøyer og fartøyer, landstrøm for fartøyer inkl. lading av batterier.

Kilder:

Norsk klimaservicesenter, Rapport: Klima i Norge 2100, (2015)

Norsk klimaservicesenter: Klimaprofil Finnmark, (2016/2017.)

Direktoratet for sivilt beredskap: Havnivåstigning og stormflo (2016)

Sehavniva.no

Arctic Climate Impact Assessment (ACIA): Økt temperatur – nye muligheter

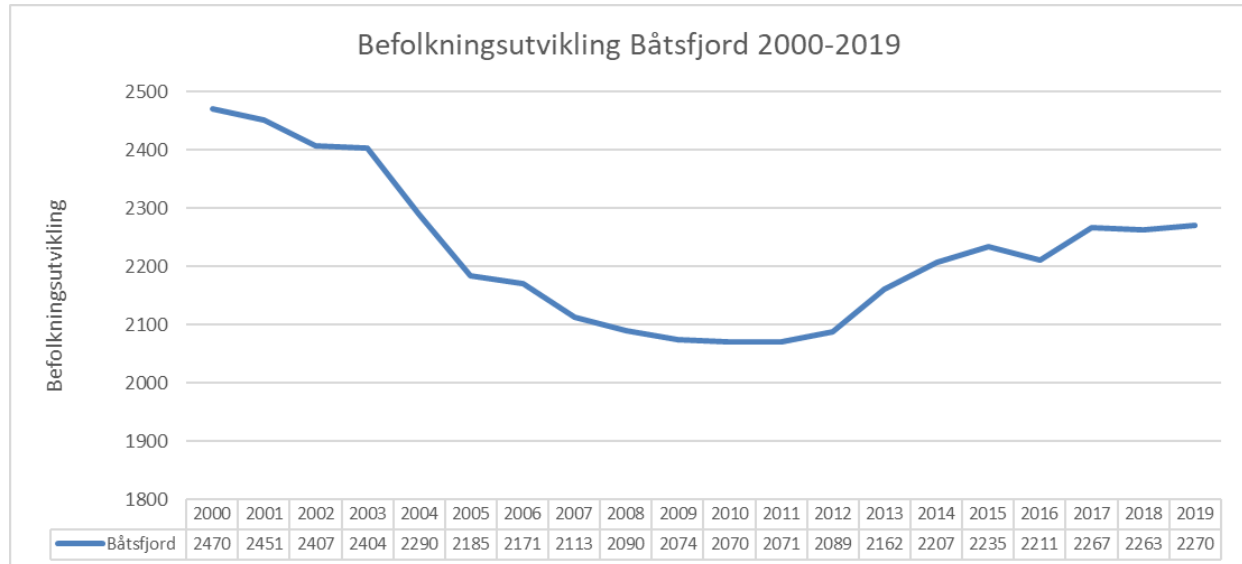
Miljødirektoratet: Utslipp av klimagasser i kommuner og fylker

Båtsfjord Havn KF: Anløpsstatistikk

Økonomiutredning: Båtsfjord kommunes økonomiutvikling 2020-2030

Befolkning

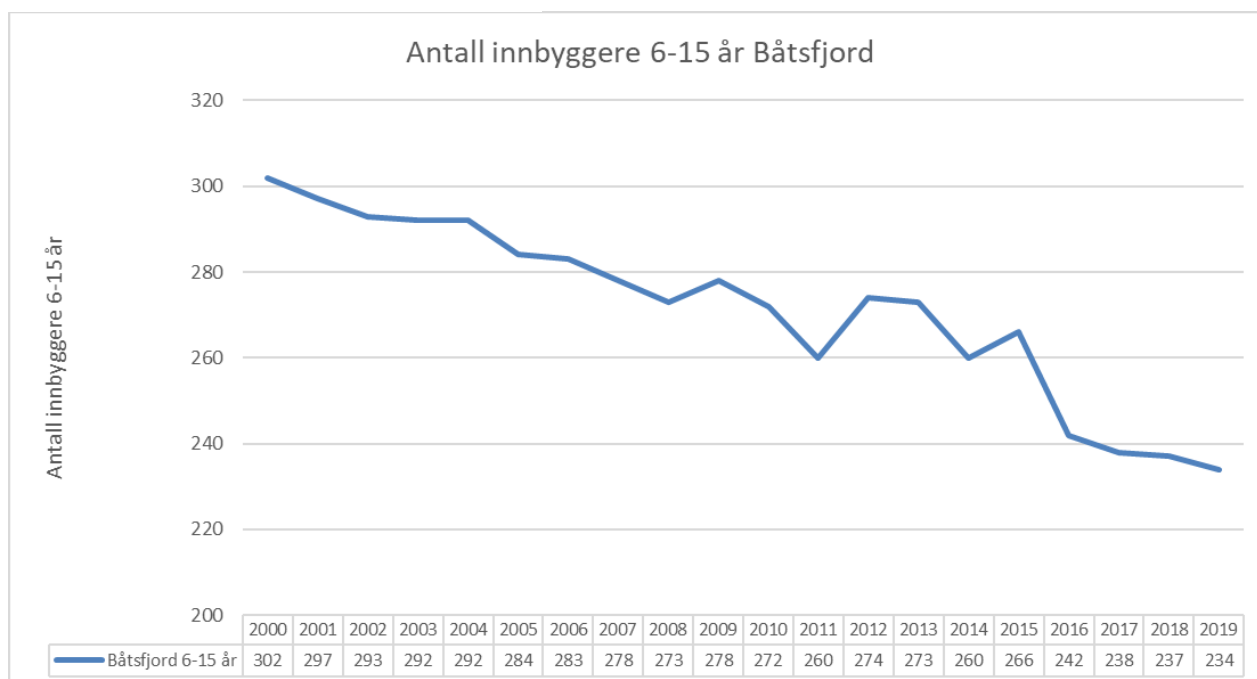
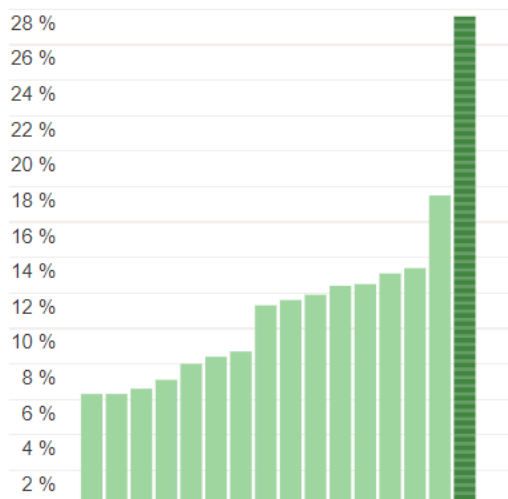
Tabellen over viser at det var en betydelig befolkningsnedgang på begynnelsen av 2000-tallet i Båtsfjord kommune. I år 2000 hadde kommunen 2 470 innbygger. I 2010 var dette falt med 400 til 2070 innbyggere. Etter dette har befolkningen økt igjen til 2 270. Fra 2017-2019 har tallene ligget stabil. I 3. kvartal hadde man et kraftig fall med en nedgang på 38 personer.

I samme periode som man har hatt en vekst i folketallet totalt sett, så har man hatt et betydelig fall i antall innbyggere i aldersgruppen 6-15 år.

Innvandrere utgjorde i 2019

27,6 % av befolkningen

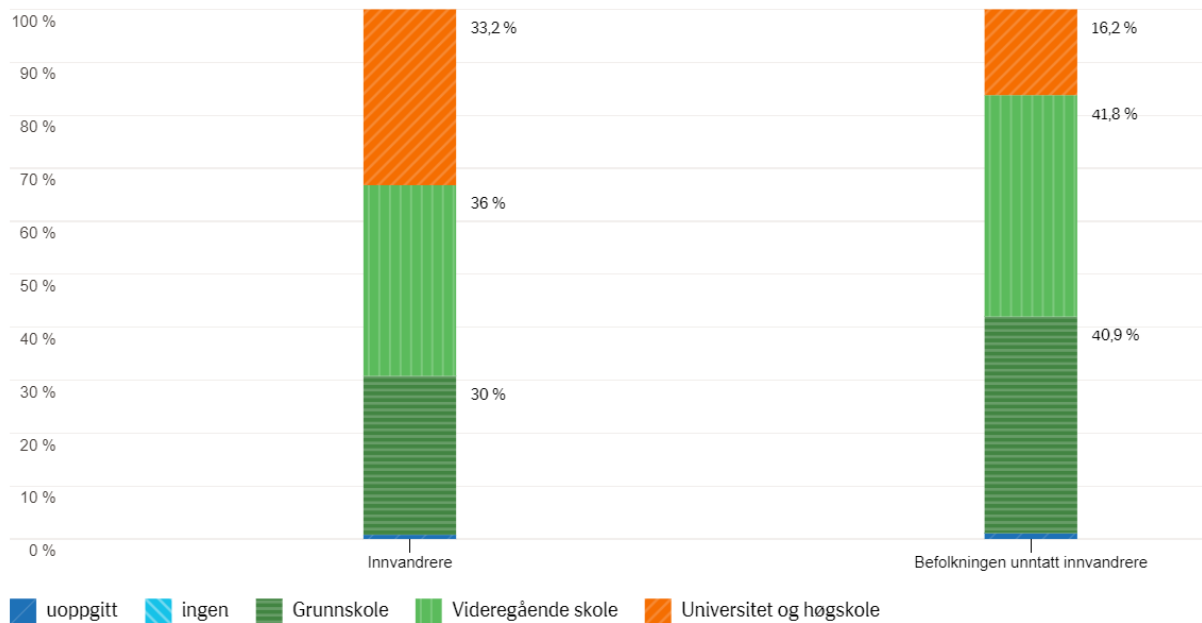
For Norge var tallet 14,4 %

I år 2000 hadde Båtsfjord 302 innbyggere i aldersgruppen 6-15 år. I 2010 var dette sunket til 272, og i 2019 til 234 innbyggere i denne aldersgruppen. Fra 2010 har folketallet økt med 9 % mens innbyggertallet i aldersgruppen 6-15 år har sunket med 16 %.

Båtsfjord har en høy andel innvandrere i befolkningen. I 2019 utgjorde denne gruppen 27,6 % av befolkningen. Dette er vesentlig høyere andel enn samlingbare kommuner, og godt over landsgjennomsnittet der 14,4 % av befolkningen er innvandrere. Årsaken til dette er at Båtsfjord har hatt en stor innflytting arbeidsinnvandring som gir kommunen tilgang på viktig arbeidskraft..

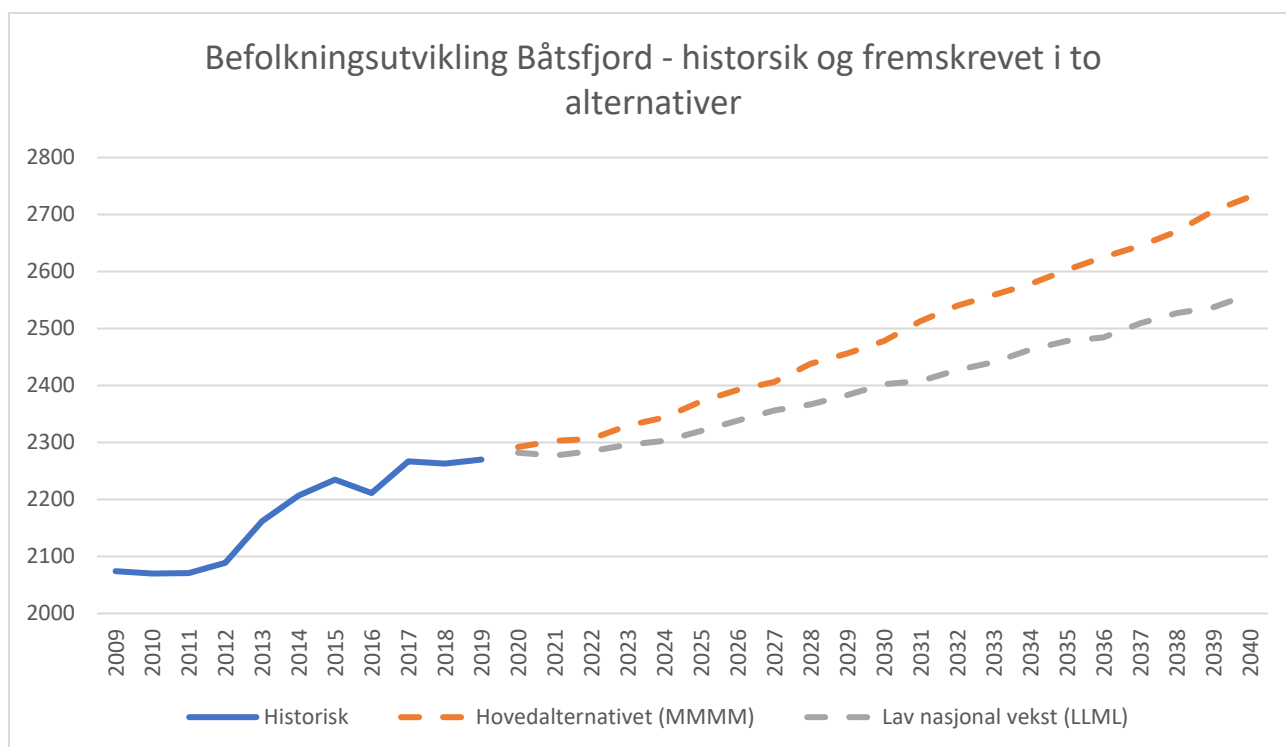
De klart største innvandrergруппene kommer fra Litauen og Polen. Disse har en vesentlig høyere gjennomsnittlig utdanning enn øvrig befolkning i Båtsfjord. 33,2 % av alle innvandrere over 25 år i Båtsfjord har fullført universitetsutdanning eller høyskoleutdanning, mens tilsvarende tall for den etnisk norske befolkningen er 16,2 %. Innvandrere i Båtsfjord utgjør således et viktig aktivum for den samlede kompetansetilgangen i kommunen.

Kilde: https://www.imdi.no/tall-og-statistikk/steder/K2028/utdanning/utdanningsniva_samlet

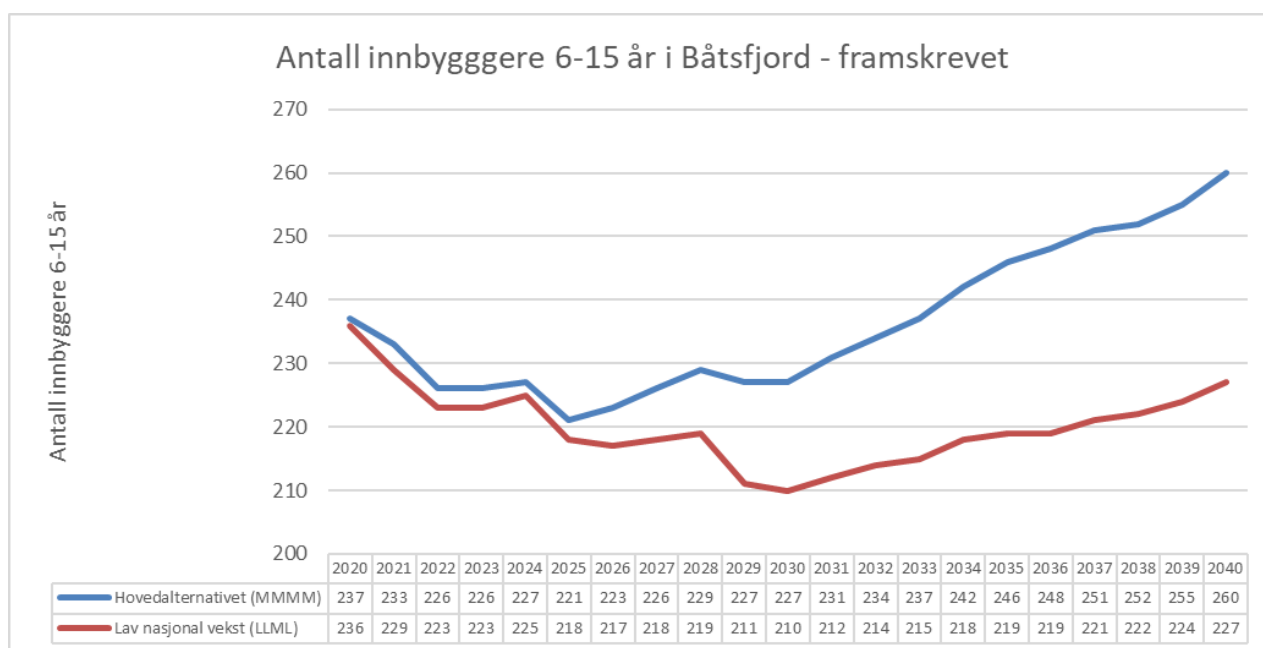
Befolkning – framskriving

Befolkningens størrelse og sammensetning vil være av avgjørende betydning både for utformingen av kommunes tjenestetilbud, behovet for investeringer og kommunens inntekter gjennom inntektssystemet.

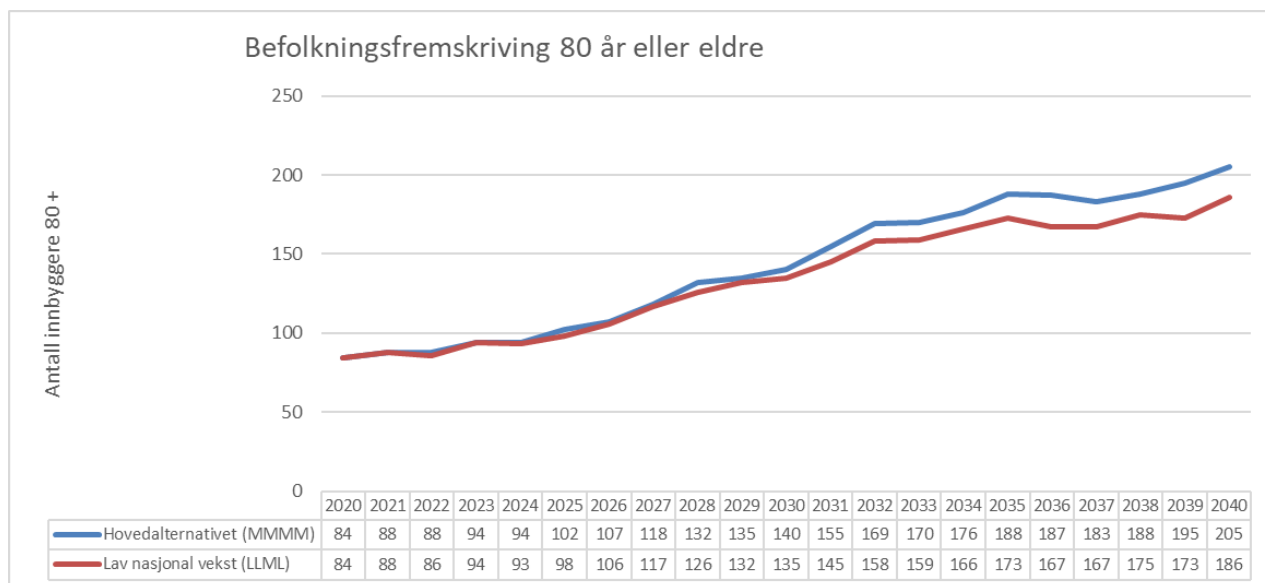

Av figuren over, som viser to ulike prognoser for befolkningsutviklingen fram mot 2040, kan vi se at Båtsfjord kan vente en befolkningsvekst. Veksten er ca 100 personer frem til 2030, for alternativet som bygger på lav nasjonal befolkningsvekst, mens den er ca 200 for alternativet med middels nasjonal befolkningsvekst. Dette alternativet viser at befolkningen i Båtsfjord kommune vil være i overkant av 2 500 i 2030 og 2 700 i 2040.

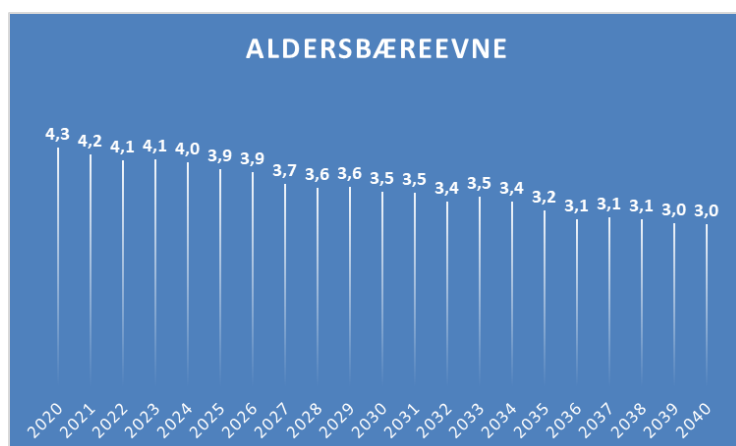
Ser vi på aldersgruppene som har størst behov for kommunale tjenester, så ser vi for aldersgruppen 6-15 år at nivået vil være relativt stabilt gjennom hele periode, dog med en liten nedgang frem til 2030.

Ser man på aldersgruppen 80 + så vill denne ha en betydelig vekst i samme periode.

Denne befolkningsgruppen vil mer enn doble seg fra dagens 84 personer til 205 personer i 2040 hvis man legger middels-alternativet til SSB til grunn og til 186 personer, hvis man legger lav vekst til grunn. I begge alternativer vil man har doblet befolkningen i denne målgruppen allerede ved kommuneplanens utløp i 2032.

Helse- og omsorgsdepartementet opererer med en indikator for aldersbæreevne. Indikatoren viser forholdet mellom den yrkesaktive delen av befolkningen og den eldre delen av befolkningen. Som yrkesaktiv del av befolkningen regnes her personer fra og med 16 år til og med 66 år, mens den eldre del av befolkningen er personer på 67 år og eldre.

Aldersbæreevnen er av interesse for framtidens økonomiske bæreevne for velferdstilbud og for helse- og omsorgstjenester. I 2020 er denne på 4,3 i Båtsfjord. Det vil si at det er 4,3 personer i aldersgruppen 16-66 år i forhold til hver innbygger over 67 år. Dette er omtrent som landsgjennomsnittet. Legges middelalternativet for befolkningsframskrivning til grunn i Båtsfjord, så ser vi at aldersbæreevnen vi være 3,5 i 2030 og 3,0 i 2040. Dette er også som landsgjennomsnittet.

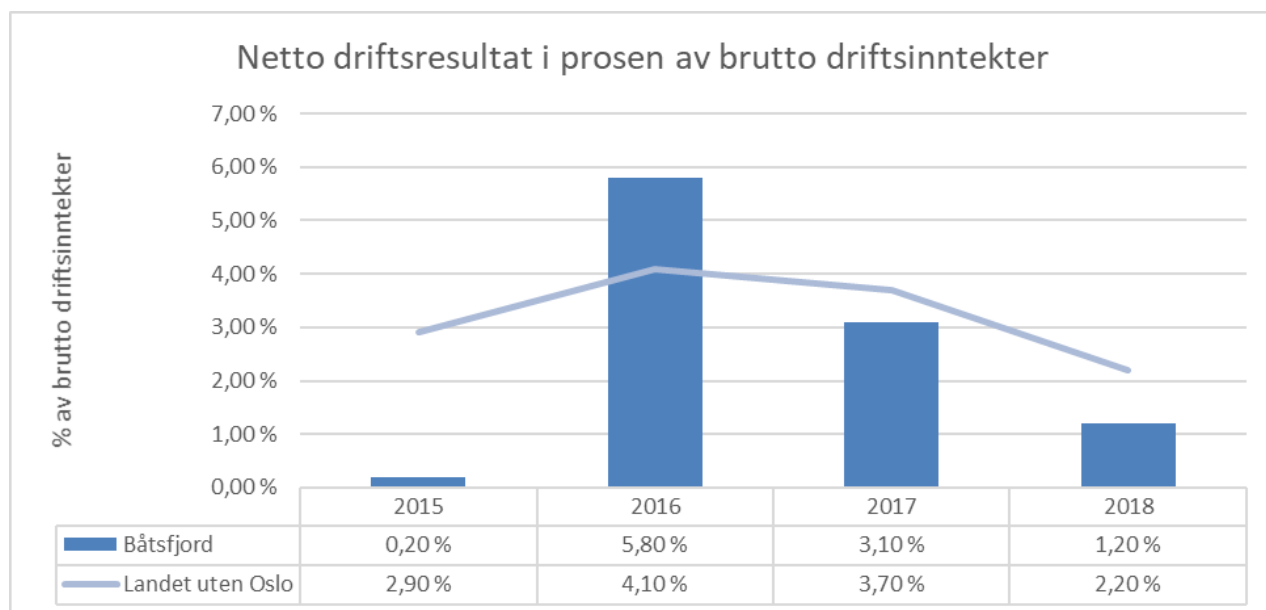
Kommuneøkonomi - status

Kommunene forvalter betydelige deler av det norske samfunnets ressurser. Her ligger det overordnede og praktiske ansvaret for å utføre gode velferdstjenester. Disse skal leveres med høy kvalitet og være tilpasset innbyggernes behov. For å oppnå dette må kommunene

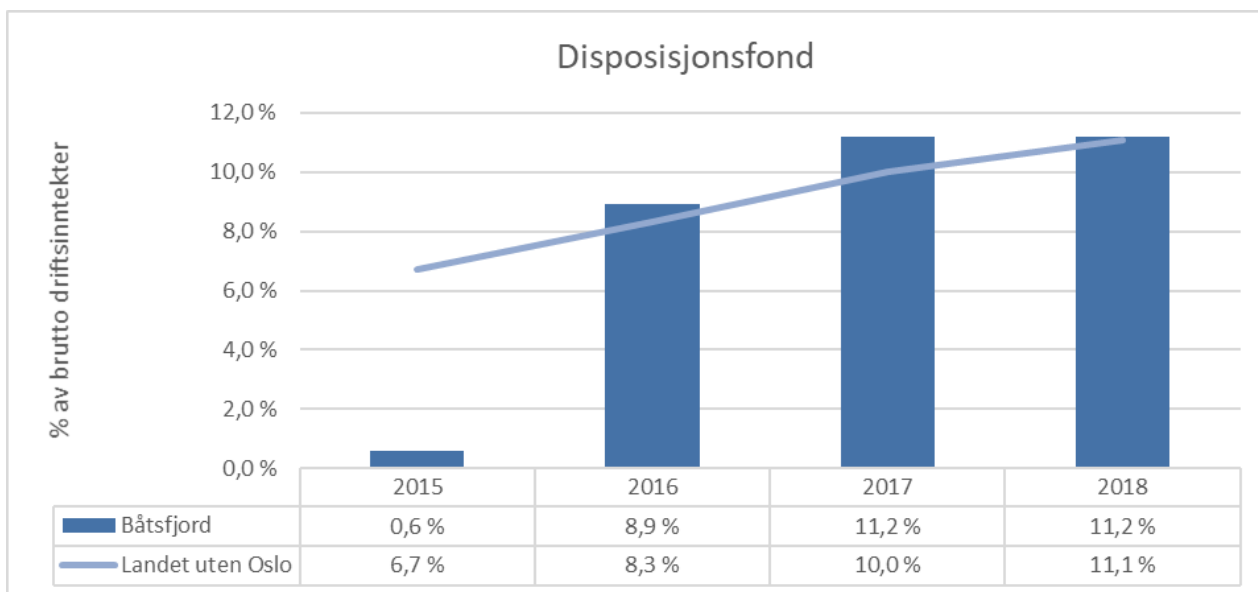
ha effektiv utnyttelse av de ressursene som er tilgjengelige. Kommunene opplever at de økonomiske rammene er stramme, men må tilpasse tjenesteytingen til de inntektsrammene som staten vedtar. Rammene for kommuneøkonomien har vært gode de siste fire årene, men det påpekes nå fra sentrale myndigheter på at dette vil strammes seg til i årene som kommer. Produktiviteten og veksten i økonomien flater ut, inntektene fra petroleumsøkonomien er forventet å falle og en betydelig aldring i befolkningen vil stille krav til økt ressursbruk i kommunesektoren. En del av denne kostnadsveksten må kommunen ta ut igjennom økt effektivisering av tjenestetilbudet.

For å kunne sikre god drift av kommunen er det av helt avgjørende betydning at man har kontroll på kommuneøkonomien og at denne er bærekraft i et langsiktig perspektiv. Dette måles gjennom det som ofte kalles for «kommunaløkonomisk bærekraft». Dette måles gjennom å se på hvor mye kommunen har i netto driftsresultat («overskudd») foregående år, hvor stort disposisjonsfondet («sparepenger») er, og hvor mye gjeld kommunen har.

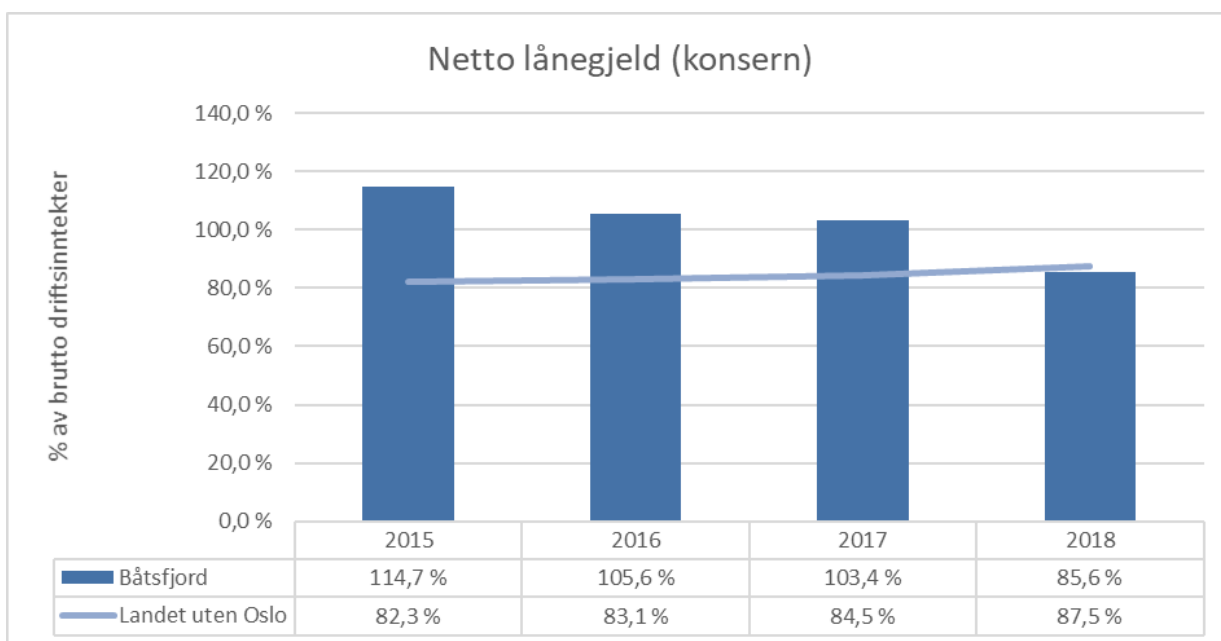
Båtsfjord kommune hadde i 2018 et netto driftsresultat på 1,2 %. Dette er svakere enn landet og under det anbefalte nivået på 1,8 %. Dette er et kraftig fall fra 2016 da resultatet var på 5,8 %. Også landet har hatt en nedgang, men reduksjonen i Båtsfjord har vært større enn gjennomsnittlig reduksjon i landet.

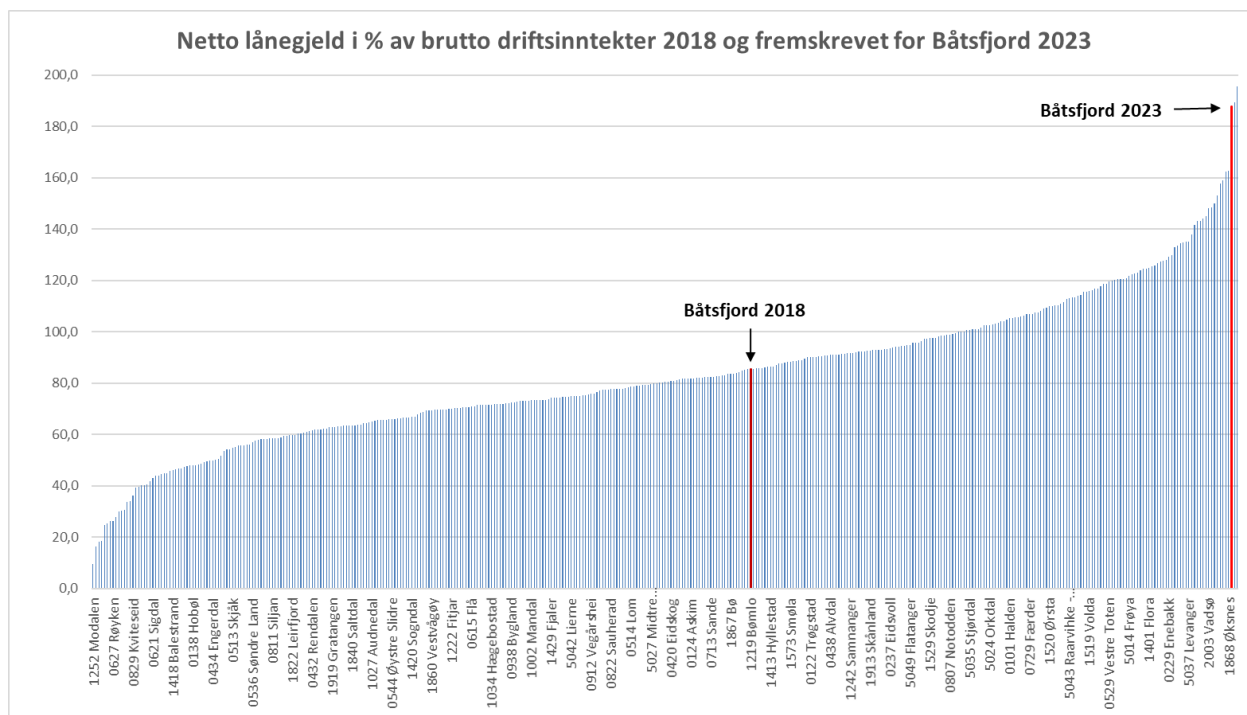
Båtsfjord kommune hadde ved utgangen av 2018 et disposisjonsfond på 11,2 % av brutto driftsinntekter. Dette er en kraftig vekst fra 2015 da man hadde et disposisjonsfond på bare 0,6 % av brutto driftsinntekter. Veksten har vært omtrent som landet fra 2016 og frem til i dag.

Båtsfjord hadde ved utgangen av 2018 en gjeldsgrad på 85,6 % av brutto driftsinntekter. Dette er en reduksjon fra 114,7 % i 2015. Gjeldsgraden i 2018 er omtrent som landsgjennomsnittet.

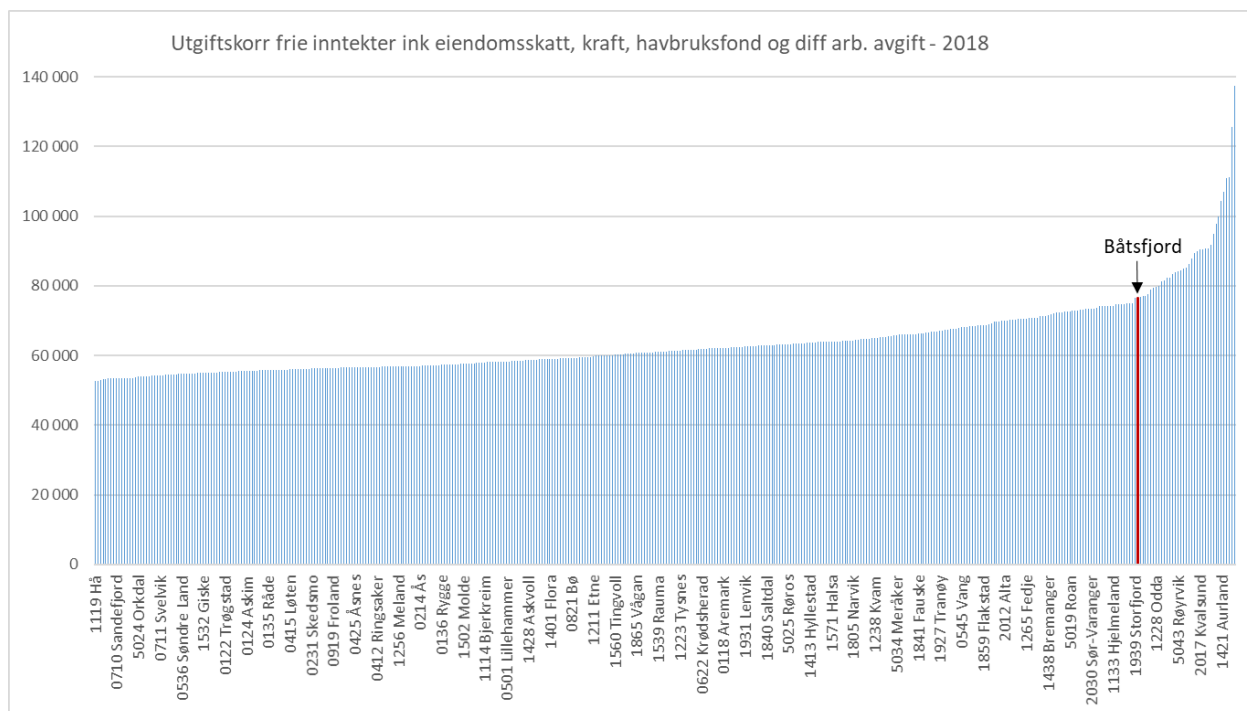
Med bakgrunn i disse tallene kan man fastslå at kommuneøkonomien i Båtsfjord ved utgangen av 2018 var god og bærekraftig. Men kommunestyret i Båtsfjord har i årsbudsjett for 2020 og økonomiplan 2020-2023, vedtatt investeringsprosjekter som vil øke kommunegjelden i Båtsfjord betydelig. Når disse er realisert i 2023, vil Båtsfjord ha Norges nest høyeste kommunegjeld målt opp mot dagens nivå i øvrige kommuner.

Kommunal gjeld er som annen gjeld. Den må betales med renter og avdrag. Når gjelda øker, så øker avdragene og rentekostnadene. Dette er penger som i dag benyttes til tjenesteproduksjon. Båtsfjord kommunen må derfor påregne en betydelig effektivisering av tjenesteproduksjonen for å dekke opp for dette i årene som kommer, da det ikke kommer mer penger fra staten. Det vil det være nødvendig med omprioriteringer og endringer i driften, når disse nye satsingsområder skal gjennomføres.

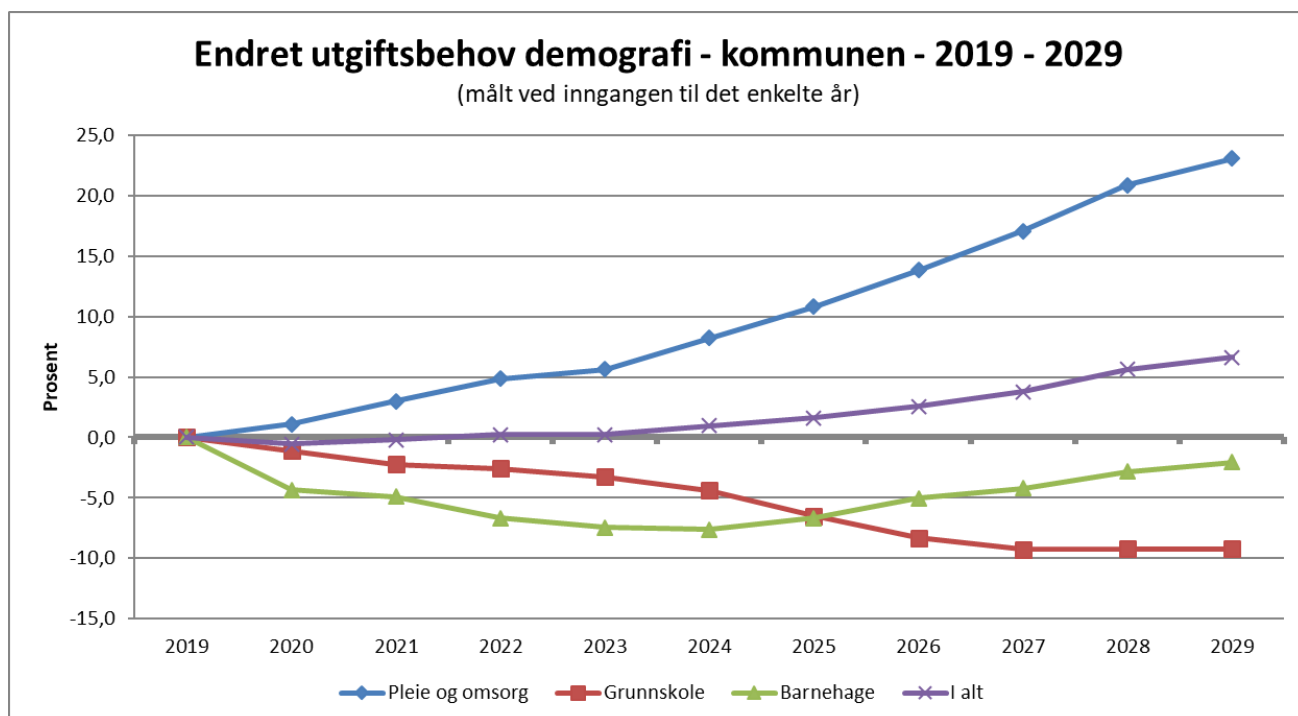
Båtsfjord har i forhold til de fleste kommuner et svært godt økonomisk utgangspunkt etter at man korrigerer for befolknings behov for tjenester. Årsaken til dette er at Båtsfjord har inntekter både fra eiendomsskatt og havbruksfond, har fordeler av regionalpolitiske virkemidler (distriktstilskudd for Nord-Norge og dobbelt småkommunetilskudd), samt at man ikke betaler arbeidsgiveravgift av kommunens lønnsmasse.

Kommuneøkonomien fremover

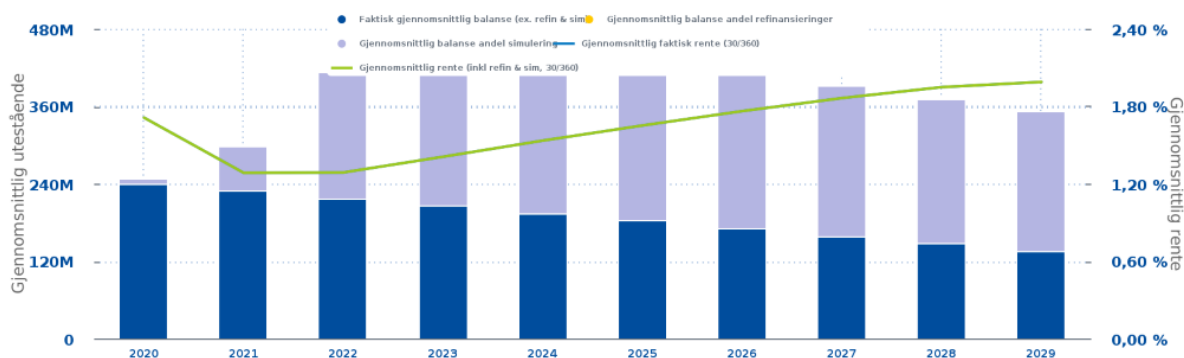
Kommuneøkonomien er tett koblet til befolkningens størrelse og sammensetning. Endringer i denne vil medføre endringer i kommunens inntektsgrunnlag. Som vist over vil det bli flere eldre over 80 år og færre barn og unge i Båtsfjord. Dette medfører at staten vil øke tilskuddet for andelen innbyggere over 80 år, men samtidig trekke i tilskuddet fordi behovet for tjenester til barn og unge går ned.

I diagrammet over vises kommunens forventet endringer i utgiftsbehovet fremover basert på befolkningsframskrivingene over. I 2030 vil Båtsfjord ha et økt utgiftsbehov på 23 % i pleie og omsorg, mens rammetilskuddet vil bare øke med 6,6 % fordi det forventes at tjenester til grunnskolen effektiviseres med 9,2 % og barnehager med 2 % fordi behovet går ned i disse målgruppene.

Gjeld og renteutvikling

Båtsfjord Kommune har pr. 01.01.20 kr. 247.429.680,- i lånegjeld (Husbanken kommer i tillegg). Av dette var ca kr. 74 millioner lån vedr. vann og avløp. Tabellen under viser faktisk gjennomsnittlig lånegjeld (mørk blå), simulert gjennomsnittlig lånegjeld i hht. økonomiplanen (lys blå) og gjennomsnittlig rente (grønn).

Hvis vi investerer ihht. økonomiplanen vil vi i 2024 ha ca 450 millioner i lånegjeld. I øk.plan perioden skal vi investere kr. 46 mill i VA, hensyntar vi nedbetaling vil vi i 2024 ha ca 100 millioner i gjeld på selvkostområdet. Da har vi ca kr. 350 millioner i rentebærende gjeld. Med en økning i renten på 1 % vil rentekostnaden pr. år øke med kr. 3,5 millioner pr. år

Pr. i dag er jo rentenivået svært lavt og rentebanen for styringsrenta viser at det forventes fortsatt lav renter framover. Figuren under viser styringsrenten i prosent siden 2010 og anslag fremover fra siste Pengepolitisk rapport. Den heltrukne linjen viser faktisk utvikling i styringsrenten, mens den stiplede linjen er Norges Banks prognose. Figuren oppdateres samtidig med publisering av rapporten.

